

Arxivística i Gestió de Documents

Escola FUAB **Formació**

Màster en Arxivística i Gestió Documental

Treball Final de Màster

**Una guia i un quadre de fons per a l'Arxiu de l'Abadia de
Montserrat**

Autor/a: Albert GOVERN i CANALS

Dirigit per: Dra. Irene BRUGUÉS MASSOT

Data: 25 de juny de 2025

Com citar aquest article: GOBERN i CANALS, Albert (2025) *Una guia i un quadre de fons per a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat*. Treball Final de Màster del Màster d'Arxivística i Gestió de Documents de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents. [Http://...](http://...) (consultat el ...)

Es permet la reproducció total o parcial, la distribució, la comunicació pública de l'obra i la creació d'obres derivades, fins i tot amb finalitats comercials, sempre i quan aquestes es distribueixin sota la mateixa llicència que regula l'obra original i es reconegui l'autoria de l'obra original.

Resum

El present treball és el resultat d'haver analitzat durant mesos els fons conservats actualment a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (AAM) amb un triple objectiu: *a)* identificar unívocament la totalitat de fons i col·leccions custodiats al centre, *b)* elaborar-ne el quadre de fons, i *c)* fer-ne una proposta de guia d'arxiu.

Per tal d'entendre aquests fons primer calia conèixer-ne la institució (el monestir de Santa Maria de Montserrat) i el servei d'arxiu que els custodia (l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat), tasques essencials per a contextualitzar-los.

Després de l'anàlisi s'han proposat un seguit d'accions per a seguir millorant i adaptant el servei d'arxiu a la realitat del segle XXI.

Paraules clau: monestir de Santa Maria de Montserrat, Arxiu de l'Abadia de Montserrat, guia d'arxiu, instrument de descripció, Església, dipòsit d'arxiu, quadre de fons, col·lecció.

Título: Una guía i un cuadro de fondos para el Arxiu de l'Abadia de Montserrat

Resumen

El presente trabajo es el resultado del análisis de los fondos actualmente conservados en el Arxiu de l'Abadia de Montserrat (AAM) con un objetivo triplo: *a)* identificar unívocamente la totalidad de fondos y colecciones documentales custodiados en el centro, *b)* elaborar su cuadro de fondos, y *c)* hacer una propuesta de guía de archivo.

Para entender estos fondos primero hacía falta conocer la institución (el monasterio de Santa Maria de Montserrat) y el servicio de archivo que los custodia (el Arxiu de l'Abadia de Montserrat), tareas indispensables para contextualizarlos.

Después del análisis se han propuesto una serie de acciones para continuar mejorando y adaptando el servicio de archivo a la realidad del siglo XXI.

Palabras clave: monasterio de Santa Maria de Montserrat, Arxiu de l'Abadia de Montserrat, guía de archivo, instrumento de descripción, Iglesia, depósito de archivo, cuadro de fondos, colección.

Title: A guide and a fonds' scheme for Arxiu de l'Abadia de Montserrat

Abstract

This essay is the result of the analyses of Arxiu de l'Abadia de Montserrat's fonds with three objectives: *a)* identify clearly all the archive's fonds and collections, *b)* elaborate a fonds' scheme and *c)* make a proposal of a guide for the archive.

First of all, in order to understand this fonds was necessary to know the institution (the monastery de Santa Maria de Montserrat) and archive which custody them (the Arxiu de l'Abadia de Montserrat), essential tasks to contextualise them.

After the analysis a series of actions were proposed in order to continue improving and adapting the archive to the 21st Century reality.

Keywords: monastery of Santa Maria de Montserrat, Arxiu de l'Abadia de Montserrat, guide, archival description system, Church, archival repository, fonds' scheme, collection.

AGRAÏMENTS

En primer lloc voldria agrair a l'Àngels Rius i Bou, tècnic bibliotecària de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat, la seva predisposició per a què en un primer moment pogués fer les pràctiques del màster a Montserrat (fos a l'Arxiu fos a la Biblioteca), i en un segon moment per a donar-me un cop de mà en poder fer el present treball a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat.

En segon lloc agrair al germà Josep Galobart i Soler, monjo responsable de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat, per haver-me obert les portes de l'arxiu: m'ha permès conèixer-lo per dins, me n'ha explicat la història i tot allò que conté, i també el seu funcionament. Sense la seva predisposició aquest treball no s'hauria pogut tirar endavant, i encara menys s'hauria pogut elaborar la guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat.

I en darrer lloc, però no per això menys important, voldria donar les gràcies a la meva tutora, la doctora Irene Brugués Massot, per haver-me guiat en tot el procés del treball i haver-me resolt tots els dubtes sorgits en ell.

Caldria afegir que a mesura que s'ha dut a terme l'elaboració del present treball el nombre de fons documentals ha anat augmentant. D'una part, gràcies al coneixement que el germà Josep Galobart i Soler té sobre l'AAM (i la gran memòria que conserva per a explicar la història de la immensa majoria dels fons, que explica detalladament i amb anècdotes incloses), i d'altra banda de resultes de la reunió que el dit germà, la doctora Irene Brugués Massot i jo mateix tinguérem el dijous 10 d'abril de 2025.

SIGLES

AAIE	Asociación de Archiveros de la Iglesia Española
AAM	Arxiu de l'Abadia de Montserrat
ACA	Arxiu Reial de Barcelona (mal anomenat <i>Arxiu de la Corona d'Aragó</i>) ¹
AESI-A	Arxiu d'Espanya de la Companyia de Jesús a Alcalá d'Henares
AGDB	Arxiu General de la Diputació de Barcelona
AMM²	Arxiu de Música de Montserrat
AMTM	Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià
BAM	Biblioteca de l'Abadia de Montserrat
CAO	Comissió Abat Oliba
CCP	Centre de Coordinació Pastoral
CIA/ICA	Consell Internacional d'Arxiu (<i>Conseil International des Archives/International Council on Archives</i>)
ESAGED	Escola Superior d'Arxivística i Gestió Documental
FUAB	Fundació de la Universitat Autònoma de Barcelona
ISAAR (CPF)	Norma Internacional per a Registres d'Autoritats arxivístics d'Organismes, Persones i Família (<i>International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons, and Families</i>)
ISAD (G)	Norma Internacional General de Descripció Arxivística (<i>General International Standard Archival Description</i>)
ISDF	Norma Internacional per a la descripció de funcions (<i>International Standard for Describing Functions</i>)
ISDIAH	Norma Internacional per a descriure institucions que custodien fons d'arxiu (<i>General International for Describing Institutions with Archival Holdings</i>)
LARSA	L'Agrícola Regional, S. A.

¹ PLANES i ALBETS, Ramon; PAGAROLAS i SABATÉ, Laureà; PUIG i USTRELL, Pere. *L'Arxiu de la Corona d'Aragó: Un nou perfil per a l'Arxiu Reial de Barcelona*. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, 2003, p. 22-25.

² Malgrat que oficialment l'AMM és l'Arxiu Municipal de Martorell, dins del monestir de Montserrat s'utilitzen aquestes sigles per referir-se a l'actual Arxiu de Música de Montserrat. Vegeu la pàgina 42.

MUAGI	Màster Universitari d'Arxivística i Gestió de la Informació
NODAC	Norma de Descripció Arxivística de Catalunya
PAMSA	Publicacions de l'Abadia de Montserrat, S. A.
OCPC	Obra del Cançoner Popular de Catalunya
OIEC	Ortografia de l'Institut d'Estudis Catalans o <i>Ortografia catalana</i> . Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2017.
SAC	Sistema d'Arxius de Catalunya
TAAD	Taules d'Accés i Avaluació Documental
TEI	Institut Ecumènic de Tantur (<i>Tantur's Ecumenical Institute for Theological Studies</i>)
XAC	Xarxa d'Arxius Comarcals

ADVERTÈNCIA

Per motius de consciència personal, en aquest treball no se segueixen les directrius de l'*Ortografia catalana* (OIEC)³ en matèria d'accents diacrítics, ja que la seva supressió porta a l'ambigüitat i a la confusió, i no sempre el context permet entendre el significat de la paraula a la primera lectura.

³ *Ortografia catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2017.

SUMARI

1	Introducció	10
2	Sobre les guies d'arxius i els arxius d'Església	15
3	El monestir i l'arxiu de Santa Maria de Montserrat.....	28
3.1	El monestir de Santa Maria de Montserrat	28
3.2	L'Arxiu de l'Abadia de Montserrat	30
4	L'Arxiu de l'Abadia de Montserrat: anàlisi del servei i dels fons.....	41
4.1	Anàlisi del servei d'arxiu de l'AAM	41
4.2	Anàlisi dels fons de l'AAM	48
5	Actuació desenvolupada a l'AAM.....	63
5.1	Tractament desenvolupat.....	63
5.2	Propostes de continuïtat	67
5.3	Perspectiva de gènere	69
6	Conclusions	70
7	Fonts i bibliografia.....	72
7.1	Fonts documentals.....	72
7.2	Bibliografia.....	74
7.3	Legislació i normativa	87
8	Annexos.....	89
8.1	Annex I. Glossari.....	89
8.2	Annex II. Índex de figures i taules.....	92
8.3	Annex III. Guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (AAM)	94

1 Introducció

Tenint en compte que qualsevol estudiant del Màster Universitari en Arxivística i Governança de la Informació (a partir d'ara MUAGI), de la Fundació Universitat Autònoma de Barcelona (a partir d'ara FUAB) i l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió Documental (a partir d'ara ESAGED), ha d'efectuar un període de pràctiques a un arxiu, l'estiu del 2024 l'autor d'aquest treball es dedicà a buscar ofertes de pràctiques i a preguntar a diferents institucions si hi havia la possibilitat d'efectuar-les-hi. Vers al setembre del mateix any s'iniciaren converses amb el monestir de Santa Maria de Montserrat, i si bé des de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (a partir d'ara AAM) en aquell moment no es veien amb possibilitats de tutoritzar unes pràctiques,⁴ la Biblioteca de Montserrat s'oferí, amb el beneplàcit de la direcció del MUAGI, a fer-se'n càrrec.

Arran d'aquesta relació acadèmica la tutora del present Treball Final de Màster, la doctora Irene Brugués Massot, proposà cercar un tema relacionat amb l'AAM i, veient la manca d'instruments de descripció de caire general actualitzats d'aquest centre, sorgí la idea que el dit treball es proposés elaborar la guia de l'AAM. Havent comentat la proposta a la tècnica de la Biblioteca, Àngels Rius i Bou, i al responsable de l'AAM, el germà Josep Galobart i Soler, aquest darrer traslladà la consulta al pare Majordom, responsable del patrimoni del monestir de Santa Maria de Montserrat, que cregué que la proposta era adient.

Fou a partir d'aquest moment (a finals del 2024) que el germà Josep Galobart i Soler ensenyà les diferents dependències de l'AAM (cinc sales distribuïdes en quatre espais diferenciats)⁵ i començà a explicar la història de l'arxiu montserratí al predit autor. Així mateix, foren mostrats els instruments de descripció arxivística existents.

Celebrant-se enguany el mil·lenari del monestir de Santa Maria de Montserrat⁶ el marc cronològic teòric de la documentació és de mil anys, ço és, la primera data hauria de ser el 1025. I s'usa el mot *teòric* perquè entre la crema del monestir durant la Guerra del Francès (1811) i l'exclaustració i expropiació de documents del monestir a resultes de la desamortització de Mendizábal (1835), la documentació dels fons del monestir patí una

⁴ Per tal com enguany se celebra el mil·lenari de la fundació del monestir de Santa Maria de Montserrat. BRICOLLÉ, David. "Montserrat presenta un mil·lenari que vol que sigui obert a tota la societat". *Regió 7*, 26 abril 2024, <https://www.regio7.cat/bages/2024/04/26/montserrat-presenta-millenari-vol-sigui-101536675.html>. Accedit 3 març 2025; Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. "Mil·lenari de Montserrat. Més info". 3cat, 3cat, <https://www.3cat.cat/3cat/milenari-de-montserrat/mes-info/>. Accedit 3 març 2025; ARAGAY, Ignasi. "Montserrat: el mil·lenari bo (i el fals)". *ARA*, 17 setembre 2024, https://www.ara.cat/cultura/historia/palau-robert-mostra-secrets-montserrat_1_5142147.html. Accedit 3 març 2025.

⁵ Vegeu la pàgina 45.

⁶ Vegeu la nota 4 de la present pàgina 10.

davallada important fent que es perdés tota –o gairebé tota– la documentació anterior al moment de l'exclaustració. D'altra banda, emperò, hi ha documents provinents del Fons de la Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana que són anteriors al 1025, fent que el document més antic d'aquest fons sigui del 862. Nogensmenys no es tracta del document més antic de l'AAM, ja que hi ha papirs a la col·lecció Roca-Puig datats del segle III aC⁷ (una de les peces més famoses d'aquesta col·lecció és un fragment del papir d'Ezequiel integrant de la col·lecció Roca-Puig datat del segle III dC, que la Biblioteca Nacional d'Espanya en conserva un altre fragment).⁸ Per altra banda, el marc cronològic de tancament dels fons objecte d'anàlisi del present treball s'allarga fins a l'actualitat, ja que l'AAM conserva els fons produïts i rebuts per l'activitat pròpia de la comunitat monàstica de Santa Maria de Montserrat, i aquesta encara es troba en exercici de les seves facultats.

Així doncs, aquest treball vol esdevenir un ajut per a la comunitat de Santa Maria de Montserrat per tal que tinguin instruments de descripció arxivística, puix que amb aquestes eines els responsables actual i futurs de l'AAM tindran un major control sobre la documentació per ells custodiada, tot facilitant-los la seva activitat a l'arxiu. Però no només això, ja que amb la guia de l'AAM, que conté el quadre de fons del dit Arxiu, la societat també se'n veurà beneficiada perquè els investigadors tindran més facilitat d'accés a la documentació i, al seu torn, de les recerques que eventualment se'n derivin tothom en sortirà afavorit.

És necessari ressaltar que un primer moment aquest treball només havia de servir per a elaborar la guia de l'AAM. Una vegada iniciada la tasca arxivística, emperò, calia saber per quins fons està format l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat, i quina fou la sorpresa de descobrir que l'AAM no disposava de cap quadre de fons ni de cap instrument similar. És per aquest motiu que calgué desdoblar l'objectiu i iniciar la tasca elaborant el quadre de fons. És per aquest motiu que s'hagueren de plantejar dos objectius generals paral·lels i complementaris que responen a l'elaboració dels dos instruments de descripció:

1. Elaborar el quadre de fons de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat.
2. Elaborar la guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat.

⁷ Es tracta d'un fragment de la *Ilíada* d'Homer (fragment corresponent a 9.696-10.3), d'època ptolemaica. "Scriptorium". *Biblioteca de Montserrat*, Abadia de Montserrat, <https://abadiamontserrat.cat/scriptorium-montserrat-cat/>. Accedit 19 juny 2025.

⁸ El Obrero: Periodismo transversal. "Las firma". *La Biblioteca Nacional muestra sus palabras escritas más Antigua: el papiro de Ezequiel*, 9 maig 2025, <https://elobrero.es/las-firmas/165947-la-biblioteca-nacional-muestra-sus-palabras-escritas-mas-antiguas-el-papiro-de-ezequiel.html>. Accedit 1 juny 2025.

Al primer dels objectius, l'elaboració del quadre de fons de l'AAM, es proposa estudiar els fons existents al dit arxiu per tal d'identificar-los i classificar-los seguint la proposta de distribució dels fons dins de l'estructura lògica que el butlletí *Arxius* difongué el maig del 1994.⁹

Són objectius específics de l'elaboració del quadre de fons de l'AAM:

- a. Identificar el nombre total de fons i col·leccions de l'AAM.
- b. Establir els criteris per a la denominació i codificació dels fons i de les col·leccions de l'AAM.
- c. Elaborar una proposta de quadre de fons per a l'AAM.

Per tal d'atènyer aitals objectius la metodologia emprada serà l'anàlisi del context tant del monestir de Santa Maria de Montserrat com de l'AAM. D'aquesta manera, per a l'elaboració del quadre de fons de l'AAM caldrà:

- Llegir bibliografia sobre el monestir de Santa Maria de Montserrat, el seu arxiu, els seus fons i els productors d'aquests fons. És vital conèixer el context històric, social i cultural del monestir de Santa Maria de Montserrat per tal de comprendre el seu arxiu.
- Revisar tots els elements de descripció disponibles per tal d'identificar els fons. Davant de la manca d'instruments de descripció actualitzats de caire generalista, l'anàlisi dels pocs que existeixen segurament no serà suficient per a entendre la totalitat dels fons, però sí per a formar-se'n una idea.
- Amb la informació extreta d'aquesta anàlisi caldrà reunir-se amb el responsable de l'AAM, el germà Josep Galobart i Soler, per tal d'entendre el funcionament de l'arxiu, les pèrdues i els increments documentals, i els fons que el componen, així com per a resoldre els dubtes sorgits durant l'anàlisi dels fons.

El quadre de fons és uns instrument de treball intern per a ús dels treballadors de l'AAM, però no aporta tota la informació necessària per a fer accessible aquests fons i la seva informació als usuaris del centre. D'altra banda, l'elaboració d'aquest instrument sorgí a resultes de voler elaborar-ne un altre, la guia de l'AAM, el segon dels objectius del Treball Final de Màster. A més a més, l'elaboració d'aquest instrument de descripció no només servirà per a accedir als fons custodiats, sinó que també serà útil per a la comprensió i gestió de la pròpia naturalesa

⁹ Generalitat de Catalunya. "El quadre de fons dels arxius. Norma per a l'elaboració". *Arxius. Butlletí del Servei d'Arxius*, núm. 2, Estiu 1994, p. 3; Associació de Professionals de l'Arxivística i la Gestió de Documents de Catalunya, "Temari d'oposicions", *Tema 14. El fons documental: concepte, característiques i tipus. El fons documental de... (l'Ajuntament de ..., la Diputació de ..., etc)*, 23 setembre 2021, <https://arxivers.com/mon-laboral/temari-oposicions/tema-14-el-fons-documental-concepte-caracteristiques-i-tipus-el-fons-documental-de/>. Accedit 1 juny 2025.

del servei d'arxiu i dels seus fons. A més a més, és també una bona carta de presentació del dit Arxiu.

Són objectius específics de l'elaboració d'aquest instrument de descripció:

- a. Analitzar i descriure la institució productora i titular del servei.
- b. Analitzar i descriure el servei d'arxiu de l'AAM i el seu funcionament.
- c. Identificar i descriure a nivell de fons, segons l'establert per la NODAC, tots els fons i col·leccions de l'AAM.

Per a dur a terme aquest segon objectiu la metodologia emprada és, a part de la ja exposada per a l'elaboració del quadre de fons, la següent:

- Analitzar el servei d'arxiu de l'AAM des del seu origen fins a l'actualitat (evolució històrica, responsables, actuacions arxivístiques, serveis oferts, instal·lacions, fons...).
- Analitzar les diferents normatives que afecten l'AAM, des de la Regla de sant Benet i les constitucions i decrets de les diferents congregacions claustrals per les què ha passat el monestir, fins a la Llei 20/2015, de 29 de juliol, de modificació de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents.

Així doncs, com s'observa a la metodologia descrita, les fonts emprades per a dur a terme els objectius plantejats van des dels instruments de descripció com les guies d'arxius d'Església publicades (o pròpies de l'AAM), els inventaris i catàlegs preexistents de l'AAM, a les publicacions sobre el monestir de Santa Maria de Montserrat, bibliografia d'arxivística i d'arxiu d'Església, especialment, a exemples d'altres guies d'arxiu que puguin servir de guia en l'elaboració de la de l'AAM. Tot això sense oblidar la legislació referent als arxius en general i als arxius de l'Església en específic, i normatives eclesiàstiques que afectin i que hagin afectat tant el monestir de Santa Maria de Montserrat com a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat. Amb tot, cal tenir present la importància de les fonts orals (a través de les entrevistes amb el germà Josep Galobart i Soler, monjo arxiver de l'AAM) per a omplir el buit d'informació en la gestió i ingrés dels fons a l'AAM en les darreres dècades, abans i durant el seu servei.

L'estructura del present treball s'ha plantejat a través d'un primer apartat (després de la introducció) que inclou l'anàlisi de les guies d'arxiu d'Església al nostre país per tal de veure la realitat arxivística en la que s'inclou l'AAM i en la que s'hi sumarà la proposta de guia que aporta aquest treball. El segueix una exposició introductòria de la institució titular de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat, ço és, el monestir de Santa Maria de Montserrat, per tal de situar el productor de bona part dels fons i gestor del servei d'arxiu.

Seguidament hi haurà l'anàlisi de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat abans que s'iniciés aquest Treball Final de Màster. Serà una anàlisi completa tant des del punt de vista del seu servei d'arxiu com dels seus fons documentals. Posteriorment es tractarà l'actuació que s'ha desenvolupat a l'AAM en el marc de l'elaboració d'aquest TFM i les conclusions. En darrera instància hi ha tres annexos: el primer és un glossari, el segon l'índex de figures i de taules presents al dit TFM, i el tercer la guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat pròpiament dit.

Dit això, caldria afegir que per tal de dur a terme l'estudi de la gestió del monestir, en tant que estudiant del màster d'arxivística (MUAGI), un es veu obligat pel codi deontològic dels arxivers catalans a aplicar el mètode arxivístic. Cal no oblidar que l'àmbit d'aplicació d'aquest codi deontològic és per a tots els arxivers que exerceixen a Catalunya, ço és, amb independència de si l'arxiu on treballen és públic o privat.¹⁰

A més a més, l'Asociación de Archiveros de la Iglesia en España obliga als seus associats, entre els seus objectius, a contribuir a la bona conservació, organització i classificació dels arxius d'Església a Espanya, dins de les capacitats de cada arxiu, tot seguint les orientacions de les autoritats eclesiàstiques competents.¹¹

La voluntat d'aquest treball final de màster no és altra que la d'aplicar les normatives arxivístiques a l'AAM, sempre amb estreta col·laboració amb el monjo arxiver, el germà Josep Galobart i Soler, per tal que, d'una banda, el monestir de Santa Maria de Montserrat tingui un control més exhaustiu i actualitzat dels documents que custodia i, de l'altra, que aquests instruments de descripció elaborats serveixin també per als investigadors interessats en fer recerca al dit arxiu. Cal tenir en compte que la voluntat del monestir és la de fer públic tant la guia com el quadre de fons.

¹⁰ A més a més, també està previst que qualsevol soci de l'Associació d'Arxivers de Catalunya que exerceixi fora del principat pugui aplicar, a títol personal, el dit codi. Associació d'Arxivers de Catalunya. "Codi deontològic dels arxivers catalans". *Textos*, núm. 1, 2002, p. 10.

¹¹ HEVIA BALLINA, Agustín (dir.). *Estatutos de la Asociación de Archiveros de la Iglesia en España*. Madrid: Asociación de Archiveros de la Iglesia en España para la defensa y conservación de su patrimonio documental, 2007, p. 29.

2 Sobre les guies d'arxius i els arxius d'Església¹²

Malgrat que en arxivística, de forma tradicional, s'ha emprat el terme «*arxius eclesiàstics*» per a fer referència als arxius diocesans, catedralicis i parroquials, per a aquest treball s'ha decidit emprar el terme «*arxius d'Església*». Aquesta decisió respon al fet que els arxivers de l'Església, d'un temps ençà, usen aquest terme per a fer referència a qualsevol arxiu o fons pertanyent a l'Església catòlica, no només a les tres tipologies de fons anteriors. Per tant, caldria dir que tots els serveis d'arxiu i fons documentals que emanen d'institucions de l'Església, ço és, diòcesis, catedrals, parròquies, congregacions monàstiques, convents, instituts religiosos, confraries, associacions religioses, empreses de l'Església, etc., són «*arxius d'Església*».

Una guia d'arxiu és un instrument de treball que orienta els lectors sobre el coneixement i l'aprofitament dels fons d'un o diversos arxius.¹³ El fons documental és el nivell superior d'agrupació documental d'entre tots els nivells en què s'organitza i es representa la documentació d'arxiu.¹⁴ El maig del 1994 el butlletí *Arxius*,¹⁵ de la Generalitat de Catalunya, difongué una proposta de distribució dels fons dins de l'estructura lògica tot establint catorze tipus de fons. En aquesta distribució el novè tipus de fons documental correspon als fons *religiosos*,¹⁶ que al seu torn es poden dividir entre fons diocesans, fons capitulars, fons parroquials, fons monàstics i conventuals i fons de seminaris, col·legis i congregacions.¹⁷ És, doncs, a partir d'aquest model que s'han classificat els diferents arxius d'Església i llurs guies.

¹² El títol d'aquest apartat s'inscriu a la tradició clàssica llatina de títols com *De bello Gallico* de Juli Cèsar, *De res publica* de Plató, *De bello civili* de Juli Cèsar, *De Natura Deorum* de Ciceró o *De re coquinaria* d'Apici, i seguida per autors cristians com és en el cas de *De divisione naturae* de Joan Duns Escot.

¹³ ALBERCH i FUGUERAS, Ramon. *Els arxius, entre la memòria històrica i la societat del coneixement*. Àgora – Biblioteca Oberta. Barcelona: Pòrtic. Editorial UOC, 2002, p. 198.

¹⁴ Laureà Pagarols i Ramon Planes diuen que el fons identifica el productor o productors, i afegeixen que el fons «*està definit pel principi de provenença i el forma la totalitat de la documentació produïda i rebuda per una institució o una persona*». A més a més, tot i que un fons s'acostuma a identificar amb un arxiu (posen el cas del fons dels marquesos de Castellvell, que el seu arxiu equival al seu fons patrimonial, fet que passa tant amb institucions públiques com privades), el més usual és que «*una gran institució d'arxiu [...] reuneixi diversos fons, que tenen el seu origen en institucions creades de manera independent i en un moment històric determinat*». PAGAROLAS i SABATÉ, Laureà; PLANES i ALBETS, Ramon. "Fonaments teòrics". *Manual d'arxivística i gestió documental*. Emília Capell i Garriga, Mariona Corominas i Noguera (coord.). Lleida: Associació d'Arxivers de Catalunya, 2009, p. 83–84.

¹⁵ Generalitat de Catalunya. "El quadre de fons dels arxius. Norma per a l'elaboració". *Arxius. Butlletí del Servei d'Arxius*, núm. 2, Estiu 1994, p. 3.

¹⁶ «*L'és del qualificatiu «religiós» en lloc d'«eclesiàstic» [...] vol servir per donar un abast més ample a aquest apartat del quadre, i per permetre d'encabir-hi fons documentals generats per institucions de tota mena de confessions religioses*». Generalitat de Catalunya. "El quadre de fons dels arxius. Norma per a l'elaboració (II)". *Arxius. Butlletí del Servei d'Arxius*, núm. 3, Tardor 1994, p. 2.

¹⁷ ALBERCH i FUGUERAS, Ramon. *Els arxius*, p. 62–63.

El 1982 el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya començà a editar una col·lecció titulada *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, dedicant cada un dels volums d'aquesta col·lecció a una tipologia diferent d'arxiu. El 1998 dedicà el volum als arxius d'Església,¹⁸ essent aquesta l'obra cabdal centrada en les guies dels arxius d'Església de Catalunya. D'altra banda, la principal obra que recull les guies d'arxius d'Església espanyols és la de mossèn Josep Maria Martí i Bonet,¹⁹ director de l'Arxiu Diocesà de Barcelona, obra on apareixen (agrupats per diòcesis) la totalitat d'arxius d'Església de l'estat espanyol i la seva informació principal. Caldria afegir, però, que amb anterioritat s'havien publicat *Los archivos de la Iglesia en España*²⁰ i la *Guía de los Archivos y las Bibliotecas de la Iglesia en España. I. Archivos*.²¹

La primera de les obres és un compendi dels arxius d'Església de l'Estat espanyol el 1978, obra dividida en una presentació i tres parts: la primera versa sobre estudis referents als dits arxius, la segona és un apèndix amb documents referents als arxius d'Església d'Espanya i la tercera part està composta per la relació d'arxius i arxivers de l'Església a Espanya i per la relació alfabètica dels dits arxivers. De tota aquesta obra potser el més interessant per al present treball és el capítol 6.²² En el seu apartat final, Antonio Matilla Tascón proposa una estructura i les dades hauria de tenir qualsevol guia d'arxiu:²³

1	Informació general sobre l'edifici i el personal		
2	Història de l'arxiu		
3	Caràcter dels fons		
4	Quadre de classificació dels fons		
5	Bibliografia general de l'arxiu		
6	Descripció dels fons, que han de contenir:	Títol del fons	
		Història de la institució o organisme d'on procedeix, explicació general de l'índole de la documentació, el seu grau de classificació i ordenació, i l'estat de conservació	
		Per a cada sèrie del fons	Número i títol
			Conceptes, assumptes, temes o matèries que comprèn
			Les dates extremes, volum (expressat en número d'unitats de conservació), signatura topogràfica
		Notes, si són necessàries	
		Bibliografia	De la institució

¹⁸ BAUCCELLS, Josep, et al. *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, vol. 7. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1998.

¹⁹ MARTÍ i BONET, Josep Ma. (dir.). *Guía de los Archivos de la Iglesia en España*. Barcelona: Arxiu Diocesà de Barcelona – col·laboració del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, 2001.

²⁰ FERNÁNDEZ CATÓN, José María. *Los archivos de la Iglesia en España*. Lleó: Centro de Estudios e Investigación "San Isidoro". Archivo Histórico Diocesano, 1978.

²¹ Asociación de Archiveros de la Iglesia Española. *Guía de los archivos y las bibliotecas de la Iglesia en España. I. Archivos*. Lleó: Asociación Española de Archiveros Eclesiásticos, 1985.

²² MATILLA TASCÓN, Antonio. "Edificios e instalaciones. Cuadro de organización. Esquema de guía". *Los archivos de la Iglesia en España*. José María Fernández Catón. Lleó: Centro de Estudios e Investigación "San Isidoro". Archivo Histórico Diocesano, 1978, p. 77–89.

²³ Ibídem, p. 88–89.

			Del fons (incloent-hi instruments de referència) i facilitats de consulta Temes que el fons pugui servir de fons
7	Serveis de l'arxiu	Laboratori fotogràfic, taller de restauració, biblioteca, etc.	
8	Índex analític de la guia		
9	Il·lustracions, làmines, etc.		
10	Índex general		

Taula 1. Esquema de les guies d'arxiu segons Antonio Matilla Tascón (1978). (Font: MATILLA TASCÓN, Antonio. "Edificios e instalaciones. Cuadro de organización. Esquema de guía". *Los archivos de la Iglesia en España*. José María Fernández Catón. Lleó: Centro de Estudios e Investigación "San Isidoro". Archivo Histórico Diocesano, 1978, p. 85–87)

Per a una major comprensió i síntesi, a partir d'ara s'anomenarà «Guía de 1985» la *Guía de los archivos y las bibliotecas de la Iglesia en España. I. Archivos*,²⁴ i «Guía de 2001» la *Guía de los Archivos de la Iglesia en España*.²⁵ Si es comparen aquestes dues *Guía* d'arxius d'Església espanyols, la «Guía de 1985»²⁶ presenta un total de vint-i-tres guies d'arxiu per Catalunya a raó de set a la diòcesi de Barcelona, dues a la de Girona, dues a la de Lleida, una a la de Solsona, tres a l'arxidiòcesi de Tarragona, tres a la diòcesi de Tortosa, dues a la d'Urgell i tres a la de Vic.

D'igual manera, aquestes mateixes guies d'arxius d'Església són les que apareixen a la «Guía de 2001». Cal dir que en cap de les dues guies no apareixen els bisbats de Sant Feliu de Llobregat²⁷ i de Terrassa,²⁸ perquè no foren esqueixats de l'arquebisbat de Barcelona fins al 2004. En ambdós casos, els arxius d'Església que hi apareixen són els següents:

²⁴ Asociación de Archiveros de la Iglesia Española. *Guía de los archivos*.

²⁵ MARTÍ i BONET, Josep Ma. (dir.). *Guía de los Archivos*.

²⁶ Sobre aquesta guia, a l'AAM hi ha apunts del pare Marc Taxonera Comas dins d'un portafolis etiquetat com a *Guia arxius eclesiàstics 1985*. Al seu interior hi ha fotocòpies de text manuscrit (referents als apartats d'història, de bibliografia, fons i col·leccions de l'arxiu, i pergamins); una carta en català de Pere-Jordi Figuerola, encarregat de la guia, amb segell de l'Asociación Española de Archiveros Eclesiásticos i amb data de Barcelona a l'1 de febrer de 1983 juntament una fotocòpia d'un formulari en castellà a mig omplir, i una carta de Josep Maria Martí i Bonet, secretari de l'Asociación espanyola de archiveros eclesiásticos, amb data de Barcelona a l'1 d'abril de 1984 juntament un formulari sense omplir, tot en castellà.

²⁷ "Constitutio apostolica. Sancti Felicis de Llobregat". *The Holy See, The Holy See*, 15 juny 2004, https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/la/apost_constitutions/documents/hf_jp-ii_apc_20040615_varia-inter-munera.html. Accedit 26 març 2025.

²⁸ "Constitutio apostolica. Terrassensis". *The Holy See, The Holy See*, 15 juny 2004, https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/la/apost_constitutions/documents/hf_jp-ii_apc_20040615_christi-fidelium-salutem.html. Accedit 26 març 2025.

	Barcelona				Girona	Lleida	Solsona	Tarragona	Tortosa	Urgell	Vic
Capitulars	Arxiu capitular de la Catedral Basílica de Barcelona				Arxiu Catedralici de Girona	Arxiu Capitular de L.		Arxiu Capitular de la Catedral Basílica de Tarragona Metropolitana i Primada	Arxiu Capitular de la Catedral de Tortosa	Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell	Arxiu de la Seu de Vic
Diocesans	Arxiu Diocesà de Barcelona				Arxiu Diocesà de Girona ²⁹	Arxiu Diocesà de Lleida	Arxiu de l'Església de Solsona	Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona	Arxiu Diocesà de Tortosa	Arxiu Diocesà de la Seu d'Urgell	Arxiu Diocesà de Vic
Parroquials									Arxiu H. de l'Arxiprestal Basílica de Sta. Maria la Major de Morella		
Monàstics i conventuals	Arxiu de l'Abadia de Montserrat							Arxiu del monestir de Poblet			Arxiu del monestir de Sant Joan de les Abadesses
Seminaris, col·legis i congregacions	Arxiu Històric dels Franciscans de Catalunya	Arxiu del Palau Requesens / Companyia de Jesús	Arxiu Provincial dels Caputxins de Catalunya	Arxiu Provincial de l'Escola Pia de Catalunya							

Taula 2. Guies d'arxius d'Església catalans a la «Guia de 1985» i a la «Guia de 2001» dividides segons la classificació de Ramon Alberch.³⁰ (Font: Asociación de Archiveros de la Iglesia Española. *Guía de los archivos y las bibliotecas de la Iglesia en España. I. Archivos*. Lleó: Asociación Española de Archiveros Eclesiásticos, 1985; MARTÍ i BONET, Josep Ma. (dir.). *Guía de los Archivos de la Iglesia en España*. Barcelona: Arxiu Diocesà de Barcelona – col·laboració del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, 2001)

²⁹ Sobre aquest arxiu hi ha una Guia-Inventari de 1998. MARQUÈS i PLANAGUMÀ, Josep. *Arxiu diocesà de Girona. Guia-Inventari*. Col·lecció Francesc Montsalvatje. Girona: Diputació de Barcelona-Bisbat de Girona, 1998.

³⁰ ALBERCH i FUGUERAS, Ramon. *Els arxius*, p. 62–63.

Cal afegir que a la «*Guía de 2001*» després de tota la informació de cada arxiu diocesà hi ha sengles llistes dels fons parroquials que s'hi ingressaren.

A part de les dues guies d'arxius d'Església d'Espanya, hi ha dues guies i un directori d'arxius l'Església catalans. Al present treball seran anomenades «*Guia de 1978*» la *Guia dels arxius eclesiàstics de Catalunya–València–Balears*,³¹ «*Directori de 1989*» el *Directori dels arxius catalans*³² i «*Guia de 1998*» la *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, vol. 7.³³

A la «*Guia de 1978*» hi apareix un total de vint-i-dues guies d'arxius del Principat de Catalunya, mentre que al «*Directori de 1989*» n'apareixen trenta-tres i a la «*Guia de 1998*» hi apareix un total de vint-i-cinc arxius d'Església catalans. A continuació s'exposaran de la mateixa forma i manera com s'ha fet amb les guies d'arxius d'Església d'Espanya:

³¹ BAUCCELLS i REIG, Josep (coord.). *Guia dels arxius eclesiàstics de Catalunya–València–Balears*. Barcelona: Publicacions de l'Arxiu Capitular, 1978.

³² PLANES i ALBETS, Ramon (coord.). *Directori dels arxius catalans*. Lleida: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1989, p. 46–56.

³³ BAUCCELLS, Josep, et al. *Guia dels arxius històrics de Catalunya*.

	Barcelona					Girona	Lleida	Solsona
Capitulars	Arxiu capitular de la Santa Església Catedral Basílica de Barcelona (1) (2) (3)					Arxiu Catedralici de Girona/Arxiu Capitular de Girona (1) (2) (3)	Arxiu Capitular de la Santa Església de Lleida (1) (2) (3)	
Diocesans	Arxiu Diocesà de Barcelona (1) (2) (3)					Arxiu Diocesà de Girona (1) (2) (3)	Arxiu Diocesà de Lleida (2) (3)	Arxiu de l'Església de Solsona / Arxiu Diocesà de Solsona (1) (2) (3)
Parroquials	Arxiu Parroquial de Sant Just i Sant Pastor (2)	Arxiu Parroquial de Santa Maria del Pi (2)	Museu Arxiu de Santa Maria. Centre d'Estudis Locals de Mataró (2)		Arxiu Parroquial de Sant Andreu de Llavaneres (2)			
Monàstics i conventuals	Arxiu de l'Abadia de Montserrat (2) (3)		Arxiu del Monestir de Sant Pere de les Puel·les (2) (3)		Arxiu del Monestir de Pedralbes (2) (3)			
Seminaris, col·legis i congregacions	Arxiu Històric dels Franciscans de Catalunya (1) (2) (3)	Arxiu de la Companyia de Jesús (2) (3)	Arxiu Provincial dels Caputxins de Catalunya (1) (2)	Arxiu Històric de l'Escola Pia de Catalunya (1) (2) (3)	Arxiu dels Carmelites Descalços de Catalunya (2) (3)			
Altres	Arxiu del Palau Requesens (1) (2) (3)							

	Tarragona		Tortosa	Urgell	Vic	
Capitulars	Arxiu Capitular de la Catedral Basílica de Tarragona Metropolitana i Primada (1) (2) (3)		Arxiu Capitular de la Catedral de Tortosa (1) (2) (3)	Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell (1) (2) (3)	Arxiu Episcopal de Vic (2) (3)	Arxiu de la Seu de Manresa (1) (2)
Diocesans	Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (1) (2) (3)		Arxiu Diocesà de Tortosa (2) (3)	Arxiu Diocesà de la Seu d'Urgell (1) (2) (3)	Arxiu Eclesiàstic de Vic (2)	
Parroquials			Arxiu Històric de l'Arxiprestal Basílica de Santa Maria la Major de Morella (1)		Arxiu–Museu de Ripoll (2)	
Monàstics i conventuals	Arxiu del Monestir de Poblet (1) (2) (3)	Arxiu del Monestir de Vallbona de les Monges (2)			Arxiu del Monestir de Sant Joan de les Abadesses (1) (2)	
Seminaris, col·legis i congregacions						
Altres	Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià (2)				Arxius Històrics de Vic (1)	

Taula 3. Guies d'arxius d'Església catalans a la «*Guia de 1978*» (1), al «*Directori de 1989*» (2) i a la «*Guia de 1998*» (3) dividides segons la classificació de Ramon Alberch.³⁴ (Font: BAUCCELLS i REIG, Josep (coord.). *Guia dels arxius eclesiàstics de Catalunya–València–Balears*. Barcelona: Publicacions de l'Arxiu Capitular, 1978; PLANES i ALBETS, Ramon (coord.). *Directori dels arxius catalans*. Lleida: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1989, p. 46–56; BAUCCELLS, Josep, et al. *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, vol. 7. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1998)

³⁴ ALBERCH i FUGUERAS, Ramon. *Els arxius*, p. 62–63.

A més a més, la Direcció General del Patrimoni Cultural, el Servei d'Arxius de Catalunya del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i el Secretariat d'Arxivers Eclesiàstics de Catalunya tiraren endavant la col·lecció *Catàlegs–Inventaris d'Arxius Eclesiàstics de Catalunya*. Aquesta col·lecció està formada pels següents títols:

1. *Processos de l'Arxiu Diocesà de Barcelona. Volum I.*
2. *El Baix Llobregat i la Pia Almoina de la Seu de Barcelona: inventari per pergamins.*
3. *El Maresme i la Pia Almoina de la Seu de Barcelona: inventari dels pergamins.*
4. *Inventari dels protocols notariais de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona.*
5. *El Garraf i la Pia Almoina de la Seu de Barcelona: inventari dels pergamins.*
6. *Inventari dels llibres sacramentals de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona.*
7. *Processos de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona. Volum I.*
8. *Inventari de l'Arxiu del Monestir de Santa Maria de Vallbona.*

Finalment s'ha classificat la totalitat d'aquests arxius d'Església del Principat de Catalunya juntament amb els que apareixen al *Cercador d'Arxius de la Generalitat*³⁵ de la següent manera:

- **Arxius diocesans (9 en total):** Arxiu Diocesà de Barcelona, Arxiu Diocesà de Girona, l'Arxiu Diocesà de Lleida, Arxiu Diocesà d'Urgell, Arxiu Diocesà de Solsona, l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona, Arxiu Diocesà de Tortosa, l'Arxiu Episcopal de Vic i Arxiu Històric Diocesà de Sant Feliu de Llobregat.³⁶
- **Arxius capitulars (7 en total):** Arxiu Capitular de la Santa Església Catedral Basílica de Barcelona, Arxiu Capitular de la Catedral de Girona, Arxiu Capitular de la Santa Església Catedral de Lleida, Arxiu de la Seu de Manresa, Arxiu Capitular d'Urgell, Arxiu Capitular de la Catedral de Tarragona i Arxiu Capitular de la Santa Església Catedral de Tortosa.
- **Arxius monàstics i conventuals:** 9 en total, dividits entre masculins i femenins:

³⁵ "Resultats de la cerca: arxius eclesiàstics". *Cercador d'Arxius*, Generalitat de Catalunya, <https://arxius.cultura.gencat.cat/cercadors/LlistaArxiu?Consulta=MCU0KzUwMSU%3D> [pàgina 1] i <https://arxius.cultura.gencat.cat/cercadors/LlistaArxiu?consulta=MCU0KzUwMSU=&index=20> [pàgina 2]. Accedit 18 març 2025.

³⁶ "Arxiu Històric Diocesà". *Bisbat de Sant Feliu de Llobregat*, Bisbat de Sant Feliu de Llobregat, <https://bisbatsantfeliu.cat/patrimoni-cultural/arxiu-historic/>. Accedit 19 març 2025.

- **Masculins (2 en total):** Arxiu de l'Abadia de Montserrat i Arxiu de l'Abadia de Poblet.³⁷
- **Femenins (5 en total):** Arxiu del Monestir de Sant Pere de les Puel·les,³⁸ Arxiu del Monestir de Pedralbes, Arxiu del Monestir de Sant Benet de Montserrat,³⁹ Arxiu del Monestir de Sant Daniel de Girona,⁴⁰ i Arxiu del Monestir de Santa Maria de Vallbona de les Monges.⁴¹
- **Arxius parroquials (5 en total):** Arxiu Parroquial de Santa Maria del Pi, el Museu Arxiu de Santa Maria. Centre d'Estudis locals de Mataró, Arxiu Parroquial de Sant Andreu de Llavaneres, Arxiu Històric de l'Arxiprestal Basílica de Santa Maria la Major de Morella i Arxiu Parroquial de Sant Just i Sant Pastor.
- **Arxius de seminaris, col·legis i congregacions (3 en total):** Arxiu Provincial dels Caputxins de Catalunya, Arxiu dels Carmelites Descalços de Catalunya i Arxiu Provincial de l'Escola Pia de Catalunya.

³⁷ El fons de l'arxiu del monestir de Sant Cugat del Vallès patí la mateixa dissort que la majoria dels arxius monacals del principat, i és que arran de la desamortització de Mendizábal (1835) el seu fons fou espoliat i disgregat en dos arxius: una part ingressà a l'Arxiu Diocesà de Barcelona mentre que el gruix més important ho feu a l'Arxiu de la Corona d'Aragó. "Monestir de Sant Cugat del Vallès". *Arxiu Diocesà de Barcelona*, 2025, <https://arxiu.esglesia.barcelona/monestir-de-sant-cugat-del-valles/>. Accedit: 14 març 2025.

³⁸ "Fons". *ACUB*, Àmbit Cultural de les Benedictines, 2021 <https://www.acub.cat/arxiu/fons/>. Accedit 20 juny 2025.

³⁹ JORNET i BENITO, Núria, *GUIA arxiu*, ACUB, 18 gener 2008, https://www.acub.cat/wp-content/uploads/2021/05/2010_GuiaAMSBM.pdf. Accedit 23 març 2025; Aquesta guia d'arxiu també està publicada. JORNET i BENITO, Núria. *Guia de l'Arxiu del Monestir Sant Benet de Montserrat*. Marganell: Monestir de Sant Benet de Montserrat, 2008

⁴⁰ BRUGUÉS MASSOT, Irene. *Producció i gestió documental d'un monestir femení. Anàlisi de la funció d'arxiu i la gestió del claustre a Sant Daniel de Girona (1018–2017)*. Tesi doctoral no publicada, Universitat de Barcelona, Barcelona. Recuperat 19/02/2025, https://www.tesisenred.net/bitstream/handle/10803/593505/IBM_TESI.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

⁴¹ Aquest arxiu té publicat l'inventari. NAVASCUÉS, Isabel; BELLO, Carme; GONZALVO, Gener. *Inventari de l'Arxiu del Monestir de Santa Maria de Vallbona*. Col·lecció Catàlegs–Inventaris d'Arxius eclesiàstics de Catalunya. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1992.

- **Altres arxius (2 en total):** Arxiu del Palau Requesens⁴² i Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià.⁴³

D'altra banda, també els Arxius Nacionals d'Andorra publicaren el 1993 dues guies de fons parroquials (que equivaldrien als fons parroquials i de l'administració local al Principat de Catalunya), la de La Massana⁴⁴ i la d'Encamp.⁴⁵

A part d'aquests arxius, segons el *Cens d'Arxius de Catalunya 2008–2015: Nombre de fons per grups de fons*⁴⁶ hi ha un total de dos-cents quinze arxius d'Església a Catalunya. A l'*Informe del Cens d'Arxius de Catalunya (2015–2016)* es diu que per a elaborar el cens d'arxius de l'Església (tenint en compte que els bisbats han anat aplegant els antics arxius parroquials de llurs diòcesis) només es formalitzaren els arxius de l'arquebisbat de Tarragona i els dels bisbats de Girona i Urgell mentre que per a la resta de bisbats (Vic, Barcelona, Lleida, Tortosa i Solsona) se n'havia programat el cens per als propers anys. I afegeix que la idiosincràsia dels arxius d'Església rau en el fet que per a elaborar cap cens primer cal tenir un acord amb el bisbat corresponent, a part que s'aplicà (per petició expressa de l'Església)

⁴² L'Arxiu del Palau Requesens és l'arxiu nobiliari més important de Catalunya que el 1921 l'entreguen (juntament amb el palau i la capella) a la Companyia de Jesús [BAUCELLS i REIG, Josep (coord.). *Guia dels arxius eclesiàstics de Catalunya–València–Balears*]. L'any 2011 l'Arxiu Nacional de Catalunya ingressà el dit fons en dipòsit després que la Generalitat de Catalunya i la Companyia de Jesús de Catalunya signessin un conveni [“L'Arxiu Nacional de Catalunya ingressa l'Arxiu del Palau-Requesens”. ANC, Arxiu Nacional de Catalunya, 10 juny 2022, https://anc.gencat.cat/ca/detall/noticia/Noticia_PalauRequesens. Accedit 27 març 2025]. Caldria dir que aquest arxiu, malgrat ésser nobiliari, apareix a les guies d'arxius d'Església pel fet de dependre de la Companyia de Jesús [BAUCELLS i REIG, Josep (coord.). *Guia dels arxius eclesiàstics de Catalunya–València–Balears*; BAUCELLS, Josep, et al. *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, p. 197–205; Asociación de Archiveros de la Iglesia Española. *Guía de los archivos*, p. 176–178; MARTÍ i BONET, Josep Ma. (dir.). *Guía de los Archivos*, p. 114–116].

⁴³ L'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià (AMTM) s'incorporà el 1981 a l'Arxiu del Monestir de Poblet per voluntat del president de la Generalitat de Catalunya, el M. H. Sr. Josep Tarradellas i Joan, que diposità i cedí els seus fons bibliogràfics i documentals a la comunitat monàstica de Santa Maria de Poblet. El nucli d'aquest arxiu és el fons del president Tarradellas, compost per un important volum de documents relacionats amb la Guerra Civil espanyola (1936–39), de l'exili (1939–77) i del restabliment de la Generalitat de Catalunya (1977–80), però també comprèn altres fons bibliogràfics i documentals cedits per altres persones relacionades amb la vida social i política de Catalunya. L'AMTM està ubicat a l'antic Palau de l'Abat [“Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià”. *Monestir de Poblet*, Monestir de Poblet, <https://www.poblet.cat/ca/arxiu-tarradellas/>. Accedit 31 març 2025]. No és cap arxiu d'Església però es troba inserit en un monestir, per això apareix al «*Directori de 1989*» [PLANES i ALBETS, Ramon (coord.). *Directori dels arxius catalans*, p. 56].

⁴⁴ BASCOMPTE GRAU, Domènec et al. *Arxiu Parroquial de La Massana*. Col·lecció Arxius Parroquials. Andorra la Vella: Servei d'Arxius Nacionals d'Andorra, 1993.

⁴⁵ CARRILLO ARNALDICH, Esther et al. *Arxiu Parroquial d'Encamp*. Col·lecció Arxius Parroquials. Andorra la Vella: Servei d'Arxius Nacionals d'Andorra, 1993.

⁴⁶ Publicat a “Cens d'arxius”. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, 8 febrer 2017, https://cultura.gencat.cat/ca/temes/arxius-i-gestio-documental/sistema-arxius-de-catalunya/instruments-del-sistema/cens_d_arxius_i_inventari/. Accedit 18 març 2025; El Cens d'Arxius de Catalunya és una eina clau del Sistema d'Arxius de Catalunya en tant que és un repertori on figuren, de forma succinta a partir de les dades d'identificació bàsica, tots els béns documentals (fons, grups de fons, col·leccions, etc.) de Catalunya. CAPELLADES, Alan; SORRIBAS BONEL, Sergi. “El cens d'arxius de Catalunya: una nova metodologia basada en dades obertes”. *Lligall. Revista catalana d'arxivística*, núm. 47, 2024, p. 146–148.

el criteri de cent anys d'antiguitat documental com a tall cronològic aplicat al cens (deixant la cronologia patrimonial de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català (LPCC) en una fase ulterior). L'informe finalitza explicant que aquesta concentració diocesana dels arxius parroquials és el motiu del reduït nombre de fitxes d'arxius d'Església, però que aquests arxius són molt rics en contingut documental.⁴⁷

Pel que fa al major nombre d'arxius de monestirs femenins respecte dels masculins es deu al fet que les monges no foren exclaustrades tal com passà amb els monjos, i sense la sortida i dispersió de les comunitats, les monges pogueren conservar *in situ* el seus fons, mentre que les comunitats masculines hagueren d'abandonar la casa i això també comportà habitualment l'abandonament dels seus arxius. Una altra lectura que se n'extreu és que la majoria d'arxius parroquials han acabat integrant llurs fons documentals als respectius arxius diocesans.⁴⁸ Àdhuc és clara la certesa que els arxius de seminaris, col·legis i congregacions s'han establert a Barcelona en ser aquesta ciutat el Cap i Casal de Catalunya.⁴⁹

Entrant més al detall es podria comparar l'estructura interna de les guies integrades a la «*Guia* de 1998» amb les integrades a la «*Guía* de 2001»:

NÚM.	APARTAT
–	El nom complet de l'arxiu seguit entre parèntesi del nom de l'arxiu tal com se'l coneix i de les seves sigles
–	Informació sobre l'arxiu (l'adreça postal, el telèfon i l'horari) i sobre l'arxiver i el director (nom, càrrec, adreça postal i telèfon particular). D'haver-n'hi, també consta el nom d'altres treballadors, com per exemple del director de reprografia
–	Un sumari del capítol.
1	Una breu història de l'arxiu. Correspon sempre al punt 1 del sumari.
2	Un resum dels fons i de les sèries de l'arxiu. Correspon sempre al punt 2 del sumari.
3	Una breu explicació dels instruments de treball que hi ha a l'arxiu (no hi és a tots els capítols). Correspon sempre al punt 3 del sumari.
4	Una breu notícia sobre la biblioteca auxiliar (no hi és a tots els capítols). Correspon sempre al punt 4 del sumari.
5	La bibliografia usada per a elaborar el capítol. Correspon sempre al punt 5 del sumari.

Taula 4. Esquema de les guies d'arxiu d'Església presents a la «*Guia* de 1998». (Font: BAUCELLS, Josep, et al. *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, vol. 7. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1998)

⁴⁷ *Informe del Cens d'Arxius de Catalunya (2015–2016)*. Barcelona: Servei d'Arxius, Direcció general d'Arxius, Biblioteques, Museus i Patrimoni Cultural, 2016, https://cultura.gencat.cat/web/.content/dgpc/arxius_i_gestio_documental/01_sistema_arxius_catalunya/instruments_del_sistema/Cens_Arxiu/Informe_cens_2016/censarxius.pdf, p. 10, Accedit: 18 març 2025.

⁴⁸ Tal com ja avançava Josep Ma. Martí Bonet. MARTÍ i BONET, Josep Ma. (dir.). *Guía de los Archivos*. Vegeu la pàgina 19.

⁴⁹ L'Arxiu Històric de la Companyia de Jesús de Catalunya fa anys s'integrà a l'Arxiu d'Espanya de la Companyia de Jesús a Alcalá d'Henares (AESI-A). SOTO ARTUÑEDO, Wenceslao. "Los papeles de los jesuitas". *Revista Jesuitas*, núm. 125, 2015, p. 16-17; D'altra banda, el Fons de la Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana forma part de l'AAM, encara que hi ha algun document al Fons Històric de l'Hospital de la Santa Creu. "Fons històric de l'Hospital de la Santa Creu", *Biblioteca de Catalunya*, Biblioteca de Catalunya, 2025. <https://www.bnc.cat/fonshistorichsc/detall?id=16002¶ula=%20&camp=id&ordenacio=1&from=list&offset=16000&orden=1>. Accedit 5 abril 2025.

Cal afegir que no tots els arxius de la «*Guia* de 1998» presenten tots els predits apartats, però sí que és cert que tots els sumaris mostren cada apartat amb el mateix número. És a dir, si un arxiu només té els capítols sobre la història de l'arxiu, el resum dels fons i de les sèries i el de la bibliografia usada, al sumari hi haurà els punts 1, 2 i 5 respectivament.

D'altra banda, la «*Guía* de 2001» presenta el següent esquema:

NÚM.	APARTAT
1	El nom de l'arxiu
2	Informació sobre l'arxiu (adreça postal, telèfon, fax, horari, nom del director de l'arxiu, adreça postal i telèfon particular del director de l'arxiu, nom d'altres encarregats de l'arxiu i el seu càrrec)
3	Breu història sobre l'arxiu
4	Bibliografia usada per a elaborar la història de l'arxiu
5	Fons i col·leccions
6	Fons documentals en dipòsit
7	Biblioteca auxiliar
8	Publicacions pròpies de l'arxiu
9	Relació dels instruments de treball, de consulta, de microfilm, de digitalització, etc., de l'arxiu
10	Resum de les activitats educatives i culturals
11	Resum de l'estat de conservació
12	Observacions
13	<i>Al final hi diu qui ha facilitat les dades per a elaborar la guia en qüestió</i>

Taula 5. Esquema de les guies d'arxiu d'Església presents a la «*Guía* de 2001». (Font: MARTÍ i BONET, Josep Ma. (dir.). *Guía de los Archivos de la Iglesia en España*. Barcelona: Arxiu Diocesà de Barcelona – col·laboració del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, 2001)

Cada capítol de la «*Guía* de 2001» correspon a una diòcesi. En primer terme es parla de l'arxiu capitular i de l'arxiu diocesà, després hi ha una llista dels arxius parroquials de la diòcesi i finalment totes les guies dels arxius d'Església de la diòcesi.

Es pot observar que cada guia d'arxiu ha decidit seguir un format diferent tot i que hi ha un seguit de dades i informació que mostren ambdues guies, que corresponen, bàsicament, amb els punts 1–5 de la «*Guia* de 1998».

En resum, les guies d'arxiu de l'Església tant a Catalunya com a Espanya són antigues, aporten certa informació que ja no és necessària (com per exemple si tenen servei per a microfilm). Veient que la versió més actual d'aquestes guies d'arxiu és del 2001,⁵⁰ caldria

⁵⁰ MARTÍ i BONET, Josep Ma. (dir.). *Guía de los Archivos*.

fer-ne una actualització⁵¹ general adaptada a la normativa actual en matèria de descripció arxivística, és a dir ISAD (G),⁵² ISAAR(CPF),⁵³ ISDF⁵⁴ i ISDIAH⁵⁵.

Cal tenir en compte que malgrat que alguns centres d'arxiu de l'Església ofereixen accés a la seva guia via Internet⁵⁶ hi ha molts arxius d'Església que o bé no tenen guia o bé no està publicada enlloc.⁵⁷ A més a més, hi ha molts fons d'Església, sobretot parroquials, que foren integrats en arxius municipals, comarcals⁵⁸ o diocesans,⁵⁹ fet que explicaria perquè dels dos-cents quinze arxius d'Església que apareixen al *Cens d'Arxius de Catalunya 2008–2015: Nombre de fons per grups de fons* només han estat trobades trenta-una guies (cal afegir que elaborant el present treball no s'han trobat quins són els cent vuitanta-quatre arxius d'Església restants).⁶⁰ Per tant, cal tenir en compte que l'elaboració de la guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat suposarà un salt endavant en matèria d'instruments de descripció arxivístics dels arxius d'Església.

⁵¹ L'AAIE està preparant una actualització de la «Guia de 2001», de moment *sine die*.

⁵² General International Standard Archival Description, per les seves sigles en anglès, o Norma Internacional General de Descripció Arxivística, en català.

⁵³ International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons, and Families, per les seves sigles en anglès, o Norma Internacional per a Registres d'Autoritats arxivístics d'Organismes, Persones i Famílies, en català.

⁵⁴ International Standard for Describing Functions, per les seves sigles en anglès, o Norma Internacional per a la descripció de funcions, en català.

⁵⁵ General International for Describing Institutions with Archival Holdings, per les seves sigles en anglès, o Norma Internacional per descriure institucions que custodien fons d'arxiu, en català.

⁵⁶ Com per exemple l'Arxiu del monestir de Sant Benet de Montserrat. JORNET i BENITO, Núria, *GUIA arxiu*.

⁵⁷ Com per exemple el cas de l'Arxiu Parroquial d'Olesa de Montserrat. "Arxiu parroquial". *Parròquia de Santa Maria. Olesa de Montserrat*, Parròquia de Santa Maria d'Olesa de Montserrat, <https://olesamontserrat.parroquia.cat/arxiu-parroquial/>. Accedit 15 abril 2025.

⁵⁸ Per exemple és el cas de l'Arxiu Comarcal de l'Anoia. "Quadre de fons", *Xarxa d'Arxius Comarcals* (XAC), https://xac.gencat.cat/ca/llista_arxius_comarcals/anoia/quadre_de_fons/index.html. Accedit 15 abril 2025; o el de l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya, que conté, entre altres, el fons del Convent de Sant Domènec de Puigcerdà o la documentació d'Església de poblacions que no són Puigcerdà. BOSOM i ISERN, Sebastià; FORNS DE RIVERA, Cristina. *Catàleg de pergamins de l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya*. Col·lecció Eines de recerca. Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2009.

⁵⁹ Per exemple és el cas de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona: "Fons documentals", *Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona*, Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona, 2009, <https://arxiuenlinia.ahat.cat/FonsDocumentals>. Accedit 15 abril 2025.

⁶⁰ Dels dos-cents quinze arxius que apareixen al *Cens d'Arxius de Catalunya 2008–2015: Nombre de fons per grups de fons* només han estat trobades trenta-una guies, i elaborant el present treball no s'han trobat quins són els cent vuitanta-quatre arxius d'Església restants. "Cens d'arxius". *Departament de Cultura*, Generalitat de Catalunya, 8 febrer 2017, https://cultura.gencat.cat/ca/temes/arxius-i-gestio-documental/sistema-arxius-de-catalunya/instruments-del-sistema/cens_d_arxius_i_inventari/. Accedit 18 març 2025.

3 El monestir i l'arxiu de Santa Maria de Montserrat

En aquest apartat s'analitza el servei d'arxiu del monestir de Santa Maria de Montserrat a la vegada que se centra l'interès en la definició del gestor del servei i màxim productor dels seus fons, ço és, la comunitat del monestir de Santa Maria de Montserrat, i la seva evolució històrica.

3.1 El monestir de Santa Maria de Montserrat

El 888 hi ha la primera menció d'una capella a la muntanya de Montserrat anomenada Santa Maria de Montserrat, any en què el comte Guifré el Pilós la cedí (juntament amb les altres ermites montserratines) al cenobi de Santa Maria de Ripoll. Tanmateix, vers el 945 l'abat del monestir de Santa Cecília de Montserrat aconseguí que la comtessa Riquilda de Barcelona li entregués el domini i els drets sobre les ermites i capelles de la muntanya de Montserrat. Aquesta situació perdurà fins que el 1023 l'abat Oliva del monestir de Santa Maria de Ripoll n'aconseguí recuperar la possessió.⁶¹

El 1025 és la primera vegada que apareix a la documentació el fet que hi hagués habitants a Santa Maria de Montserrat,⁶² i al 3 d'abril de 1027 hi ha la primera menció al cenobi de Santa Maria de Montserrat.⁶³ Cal dir que els habitants de Santa Maria de Montserrat eren, encara, monjos provinents del monestir de Santa Maria de Ripoll.

Amb el pas dels anys el monestir de Santa Maria de Montserrat s'independitzà del monestir de Santa Maria de Ripoll (10 de març de 1409)⁶⁴ i entrà a dependre de la Congregació de Sant Benet de Valladolid (28 de juny de 1493),⁶⁵ tot abandonant la Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana (la congregació benedictina dels monestirs de la Corona d'Aragó).

Durant la Guerra del Francès (1808-14) les tropes napoleòniques atacaren el monestir i el cremaren (1811), perdent-se la major part de l'arxiu. En paral·lel, i seguint les idees liberals provinents de la República de França, diversos governs del Regne d'Espanya iniciaren un seguit de polítiques desamortitzadores i d'exclaustració que afectaren poc o gens Santa Maria de Montserrat fins que arribà la desamortització de Mendizábal (1835), que comportà

⁶¹ ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria; MASSOT i MUNTANER, Josep. *Història de Montserrat*. 8a ed. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2010, p. 20.

⁶² *Ibidem*.

⁶³ *Ibidem*, p. 21.

⁶⁴ *Ibidem*, p. 64.

⁶⁵ *Ibidem*, p. 82-83.

l'expropiació de la muntanya, del cenobi, de les propietats i de tots els béns materials, mobles i immobles, de la comunitat de Santa Maria de Montserrat, arribant fins i tot a expulsar els monjos del monestir, perllongant aquesta situació en el temps fins al 1844, quan es reprengué la vida monàstica.

Després de la desamortització, l'Estat retingué la propietat de tota la muntanya de Montserrat, així com antigament havia estat del monestir de Santa Maria de Montserrat. Quan l'Ajuntament de Barcelona aconseguí el permís per a aterrar les muralles de la ciutat (1854) necessitava comprar els terrenys del monestir de Santa Maria de les Jonqueres⁶⁶ (convent que estava situat a prop de l'actual Rambla), així que a través de l'Estat es negocià amb el bisbat de Barcelona la permuta d'aquells terrenys amb uns de la muntanya de Montserrat per tal que fossin del cenobi montserratí.⁶⁷

Per tal de poder fer la permuta, l'Estat havia de definir i legalitzar el terme de la propietat del monestir de Santa Maria de Montserrat, així que a la dècada dels anys vuitanta del segle XIX els enginyers de l'Estat, el monestir de Santa Maria de Montserrat, els alcaldes dels quatre municipis limítrofs amb la muntanya de Montserrat i els propietaris de zones de la muntanya es trobaren i, començant per la Roca Foradada, miraren totes les afrontacions per la part baixa.⁶⁸

L'Estat donà al monestir el terreny corresponent al santuari, l'espai comprès des de la capella de la cova de la Mare de Déu fins al monestir de Santa Cecília de Montserrat i les ermites. Amb la creació de LARSA a partir dels anys vint del segle XX es comprà la masia de can Martorell. Més tard es comprà la masia del Solar de la Vall (entre el Bruc i Marganell) però uns quinze o vint anys més tard la vengueren. En paral·lel, als anys vuitanta del segle XIX es comprà can Castells amb la visió de posar-hi el Col·legi de Missions d'Ultramar.⁶⁹

En resum, Santa Maria de Montserrat és un monestir benedictí amb mil anys d'història (1025–2025) que també gestiona un santuari. Situat al centre de Catalunya, a la muntanya de Montserrat, Santa Maria de Montserrat és un monestir que actualment compta amb quaranta-vuit monjos, no tots ells residents al monestir: cinc ho fan al monestir i santuari del Miracle (Riner, el Solsonès), un al monestir de Tororo (Uganda), dos a Roma, un a Atenes i un a l'abadia de Sant Miquel de Cuixà (Codolet, el Conflent).

D'aquests quaranta-vuit monjos, trenta-quatre són pares i catorze són germans, és a dir, trenta-quatre són preveres (i per tant poden oficiar misses), mentre que els catorze restants

⁶⁶ GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 9 maig 2025; "Monestir de Santa Maria de les Jonqueres". *Monestirs.cat*, 2025, <https://www.monestirs.cat/monst/bcn/bn02jong.htm>. Accedit 20 juny 2025.

⁶⁷ GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 9 maig 2025.

⁶⁸ *Ibidem*.

⁶⁹ *Ibidem*.

no en són (i, en conseqüència, no poden oficiar misses). Els monjos estan obligats a observar totes les prescripcions de la Regla de sant Benet, també els que són preveres, puix al capítol LX de la mateixa Regla (“Els sacerdots que vulguin viure al monestir”)⁷⁰ prescriu que el fet de ser prevere ni deslliura ni afavoreix⁷¹ respecte els que no en són.⁷² I és que el monaquisme, talment com sant Benet de Núrsia el concebé, era eminentment laic. El pare abat Just M. Cassià fa unes explicacions sobre aquesta laïcitat del monaquisme, on deixa ben clar que en temps de sant Benet de Núrsia el sacerdoci no estava exclòs dels monestirs sempre que seguissin la seva regla (malgrat que sant Pacomí⁷³ sí que s’havia oposat a l’entrada de sacerdots als monestirs).⁷⁴

3.2 L’Arxiu de l’Abadia de Montserrat

Els arxius d’Església (o els fons provinents d’institucions de l’Església catòlica) són clau per a comprendre la història del nostre país, sobretot aquella de cronologies més antigues, és a dir, la de la plena edat mitjana (segles x-xiii).⁷⁵ Aquest fet és encara més remarcable si es té en compte les nombroses expropiacions, destruccions, desamortitzacions i altres incidents que els documents de l’Església han patit, tal com ara s’exposa en aquest capítol.

El monestir de Santa Maria de Montserrat enguany celebra el seu mil·lenari. Degut a diferents vicissituds de la història, no es pot dir el mateix del seu arxiu. Malgrat tractar-se d’un cenobi situat a un punt allunyat del món i de difícil accés, Santa Maria de Montserrat no restà tan apartat de la societat com pretenia en el seu origen, i essent Catalunya un territori de frontera (un enclavament entre la Monarquia Hispànica i el regne de França) fou determinant a l’hora de sofrir els embats de diversos exèrcits que usaren la crema de documents com a arma, sobretot a l’època moderna i al segle XIX.⁷⁶

⁷⁰ *Regla de Sant Benet. Amb pròleg i glosses per a una relectura de l’abat Cassià M. Just.* 2a reimpressió, Montcada i Reixac: Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 2007, p. 125-126.

⁷¹ Tampoc no és exactament així, ja que sí que els preveres poden tenir una petita diferència dins del monestir respecte als monjos: «[Al prevere] se li concedirà d’estar després de l’abat i de beneir o de dir les pregàries de conclusió, si és que l’abat li ho permetia; si no, que no s’atreveixi de cap manera a res, sabent que està sotmès a l’observança regular, i doni a tothom exemples de més humilitat». Ibídem, p. 125.

⁷² Ibídem, p. 125–126.

⁷³ Sant Pacomí fou monjo egipci i iniciador del cenobitisme. “Pacomí”. *Gran Enciclopèdia Catalana*, *enciclopèdia.cat*. <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/pacomí>. Accedit 24 abril 2025.

⁷⁴ VIÑAS i SANTOS, Montserrat. *La Regla de Sant Benet: un camí per viure l’Evangeli*. Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 2012, p. 225.

⁷⁵ GINEBRA MOLINS, Rafel. “Els arxius eclesiàstics”. *Lligall. Revista Catalana d’Arxivística*, núm. 36. Associació d’Arxivers - Gestors Documentals de Catalunya, 2013, p. 89.

⁷⁶ FLOCEL, Sabaté. *La dissort de la documentació medieval catalana*. Episodis de la Història. Terrassa: Rafael Dalmau, editor, 2019, p. 31.

Tanmateix, no tots els conflictes desembocaren en cremes, pillatges i altres formes de destrucció física de la documentació, sinó que de vegades suposaren canvis d'emplaçament a altres arxius. Pròsper de Bofarull, amb el suport de l'Església i del governador civil, aconseguí traslladar a l'antic Arxiu Reial de Barcelona⁷⁷ (arxiu per ell dirigit) la documentació de la Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana (provinent del monestir de Sant Pau del Camp).⁷⁸ Una part d'aquesta documentació després passà a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat.

Si bé l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat, en tant que arxiu de l'Església, es veié poc o gens afectat per les disposicions i canvis imposats pel Decret de Nova Planta, sí que patí els efectes de diverses desamortitzacions.⁷⁹ Aquestes desamortitzacions de béns de l'Església (iniciades el 1773 amb la supressió de la Companyia de Jesús per part de Carles III de Borbó)⁸⁰ se succeïren durant el segle XIX fins al 1869 perjudicant en graus diferents llurs arxius, ja fos amb la mateixa desamortització o amagant documents en diversos intents de salvaguardar la documentació i oblidant-los als amagatalls.⁸¹

L'Arxiu patí sobretot durant les guerres napoleòniques (1811) i l'exclaustració (1835). No se sap (i sembla que mai no es podrà saber) ni la quantitat de documents que custodiava l'antic arxiu de Montserrat ni la quantitat de documents que es perderen. Aquest tall amb el passat explica perquè el pare Anselm M. Albareda féu afirmacions contradictòries sobre l'origen de l'arxiu montserratí a la seva monografia "L'Antic arxiu de Montserrat (intent de reconstrucció)":⁸² en un inici declarà que la primera menció a l'arxiu de Montserrat el féu el pare Pedro de Burgos, abat de Montserrat del 1512 al 1536,⁸³ per més endavant sostenir una posició totalment diferent i proposar una cronologia anterior: «*la primera vegada que sabem es fa menció directa de nostre arxiu és d'avvers l'any 1450 en el Llibre de fundacions*».⁸⁴

Anys més tard, el pare Francesc Xavier Altés aportà proves que en una referència indirecta l'arxiu ja existia el 1223 arran d'una reclamació documental,⁸⁵ essent aquesta la data més antiga sobre l'arxiu montserratí. En aquest mateix sentit, al cartulari de Montserrat (conegut

⁷⁷ Dit ara *Arxiu de la Corona d'Aragó*. PLANES i ALBETS, Ramon; PAGAROLAS i SABATÉ, Laureà; PUIG i USTRELL, Pere. *L'Arxiu de la Corona d'Aragó*. p. 22-25.

⁷⁸ *Ibidem*, p. 41-42.

⁷⁹ FLOCEL, Sabaté. *La dissort*, p. 31-44.

⁸⁰ *Ibidem*, p. 65.

⁸¹ *Ibidem*, p. 66; Sobre els intents de salvaguardar la documentació hi ha l'exemple de la documentació de la comunitat de religioses de Vallbona de les Monges, que al 1868 l'amagaren a la sitja d'una casa particular però que al 1876, moment en què l'anaren a buscar per a retornar-la al monestir, aquesta documentació aparegué consumida per la humitat. *Ibidem*, p. 43-44.

⁸² ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria. "L'Arxiu antic de Montserrat (intent de reconstrucció)". *Analecta Montserratensia*, vol. III, 1919, p. 11-216.

⁸³ *Ibidem*, p. 14.

⁸⁴ *Ibidem*, p. 35.

⁸⁵ ALTÉS i AGUILÓ, Francesc Xavier. "La configuració de l'antic arxiu de Montserrat (segles XVI-XVIII)". *Lligall: revista d'arxivística catalana*, núm. 8, 1994, p. 20.

com a *Llibre Vermell*) revela que ja al 1263-64 hi havia un arxiu montserratí on els documents referents a la gestió de les propietats es classificaven geogràficament.⁸⁶ Més enllà d'aquest ball de cronologies,⁸⁷ ambdós autors estan d'acord quan diuen que dels diversos documents referents al monestir de Santa Maria de Montserrat molts no arribaren ni a principis del segle XX.⁸⁸

A aquesta disputa caldria afegir que segons els usos i costums de la Congregació de Sant Benet de Valladolid s'afirma que l'arxiver és l'ofici «*más importante del Monasterio, porque toda la hacienda de él, está dependiente de los papeles del Archivo*»,⁸⁹ donant a entendre que no només calia que hi hagués un arxiver als monestirs d'aquesta congregació (en la qual Santa Maria de Montserrat en formà part del 28 de juny de 1493⁹⁰ fins a 1835⁹¹) sinó que l'existència de l'arxiver era un fet comú als monestir al 1633.⁹²

«*San Benito en su santa Regla, habla ya de documentos que deben guardarse en el monasterio, y así vemos siempre en los cenobios benedictinos un gran celo en la guarda de sus escrituras y documentos; primero por su valor jurídico inmediato, y más tarde como valiosos e insustituibles [sic] testimonios de la historia y tradición del monasterio*».⁹³

Per tant, sembla ser que a Montserrat hi hagué un arxiu des del segle XIII tot i que aquest prengué cos i forma a partir del XVI.

La importància de l'arxiu rau en el fet de ser l'espai on es conserva i custodia la memòria col·lectiva del monestir. Així mateix s'indica a la visita de 1585-87, on es diu que:

⁸⁶ Ibídem, p. 20.

⁸⁷ Marta Torra i Canal afirma que la primera menció directa a l'arxiu de Montserrat és a una entrada del 1450 al *Llibre de fundacions*. TORRA i CANAL, Marta. "L'Arxiu de l'Abadia de Montserrat". Treball universitari no publicat. Universitat de Barcelona, 1990–91, p. 6. Cal afegir que tot i haver-hi una biografia final, Marta Torra i Canal no cita les seves fonts.

⁸⁸ ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria. "L'Arxiu antic de Montserrat (intent de reconstrucció)", p. 16.

⁸⁹ *Ceremonial monástico, conforme al breviario, y misal, que la santidad de Paulo V. concedió à todos los que militan debajo de la santa Regla de nuestro gloriosísimo Padre, y Patriarca de las Religiones San Benito. Con los usos, y costumbres loables de la Congregación de España. Nuevamente dispuesto por el Capítulo General, que se celebró en el año de 1633*. Madrid: Imprenta de Pedro Marín, 1774, p. 530.

⁹⁰ Vegeu la nota 65 a la pàgina 28.

⁹¹ Amb la desamortització de Mendizábal (1835) es volgué acabar amb l'immens poder dels clergues regulars, moment en què s'eliminà la Congregació de Sant Benet de Valladolid. Malgrat que la Congregació Subiacense no es fundà fins al 1872, el monestir de Santa Maria de Montserrat s'afegí a l'embrionària congregació deu anys abans de la fundació. Abadia de Montserrat. *150 anys de la Congregació de Subiaco, a la qual pertany el Monestir de Montserrat*, 9 març 2022, <https://abadiamontserrat.cat/cent-cinquanta-anys-congregacio-benedictina/>. Accedit 14 març 2025.

⁹² Tot i així, al *Costumari del monestir de Santa Maria de Montserrat* de 1945 (AAM, A–XVII–f) no hi apareix cap referència ni a l'arxiu ni a la feina dels arxivers.

⁹³ Abadia de Montserrat. *La Biblioteca y el Archivo de Montserrat*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 1958, p. 33.

*«El Padre Abad tomando parecer de los Padres del Consejo nombre dos monges que tengan cargo del Archivo, casa uno de los quales tenga su llave diferente, los quales á sus horas determinadas se junten en el Archivo, y vayan continuando un Libro Sumario que está comenzado, donde por su indice, table y distincion del A.B.C. se va copiando y cifrando la substancia de las escrituras, distinguendolas por sus armarios y sacos con particulares señales para que en todo haya orden y claridad, y con facilidad se tenga noticia de las escrituras, para lo qual si ambos monges no tuvieran buena mano para el escribir por lo menos el uno sea escrivano para que la memoria que se hiciere arezca bien, y sea de provecho para los que adelante sucederan».*⁹⁴

Més endavant al mateix document es manifesta una problemàtica endèmica dels arxius monàstics:

*«Mandamos so pena de quatro meses de carcel con viandas quaresmales y un juicio en carnes en Capítulo todos los viernes que ninguno de los dos monges nombrados para archiveros [...] puedan sacar del archivo, ni dar á nadie escriptura alguna de el ni Capbreo sin licencia del Padre Abad, ó del Prior en su ausencia, y quando assi se diere escrivan en un Libro blanco que para esto queda deputado la memoria de la escriptura que se saca, escriviendo de esta manera. A tantos de tal mes y año llevó con licencia del âdre Abad fulano tal escriptura que tiene por su señal tal, que es del armario tal, y del saco signo tal, para embiar á tal persona para tal necogio” y hagan firmar abaxo de esta memoria á la persona que se llevare la tal escriptura aora sea el Padre Abad, aora el mayordomo, ó el Procurador de los pleytos, ó el Capbrevador, ó Notariom ó otra qualquier persona [...] que acabado el menester para que fuere necesaria la escriptura tal la buelvan, y ellos [els monjos arxivers] la tornen á su mismo lugar paraque en nada haya confusion».*⁹⁵

Aquests càstigs i procediments sorgeixen de la constatació que a l'arxiu hi mancaven certs documents. Molts d'aquests documents extraviats ells els havien tret notaris, a qui se'ls inquiria que els retornessin. La solució passava per a elaborar registres de moviments de la documentació custodiada per tal de saber quins eren els documents que mancaven.⁹⁶

⁹⁴ *Acta publica visitationis et reformationis monasterii Beate Virginis Mariae Montisserrati [...]. Die XXV Mensis Octubris Anno M D XXC VI. 1586 (data de creació). CAT AAM A 01 A-III-a 5/55, f. 68v.*

⁹⁵ *Acta publica visitationis et reformationis monasterii Beate Virginis Mariae Montisserrati [...]. Die XXV Mensis Octubris Anno M D XXC VI. 1586 (data de creació). CAT AAM A 01 A-III-a 5/55, f. 68v-69r.*

⁹⁶ *«[...] mandamos al Padre Abad [...] que haciendoles instancia los dichos archiveros, y dandoles meoria de los instrumentos que faltan soliciten á los notarios paraque saguen en forma las escriptures que tienen en Registro, y las entreguen á dichos archiveros, los quales conforme á la distribución de sus armarios [...] las pongan en sus lugares, y se preocupen tambien de sacar de los escribanos las escripturas que se han presentado en procesos para pleytos y causas, pues no son necesarios los originales para quedar en los procesos sino los traslados [...] porque si en lo uno y en lo otro hay descuydo en poco tiempo se perderan muchas escripturas de importancia»:* *Acta publica visitationis et*

Aquestes referències a procediments normatius sobre els arxius i la pràctica arxivística tenen el seu reflex a l'actualitat tant en normatives internes com en lleis.⁹⁷

En el cas espanyol la legislació en matèria d'arxius és eminentment culturalista i centrada en el patrimoni documental de caire històric, tal com ho evidencia la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol: d'una banda el capítol I té una clara visió integrada d'arxius i biblioteques mentre que el capítol II la té també amb els museus. D'altra banda el títol VII està intitulat «*Del patrimoni documental i bibliogràfic i dels arxius, biblioteques i museus*» acabant d'imbricar aquests tres conceptes. Aquesta llei en cap moment no fa esment als arxius administratius, talment fossin quelcom diferent.⁹⁸

La legislació catalana també tenia un caràcter eminentment culturalista i centrada en la documentació històrica, però amb la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents, i la Llei 20/2015, de 29 de juliol, de modificació de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents, aquest biaix queda corregit. Per desgràcia, la pràctica arxivística avança molt més de pressa que no pas la legislació catalana en matèria d'arxius, així que ara mateix caldria adequar les lleis a les necessitats actuals.

S'ha de dir que l'article 15.2 de la Llei 9/1999, de 20 de setembre, del Patrimoni Cultural Català estipula que:

*«Els preceptes d'aquesta Llei que regulen els arxius i els documents privats són aplicables als arxius i els documents de l'Església catòlica. En qualsevol cas, en relació amb els esmentats arxius i documents, cal respectar el que estableixen els acords entre l'Estat espanyol i la Santa Seu. Abans d'adoptar qualsevol resolució que afecti els arxius de l'Església catòlica, l'Administració de la Generalitat ha d'informar la comissió mixta a què fa referència l'article 4.2 de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català».*⁹⁹

Finalment hi ha tota aquella normativa interna de l'Església. Com s'ha dit més amunt, en aquest cas són la Regla de sant Benet, les Constitucions de la Congregació Benedictina Claustral Tarraconense i Cesaraugustana, i els Usos i costums de la Congregació de Sant Benet de Valladolid. Caldria afegir que la Regla de Sant Benet no fa cap referència a l'arxiu, sinó a feina manual per tal de no tornar ociosos els monjos. Cal entendre que Sant Benet de Núrsia no era cap intel·lectual sinó un reformador. La idea dels monestirs com a centres copistes i de cultura és posterior a la creació de la seva Regla.

reformationis monasterii Beate Virginis Mariae Montisserrati [...]. Die XXV Mensis Octubris Anno M D XXC VI. 1586 (data de creació). CAT AAM A 01 A-III-a 5/55, f. 69r.

⁹⁷ Vegeu l'apartat 4.1. de la pàgina 42 a la 49.

⁹⁸ ALBERCH i FUGUERAS, Ramon. *Els arxius*, p. 37–38.

⁹⁹ Article 15.2, sobre els arxius d'entitats, de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents.

Anteriorment s'ha apuntat que als usos i costums de la Congregació de Sant Benet de Valladolid s'afirma en el capítol IX de la secció primera de la segona part referent a l'ofici d'arxiver que aquest ofici és el *«más importante del Monasterio, porque toda la hacienda de él, está dependiente de los papeles del Archivo»*.¹⁰⁰ És aquesta una afirmació que demostra el paper preponderant que la Congregació donà a l'arxiu. Com que la desaparició de documents (normalment quan s'usaven en plets judicials) era un fet usual i la principal problemàtica que atenyia els arxius, el mateix costum prossegueix dient que:

«El Archivo ha de ser muy fuerte, y estar cerrado por todas partes, y defendido de cualquier peligro de fuego; las ventanas no muy grandes, y con rejas de hierro, gruesas, y espesas; las puertas barreadas de hierro, y con dos llaves, la una tendrá el Archivero, y la otra se pondrá en el deposito, por si acaso alguna se quebrare, ò se perdiere».¹⁰¹

La qüestió dels documents dels arxius i els plets és un constant a les normatives de la Congregació de Sant Benet de Valladolid. Per exemple, a la Visita de la Congregació del 25 d'octubre de 1586, tal com s'ha vist anteriorment,¹⁰² es deixà per escrit que quan hi hagués plets s'havien d'entregar còpies dels documents i deixar els originals a l'arxiu.¹⁰³

Un altre exemple es troba al capítol general de l'any 1613, quan a la sessió del 9 de maig es llegiren diverses peticions, entre elles una que deia que:

«Leyose una petición de Lucas de Astorga, sol-licitador en la Chancillería de Valladolid por nuestra Congregación, y dize que las casa della tienen muchos y muy grandes pelitos, y en algunos ha sido necessario presentar títulos y escripturas originales y mercedes de los señores Reyes que se han quedado en los pleitos sin volverlos a los archivos, y con el tiempo se olvidan y se pierden. Por lo qual, estimando la advertençia, manda la santa Congregación, en virtud de santa obediencia, so pena de excomunió maior, a todos los Padres Abades de las casas que tuvieren presentadas tales escripturas originales, que dentro de quatro meses las saquen, dexando traslado en los procesos, y las pongan en los archivos; y el Abad que ubiere menester más tiempo, por ser más las escripturas, se pida al Reverendíssimo para proveer lo que parezca más justo. Y al Procurador General, que es o fuere, desta Real Chançillería, se le manda se informe del dicho Lucas de Astorga, dentro de un mes que fuere electo, de las dichas escripturas originales que están presentadas, y avise a los abades de las casas

¹⁰⁰ *Ceremonial monástico*, p. 530.

¹⁰¹ *Ibidem*.

¹⁰² Vegeu la pàgina 33.

¹⁰³ *Acta publica visitationis et reformationis monasterii Beate Virginis Mariae Montiserrati [...]. Die XXV Mensis Octubris Anno M D XXC VI. 1586* (data de creació). CAT AAM A 01 A-III-a 5/55, f. 68-69.

*que las presentaron, lo qual se manda al dicho Procurador General debaxo del mismo precepto».*¹⁰⁴

El capítol xxiv de les constitucions d'aquesta congregació estava dedicat als arxius i als arxivers dels monestirs de la Congregació. S'indicava que calia guardar les escriptures dels monestirs en arxius que havien de ser al mateix monestir. Fins i tot la Congregació tenia un arxiver que havia de ser «*un monge inteligente, y versado en escrituras, y papeles, que tanga titulo de Archivero de la Congregación, y nombramiento para serlo del reverendisimo General*».¹⁰⁵ Aquestes constitucions afegien que a cada casa de la Congregació era necessari que hi hagués tres arxivers, cada un amb una clau de l'arxiu.¹⁰⁶ Fins i tot la Congregació tenia el seu propi arxiver, que residia al monestir de Sant Martí de Madrid.¹⁰⁷

Per a la Congregació de Sant Benet de Valladolid la figura de l'arxiver era clau per a la bona administració dels monestirs. Aquesta visió es tornà a posar de manifest a les constitucions de 1706 quan deien que el majordom i el procurador de la hisenda havien d'informar l'arxiver de la mort dels arrendataris i de qui els succeïa per a què ho anotés; que no es pagués els escrivans fins que les escriptures que haguessin expedit no fossin a l'arxiu i s'haguessin registrat a l'índex; que cada arxiver elaborés la crònica del seu monestir; o que els arxivers tinguessin un llibre en blanc per a elaborar-hi l'índex on s'hi reflectís el dia, mes i any en què entraven les escriptures, i en cas d'haver-ne de treure, el dia, mes i any en què foren extretes de l'interior de l'arxiu.¹⁰⁸

Per la pròpia evolució dels monestirs, cada vegada hi hagué més sacerdots enfront de monjos, donant als primers preponderància per sobre dels segons. No fou fins a Concili Vaticà II (1962-63) que es retornà a l'esperit primigeni dels monestirs. És per aquest motiu que la majoria dels arxivers de l'AAM foren sacerdots, sobretot els de l'anomenat «*arxiu antic*», tal com de forma indirecta indica el pare Anselm Maria Albareda i Ramoneda.¹⁰⁹

¹⁰⁴ MATÉ SADORNIL, Lorenzo. *Actas y constituciones de los capítulos de la Congregación de San Benito de Valladolid (1613-1721)*. Studia Silensia. Publicaciones de la Abadía: Santo Domingo de Silos, 2012-2014, p.15-16.

¹⁰⁵ Congregación de Sant Benito de Valladolid. *Constituciones de la congregacion de nuestro glorioso padre San Benito de España è Inglaterra : augmentadas y añadidas con las nuevas definiciones que desde el año de 1610 hasta el de 1701 han sido establecidas y aprobadas en diversos capitulo*. Madrid: Vídua de Melchor Álvarez, impressor, 1706, p. 237.

¹⁰⁶ «*Ordenamos, que se guarde, y continùe la costumbre antigua de todas las casas de la Congregacion, de que en cada casa se nombren con parecer del Consejo tres monges de inteligencia de papeles, y de mucha confianza: uno para que sea archivero principal, y exercite el oficio: y los dos, para que à falta suya substituyan por èl. Y en el archivo aya tres llaves, que tengan los tres monges nombrados, de manera, que no se pueda abrir el archivo, sin que concurran todos tres*». Ibídem, p. 238.

¹⁰⁷ PÉREZ y PÉREZ, Florentino. "El archivo de la Antigua Congregación benedictina de Valladolid". *Archivos, Bibliotecas y Museos*, vol. LIX, 1953, p. 51.

¹⁰⁸ Congregación de Sant Benito de Valladolid. *Constituciones de la congregacion*, p. 238-240.

¹⁰⁹ ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria. *L'arxiu antic de Montserrat (intent de reconstrucció)*, vol. I. Montserrat: Impremta del monestir de Santa Maria de Montserrat, 1920, p. 54-75.

Sobre la presència de documentació de cronologies més antigues dipositada a l'antic arxiu de Montserrat, d'una banda el pare Anselm M. Albareda escrigué que:

*«L'Autor del «Libro de la Historia y Milagros... de N^{tra}. S.^{ra} de Monserrate», escrivia cap al 1514 que: «el origen y fundación de la Iglesia Vieja desta santa Casa nuestra Señora de Monserrate es tan antiguo que no se halla memòria en historia ni en otra escritura de su principio». Altres han suposat que la manca absoluta de documentació primitiva (800-1000) és deguda a la seva subjecció al Monestir de Ripoll, qui com a Cap i Casa matriu servava les escriptures dels seus priorats».*¹¹⁰

Però, afegia que:

*«No creiem, però, que fins ara s'hagi trobat cap document de Ripoll referent a Montserrat fins al 888, dotació de Wifret al Monestir; mes en ell s'esmenten les esglésies de Mont., per lo tant estaven ja fundades, això posat que aquest document sigui autèntic».*¹¹¹

Semblaria, doncs, que a l'antic arxiu de Montserrat hi havia poca documentació pròpia dels

segles X-XII.¹¹² Nogensmenys, a mesura que el monestir de Santa Maria de Montserrat anà absorbint altres senyories més antigues incorporà llurs fons documentals,¹¹³ alguns d'ells amb documents d'aquestes dates tan reculades.¹¹⁴

Quan el monestir de Santa Cecília de Montserrat, que a l'edat mitjana fou molt poderós i mantingué diversos conflictes amb el de Santa Maria de Montserrat, fou annexionat, amb permís papal, pel dit monestir de Santa Maria de Montserrat a principis del segle XVI sota l'abadiat

Fig. 1. Fons antic de l'AAM. (Font: Albert Govern i Canals)

¹¹⁰ ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria. "L'Arxiu antic de Montserrat (intent de reconstrucció)", p. 33.

¹¹¹ Ibídem, p. 33.

¹¹² Ibídem, p. 33. Semblaria que el gruix de documents d'aquest període conservats a l'antic arxiu provindrien de l'arxiu de Santa Cecília.

¹¹³ ALTÉS i AGUILÓ, Francesc Xavier. "La configuració de l'antic arxiu de Montserrat", p. 19.

¹¹⁴ Per exemple, l'arxiu del monestir de Santa Cecília de Montserrat fou traslladat a l'arxiu de Santa Maria de Montserrat vers el 1504. Ibídem, p. 33.

del pare Garcia de Cisneros, el seu fons documental s'integrà al del monestir de Santa Maria de Montserrat.¹¹⁵

D'aquesta manera, doncs, s'explica que l'antic arxiu de Montserrat contingués documents del segle x.¹¹⁶ Tanmateix, cal tenir en compte que la vida a Santa Maria de Montserrat no començà fins al 1025.¹¹⁷

El pare Marc Taxonera i Comas (1919-2014), antic monjo de Santa Maria de Montserrat i arxiver de l'AAM, cità uns indeterminats

estudis de l'arxiver Benet Ribas i d'altres estudiosos «*que el consultaren [l'AAM] a principis del segle XIX*» per a explicar que antigament es conservava complet i en molt bon ordre, però que fou totalment destruït el 1811 (com la resta del monestir) per l'exèrcit napoleònic comandat pel mariscal Suche.¹¹⁸ Si bé els monjos iniciaren la reconstrucció tant del cenobi com de l'arxiu abans no acabés la Guerra del Francès (1808–1814), la revolució de 1820 (l'alçament del coronel Rafael del Riego i la implementació del Trienni Liberal amb les primeres desamortitzacions) i l'exclaustració de 1835 interromperen aquestes tasques, que no es pogueren reprendre fins al 1844. Així doncs, la inestabilitat social i política del segle XIX féu que es perdés la immensa majoria de documents anteriors a 1835, però quan els monjos retornaren al monestir de Santa Maria de Montserrat s'adonaren que s'havia salvat part de la documentació «*antiga*»: la que hi havia a la sagristia, alguns documents conservats en diferents dependències, finques i procuradories del monestir, i fins i tot alguns papers solts. Per tant, es podria dir que s'ha conservat la documentació produïda, rebuda i/o conservada pel monestir de Santa Maria de Montserrat en l'exercici de les seves funcions des de 1844 fins a l'actualitat.¹¹⁹ Encara que el pare Marc Taxonera citi explícitament la sagristia, el germà Josep Galobart informà que segurament alguns dels llibres que se salvaren deurien estar dipositats a les cel·les dels monjos que els feien servir, talment es tractés de diversos arxius

Fig. 2. Llibres de Montserrat que se salvaren de la destrucció napoleònica (1811). Segurament es trobaven a les cel·les dels monjos encarregats dels oficis productors d'aquests volums. (Font: Albert Govern i Canals)

¹¹⁵ GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 17 abril 2025.

¹¹⁶ *Ibidem*, p. 19–20.

¹¹⁷ «Al 1025, dos anys després de la nova annexió a Ripoll, ja tenim una donació directa ad Domum Sanctae Mariae. [...] És la primera vegada que la història ens parla d'habitants de Santa Maria». ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria; MASSOT i MUNTANER, Josep. *Història de Montserrat*, p. 20.

¹¹⁸ TAXONERA i COMAS, Marc. "Arxiu de l'Abadia de Montserrat". *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, vol. 7. Josep Baucells, et al. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1998, p. 172.

¹¹⁹ A excepció una part de la documentació de l'abadiat del pare Antoni M. Marcet, que fou destruïda durant la Guerra Civil espanyola (1936–39). TAXONERA i COMAS, Marc. "Arxiu de l'Abadia de Montserrat", p. 172.

d'oficina. Aquesta explicació serviria per a entendre com és que només se salvaren un o dos volums de diferents tipologies documentals, i que aquests fossin els immediatament anteriors a l'exclaustració.¹²⁰

Paral·lelament a aquest procés de reconstrucció del monestir (i del seu arxiu) cal fer esment que es recuperà¹²¹ part de l'arxiu del monestir de Sant Benet de Bages, abadia depenent de Santa Maria de Montserrat des del segle XVI, com també una part de l'arxiu de la Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaugustana.¹²² Algunes donacions posteriors fan que a l'actualitat a l'AAM hi hagi fons patrimonials, personals i d'entitats amb major o menor relació amb el cenobi montserratí.¹²³

Un altre assumpte referent a l'antic arxiu de Montserrat és que sembla ser que abans de la destrucció i exclaustració del monestir de Santa Maria de Montserrat les fronteres intel·lectuals entre l'arxiu i la biblioteca no eren ben clares, ja que els escrits que fan referència a l'antic arxiu demostren que en aquest hi havia llibres i documents d'arxiu mesclats i entesos com a un tot indivisible.¹²⁴ Amb aquests paràgrafs s'ha volgut mostrar que a l'actualitat els documents provinents de l'anomenat *arxiu antic* són molt pocs, reduïts gairebé només a capbreus i cròniques.

A pesar de ser avui l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (AAM) el servei d'arxiu històric del monestir de Santa Maria de Montserrat i, en conseqüència, les seves funcions estar limitades i delimitades a les pròpies d'un centre d'arxiu d'aquesta mena, ço és, que l'arxiu no intervé en la producció i gestió documental actual del monestir i de les entitats productores d'ell dependents (Escolania, oblats, LARSA, PAMSA, etc.), històricament no ha estat sempre així.

Abans que l'exèrcit napoleònic destruís l'Arxiu (1811), per força aquest havia de ser l'encarregat de gestionar la documentació que es produïa al monestir, no només fer funcions d'arxiu històric. És a dir, tant la destrucció de l'arxiu el 1811 com la desamortització i conseqüent expropiació del patrimoni documental el 1835 suposaren un trencament entre la comunitat anterior a la Guerra del Francès i la que sorgí després de la represa de la vida monàstica el 1844. Aquest tall i la pèrdua documental resultant per força havien de crear una

¹²⁰ GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 17 abril 2025.

¹²¹ TAXONERA i COMAS, Marc. "Arxiu de l'Abadia de Montserrat", p. 172.

¹²² Aquest fons presenta una problemàtica especial: Arribà a l'AAM a través dels marmessors de Joaquim Areny de Plandolit, sacerdot andorrà que visqué un temps al monestir de Santa Maria de Montserrat. Sembla ser que Joaquim Areny de Plandolit hauria aconseguit aquesta documentació, de forma poc clara, quan es trobava a Sant Pau del Camp de Barcelona i podria ser que s'hagués mesclat amb documents de monestirs dependents a la dita Congregació. GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 17 abril 2025.

¹²³ MARTÍ i BONET, Josep Ma. (dir.). *Guía de los Archivos*, p.111.

¹²⁴ ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria. "L'Arxiu antic de Montserrat (intent de reconstrucció)", p. 18–19. Aquestes vagues fronteres entre l'arxiu i la biblioteca segueixen existint vers els investigadors en referència als actuals arxiu i biblioteca. ALTÉS i AGUILÓ, Francesc Xavier. "La configuració de l'antic arxiu de Montserrat", p. 19.

nova tradició de gestió dels documents que, sumada a les praxis documentals i tradicions arxivístiques pròpies dels segles XIX i XX, han dut a la fragmentació intel·lectual de les tasques de l'arxiu.

Aquesta divisió intel·lectual de l'Arxiu és també física, ja que els documents estan repartits en diversos dipòsits d'arxiu anomenats «*arxius*» per la comunitat, tots ells amb responsables diferents.¹²⁵

Caldria afegir que la denominació «*Arxiu de l'Abadia de Montserrat*» sorgí arran de la creació de la Xarxa d'Arxius Comarcals de Catalunya, vers els anys vuitanta del segle XX.¹²⁶ En aquell moment l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat tenia per sigles «*AMM*» en tant que era anomenat «*Arxiu del Monestir de Montserrat*», però en el moment de normalitzar els noms els arxius públics tenien preferència, i les sigles «*AMM*» se les quedà l'Arxiu Municipal de Martorell.¹²⁷ Conseqüentment, s'optà per el nom Arxiu de l'Abadia de Montserrat amb les sigles AAM, malgrat que el mot abadia no és sinònim exacte de monestir, ja que en un monestir l'abadia és l'espai destinat a la residència de l'abat i no designa la totalitat de les construccions monàstiques ni la totalitat de l'entitat jurídica monàstica.

¹²⁵ Vegeu la taula 7 de la pàgina 50.

¹²⁶ Segurament fa referencia a la Llei 6/1985, de 26 d'abril, d'Arxius (derogada). GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 23 maig 2025.

¹²⁷ Generalitat de Catalunya. "Dades obertes de Catalunya". *Directori d'Arxius de Catalunya*, https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Sector-P-blic/Directori-d-Arxiu-de-Catalunya/igtv-wrij/data_preview. Accedit 2 juny 2025.

4 L'Arxiu de l'Abadia de Montserrat: anàlisi del servei i dels fons

Per tal de poder identificar i analitzar sumàriament els fons documentals de l'AAM i assolir el doble objectiu plantejat en aquest treball, era necessari efectuar un seguit de passos previs que permetessin entendre l'origen, l'evolució i la situació actual tant de l'arxiu com dels seus fons. En conseqüència, calia:

- En primer lloc, reunir, llegir i analitzar la literatura al voltant del monestir i de l'arxiu, tant de l'antic desaparegut com de l'actual. També, era vital entendre la realitat dels arxius de l'Església a casa nostra. Aquests elements s'han dut a terme en els punts 2¹²⁸ i 3¹²⁹ del present treball.
- En segon lloc, s'han identificat i analitzat els instruments de descripció existents a l'AAM, i paral·lelament, s'ha mantingut un diàleg constant¹³⁰ amb el monjo arxiver, el germà Josep Galobart i Soler, per extreure tota aquella informació i dades sobre l'arxiu i la documentació que no consten escrites enlloc i que formen part de la memòria viscuda les darrers dècades a l'Arxiu. Fet que s'ha recollit en el punt 4.2¹³¹ del present treball.

Arribats aquí, tota la informació recollida permet analitzar part de la situació actual de l'AAM, punt de partida del present treball. Malgrat que cal afegir-hi l'anàlisi del marc legislatiu i normatiu que regula i afecta tant la institució, el monestir de Santa Maria de Montserrat, com el servei d'arxiu i els seus fons, que es veurà sumàriament al punt 4.1.¹³²

4.1 Anàlisi del servei d'arxiu de l'AAM

Seguidament, en aquesta apartat s'analitza el servei d'arxiu de l'AAM en la seva totalitat; això és, a nivell normatiu, de funcions que duu a terme, del personal que té adscrit, de les instal·lacions per les que es compon i de l'accés als fons. No s'han pogut analitzar els recursos de què disposa ja que no és informació pública.

¹²⁸ Vegeu les pàgines de la 15 a la 27.

¹²⁹ Vegeu les pàgines de la 28 a la 40.

¹³⁰ Cal tenir present que si es fa referència a les entrevistes tingudes amb el germà Josep Galobart i Soler és perquè aquestes han estat degudament preparades per tal d'obtenir la informació necessària per a elaborar la guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat. No obstant això, s'ha mantingut un diàleg constant i diari amb el dit germà, tant al despatx de l'Arxiu com també en les diverses i múltiples visites comentades pels diferents dipòsits documentals. I és que, sobretot, les dades han pres cos i han esdevingut informació quan s'han comentat amb el germà Josep Galobart i Soler.

¹³¹ Vegeu les pàgines de la 48 a la 62.

¹³² Tot seguit, de la pàgina 41 a la 48.

	Matí	Tarda
Horari	D'1/4 de 10 a les 2	D'1/4 de 4 a les 5
Dies	De dilluns a divendres	
Cita prèvia	arxiu@abadiamontserrat.net	
Arxiver	Josep Galobart i Soler	

Taula 6. Informació del servei de l'AAM. (Font: GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 24 febrer 2025)

Normativa

Els arxius d'Església, com la resta d'arxius, estan condicionats per la legislació corresponent. Com que es tracta d'arxius privats, aquests no es veuen tan afectats per les lleis que fan referència als arxius públics, però sí que hi ha un marc comú. A part de la legislació espanyola (Reial Decret 1708/2011, de 18 de novembre, pel que s'estableix el Sistema Espanyol d'Arxius i es regula el Sistema d'Arxius de l'Administració General de l'Estat i dels seus Organismes Públics i del seu règim d'accés; Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol) i catalana (Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català; Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i gestió de documents; Llei 20/2015, de 29 de juliol, de modificació de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i gestió de documents), els arxius de l'Església tenen i han tingut llur pròpia legislació; i en el cas de l'AAM aquesta és la Regla de sant Benet, les Constitucions de la Congregació Benedictina Claustral Tarraconense i Cesaraugustana, els Usos i costums de la Congregació de Sant Benet de Valladolid i algunes visites de la dita Congregació.

Malgrat que la legislació faci referència sobretot als arxius públics, tal com diu l'article 15.2, sobre arxius d'entitats, de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents¹³³ les disposicions de la llei que afecten els arxius privats també s'han d'aplicar als arxius de l'Església catòlica respectant el Concordat amb la Santa Seu, tal com diu l'article 4.2 de la Llei 9/1999, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català.¹³⁴

S'ha de dir que l'article 4.1 de la Llei 9/1999, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català diu que «*L'Església catòlica, com a titular d'una part molt important del patrimoni cultural català, ha de vetllar per la protecció, la conservació i la difusió d'aquest patrimoni i, amb aquesta finalitat, ha de col·laborar amb les diverses administracions públiques de Catalunya*», i afegeix l'article 4.3 de la mateixa llei que «*Reglamentàriament s'ha de determinar, si s'escau, la col·laboració amb l'Administració local*».

¹³³ Vegeu la pàgina 34.

¹³⁴ «*Una comissió mixta entre l'Administració de la Generalitat i l'Església catòlica ha d'establir el marc de col·laboració i coordinació entre les dues institucions i fer-ne el seguiment*». Article 4.2. de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català.

Finalment, hi ha tota aquella normativa interna de l'Església que en el passat i el present ha regulat els seus arxius. Com s'ha dit més amunt, aquesta normativa és la Regla de sant Benet, les Constitucions de la Congregació Benedictina Claustral Tarraconense i Cesaraugustana i els Usos i costums de la Congregació de Sant Benet de Valladolid, normativa ja analitzades en el punt 3.2. del present treball quan se n'ha tractat la història.¹³⁵

Però centrant-nos en el present, més enllà del que diuen les lleis públiques, l'AAM no disposa d'un marc normatiu propi que defineixi, delimiti i reguli el seu funcionament. Una clara mancança que el servei hauria d'intentar revertir en els propers anys.

Funcions

Tradicionalment, el monestir de Santa Maria de Montserrat, com ja s'ha exposat anteriorment, ha dividit físicament i intel·lectual el seu arxiu en diversos arxius, talment fossin elements independents els uns dels altres.¹³⁶ A més a més, tal com passa al món privat per influències anglosaxones,¹³⁷ també es veu la pràctica arxivística com a quelcom relacionat amb la documentació antiga, mentre que la gestió de la documentació actual, ço és, la gestió documental, com a una tasca que no guarda cap mena de relació amb la primera. Aquesta manera d'actuar ha estat corregida darrerament pel sector públic, sobretot al món de tradició llatina, on la diferència entre *arxiver* i *gestor documental* no ha existit mai.¹³⁸

Amb tot, l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (AAM) manté una organització i unes funcions que són pròpies de l'arxivística historicista del segle XIX, és a dir, concebant l'arxiu del monestir com un arxiu purament històric. Així doncs, són funcions de l'AAM les següents:

- Ingressar i gestionar la documentació generada per la comunitat i les entitats dependents.¹³⁹
- Conservar, tractar i servir la documentació assignada a l'AAM.
- Atendre les consultes internes i externes relatives a la documentació dipositada .
- Vetllar per la difusió del patrimoni documental custodiat.

En aquest sentit, vers el 2015 la comunitat de Santa Maria de Montserrat decidí no acceptar més donacions de fons privats per diversos motius:

¹³⁵ Vegeu les pàgines de la 30 a la 40.

¹³⁶ Vegeu la pàgina 40.

¹³⁷ BORRÀS, Joaquim; DOMINGO, Joan; GARCÍA, Alfred; SARDÀ, Jaume. "El sistema de gestió de documents". *Manual d'arxivística i gestió documental*. Emília Capell i Garriga, Mariona Corominas i Noguera (coord.). Lleida: Associació d'Arxivers de Catalunya, 2009, p. 221.

¹³⁸ *Ibidem*.

¹³⁹ Des del franquisme l'AAM ha aplegat diversos fons privats que hi han entrat com a donació, ja que els donants no confiaven en el sistema públic. GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 24 febrer 2025.

- a) L'AAM és un arxiu privat i, per tant, la comunitat decideix quins fons accepta i quins no.
- b) El monestir de Santa Maria de Montserrat genera un volum de documents tan gran i tenen tan poc espai de creixement que no poden acceptar fons externs.
- c) Cal que els fons forans siguin dipositats a llurs arxius públics (en cas de fons patrimonials, personals o d'entitats) o d'Església (en cas de fons d'Església) de referència.

Personal

Aquests funcions són dutes a terme per l'única persona adscrita al servei, el germà Josep Galobart i Soler, amb el càrrec de monjo arxiver. Ell és l'encarregat de:

- Custodiar la documentació de l'AAM.
- Classificar, inventariar i descriure els fons dipositats a l'AAM.
- Vetllar per a servir els documents als usuaris, sobretot als de la comunitat del monestir de Santa Maria de Montserrat.
- Vetllar per la difusió del patrimoni documental del país i del monaquisme català dipositat a l'AAM.

Com que l'AAM no disposa de personal d'arxiu, en el dia a dia el monjo arxiver és auxiliat, en relació a l'atenció a l'usuari, pel personal tècnic de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat. Ço és, són qui rep i atén les consultes (amb l'auxili del monjo arxiver que dur la documentació) i habiliten per a aital fi tres taules a la sala de consulta de la Biblioteca (sala que és a la vegada l'oficina i la sala de consulta de la Biblioteca).

Instal·lacions

Tal com s'ha anticipat més amunt,¹⁴⁰ les instal·lacions dels servei d'arxiu de l'AAM consten de diversos dipòsits d'arxiu (alguns d'ells mal anomenats *arxius*):

- **Les dependències adscrites a l'AAM (arxiu històric):** anomenat *Arxiu de l'Abadia de Montserrat*, és el principal dels dipòsits d'arxiu, el veritable AAM. Fa la funció d'arxiu històric i està compost per la major part dels fons identificats en el quadre de fons elaborat en el marc d'aquest treball. En realitat, emperò, consta de diversos dipòsits d'arxiu distribuïts per diferents dependències del monestir:

¹⁴⁰ Vegeu la pàgina 40.

- **Dipòsit central:** malgrat no rebre aquest nom sí que té aquesta funció. Es tracta de dues sales connexes que fan funcions de despatx i biblioteca auxiliar, i és on es custodien els documents antics i els pergamins. Després de classificar la documentació, aquesta s'envia al seu destí definitiu, sigui aquest la sala de *Col·leccions*¹⁴¹ o la de *Compactus*.
- **Col·leccions:** és una sala que rep el nom de *Col·leccions*, i on es custodien les col·leccions que han arribat o s'han creat des del monestir de Santa Maria de Montserrat.
- **Compactus:** és un dipòsit d'arxiu amb prestatgeries compactus. És el dipòsit secundari, aquell on s'arxiven els fons més moderns i de menys freqüència de consulta. Compta també amb una avant-sala que fa funcions de despatx.
- **Plànols:** mal anomenat *Arxiu de plànols*, és la sala on s'arxiven els plànols i maquetes del monestir de Santa Maria de Montserrat que ja no són d'ús habitual. També hi ha projectes que no s'han dut a terme.
- **Pergamins:** és l'espai físic¹⁴² on hi ha els pergamins de diferents fons, essent el més important pel seu gran volum i rellevància històrica el Fons de la Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana. No és cap dipòsit d'arxiu pròpiament dit.
- Finalment hi ha una sala amb elements de l'antiga impremta montserratina que també depèn de l'AAM.
- **L'Arxiu de Música de Montserrat:** consta de quatre sales on es custodien les partitures manuscrites i impreses que hi ha al monestir de Santa Maria de Montserrat. També hi ha una còpia de cada CD que ha editat l'Escolania de Montserrat. Hi ha hagut donacions de fons de temàtica musical de particulars relacionats amb l'Escolania i el monestir de Santa Maria de Montserrat, i àdhuc s'ha fornït amb la documentació musical de monjos montserratins que destinaren part de la seva vida a la música i/o a l'Escolania. D'aquest dipòsit d'arxiu en depèn l'anomenat *Arxiu de la Capella de Monjos* (situat a la capella de la basílica) on es conserven les partitures que s'hi toquen i s'hi canten.
- **L'Arxiu de l'Escolania de Montserrat:** situat a les dependències de l'Escolania de Montserrat és on es conserva la documentació generada, enviada i/o rebuda i conservada per la pròpia Escolania. Sembla ser que està molt lligat a la Biblioteca de Música de l'Escolania i a l'anomenat *Arxiu de Repertori de l'Escolania*.

¹⁴¹ *Col·leccions* o la *Sala de Col·leccions* és l'únic dipòsit d'arxiu que no rep el nom d'*arxiu*.

¹⁴² Unes planeres al dipòsit central de l'AAM.

- **L'Arxiu dels Organistes de l'Escolania:** està situat a una sala adjacent a la consola de l'orgue. Aquest dipòsit d'arxiu no és percebut com a part de cap "arxiu", sinó que els organistes són els responsables de fer-se'n càrrec.
- **L'Arxiu Fotogràfic de Montserrat:** està situat dins de l'edifici del monestir de Santa Maria de Montserrat. És el dipòsit d'arxiu encarregat de conservar els documents fotogràfics de Montserrat.¹⁴³
- **L'Arxiu botànic-meteorològic:** situat a l'edifici del monestir de Santa Maria de Montserrat, consta d'una única sala amb armaris i prestatges de fusta a cada pam de paret on es conserven les col·leccions botàniques (com per exemple de papallones o herbaris) i instruments meteorològics (com els entregats per Rafael Patxot i Jubert provinents de l'estació meteorològica de casa seva, a Sant Feliu de Guíxols).
- **Arxiu de Majordomia:** és on es conserva la documentació que genera la majordomia, és a dir, l'oficia monàstica encarregada de gestionar l'econòmica de la comunitat de Santa Maria de Montserrat. Malgrat no haver-hi tingut accés, semblaria que la seva funció és d'arxiu d'oficina i intermedi.

A més a més, hi ha un seguit d'empreses i institucions dependents del monestir de Santa Maria de Montserrat que també tenen sengles dipòsits d'arxiu on conserven la seva producció documental. Com que es tracta de documentació actual no és percebuda com a objecte d'arxiu i no és gestionada ni contemplada per l'actual servei de l'AAM. Són, en definitiva, arxius d'oficina (malgrat que la documentació que hi és custodiada sobrepassa, i de molt, els darrers 5 anys de producció) que existeixen al marge de l'AAM. Aquests són:

- **L'arxiu de LARSA:** conserva els documents econòmics moderns generats pel monestir de Santa Maria de Montserrat, d'una banda, i la documentació pròpia de LARSA (*L'Agrícola Regional, S.A.*), empresa vinculada al monestir de Santa Maria de Montserrat des de la seva creació el 1913.
- **L'arxiu de la Fundació Abadia de Montserrat:** guarda la documentació generada, enviada i/o rebuda i conservada per la Fundació Abadia de Montserrat des de la seva fundació l'any 1997.
- **L'arxiu del Museu de Montserrat:** custodia la documentació generada, enviada i/o rebuda i conservada pel Museu de Montserrat.
- **L'arxiu de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat:** conserva i gestiona la documentació generada, enviada i/o rebuda i conservada per la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat (BAM).

¹⁴³ Per a elaborar aquest treball no s'hi ha tingut accés físic.

- **L'arxiu de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, S. A.:** conserva els documents generats, enviats i/o rebuts i conservats per Publicacions de l'Abadia de Montserrat, S.A. (PAMSA).

També cal tenir present que al monestir hom pot trobar diferents dipòsits d'arxiu que no han estat concebuts com a tal. Seria el cas de la videoteca (on hi ha dipositats els vídeos) i la discoteca (on hi ha dipositats els fitxers d'àudio). Totes les filmacions del monestir que es difonen són generades, tractades, difoses i conservades pel servei de premsa del monestir. Ço és, totes les filmacions de misses, actes i esdeveniments que es pengen a la pàgina web del monestir de Montserrat (<https://abadiamontserrat.cat/>),¹⁴⁴ a la del mil·lenari del monestir de Montserrat (<https://www.millenarimontserrat.cat/>)¹⁴⁵ i a la pàgina web de *Youtube* de l'Abadia de Montserrat (https://www.youtube.com/channel/UCFrlaCzXVVIK_eiVNvYoezA).¹⁴⁶ Tot i així, l'AAM no percep aquest material com susceptible de pertànyer el fons monàstic i ser gestionat i custodiat pel servei. D'aquí que es desconexi la seva localització i el seu estat de conservació i tractament.

També hi havia hagut un antic servei de videoteca amb pel·lícules de cineastes catalans, espanyols i europeus. Arnau Olivari i Daydí (1924-2016), crític de cinema i germà del pare Alexandre Olivari i Daydí (1919-2018), organitzà un cinefòrum per a la comunitat un cop al mes. Moltes vegades es projectaven pel·lícules que havien estat premiades als grans festivals de cinema europeus (Cannes, Milà, Sant Sebastià, etc.). Aquest servei, en actiu durant uns quaranta o cinquanta anys, desaparegué a principis del segle xx: d'una banda Arnau Olivari i Daydí era gran, i de l'altra, els monjos tenien a l'abast de la seva cel·la la gran multitud de pel·lícules i sèries de qualitat. La col·lecció de pel·lícules resultant avui dia és guardada a la sala de la televisió-videoteca.

Àdhuc s'havien fet audicions musicals per a la comunitat; un músic de la casa presentava un disc, se'n feia l'audició i, finalment, es comentava amb els assistents. Els discos i CD recollits d'aquesta activitat es conserven avui en uns armaris dins els espais interns de la comunitat.

¹⁴⁴ *Abadia de Montserrat*, <https://abadiamontserrat.cat/>. Accedit 29 abril 2025.

¹⁴⁵ "Mil·lenari del monestir de Montserrat". 2025, <https://www.millenarimontserrat.cat/>. Accedit 29 abril 2025.

¹⁴⁶ "Abadia de Montserrat", *Youtube*, https://www.youtube.com/channel/UCFrlaCzXVVIK_eiVNvYoezA. Accedit 29 abril 2025.

Accés

No tota la documentació és consultable. Com a qualsevol arxiu, sia públic sia privat, hi ha documents que estan exclosos de consulta. Tot i així, la immensa part de la documentació històrica sí que està oberta al públic, així com també ho estan els fons musicals, els patrimonials o la majoria dels personals. L'accés o no a cada fons documental és dictat pel propi Arxiu de l'Abadia de Montserrat i seguint criteris interns.

Amb tots, les problemàtiques d'accés venen derivades en bona part per la divisió física i intel·lectual dels fons documentals que hauria de gestionar el servei d'arxius de l'AAM, conseqüència de l'atribució d'històric a l'actual AAM. Així, la divisió dels fons en diferents dipòsits d'arxius, no només suposa una fragmentació d'aquests, sinó que comporta també la gestió diferenciada dels mateixos sota responsables independents:

DIPÒSIT D'ARXIU	RESPONSABLE	SALA DE CONSULTA
Arxiu de l'Abadia de Montserrat (AAM)	Germà Josep Galobart i Soler	Oficina-sala de consulta de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat
Arxiu fotogràfic	Pare Joan Maria (Tomàs) Recasens i Puig	
Arxiu botànic-meteorològic	Germà Frederic Fosalba i Julià	
Arxiu de Música de Montserrat	Pare Efrem (Salvador) de Montellà i Llauredó	
Arxiu de l'Escolania de Montserrat	Pare Bernat (Daniel) Juliol i Galí	Exclòs de consulta
Arxiu de Majordomia		

Taula 7. Responsables i sales de consulta dels diferents dipòsits de l'Arxiu. (Font: GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 24 febrer 2025)

4.2 Anàlisi dels fons de l'AAM

En el moment d'iniciar aquest treball hi havia per part del responsable de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat la sensació que el servei no disposava d'instruments de descripció. Res més lluny de la veritat. Si de cas, no disposava d'instruments de descripció de tots els fons ni cap criteri uniformador dels dits instruments. Tampoc no hi havia cap recompte de tots els fons que integren l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat.

Bàsicament, l'Arxiu disposa d'inventaris i catàlegs elaborats durant els darrers quaranta anys. Aquells que són anteriors acostumen a ser de fons que entraren a l'Arxiu per donació o en dipòsit, i que llurs instruments de descripció foren elaborats per l'organisme productor. A més a més, aquest 2025 des de l'arxiu s'està fent un repàs a les fitxes referents a la documentació

antiga i se n'ha iniciat l'elaboració d'un catàleg, elaborat amb el programa Excel, omplint com a mínim els camps obligatoris que preveu la NODAC.

Es conserva un inventari de 1900 titulat *Índice de Archivo* on per primera vegada es veu com estava organitzat l'arxiu. Els documents estaven distribuïts en les onze “seccions” següents:

- **Secció 1a:** Comptes.
- **Secció 2a:** Convent.
- **Secció 3a:** Administració.
- **Secció 4a:** Capbreus.
- **Secció 5a:** Regles de Sant Benet i històries de Montserrat.
- **Secció 6a:** Manuscrits.
- **Secció 7a:** Pergamins.
- **Secció 8a:** Estamperia.
- **Secció 9a:** Bages.
- **Secció 10a:** Pregàries noves
- **Secció 11a:** Periodisme

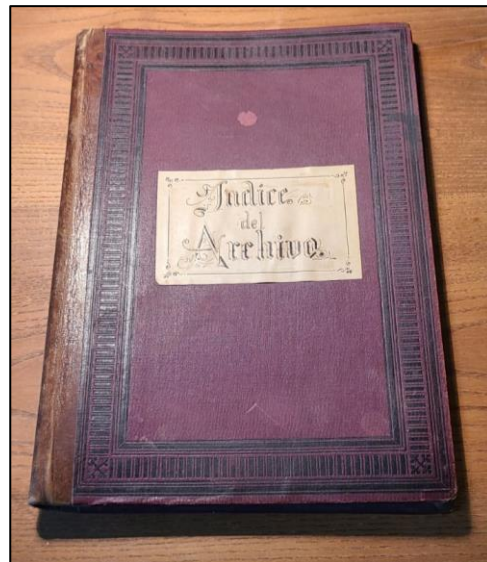

Fig. 3. *Índice de Archivo* (1900).
(Font: Albert Govern i Canals)

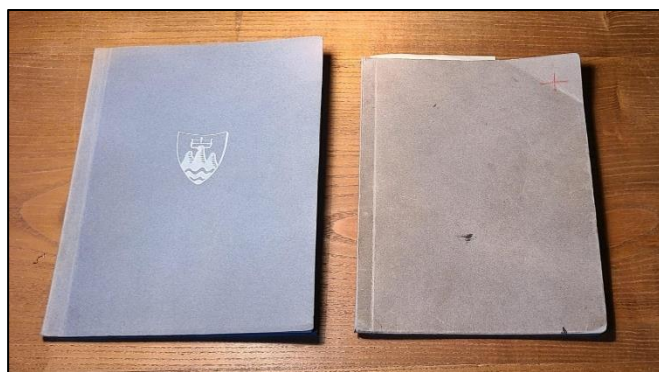

Fig. 4. Portades de la «Guia de 1945» [esquerra] i de la «Guía de 1945» [dreta]. (Font: Albert Govern i Canals)

La següent mostra d'ordenació de l'arxiu és del 1945. D'aquesta se'n conserven tres exemplars titulats *Guia de l'Arxiu de Montserrat*, dos d'ells en català (que s'ha anomenat «Guia de 1945»)¹⁴⁷ i el tercer en castellà (que s'ha anomenat «Guía de 1945»)¹⁴⁸. És en aquestes guies que s'aplicà l'ordenació actual de l'arxiu.¹⁴⁹

Encara que aquesta guia faci referència a *seccions*, en realitat es tracta

d'agrupacions documentals pròpies de mitjans del segle xx. Si bé la predita guia divideix l'arxiu en 4 “seccions”, es podria dir que aplega els documents en tres grups de fons documentals i una col·lecció:¹⁵⁰

¹⁴⁷ *Guia de l'Arxiu de Montserrat*. Montserrat: 1945.

¹⁴⁸ *Guía del Archivo de Montserrat*. Montserrat: 1945.

¹⁴⁹ A l'advertiment de la guia diu que aquesta ordenació és provisional. *Guia de l'Arxiu de Montserrat*. Montserrat: 1945, p. 2.

¹⁵⁰ Si es fes un paral·lelisme entre les “seccions” d'aquesta guia i l'arxivística actual es diria que la “secció A” seria el grup de fons propis del monestir de Santa Maria de Montserrat, la “secció B” el grup

- La “Secció A” conté capbreus, manuals, llibres de comptes, còpies (antigues i modernes) de documents, etc., referents a Montserrat, als seus priorats italians dependents, a la Congregació de Subiaco i a l'Orde, a les finques i propietats del monestir, a part de prop de cent bosses amb papers solts, cartes i papers de tots mena que van del segle XIII al XX. Per a la consulta d'aquesta secció hi ha un catàleg sumari en fitxes.¹⁵¹
- La “Secció B” comprèn documents semblants als de la “Secció A” però referents als monestirs catalans de la Congregació Claustral Tarraconense i Cesaraugustana, als monestirs catalans d'altres branques monàstiques i a les ordes militars que més o menys accepten la Regla de Sant Benet. La guia diu que a part del catàleg de la pròpia guia no n'existia cap de detallat sobre aquesta secció.
- Sobre la “Secció C” diu que és la més valuosa per comprendre més de dos mil pergamins, distribuïts per monestirs segons el criteri establert per la secció B. La guia indica que romanien per a classificar alguns plecs i lligalls, la majoria d'ells que no procedeixen de cap monestir. En el moment d'elaborar la guia s'estaven preparant els catàlegs dels documents pontificis i dels fons de Montserrat, i existia ja un catàleg sumari dels pergamins de Sant Pere de Besalú i unes llistes dels pergamins de Sant Benet de Bages (fetes pel Pare Crusellas).
- Finalment, la “Secció D” comprèn la documentació no inclosa en les seccions anteriors, motiu pel qual se l'anomenava *Diversarum Rerum*. Les procedències són molt diverses, i en remarca la correspondència d'alguns virreis de Catalunya dels segles XVII i XVIII i alguns autògrafs reials relacionats amb els dits virreis.

Encara que fragmentari hi ha un volum sobre les proveniències dels documents custodiats a l'AAM, i un altre sobre les consultes fetes a l'arxiu per investigadors de fora. Són fragmentaris perquè no s'elaboraren de forma continuada i hi manca informació. Al segon document, per exemple, hi ha només quatre entrades, totes elles del 1962.¹⁵²

A més a més, l'AAM creà a principis del segle XX dues publicacions on es tractaven els fons del propi Arxiu. Són la *Catalunya monàstica*, que consta de dos volums publicats en el període

de fons d'Església, la “secció C” una col·lecció amb tots els pergamins de l'arxiu, i la secció “D” fóra el grup de fons no relacionats amb l'Església.

¹⁵¹ Catàleg que el germà Josep Galobart i Soler està revisant i actualitzant en un Excel.

¹⁵² La darrera de les entrades és de mitjans de setembre de 1962. Cal tenir en compte que després de la Mare de Déu de Setembre (8 de setembre) comença el nou curs i de vegades hi ha canvis en els oficis dels monjos. Fins a mitjans de setembre de 1962 el monjo arxiver era Anscari M. Mundó, i després anà a estudiar a París. Segurament per aquest motiu no se seguí omplint la llista d'investigadors externs.

1927-29, i l'*Analecta Montserratensia*, que està format per deu volums publicats al període 1917-64.

Fig. 5. Les planeres de l'AAM. (Font: Albert Govern i Canals)

Per a conservar els més de quatre mil pergamins que l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat conserva i custodia es disposa d'unes planeres. Dins dels calaixos de les planeres els pergamins són dipositats en horitzontal dins de portafolis i protegits amb paper de conservació.¹⁵³

En el cas dels pergamins del fons de la Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana, els pergamins estan disposats dins de

planeres i agrupats de la forma tradicional del monestir, és a dir, primer hi ha els pergamins papals, després els de Montserrat (dividits per procedència), i finalment els d'altres monestirs.¹⁵⁴ Caldria afegir que alguns dels pergamins que consten com de Montserrat són de donacions posteriors de masos de les rodalies.¹⁵⁵

Hi ha encara un segon portafolis, aquest sense cap títol, amb fotocòpies del que el pare Marc Taxonera i Comas publicà en diferents catàlegs i guies sobre la guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat. I és que cal tenir en compte que el pare Marc Taxonera i Comas, antic arxiver de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat, publicà una incipient guia del dit arxiu a diferents publicacions arxivístiques des de la dècada dels anys setanta fins a finals dels noranta del segle xx.

Per exemple, el 1998 pare Marc Taxonera i Comas, llavors arxiver de l'AAM, publicà la guia del dit arxiu al volum setè de la *Guia d'arxius històrics de Catalunya*.¹⁵⁶ Aquesta guia d'arxiu, però, ha de ser revisada, ja que hi ha hagut prou canvis a l'Arxiu com perquè hagi quedat

¹⁵³ Caldria, però, treure'ls dels portafolis i col·locar-los de forma òptima per a aprofitar l'espai de les planeres al màxim sense posar en risc els documents. Per això cal abans identificar-los, designar una signatura i el seu topogràfic, i descriure'ls en un catàleg o inventari per a localitzar-los.

¹⁵⁴ Podria ser que entre els pergamins de monestirs que formaven part dels pergamins del fons de la Congregació Claustral, s'hi trobessin pergamins pertanyents als fons propis dels dits monestirs i no pas al fons de la Congregació.

¹⁵⁵ La tradició oral explica que durant els primers mesos de la Guerra Civil els monjos de Santa Maria de Montserrat salvaren documents de l'arxiu amagant-los en masies properes propietat del monestir, però quan els monjos reprengueren la vida cenobítica i recuperaren els documents també, també s'endugueren documents propis de les dites masies.

¹⁵⁶ TAXONERA i COMAS, Marc. "Arxiu de l'Abadia de Montserrat", p. 169–176; També en castellà apareix a MARTÍ i BONET, Josep Ma. (dir.). *Guía de los Archivos*, p. 111–113.

obsoleta. Segons aquesta guia a l'AAM hi havia sis fons documentals, cadascun d'ells representats per una lletra majúscula que va de la «A» a la «F»:¹⁵⁷

- El “fons Montserrat” (A) estaria compost per deu agrupacions que a la «Guia de 1998» reben el nom de “sèries”. Són les següents: *Documentació dipositada cronològicament i per matèries* (segle XIII), que constaria de cent trenta-vuit llibres i cent trenta-cinc lligalls; *Documentació relativa a la restauració* (1844), que constaria de tres lligalls; *Abadiat Miquel Muntadas* (1862-85), amb un llibre i quatre lligalls; *Abadiat Josep Deàs* (1885-1913), amb un llibre i quatre lligalls; *Abadiat Antoni Ma Marçet* (1913-41), amb set llibres i vint-i-sis lligalls; *Documentació referent als monjos professors* (1844), que constaria de divuit llibres i cent un lligalls; *Administració de la sagristia del Santuari* (1844), amb cent cinquanta-quatre llibres; *Majordomia i administració del monestir* (1844), que constaria de cent disset llibres i cent seixanta-quatre lligalls; *Comunitat de monjos a l'«Institut Œcuménique de recherche Théologique»*, *Tantur* (1971-83), que la conformarien sis lligalls; i *Trobades de joves a Montserrat* (1971-84), amb trenta-sis lligalls.
- El “fons Sant Benet de Bages” (B) tindria dues sèries documentals: *Documentació en paper* (1318-1833), formada per setanta-tres llibres i quinze lligalls; i *Mapes i plànols* (segle XVIII), amb cinc llibres.
- El “fons Congregació Claustral Tarraconense i Cesaraugustana” (C) el formarien el formarien dues sèries documentals: *Documentació en paper* (1333-1835), amb cent quaranta llibres i noranta-un lligalls; i *Transcripcions de pergamins de monestirs catalans per mossèn Joaquim de Plandolit* (segles XIX-XX) (segles X-XV), amb onze caixes en forma de llibre antic.
- El “fons de la província Hispànica de la Congregació Sublacense” (D) estaria format per dues sèries documentals: *Documentació de l'Abat Visitador* (1882-1968), amb cinc lligalls; i *Causa del martiri de monjos del monestir de Nostra Senyora del Pueyo (Barbastre)* (1869-1990), amb un llibre i sis lligalls.
- El “fons Visita apostòlica dels monestirs benedictins catalans i hispànics” (E) el formaria una única sèrie documental: *Documentació del Visitador i secretaria de la visita* (1940-60), amb deu lligalls.

¹⁵⁷ TAXONERA i COMAS, Marc. “Arxiu de l'Abadia de Montserrat”, p. 173–174. S'ha fet algun canvi respecte a la versió impresa a la «Guia de 1998», com per exemple corregir l'ortografia francesa escrivint «œcuménique».

- I el “*fons de documentació no monàstica*” (F) també el conformaria una sèrie documental: *Documentació no monàstica de molt diversa procedència* (segles xv-xx), amb quaranta-dos llibres i seixanta lligalls.

Lògicament, aquests fons documentals han estat comprovats i corregits en el present treball,¹⁵⁸ tal com es pot comprovar a l'Annex III.¹⁵⁹

Després d'aquesta taula, el pare Marc Taxonera i Comas afegí una llista (reproduïda a mode de taula) sobre els instruments de treball i de consulta de cada sèrie existents el 2001.¹⁶⁰

FONS	CATÀLEGS	FITXES
A	Hi ha la <i>Guia de l'Arxiu de Montserrat</i> (manuscrit)	Hi ha fitxes dels monjos i d'una part dels documents de Montserrat
B i C	Hi ha la <i>Guia de l'Arxiu de Montserrat</i> (manuscrit)	Hi ha fitxes de Sant Benet de Bages
Pergamins	Hi ha un inventari dels pergamins de Sant Benet de Bages (manuscrit)	
Documentació no monàstica	Hi ha un inventari de la correspondència de Lluís Nicolau d'Olwer (manuscrit)	
Reprografia	Servei de fotocòpies, microfilms i aparells lectors de microfils	

Taula 8. Instruments de treball i de consulta de l'AAM el 2001. (Font: MARTÍ i BONET, Josep Ma. (dir.). *Guía de los Archivos de la Iglesia en España*. Barcelona: Arxiu Diocesà de Barcelona – col·laboració del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, 2001)

D'altra banda, l'AAM té un seguit de portafolis amb instruments de descripció diferents, alguns d'ells repetits.¹⁶¹ La majoria són catàlegs, però també hi ha llistes dels monestirs de la Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana dels quals a l'AAM hi ha documentació, així com també hi ha còpies (i fotocòpies) d'articles de *Lligall* referents a Montserrat o de la Guia de l'AAM que féu Pare Marc Taxonera.¹⁶²

Després d'haver analitzat els fons i col·leccions documentals de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat, es decidí agrupar els diversos fons en grups de fons. D'aquesta manera, es

¹⁵⁸ GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep; BRUGUÉS MASSOT, Irene. Entrevista personal. 10 abril 2025.

¹⁵⁹ Vegeu l'Annex III a les pàgines 94 i següents.

¹⁶⁰ Instruments extrets de MARTÍ i BONET, Josep Ma. (dir.). *Guía de los Archivos*, p. 113. Aquesta llista no apareix a TAXONERA i COMAS, Marc. “Arxiu de l'Abadia de Montserrat”, cosa que fa pensar que ni aquests instruments de descripció ni el servei de reprografia encara no existien.

¹⁶¹ Molts de les llistes, catàlegs i inventaris estan duplicats i fins i tot alguns triplicats. Caldria fer una neteja d'aquestes còpies repetides per tal de poder realitzar comprovacions de tots aquests instruments i elaborar-ne de nous seguint criteris arxivístics actuals i amb una voluntat racionalitzadora.

¹⁶² TAXONERA i COMAS, Marc. “Arxiu de l'Abadia de Montserrat”, p. 169–176; Aquesta guia és la mateixa que apareix a MARTÍ i BONET, Josep Ma. (dir.). *Guía de los Archivos*; A PLANES i ALBETS, Ramon (coord.). *Directori dels arxius catalans*, només n'apareix la informació de contacte.

crearen cinc grups de fons documentals (A-E) i un grup de col·leccions (F). Analitzem-ne llurs instruments de descripció tot seguit:

A. Fons de Montserrat

Sobre els fons del grup de fons de Montserrat hi ha diversos portafolis amb inventaris, la majoria d'ells del fons del monestir de Santa Maria de Montserrat, però també n'hi ha una de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat.

D'inventaris referents a monjos del monestir de Santa Maria de Montserrat n'hi ha un de genèric i diversos sobre monjos en concret. L'inventari genèric consta d'un índex dels documents del grup de sèries sobre els *Monjos*¹⁶³ (ordenats alfabèticament els documents de trenta-dos monjos dipositats al dipòsit de sobre del refetor), i una introducció i inventari de l'expedient del monjo Ramon Ribera i Mariné¹⁶⁴ (que la comunitat anomena *fons*).

Encara hi ha diversos inventaris més sobre alguns monjos en concret, i malgrat rebre el nom de *fons*, en realitat es tracta d'expedients de monjos. Actualment hi ha quatre portafolis sobre monjos del monestir de Santa Maria de Montserrat: un sobre el pare abat Gregori Maria (Ramon) Sunyol i Baulenas¹⁶⁵ (abat del monestir de Santa Cecília de Montserrat), un altre sobre el pare Bonaventura Ubach i Medir¹⁶⁶ (a dins hi ha diferents versions del mateix

Fig. 6. Carpetes amb la majoria dels catàlegs i inventaris de l'AAM. Els altres són a costat del fons a què fan referència. (Font: Albert Govern i Canals)

¹⁶³ *Inventari de la sèrie Monjos*. És una de les sèries documentals més importants de l'AAM és la dels monjos, puig recull tota la documentació produïda, rebuda i enviada per cada monjo que s'ha conservat fins a l'actualitat. Aquesta documentació s'ha ordenat per ordre alfabètic de cognoms, però a partir d'ara es vol continuar amb una ordenació cronològica de defuncions per tal que sigui més fàcil arxivar i localitzar cada expedient. GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 17 abril 2025.

¹⁶⁴ *Inventari de la documentació del pare Ramon Ribera i Mariné*. 2021.

¹⁶⁵ *Inventaris de la documentació de l'abat Gregori (Ramon) Sunyol i Baulenas*.

¹⁶⁶ *Inventari de la documentació del pare Bonaventura Ubach i Medir*. 2009. Actualment des de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat estan treballant en un projecte d'unió de tota la documentació que

inventari), dos portafolis amb el mateix inventari de l'expedient del pare Manuel Guzmán Martínez¹⁶⁷ (elaborat el 2023, actualment pendent d'actualització) i un darrer portafoli amb l'expedient del pare Adalbert (Estanislau) Franquesa i Garrós¹⁶⁸ (amb un inventari del 2005). Encara hi ha un inventari de la documentació de Joan Pasqual i Sanahuja¹⁶⁹ (antic advocat a Madrid del monestir de Santa Maria de Montserrat).

Hi ha un portafolis amb documentació sobre els plànols de Montserrat.¹⁷⁰ Els plànols i maquetes referents a Montserrat, que no són d'us habitual, són a l'anomenat *Arxiu de Plànols*, però és un dipòsit d'arxiu que depèn del monjo encarregat de l'AAM.¹⁷¹

Hi ha també portafolis sobre cases dependents del monestir de Santa Maria de Montserrat o que hi ha tingut una relació molt estreta: són els casos dels dos portafolis d'Austràlia,¹⁷² del portafolis del monestir i santuari del Miracle,¹⁷³ del portafolis del monestir de Santa Maria de Binicanella¹⁷⁴ (una antiga fundació de Santa Maria de Montserrat duta a terme pel pare Garsias de Cisneros (Benet) Columbàs i Lull el 1967 però que fou suprimida el 1984. És un expedient a mig classificar amb un inventari elaborat el 2005), el de les Filipines¹⁷⁵ (té un inventari de la documentació del monestir elaborat el 2011), i el de Tantur¹⁷⁶ (una antiga casa depenent del monestir de Santa Maria de Montserrat que estigué en actiu des de 1971 i fins a 1983. En ella hi residí a una petita comunitat de monjos que era l'encarregada de dirigir l'Institut Ecumènic de Tantur (TEI). Al portafolis sobre Tantur hi ha diversos exemplars de dos inventaris diferents).

Hi ha tres portafolis etiquetats com a fons però que en realitat són de sèries documentals de la basílica (dins del fons del monestir de Santa Maria de Montserrat). Es tracta

Fig. 7: Logotip del Taller d'Enquadernació del Monestir de Montserrat i la data de l'enquadernació. (Font: Albert Govern i Canals)

es té del pare Bonaventura Ubach i Medir per a unificar-la i reinventariar-la en una única sèrie documental.

¹⁶⁷ *Inventaris de la documentació del pare Manuel Guzmán Martínez*. 2023.

¹⁶⁸ *Inventari de la documentació del pare Adalbert Franquesa i Garrós*. 2005.

¹⁶⁹ *Inventari de la documentació de Joan Pasqual i Sanahuja*.

¹⁷⁰ *Inventaris dels plànols del fons del monestir de Santa Maria de Montserrat*.

¹⁷¹ Vegeu la pàgina 45.

¹⁷² *Inventari de la documentació d'Austràlia (Fulgenci Torres)*. 2012.

¹⁷³ *Inventari de la documentació del monestir del Miracle*. Conté la documentació del santuari del Miracle (a Riner, comarca del Solsonès) que encara avui dia depèn del monestir montserratí. Aquesta documentació no està descrita, ja que només compta amb dues còpies d'un inventari d'una única caixa composta per quinze documents. Es tracta de documentació dispersa localitzada a l'AAM i de proveniença desconeguda

¹⁷⁴ *Inventari de la documentació del monestir de Santa Maria de Binicanella*. 2005.

¹⁷⁵ *Inventari de la documentació del monestir de Santa Maria de Montserrat de Manila*. 2011.

¹⁷⁶ *Inventari de la documentació de Tantur*. 2005; *Inventari de la documentació de Tantur*. 2016.

Fig. 8: Fitxer situat al primer despatx de la sala principal de l'Arxiu. (Font: Albert Govern i Canals)

dels portafolis que reben el nom de «fons del nou orgue de Montserrat»¹⁷⁷ (amb tres còpies d'un mateix inventari elaborat el 2016), el del «fons de la Comissió Abat Oliba (CAO)»¹⁷⁸ (amb un inventari sense datar) i el del «fons del procés de Burgos i tancada dels intel·lectuals de Montserrat»¹⁷⁹ (amb un inventari elaborat el 2005).

També hi ha un portafolis amb la documentació de majordomia, ço és, documents d'administració econòmica des de 1844 (moment de la represa de la vida monàstica) fins a 1985. A dins hi ha un inventari¹⁸⁰ que indica que fou refet l'octubre del 2004. De documents de majordomia anteriors a aquesta data n'hi ha ben pocs, ja que la majoria o foren cremats per les tropes de Napoleó (1811) o foren expropiats durant la desamortització de Mendizábal (1835).

Hi ha quatre exemplars enquadernats de l'inventari de la documentació referent al Concili Vaticà II.¹⁸¹ Si bé tradicionalment han rebut el nom de *fons*, en realitat es tracta d'un altre expedient. Aquest inventari s'elaborà el març del 2018 i s'enquadernà el 6 d'abril de 2018, tal com es pot observar a la Fig. 7. Aquesta enquadernació fou feta pel Taller d'Enquadernació del Monestir de Montserrat.

També hi ha un portafolis i dos dossiers que fan referència al fons de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat. En total sumen tres versions diferents de l'inventari del dit fons entre l'inventari pròpiament dit i el mateix unit a dues memòries d'actuació sobre el fons, la primera del 2009 i la segona del 2015.¹⁸²

Sobre els pergamins del fons del monestir de Santa Maria de Montserrat hi ha una mica de desgavell: hi ha un portafolis titulat «Pergamins» que conté un mateix inventari per als pergamins del dit fons, els del fons Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i

¹⁷⁷ *Inventari de la documentació del nou orgue de Montserrat*. 2016.

¹⁷⁸ *Inventari de la documentació de la Comissió Abat Oliba*.

¹⁷⁹ *Inventari de la documentació del Procés de Burgos i la Tancada dels intel·lectuals a Montserrat*. 2005.

¹⁸⁰ *Inventari parcial de la documentació econòmica*. 2024.

¹⁸¹ *Inventari de la documentació del Concili Vaticà II*. 2018.

¹⁸² *Inventari del fons Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat*. 2007; *Inventari del fons Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat (Memòria d'actuació a l'arxiu de la Lliga Espiritual de la mare de Déu de Montserrat)*. 2009; *Inventari del fons Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat (Memòria d'actuació a l'arxiu de la Lliga Espiritual de la mare de Déu de Montserrat. Fons d'imatges)*. 2015.

Cesaraugustana, i els del fons monestir de Sant Benet de Bages.¹⁸³ A continuació reproduïm l'inventari de pergamins per a major claredat:

PROCEDÈNCIA	NÚM.	DATES EXTREMES	PROCEDÈNCIA	NÚM.	DATES EXTREMES
Papals	228	1016–1806	Casserres (Sant Pere)	32	1291–1621
Montserrat	107	964–1614	Cervià (Santa Maria)	18	1196–1374
Montserrat – Papals	23	1861–1964	Cruïlles (Sant Miquel)	2	1397–1436
Montserrat – La Calsina	17	1180–1577	Colera (Sant Quirze)	1	1123
Montserrat – Collbató – La Guàrdia	7	1033–1513	Cuixà (Sant Miquel)	2	1580–s. XVII
Montserrat – Monistrol	13	1325–1605	Fai (Sant Miquel)	10	1276–1566
Montserrat – Olesa	2	11450–1522	Fluvià (Sant Miquel)	1	1443
Montserrat – El Bruc – Can Vallès	20	1235–1593	Fonts (Sant Joan de les)	1	1500
Montserrat – Barcelona	4	1381–1568	Galligants (Sant Pere)	15	998–1609
Montserrat – Nàpols	25	1512–1724	Gerri (Santa Maria)	2	1340–1478
Montserrat – Impresos	15	1496–1725	Guíxols (Sant Feliu)	2	1307–1681
Riudebitlles (Sant Pere)	44	1186–1592	Llacuna (Santa Maria de la)	5	1215–1334
Bages (Sant Benet)	2275	907–1794	Mar (Sant Pol)	16	961–1418
Castellfollit (Santa Maria)	46	1066–1601	Meià (Santa Maria)	1	1447
Alaó (Santa Maria)	46	1092–1454	Montseny (Sant Marçal)	17	1207–1610
Amer (Santa Maria)	30	960–1611	Munt (Sant Llorenç)	107	974–1491
Bagà (Sant Llorenç)	52	967–1375	Puel·les (San Pere de les)	11	1191–1622
Banyoles (Sant Esteve)	21	1180–1616	Ripoll (Santa Maria)	13	1173–1553
Besalú (Sant Pere)	37	978–1632	Rodes (Sant Pere)	2	1428–s. XVI
Breda (Sant Salvador)	24	1036–1598	Serrateix (Santa Maria)	4	1030–1559
Camp – Barcelona (Sant Pau)	4	1125–1556	Tavèrnoles (Sant Sadurní)	10	973–1541
Camprodon (Sant Pere)	11	1310–1619	Vallès (Sant Cugat)	507	862–1694

Taula 9. Llista de pergamins del Fons de la Congregació Claustral. Font: *(Inventari dels pergamins de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat)*

A part dels inventaris citats, l'AAM compta amb dos fitxers amb les fitxes antigues que en alguns casos fins i tot conformen la base dels predits inventaris (Fig. 8) o, directament, de documents, com per exemple els monocologis (Fig. 10).

B. Fons d'Església

Degut a la tradició¹⁸⁴ arxivística abans mencionada, els pergamins que ja hi havia fins a mitjans del segle xx estan aplegats talment es tractés d'un mateix fons, el fons de la Congregació

¹⁸³ Caldria fer una bona actuació en aquests pergamins per tal de, dins de les possibilitats, dirimir quins són de cada fons.

¹⁸⁴ Vegeu la pàgina 40.

Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana. Tot i així, cal tenir en compte que dins d'aquest fons hi ha, com a mínim, pergamins del fons del monestir de Santa Maria de Montserrat i del fons del monestir de Sant Benet de Bages.

Al portafolis titulat «*Guia. C. Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana*» hi ha tres versions diferents de l'inventari de la Congregació, degut a que una només fa referència als llibres,¹⁸⁵ una altra als pergamins i als lligalls,¹⁸⁶ i la darrera a tota la documentació.¹⁸⁷

Sobre el fons del monestir de Sant Benet de Bages passa quelcom similar però encara més exagerat, ja que hi ha fins a set versions diferents de l'inventari. Aquest fet es deu a què un dels inventaris només fa referència als pergamins,¹⁸⁸ un altre als llibres i lligalls,¹⁸⁹ una altra versió a llibres, lligalls, mapes i plànols,¹⁹⁰ un altre inventari és de l'anomenat «*fons Guitart de Manresa*»¹⁹¹ (la part del fons que el Centre Excursionista del Bages deixà a l'AAM en dipòsit), una altra que agrupa els documents (que no són pergamins) per capsos,¹⁹² un de genèric (exceptuant els pergamins) amb la informació de la part del fons que és a l'ACA,¹⁹³ i un darrer amb tot l'inventari dels documents que hi ha a l'AAM.¹⁹⁴ A més a més, i tal com es pot veure a la Fig. 9, es dugueren a terme digitalitzacions de part d'aquest fons.

Dins d'aquest grup de fons documentals també hi ha un inventari del fons monestir de la Vega,¹⁹⁵ un altre sobre el fons màrtirs del Pueyo¹⁹⁶ i un inventari del fons Visita apostòlica a les benedictines d'Espanya.¹⁹⁷

Fig. 9: Digitalitzacions del fons de pergamins de Sant Benet de Bages (deu CD-Roms). (Font: Albert Govern i Canals)

¹⁸⁵ *Inventari del fons Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana (llibres).*

¹⁸⁶ *Inventari del fons Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana (pergamins i lligalls).*

¹⁸⁷ *Inventari del fons Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana.*

¹⁸⁸ *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (pergamins).*

¹⁸⁹ *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (llibres i lligalls).*

¹⁹⁰ *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (llibres, lligalls, i mapes i plànols).*

¹⁹¹ *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages («fons Guitart de Manresa»).* 1950.

¹⁹² *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (per capsos).*

¹⁹³ *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages. ACA (Lligalls Monacals) i AAM (Caixes papers solts).*

¹⁹⁴ *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages.*

¹⁹⁵ *Inventari del fons monestir de Vega.*

¹⁹⁶ *Inventari del fons màrtirs del Pueyo.*

¹⁹⁷ *Inventari del fons visita apostòlica a les benedictines d'Espanya.* 2005.

C. Fons patrimonials

D'aquest grup de fons documentals hi ha inventaris de quatre fons diferents:

D'una banda, sobre el fons Cavaller de Vidrà hi ha l'inventari de la documentació situada a les capses¹⁹⁸ i l'inventari dels pergamins del fons.¹⁹⁹ D'una altra banda hi ha l'inventari del fons can Vallès del Bruc²⁰⁰ (tota la documentació que hi ha són pergamins). I en darrer terme hi ha l'inventari del fons de la família Galí.²⁰¹

A més a més hi ha el fons Llupià. Es tracta d'un fons fragmentari, estant la part restant a l'Arxiu del monestir de Sant Benet de Montserrat (AMSBM). Sembla ser que fou una donació en gratitud per l'ajut que el monestir de Santa Maria de Montserrat oferí a la comunitat de monges benedictines de Santa Clara de Barcelona quan les ajudà econòmicament i assistencial a finals del segle XIX.

D. Fons personals

Hi ha un total de vuit fons personals que tenen inventari elaborat: són el fons bisbe Urbšs, el fons Anscari (Manel) Mundó i Marcet, el del fons canonge Ramon Corbella i Llobet, el del fons Lluís Nicolau d'Olwer, el fons Vicenç de Balanzó i Echevarría, el fons Ramon Parera i Comorera, el fons Guillem Rovirosa i Albet, i el fons Lluís Vila d'Abadal.

El fons bisbe Urbšs més que un inventari té unes notes biogràfiques,²⁰² ja que la major part de la seva documentació està escrita en lituà (llengua materna del bisbe) i en letó (llengua de la diòcesi del bisbe). Encara que la documentació produïda durant la seva estada al monestir de Santa Maria de Montserrat està escrit en castellà, i hi ha documents en llatí. Àdhuc hi ha els portafolis del fons Anscari Manel Mundó i Marcet²⁰³ i del fons canonge Ramon Corbella i Llobet,²⁰⁴ ambdós portafolis amb sengles inventaris elaborats el 2023.

També hi ha els inventaris del fons Lluís Nicolau d'Olwer²⁰⁵ (elaborat el 2017), del fons Vicenç de Balanzó i Echevarría²⁰⁶ (elaborat el 2014), del fons Ramon Parera i Comorera²⁰⁷ (elaborat

¹⁹⁸ *Inventari dels pergamins del fons Cavaller de Vidrà*. 2007.

¹⁹⁹ *Inventari del fons Cavaller de Vidrà*. 2015.

²⁰⁰ *Inventari dels pergamins de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat*.

²⁰¹ *Inventari del fons família Galí*. 2016.

²⁰² *Notes biogràfiques de Mons. Antoni Urbšs*. 1994.

²⁰³ *Inventari del fons Anscari Manel Mundó i Marcet*. 2023.

²⁰⁴ *Inventari del fons canonge Ramon Corbella i Llobet (AAM)*. 2023. A part d'aquest inventari n'hi ha un altre de la documentació d'aquest fons que fou ingressada a l'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic (ABEV) el 2023 (*Inventari del fons canonge Ramon Corbella i Llobet (ABEV)*. 2023).

²⁰⁵ *Inventari del fons Lluís Nicolau d'Olwer*. 2017.

²⁰⁶ *Inventari del fons Vicenç de Balanzó i Echevarría*. 2014.

²⁰⁷ *Inventari del fons Ramon Parera i Comorera*. 2008.

el 2008. El fons està digitalitzat), del fons Guillem Rovirosa i Albet²⁰⁸ (elaborat el 2015) i del fons Lluís Vila d'Abadal²⁰⁹ (elaborat el 2016).

E. Fons d'entitats

Hi ha dos inventaris referents als dos únics fons del grup de fons d'entitats. Són els inventaris del fons del Terç de la Mare de Déu de Montserrat²¹⁰ (elaborat el 2011, moment en què es digitalitzà el fons) i del fons de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya (OCPC)²¹¹ (la darrera actualització de l'inventari fou elaborada el 2019).

F. Col·leccions

Dins del grup de col·leccions hi ha inventaris de la col·lecció montserratina Josep Buch i Parera. Conté un portafolis amb dos inventaris, un elaborat el 2017²¹² i l'altra el 2018.²¹³

Fig. 10: Fitxer situat a la sala de col·leccions.
(Font: Albert Govern i Canals)

Havent explicat els instruments de descripció existents a l'AAM, cal exposar que dins de l'Arxiu hi ha un autèntic babel amb l'ús de conceptes arxivístics. I és que s'ha de tenir en compte que des de l'AAM s'anomena amb el terme *fons* tant a autèntics fons documentals com sèries, col·leccions o, fins i tot, expedients. Passa quelcom similar amb el concepte *arxiu*, que es fa servir en situacions que no són correctes (com per exemple l'ús del terme *arxiu* per referir-se de forma indiscriminada tant a un fons documental dins de l'AAM, com un dipòsit d'arxiu on conserven documentació de certa tipologia o al mateix servei d'arxiu de l'AAM). Aquesta aplicació errònia de la terminologia arxivística i especialment dels conceptes *fons* i *arxiu* han dut a identificar de forma incorrecta els fons i les col·leccions, a classificar-los malament i a generar instruments de descripció fragmentaris i parcials, que al seu torn han contribuït a magnificar el desori i a dificultar la comprensió dels fons que custodia el centre. Molts dels instruments descrits fins ara són inventaris d'expedients, de sèries o de documentació que pertany a una sèrie d'un fons no ben identificat.

²⁰⁸ *Inventari de la documentació de Guillem Rovirosa i Albet*. 2015.

²⁰⁹ *Inventari del fons Lluís Vila d'Abadal*. 2016.

²¹⁰ *Inventari del fons Terç de la Mare de Déu de Montserrat*. 2011.

²¹¹ *Inventari del fons Obra del Cançoner Popular de Catalunya*. 2019.

²¹² BLASCO, David. *La "Col·lecció montserratina" de Josep Buch dipositada a la "Sala Montserrat" de la Biblioteca del monestir*. 2017.

²¹³ *La "Col·lecció montserratina" de Josep Buch procedent del Museu de Montserrat, inventariat el 29-1-2018, per anar a la sala de "Col·leccions" del monestir*. 2018.

La manca d'aplicació de criteris de la ciència i del mètode arxivístics ha dut a l'aplicació de mètodes de descripció propis de centres de documentació, és a dir, d'espais on s'anteposa la identificació individual dels documents a la identificació grupal amb dependències jeràrquiques, pròpia de la ciència arxivística.

És, doncs, aquest el motiu que hi hagi multiplicitat d'inventaris i catàlegs a nivell d'unitats documentals simples, unitats documentals compostes o de fragments de sèries documentals, en detriment d'instruments de descripció i de treball més genèrics, com ara un quadre de fons del centre, la guia del centre, quadre de classificació dels fons, guies de fons, etc.

Així doncs, potser fóra bo fer una petita introducció als conceptes d'arxivística i d'arxiu. Segurament la definició més estesa i concisa d'arxivística que hi ha a casa nostra és la que Laureà Pagarolas i Sabaté, i Ramon Planes i Albets deixaran per a la posteritat el 2009 quan la definiren com:

*«la ciència que estudia els principis i els procediments metodològics i tècnics emprats en la gestió, la conservació, l'organització i la comunicació dels documents d'arxiu, des del moment en què són generats, amb l'objectiu de preservar el testimoni dels drets, els interessos i la memòria de les persones jurídiques i físiques i racionalitzar els recursos d'informació en els organismes».*²¹⁴

I si bé hi hagut (i encara hi ha) certes discrepàncies en definir l'arxivística com a *ciència* o com a *tècnica*, els dos autors abans mencionats en digueren que malgrat haver nascut com a ciència experimental, l'arxivística s'anà consolidant com una ciència. Tot i així, cal no oblidar que s'està establint una classificació en termes teòrics, i que l'arxivística, fet i fet, actualment s'aborda tant des de camps teòrics (la història, l'objecte o àmbit d'actuació, i la metodologia específica) com des de prismes més pràctics (quan es duen a terme les tècniques i els procediments usats per a la conservació activa, l'organització i la difusió de documents i informació d'arxiu). És per aquest motiu que alguns autors s'inclinen per a definir l'arxivística com una ciència aplicada.²¹⁵ Defensen aquesta definició pel fet que l'arxivística consta de tres punts bàsics:

- **Objecte** d'actuació, que són els arxius, tant entenent-los com a fons documentals com quan són entesos com a institució de servei.
- **Mètode** propi format per un corpus de principis i de procediments pràctics.

²¹⁴ PAGAROLAS i SABATÉ, Laureà; PLANES i ALBETS, Ramon. "Fonaments teòrics", p. 30.

²¹⁵ PAGAROLAS i SABATÉ, Laureà; PLANES i ALBETS, Ramon. "Fonaments teòrics", p. 31; ALBERCH i FUGUERAS, Ramon. *Els arxius*, p. 19–21.

- **Finalitat**, que es manifesta en la voluntat de preservació i de recuperació tant de documents com d'informació²¹⁶ i de dades.

Per la seva banda, *arxiu* és un concepte polisèmic amb tres definicions:

1. S'anomena *fons* al conjunt de documents, de qualsevol data, forma o suport material, produïts o rebuts per tota persona física o jurídica, públic o privat, en l'exercici de la seva activitat, conservats pel seu productor o els seus successors per a les seves necessitats, o bé transmesos a la institució arxivística competent, per raó del seu valor arxivístic.
2. També a la institució responsable de reunir, tractar, inventariar, conservar i de comunicar els arxius. Aquesta accepció també rep el nom de «servei d'arxiu».
3. Finalment, pot ser l'edifici, part de l'edifici, local o moble on són conservats i comunicats els arxius. Aquesta accepció rep el nom de «dipòsit d'arxiu».

Amb aquestes definicions només es vol projectar una imatge de l'embrolla semàntica que hi ha a l'AAM i que dificulta, en un inici, la comprensió dels seus fons. Aquesta situació ha obligat que s'hagués de destinar moltes més hores de les previstes en un principi a identificar els fons i col·leccions, tasca que s'ha allargat fins ben entrat el mes de juny. Caldria recordar que amb els fons i les col·leccions ben identificats és l'única manera que les paraules de M. Carme Martínez i Fins Solà i Gasset tinguin validesa:

*«El tractament tècnic que es fa als arxius a partir d'instruments especialment elaborats (quadres de classificació, normes de descripció, calendaris de conservació, etc.) millora l'organització interna i modifica els mètodes de treball administratiu, tot adaptant-los a les nostres necessitats socials, per tal de recuperar la informació o documentació que esdevindrà històrica».*²¹⁷

²¹⁶ PAGAROLAS i SABATÉ, Laureà; PLANES i ALBETS, Ramon. "Fonaments teòrics", p. 31.

²¹⁷ MARTÍNEZ, M. Carme; SOLÀ i GASSET, Fina. *Democràcia, ciutadania i arxius*. Segones Jornades Educació-Arxiu, 6 i 7 de setembre de 2005, Barcelona. Barcelona: ICE de la UB, 2006. p. 27–50.

5 Actuació desenvolupada a l'AAM

En el present capítol s'exposen i es descriuen les tasques desenvolupades a l'AAM en el marc d'aquest treball per a assolir el doble objectiu proposat. Alhora, s'ha cregut pertinent fer constar quines haurien de ser les properes línies de treball o propostes de continuïtat a l'AAM, després d'aquest primer tractament, per perseguir l'objectiu de dur l'AAM a ser i funcionar com un servei d'arxiu del segle XXI.

Conclou aquest apartat una reflexió sobre la idoneïtat o no de incloure la perspectiva de gènere en el tractament arxivístic d'un servei d'arxiu d'un monestir masculí.

5.1 Tractament desenvolupat

Fins aquí s'ha exposat tant l'estat de la qüestió de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat com el marc teòric en el que s'enquadra el dit arxiu i els seus fons. Mercès a aquest estudi previ s'ha pogut elaborar, tal com avança el títol del present treball, la guia i el quadre de fons de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat,²¹⁸ feina que s'ha desenvolupat al llarg dels darrers mesos.

Així, per dur a terme els dos instruments de descripció s'ha procedit primer a reunir, llegir, identificar i analitzar tots els instruments de descripció parcials i provisional de què disposa l'AAM (guies, inventaris i catàlegs); tal com s'observa en l'apartat 4.2. *Anàlisi dels fons de l'AAM* d'aquest treball.²¹⁹

En segon lloc, s'ha dut a terme una feina constant d'anàlisi dels fons impossible de dur a terme sense l'estreta col·laboració amb l'arxiver de l'AAM, el germà Josep Galobart i Soler. Ha estat ell qui en el seu moment obrí les portes de l'Arxiu i respongué totes i cadascuna de les preguntes que el seu anàlisi demanaven. També ha permès que servidor pogués visitar altres dipòsits d'arxiu de l'AAM i entrevistar-se amb llurs responsables.

S'ha de dir que l'accés a alguns dels fons (o a parts d'aquests) és restringit i no s'hi ha pogut arribar, per tant el nombre de metres lineals no és el real sinó que en sengles fitxes s'ha escrit, per tal d'indicar-ne el desconeixement, «*més de [...] ml*», quan se n'ha tingut notícia parcial, o «*Valor desconegut*», quan no s'hi ha tingut accés físic. Però, en els fons no restringits s'ha procedit a mirar caixa per caixa i unitat d'instal·lació per unitat d'instal·lació, tot identificant els

²¹⁸ La guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat, juntament amb el quadre de fons en ella integrat, es troba a l'*Annex III*, pàgines 94 i següents.

²¹⁹ Vegeu les pàgines de la 48 a la 62.

fons i col·leccions als qual pertanyien i cercant i extraient la informació necessària per a elaborar el primer quadre de fons i la primera proposta de guia d'arxiu d'aquest centre.

Així doncs, l'elaboració de la guia ha dut a l'elaboració del quadre de fons de l'AAM. I és gràcies a aquest darrer instrument de descripció que s'ha pogut concretar el nombre total de fons que custodia l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat: seixanta-dos fons i catorze col·leccions en total. Aquest fet és clau, ja que ha permès delimitar les fronteres intel·lectuals entre *fons*, *col·lecció* i *sèrie documental* tot aplicant correctament aquest conceptes arxivístics.

Prenent de model la proposta de fons de la Xarxa d'Arxius Comarcals (XAC), s'ha elaborat un quadre de fons agrupats sota el grup de fons més adient.²²⁰ Tenint en compte que en un arxiu de l'Església no hi ha (o no hi hauria d'haver) fons de les administracions, s'ha agrupat sota el titulat «*fons de Montserrat*» tota aquella documentació generada pròpiament pel monestir de Santa Maria de Montserrat i les seves entitats dependents. Així aquesta agrupació de fons substituiria en el marc de l'AAM l'agrupació inicial «fons de l'administració» de la proposta de fons de la XAC.

Després s'ha seguit el model de la XAC. Als «*fons d'Església*» hi ha tots aquells fons de l'Església que no generà ni rebé ni envià el monestir de Santa Maria de Montserrat.

Tradicionalment hi ha hagut famílies i personalitats montserratines, ço és, devotes de la Mare de Déu de Montserrat, que han llegat els seus fons a l'AAM. Aquests fons estan agrupats dins dels «*fons patrimonials*» o dels «*fons personals*», respectivament. Dins dels «*fons d'entitats*» hi ha la documentació d'entitats montserratines i d'entitats que per diversos avatars entregaren llurs fons al monestir.

Després hi ha les «*col·leccions*», de les quals la majoria no se'n sap el productor. Algunes, això sí, foren donades per privats externs a la comunitat. Cal destacar que no totes les col·leccions són estrictament documentals, com per exemple el cas de la col·lecció d'hòsties. També cal tenir present que diverses de les col·leccions abans custodiades per l'Arxiu actualment estan exposades al Museu de l'Abadia de Montserrat, qui les gestiona a dia d'avui.

Els «*fons de Montserrat*», lògicament i com ja s'ha avançat, són aquells fons creat en el desenvolupament de les activitats pròpies del monestir de Santa Maria de Montserrat i/o de les seves entitats, com per exemple L'Agrícola Regional S.A., la Fundació Abadia de Montserrat 2025, l'Escolania de Montserrat, les Publicacions de l'Abadia de Montserrat o els diferents fons de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat. Per tant, el seu ingrés ha estat el natural en un arxiu propi. Malgrat això, els dipòsits d'arxiu estan disseminats en

²²⁰ Talment com s'ha avançat a les pàgines de la 54 a la 60.

l'espai, no només dins del monestir sinó també per algunes d'aquestes entitats, tal com s'ha dit anteriorment en diverses ocasions.

És degut a aquesta mateixa dispersió i manca d'unitat intel·lectual la que ha dut el monestir de Santa Maria de Montserrat a voler tenir una imatge general de la totalitat de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat per tal d'anar-hi adaptant els principis i les metodologies de l'arxivística actual.

Els «*fons religiosos*» són fons provinents d'entitats religioses independents al monestir de Santa Maria de Montserrat. Malgrat que algunes hi ha estat o encara hi estan relacionades, com per exemple el fons de la Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana o el de la Província Hispànica de la Congregació Sublacense-Cassinesa, són entitats diferents al dit monestir. Per aquest motiu aquests fons no formen part del «*grup de fons de Montserrat*».

D'altra banda, els «*fons patrimonials*» i els «*fons personals*» són donacions de privats que a resultes de llur relació amb el monestir de Santa Maria de Montserrat han volgut fer entrega de sengles fons documentals. S'ha de tenir en compte que hi hagué un temps on l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat acceptava molts més fons patrimonials i personals, però que en les darreres dècades hi ha hagut un canvi en la visió arxivística que ha motivat que moltes donacions no s'acceptessin, ja que s'ha cregut que l'AAM no era l'arxiu adequat per a custodiar certs fons documentals.

Haver elaborat la guia en si ha suposat poder veure i entendre el funcionament i raonament lògic darrere de l'actual Arxiu de l'Abadia de Montserrat i de les seves divisions en diversos dipòsits d'arxiu. La concepció que cada dipòsit d'arxiu és un *arxiu* en si mateix ha dut a la fragmentació de l'AAM en molts "petits arxius independents", dificultant la tasca d'anàlisi dels fons documentals. Per sort, com s'acaba d'indicar, s'ha pogut iniciar un procés de reversió per tal de mantenir unida la documentació de cada fons i col·lecció. Procés que es troba en les beceroles, ja que després d'aquesta revisió intel·lectual, caldrà portar-la en el pla físic tot aplicant-la i plasmant-la també en la documentació d'arxiu.

La guia també ha permès identificar documents que s'havien de classificar, i fins i tot recuperar un fons del qual no es tenia constància: el fons Maria Àngels Santamaria havia quedat en

l'oblit i, pel fet d'anar al dipòsit de compactus i analitzar les capses una a una, aparegué i se'n recuperar la informació. És un fons arxivat en una única capsa, essent tant interessant com ignota la seva productora. Caldria fer-ne una investigació més exhaustiva.²²¹

Fig. 11: Instruments de descripció de l'AAM. (Font: Albert GOBERN i CANALS)

Caldrà esperar que passi el temps per veure com totes aquestes millores intel·lectuals s'apliquen a l'AAM. De moment, una acció de millora que s'ha implementat ha estat la de reunir tots els instruments de descripció existents referents a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (els inventaris i els catàlegs), ordenar-los per grups de fons²²² i desar-los dins de capses de conservació en un mateix prestatge per a una més fàcil i ràpida recuperació quan sigui necessari, tal com es pot apreciar a la Fig. 11. Físicament estan localitzats a la sala principal de l'AAM, amb la voluntat de poder-los usar tant des del propi arxiu com per a servir-los als investigadors. Igualment, s'estan digitalitzant per tal d'agilitzar aquesta mateixa doble funció.

A més a més, en paral·lel a aquesta feina, l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat ha entès la importància de tenir l'arxiu al dia, tal com es pot comprovar amb un seguit de tasques de millora que s'estan implementant: actualització del catàleg dels documents de l'*antic Arxiu de Montserrat*²²³ (també anomenat *Fons Antic*), la intenció d'elaborar un quadre de classificació del fons monestir de Santa Maria de Montserrat, la voluntat de classificar, tornar a inventariar i descriure els pergamins del fons Congregació Claustal, etc.

En aquest sentit, l'elaboració del quadre de fons de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat ajudarà a poder abordar totes les empreses de classificació i ordenació que l'AAM requereix dur a terme de cara el seu futur. I l'elaboració de la guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat serà d'ajut tant per al propi arxiu com per als investigadors que en vulguin consultar la

²²¹ Semblaria que Maria Àngels Santamaria fou una dona estretament lligada al món cultural de poesia i música catalana del període posterior a la Guerra Civil espanyola (1936-39). De moment no se'n sap res més.

²²² Vegeu les pàgines 53-60.

²²³ Sota aquesta denominació és com l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat i la comunitat de monjos del monestir de Santa Maria de Montserrat anomenen el conjunt de documents que sobrevisqueren la destrucció del monestir (1811) i l'exclaustració (1835).

documentació, ja que comptaran amb una eina de descripció arxivística bàsica per a poder treballar amb els documents de l'Arxiu.²²⁴

En definitiva, la importància del projecte del present Treball Final de Màster rau en el fet de suposar el primer pas per adequar l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat als requeriments de l'arxivística moderna i a les necessitats de la comunitat de Santa Maria de Montserrat, del propi servei d'arxiu i dels seus usuaris.

5.2 Propostes de continuïtat

Arribat aquí, la primer constatació evident després de dur a terme aquest treball és la necessitat que té l'AAM de plantejar-se un projecte d'adequació i actualització del servei d'arxiu i del funcionament de l'AAM seguint l'arxivística moderna. Ço és:

En el camp de la **gestió del servei d'arxiu** caldria:

- Canviar la concepció del servei i passar de l'actual identificació com un arxiu històric a centre rector i gestor de tota la producció documental del monestir i els ens dependents.
- Interconnectar els diferents dipòsits d'arxiu i entendre'ls com a diferents parts d'un tot, d'una mateixa unitat anomenada «*Arxiu de l'Abadia de Montserrat*». I amb independència que hi pugui haver diferents responsables per als diversos dipòsits d'arxiu, que la gestió documental sigui una per a la totalitat de l'Arxiu.
- Disposar de personal tècnic format en arxivística i gestió documental enlloc d'haver d'emprar els serveis dels tècnics de la Biblioteca,²²⁵ que no es corresponen a les necessitats dels fons d'arxiu.
- Disposar de normativa pròpia que descrigui i estableixi l'organització i funcionament del servei, les seves funcions, càrrecs, recursos, etc.

En relació al **tractament dels fons**:

- Classificar, inventariar i descriure els fons.
- Elaborar registres topogràfics i registres gràfics de dipòsits per tal de localitzar amb facilitat els fons (sobretot aquells que físicament poden estar en diferents espais degut a possibles suports i/o formats heterogenis).

²²⁴ Aquesta guia, emperò, no és quelcom rígid ni immutable, sinó que a través de noves tasques arxivístiques que es desenvolupin a l'AAM (com per exemple, l'elaboració del quadre de classificació del fons monestir de Santa Maria de Montserrat, l'elaboració de l'inventari dels fons personals que encara no en tenen o el mateix ingrés de documents que cal conservar a l'Arxiu) faran que s'hagi d'actualitzar cada cert temps.

²²⁵ Vegeu la pàgina 44.

- Elaborar quadres de classificació dels fons oberts del grup de fons de Montserrat per tal de tenir un major control de la documentació de gestió. En un futur es podria plantejar fer el mateix amb els altres fons.

En matèria d'**accés i difusió**:

- Crear una pàgina web pròpia.
- Disposar d'instruments de descripció en línia.
- Penjar els documents digitalitzats a la pàgina web pròpia.
- Participar en jornades i congressos d'arxivística a nivell nacional i/o internacional.

Pel que fa a l'àmbit de **conservació i restauració** seria necessari:

- Adequar els espais amb materials adients,
- Instal·lar sistemes de control de temperatura i humitat idonis als dipòsits per a cada suport documental (paper, pergamí, negatius, fotografia, etc.).
- Utilitzar material d'instal·lació d'arxiu de conservació (camises, caixes...).
- Disposar d'una normativa de regulació d'accés, consulta, reproducció i préstec.
- Disposar de protocols de seguretat i de conservació preventiva.

Referent a la **producció i gestió documental** del monestir i de les entitats dependents és necessari:

- Implementar un sistema de gestió documental per a controlar tota la producció documental actual de la comunitat i de les entitats que en depenen (LARSA, Museu, Escolania, etc.).
- Elaborar Taules d'Accés i Avaluació Documental (TAAD) adaptades a la realitat dels fons montserratins.

Un dels punts forts de l'Arxiu és que s'ha fet (i encara es fa) molta feina de descripció dels fons. Potser entrant en programes de beques universitàries es podria fer avançar molt la tasca tant de classificar com de descriure, empresa molt necessària per a tenir un major control dels documents que es tenen i, en conseqüència, de la informació en ells continguda.

A més a més, si bé en els darrers anys s'ha fet una adequació en els materials, els suports i els equipaments (arxivant els documents en portafolis de paper neutre, primer, i en capsas de cartó, després; usant planeres per als pergamins; emmagatzemant capsas a compactus per tal d'aprofitar més l'espai, canviant antigues prestatgeries de fusta per unes metàl·liques; etc.), encara caldria fer petites inversions a llarg termini per a optimitzar i millorar les dependències de l'arxiu i, sobretot, avançar en matèria de seguretat i conservació preventiva dels fons. A mode d'exemple, caldria mirar que les canonades no passessin per sobre dels documents,

retirar elements inflamables de les sales de dipòsit (i aconseguir formes de tancament i aïllament contra incendis), i disposar de controls de temperatura i humitat (o, com a mínim, ventilar periòdicament tots els dipòsits a fi d'evitar la proliferació de fongs, bacteris i altres formes de degradació dels documents).

5.3 Perspectiva de gènere

Com a tots els arxius, sien públics o bé privats, l'AAM necessita aplicar la perspectiva de gènere per tal que l'arxiu sigui més accessible i tingui menys biaixos que poguessin distorsionar-ne visions i/o punts de vista. Caldria, doncs, aplicar-la en els tractaments arxivístics: en la identificació del fons, en els títols que els donem, en els donants dels fons externs, en l'ús correcte d'un llenguatge inclusiu i no masculista, en l'explicació del perquè determinats fons són o no al dit Arxiu, etc.

En aquest sentit, des de l'AAM es volen corregir praxis arxivístiques que responien a realitats socials d'altres temps. A tall d'exemple es podria citar el cas del fins ara anomenat "fons" «*Emília Cazes, vídua Coma*»²²⁶: es tracta d'una col·lecció creada per Amèrica Cazes i Viladomat (Cienfuegos, Cuba, 11 d'abril de 1882-Barcelona, 19 de gener de 1959) a partir de recollir, guardar i conservar els programes de concerts i d'òperes del Liceu i del Palau de la Música Catalana des de 1913 fins a 1959. El fet que diposés la seva col·lecció a l'AAM quan era vídua d'un home de cognom Coma no influeix de cap manera en la dita col·lecció, així que és per aquest motiu que se n'ha retirat la referència.²²⁷ Segurament el nom donat a la col·lecció responia a un *modus operandi* típic de l'època en què fou donada a l'AAM,²²⁸ però arran d'aquest treball s'ha pres consciència que la el més adient és identificar la col·lecció com a «*Amèrica (Emília) Cazes i Viladomat*».²²⁹ A més a més, mercès a l'elaboració del present treball s'ha pogut localitzar qui fou la productora de la col·lecció.

²²⁶ CAT AAM F 11.

²²⁷ José Luis Martínez-Alonso Camps, Helena Escobar Socias i Jordi Vilamala Salvans fan referència implícita a accions similars en la seva exposició del segon eix (el de Gestió dels documents) del pla transversal de gènere de l'AGDB. MARTÍNEZ-ALONSO CAMPS, José Luis; ESCOBAR SOCIAS, Helena; VILAMALA SALVANS, Jordi. «El pla transversal de gènere de l'Arxiu General de la Diputació de Barcelona». *la Dada*, núm. 5, 2025, p. 19.

²²⁸ "Notas de la región". *La Vanguardia Española*, La Vanguardia, 30 maig 1950, <https://hemeroteca-paginas.lavanguardia.com/LVE07/HEM/1950/05/30/LVG19500530-006.pdf>. Accedit: 20 juny 2025.

²²⁹ S'ha mantingut el nom d'*Emília* per ser el nom amb què es coneixia la col·lecció i per aparèixer al diari també com a part del seu nom. "Notas de la región". *La Vanguardia Española*, La Vanguardia, 30 maig 1950, <https://hemeroteca-paginas.lavanguardia.com/LVE07/HEM/1950/05/30/LVG19500530-006.pdf>. Accedit: 20 juny 2025.

6 Conclusions

A mode de conclusió de tot el present Treball Final de Màster només quedaria analitzar la introducció i comprovar què s'ha pogut assolir i què no.

Els dos objectius generals d'aquest TFM eren elaborar el quadre de fons i la guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat. Grosso modo es pot afirmar que aquests dos objectius han estat assolits. Analitzem, doncs, els objectius específics de cada un dels objectius generals:

Elaborar el quadre de fons de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat

Eren objectius específics de l'elaboració del quadre de fons de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat:

1. Identificar el nombre total de fons i col·leccions de l'AAM
2. Establir criteris per a la denominació i codificació dels fons i de les col·leccions de l'AAM
3. Elaborar una proposta de quadre de fons per a l'AAM

Després de mesos d'entrevistes i de recerca dins de l'Arxiu, s'han identificat tots els fons i col·leccions de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat: hi ha un total de seixanta-quatre fons documentals i tretze col·leccions.

Tal com es pot veure al capítol quatre de la guia,²³⁰ s'han establert els criteris per a la denominació i codificació dels fons i de les col·leccions de l'AAM, i s'han justificat tots ells. Caldria afegir que la codificació fou proposada al germà Josep Galobart i Soler, que la trobà correcta i eficaç.

Finalment, la proposta de quadre de fons que s'ha elaborat per a l'AAM es pot consultar al capítol cinc de la guia.²³¹

Elaborar la guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat

Eren objectius específics de l'elaboració de la guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat:

1. Analitzar i descriure la institució productora i titular del servei, i el servei d'arxiu de l'AAM i el seu funcionament
2. Identificar i descriure a nivell de fons tots els fons i col·leccions de l'AAM

²³⁰ Vegeu el capítol *Sumari dels fons i les col·leccions* a l'Annex III, a les pàgines 94 i següents.

²³¹ Vegeu el capítol *Fons i col·leccions de l'AAM* l'Annex III, a les pàgines 94 i següents.

3. Deixar constància dels serveis i informacions addicionals de l'AAM

L'anàlisi i descripció de la institució productora i titular del servei queda palesa al capítol tercer d'aquest treball,²³² mentre que l'anàlisi i descripció del servei d'arxiu de l'AAM i dels seus fons es correspon al quart capítol.²³³

La identificació i descripció a nivell de fons de tots els fons i col·leccions de l'AAM és la part central de la pròpia guia, tal com es pot comprovar mirant el capítol cinc d'aquesta.²³⁴ En darrer punt, s'ha deixat constància dels serveis i informacions addicionals de l'AAM no només al capítol quart d'aquest treball,²³⁵ sinó que també n'hi ha un petit resum a l'Annex de la guia.²³⁶

Per tant, es pot afirmar que s'han assolit tots els objectius, tant generals com específics, d'aquest treball. I això malgrat les dificultats exposades llargament en aquest treball i derivades d'una gran concertació de fons custodiat per l'AAM i gestionats de forma no unitària i seguint tradicions internes que suposaven la disgregació intel·lectual dels fons i la seva documentació. Situació que, com s'ha comprovat, ha dificultat de forma notable la identificació dels fons i col·leccions i per tant l'elaboració del quadre de fons i la corresponent guia d'arxiu.

²³² Vegeu les pàgines de la 28 a la 41.

²³³ Vegeu les pàgines de la 41 a la 48.

²³⁴ Vegeu el capítol *Fons i col·leccions de l'AAM* a l'Annex III, a les pàgines 94 i següents.

²³⁵ Vegeu les pàgines de la 41 a la 48.

²³⁶ Vegeu l'Annex III a les pàgines 94 i següents.

7 Fonts i bibliografia

<https://www.ub.edu/lilibre-estil/criteri.php?id=2218>

7.1 Fonts documentals

- *Acta publica visitationis et reformationis monasterii Beate Virginis Mariae Montisserrati* [...]. *Die XXV Mensis Octubris Anno M D XXC VI*. 1586 (data de creació). CAT AAM A 01 A–III–a 5/55, f. 68–69.
- BLASCO, David. *La “Col·lecció montserratina” de Josep Buch dipositada ala “Sala Montserrat” de la Biblioteca del monestir*. 2017.
- Còpia de la *Guía de los Archivos y Bibliotecas de la Iglesia en España* referent a l'AAM.
- DÍAZ i CARBONELL, Romauld M. *Notes biogràfiques de Mons. Antoni Urbss*. 1994.
- *Document de donació de l'arxiu familiar del Sr. Josep Mª Vila d'Abadal i Serra a l'Arxiu de Montserrat*. 2015.
- *Document de donació d'una documentació procedent de l'Arxiu del Sr. Lluís Vila d'Abadal a l'Arxiu de Montserrat*. 2016.
- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 24 febrer 2025.
 - Entrevista personal. 17 abril 2025.
 - Entrevista personal. 6 maig 2025.
 - Entrevista personal. 7 maig 2025.
 - Entrevista personal. 8 maig 2025.
 - Entrevista personal. 9 maig 2025.
 - Entrevista personal. 12 maig 2025.
 - Entrevista personal. 13 maig 2025.
 - Entrevista personal. 14 maig 2025.
 - Entrevista personal. 23 maig 2025.
 - Entrevista personal. 11 juny 2025.
- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep; BRUGUÉS MASSOT, Irene. Entrevista personal. 10 abril 2025.
- *Guía del Archivo de Montserrat*. Montserrat: 1945.
- *Guía de l'Arxiu de Montserrat*. Montserrat: 1945.
- *Índice de los documentos del Archivo de Montserrat*. Montserrat: 1900.
- *Inventari de la col·lecció Josep Buch i Parera*. 2017.
- *Inventari de la col·lecció Josep Buch i Parera*. 2018.
- *Inventaris de la documentació de l'abat Gregori (Ramon) Sunyol i Baulenas*.

- *Inventari de la documentació d'Austràlia (Fulgenci Torres)*. 2012.
- *Inventari de la documentació de Guillem Rovirosa i Albert*. 2015.
- *Inventari de la documentació de Joan Pascual i Santana*.
- *Inventari de la documentació de l'abat Escarré*.
- *Inventari de la documentació de la Comissió Abat Oliba*.
- *Inventari de la documentació del Concili Vaticà II*. 2018.
- *Inventari de la documentació del monestir del Miracle*.
- *Inventari de la documentació del monestir de Santa Maria de Binicanella*. 2005.
- *Inventari de la documentació del monestir de Santa Maria de Montserrat de Manila*. 2011.
- *Inventari de la documentació del nou orgue de Montserrat*. 2016.
- *Inventari de la documentació del pare Adalbert Franquesa i Garrós*. 2005.
- *Inventari de la documentació del pare Bonaventura Ubach i Medir*. 2009.
- *Inventaris de la documentació del pare Manuel Guzmán Martínez*. 2023.
- *Inventari de la documentació del pare Ramon Ribera i Mariné*. 2021.
- *Inventari de la documentació del Procés de Burgos i la Tancada dels intel·lectuals a Montserrat*. 2005.
- *Inventari de la documentació de Tantur*. 2005.
- *Inventari de la documentació de Tantur*. 2016.
- *Inventari de la documentació dels monestirs catalans*.
- *Inventari de la sèrie Monjos*.
- *Inventari del fons Anscari (Manel) Mundó i Marcet*. 2023.
- *Inventari del fons Cavaller de Vidrà*. 2015.
- *Inventari del fons canonge Ramon Corbella i Llobet (AAM)*. 2023.
- *Inventari del fons canonge Ramon Corbella i Llobet (ABEV)*. 2023.
- *Inventari del fons Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana*.
- *Inventari del fons Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana (llibres)*.
- *Inventari del fons Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana (pergamins i lligalls)*.
- *Inventari del fons correspondència de Lluís Nicolau d'Olwer*. 2017.
- *Inventari del fons Dr. Lluís Carreras de la Fundació Bosch i Cardellach de Sabadell*. 2016.
- *Inventari del fons família Galí*. 2016.
- *Inventari del fons Guillem Rovirosa i Albet*. 2015.
- *Inventari del fons Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat*. 2007.

- *Inventari del fons Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat (Memòria d'actuació a l'arxiu de la Lliga Espiritual de la mare de Déu de Montserrat)*. 2009.
- *Inventari del fons Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat (Memòria d'actuació a l'arxiu de la Lliga Espiritual de la mare de Déu de Montserrat. Fons d'imatges)*. 2015.
- *Inventari del fons Lluís Nicolau d'Olwer*. 2017.
- *Inventari del fons Lluís Vila d'Abadal*. 2016.
- *Inventari del fons Maria Àngels Santamaria*.
- *Inventari del fons màrtirs del Pueyo*.
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages*.
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages. ACA (Lligalls Monacals) i AAM (Caixes papers solts)*.
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages («fons Guitart de Manresa»)*. 1950.
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (llibres i lligalls)*.
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (llibres, lligalls, i mapes i plànols)*.
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (per capses)*.
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (pergamins)*.
- *Inventari del fons monestir de Vega*.
- *Inventari del fons Obra del Cançoner Popular de Catalunya*. 2019.
- *Inventari del fons Ramon Parera i Comorera*. 2008.
- *Inventari del fons Rosa Deulofeu i González*.
- *Inventari del fons Terç de la Mare de Déu de Montserrat*. 2011.
- *Inventari del fons Vicenç de Balanzó i Echevarría*. 2014.
- *Inventari del fons visita apostòlica a les benedictines d'Espanya*. 2005.
- *Inventari dels pergamins de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat*.
- *Inventari dels pergamins del fons Cavaller de Vidrà*. 2007.
- *Inventari parcial de la documentació econòmica*. 2024.
- *Inventaris dels plànols del fons del monestir de Santa Maria de Montserrat*.
- *La “Col·lecció montserratina” de Josep Buch procedent del Museu de Montserrat, inventariat el 29-1-2018, per anar a la sala de “Col·leccions” del monestir*. 2018.
- PONSÀ i ARMENGOL, Jordi. *Del com i el perquè la lliga té nº d'identificació fiscal*. 2008.
- RAGUER i SUÑER, Hilari (Ernest). *Els orígens de la Lliga espiritual*.

7.2 Bibliografia

- ABADAL i VINYALS, Ramon d'. *Els diplomes carolingis catalans*. Barcelona: Institució Patxot-Institut d'Estudis Catalans, 1926-1952.

- Abadia de Montserrat. *150 anys de la Congregació de Subiaco, a la qual pertany el Monestir de Montserrat*, 9 març 2022, <https://abadiamontserrat.cat/cent-cinquanta-anys-congregacio-benedictina/>. Accedit 14 març 2025.
 - “Cultura”. *Escolania de Montserrat*, <https://abadiamontserrat.cat/escolania-abadia-montserrat/>. Accedit 22 maig 2025.
 - *Dietari litúrgic 2025 per al monestir de Montserrat*. L'Hospitalet de Llobregat: imprès a Bookprint, 2024.
 - “Fundació 2025”. *Abadia Montserrat*, <https://abadiamontserrat.cat/la-fundacio-2025/>. Accedit 9 maig 2025.
 - “Inici”. *Abadia de Montserrat*, <https://abadiamontserrat.cat/>. Accedit 29 abril 2025.
 - “Mil·lenari del monestir de Montserrat”. *Mil·lenari de Montserrat 2025*, <https://www.millenarimontserrat.cat/>. Accedit 29 abril 2025.
- Aeri de Montserrat. “Història”. *Aeri de Montserrat*, <https://aeridemontserrat.com/es/historia/>. Accedit 12 maig 2025.
- Ajuntament de Terrassa (ed.). *Guia de fons. Arxiu Històric de Terrassa. Arxiu Comarcal del Vallès*. Terrassa: Gràfiques Grup 43, 2010.
- ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria. “L’Arxiu antic de Montserrat (intent de reconstrucció)”. *Analecta Montserratensia*, vol. III, 1919, p. 11–216.
 - *L’arxiu antic de Montserrat (intent de reconstrucció)*, vol. I. Montserrat: Impremta del monestir de Santa Maria de Montserrat, 1920.
- ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria; MASSOT i MUNTANER, Josep. *Història de Montserrat*. 8a ed. Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 2010.
- ALBERCH i FUGUERAS, Ramon. *Els arxius, entre la memòria històrica i la societat del coneixement*. Àgora – Biblioteca Oberta. Barcelona: Pòrtic. Editorial UOC, 2002.
- ALBERCH i FUGUERAS, Ramon; CANELA i GARAYOA, Montserrat. “Els arxivers i l’arxivística en una societat oberta”. *Manual d’arxivística i gestió documental*. Emília Capell i Garriga, Mariona Corominas i Noguera (coord.). Lleida: Associació d’Arxivers de Catalunya, 2009, p. 507–534.
- ALTÉS i AGUILÓ, Francesc Xavier. “La configuració de l’antic arxiu de Montserrat (segles XVI-XVIII)”. *Lligall: revista d’arxivística catalana*, núm. 8, 1994, p. 19-36.
- ALTÉS i AGUILÓ, Francesc Xavier; MASSOT i MUNTANER, Josep; FAULÍ, Josep. *Cinc-cents anys de Publicacions de l’Abadia de Montserrat*. Biblioteca Serra d’Or, Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 2005.
- Antics Escolans de Montserrat. “Inici”. *Antics Escolans de Montserrat*, <https://www.anticsescolans.cat/web/>. Accedit 22 maig 2025.

- ARAGAY, Ignasi. “Montserrat: el mil·lenari bo (i el fals)”. *ARA*, 17 setembre 2024, https://www.ara.cat/cultura/historia/palau-robert-mostra-secrets-montserrat_1_5142147.html. Accedit 3 març 2025.
- Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona. “Fons documentals”, *Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona*, 2009, <https://arxiuenlinia.ahat.cat/FonsDocumentals>. Accedit 15 abril 2025.
- Arxiu Nacional de Catalunya. “L’Arxiu Nacional de Catalunya ingressa l’Arxiu del Palau-Requesens”. *ANC*, 10 juny 2022, https://anc.gencat.cat/ca/detall/noticia/Noticia_PalauRequesens. Accedit 27 març 2025.
- Asociación de Archiveros de la Iglesia Española. *Guía de los archivos y las bibliotecas de la Iglesia en España. I. Archivos*. Lleó: Asociación Española de Archiveros Eclesiásticos, 1985.
- Associació d'Arxivers de Catalunya. *Diccionari Català de Mots Arxivístics*. De la A a la Z. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, 1995
 - “Codi deontològic dels arxivers catalans”. *Textos*, núm. 1, 2002.
 - “Directrius per al tractament de conjunt de dades als arxius”. *Textos*, núm. 11, 2022.
- Associació de Professionals de l'Arxivística i la Gestió de Documents de Catalunya, “Temari d'oposicions”, *Tema 14. El fons documental: concepte, característiques i tipus. El fons documental de... (l'Ajuntament de ..., la Diputació de ..., etc)*, 23 setembre 2021, <https://arxivers.com/mon-laboral/temari-oposicions/tema-14-el-fons-documental-concepte-caracteristiques-i-tipus-el-fons-documental-de/>. Accedit 1 juny 2025.
- BALANZÓ, Carmen, de. *Vicenç de Balanzó*. Barcelona: Think Tank estudis, 2009.
 - *Homenatge a Vicenç de Balanzó*. 2010.
- BARAL i ALTET, Xavier. *Anscari Manuel Mundó i Marcet: Semblança biogràfica*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2021.
- BASCOMPTE GRAU, Domènec et al. *Arxiu Parroquial de La Massana*. Col·lecció Arxius Parroquials. Andorra la Vella: Servei d'Arxius Nacionals d'Andorra, 1993.
- BAUCCELLS i REIG, Josep (coord.). *Guia dels arxius eclesiàstics de Catalunya–València–Balears*. Barcelona: Publicacions de l'Arxiu Capitular, 1978.
- BAUCCELLS, Josep, et al. *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, vol. 7. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1998.
- BELLO Carme; BORRELL, Àngels; VALLS, Gemma. “Tècniques de preservació i de conservació”. *Manual d'arxivística i gestió documental*. Emília Capell i Garriga, Mariona

- Corominas i Noguera (coord.). Lleida: Associació d'Arxivers de Catalunya, 2009, p. 403–436.
- Biblioteca de Catalunya. “Fons històric de l'Hospital de la Santa Creu”, *Biblioteca de Catalunya*, 2025.
<https://www.bnc.cat/fonshistorichsc/detall?id=16002¶ula=%20&camp=id&ordenacio=1&from=list&offset=16000&orden=1>. Accedit 5 abril 2025.
 - Bisbat de Sant Feliu de Llobregat. “Arxiu Històric Diocesà”. *Bisbat de Sant Feliu de Llobregat*, <https://bisbatsantfeliu.cat/patrimoni-cultural/arxiu-historic/>. Accedit 19 març 2025.
 - “Bishop Antonijs Urbšs (Urbbs) †”. *The Hierarchy of the Catholic Church. Current and historical information about its bishops and dioceses*, 25 juny 2024.
<https://www.catholic-hierarchy.org/bishop/burbss.html>. Accedit 18 març 2025.
 - BOSOM i ISERN, Sebastià; FORNS DE RIVERA, Cristina. *Catàleg de pergamins de l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya*. Col·lecció Eines de recerca. Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2009.
 - BORRÀS, Joaquim; DOMINGO, Joan; GARCÍA, Alfred; SARDÀ, Jaume. “El sistema de gestió de documents”. *Manual d'arxivística i gestió documental*. Emília Capell i Garriga, Mariona Corominas i Noguera (coord.). Lleida: Associació d'Arxivers de Catalunya, 2009, p. 221-308.
 - BRICOLLÉ, David. “Montserrat presenta un mil·lenari que vol que sigui obert a tota la societat”. *Regió 7*, 26 abril 2024, <https://www.regio7.cat/bages/2024/04/26/montserrat-presenta-millenari-vol-sigui-101536675.html>. Accedit 3 març 2025.
 - BRUGUÉS MASSOT, Irene. *Producció i gestió documental d'un monestir femení. Anàlisi de la funció d'arxiu i la gestió del claustre a Sant Daniel de Girona (1018–2017)*. Tesis doctoral no publicada, Universitat de Barcelona, Barcelona. Recuperat 19/02/2025,
https://www.tesisenred.net/bitstream/handle/10803/593505/IBM_TESI.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
 - BULBENA TUSELL, Antoni. *Primer assaig de bibliografia mont-serratina*. Barcelona: Imprempta Antoniana, 1899.
 - CAPELLADES, Alan; SORRIBAS BONEL, Sergi. “El cens d'arxius de Catalunya: una nova metodologia basada en dades obertes”. *Lligall. Revista catalana d'arxivística*, núm. 47, 2024, p. 145–165.
 - CARALT, Ambrós M. *L'Escolania de Montserrat*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995.
 - CARRILLO ARNALDICH, Esther *et al.* *Arxiu Parroquial d'Encamp*. Col·lecció Arxius Parroquials. Andorra la Vella: Servei d'Arxius Nacionals d'Andorra, 1993.

- Ceremonial monástico, conforme al breviario, y misal, que la santidad de Paulo V. concedió à todos los que militan debajo de la santa Regla de nuestro gloriosísimo Padre, y Patriarca de las Religiones San Benito. Con los usos, y costumbres loables de la Congregación de España. Nuevamente dispuesto por el Capítulo General, que se celebró en el año de 1633. Madrid: Imprenta de Pedro Marín, 1774.
- “Col·lecció montserratina de Josep Buch i Parera”. CCUC, https://ccuc.csuc.cat/discovery/fulldisplay?docid=alma991040105249706706&context=L&vid=34CSUC_NETWORK:COLS_ESPECIALS_UNION&lang=ca&search_scope=ColEspecials&adaptor=Local%20Search%20Engine&tab=ColsEspe&query=any,contains,Montserrat&offset=0. Accedit: 21 juny 2025.
- “Col·leccions especials”. Biblioteca de Montserrat, <https://bibliotecademontserrat.cat/colleccions-especials/>. Accedit: 21 juny 2025.
- COMA-CROS, Pau. ““La Abuelita América” i el seu piano”. *L’Auditori-Museu de la Música*, Ajuntament de Barcelona, 31 març 2020, <https://ajuntament.barcelona.cat/museumusica/ca/blog/la-abuelita-america-i-el-seu-piano>. Accedit: 20 juny 2025.
- CONDE y DELGADO DE MOLINA, Rafael. “Una discutible decisió arxivística del segle xv”. *Lligall: Revista d’arxivística catalana*, núm. 8, 1994, p. 11–18.
- Congregación de San Benito de Valladolid. *Proyecto de plan de estudios monásticos, ó sea, Reglamento para la enseñanza de los monges de la Congregacion de San Benito de Valladolid, sus cátedras y púlpitos, que ha de proponerse al capítulo gneeral de la misma congregación*. Madrid: Imprenta de D. Eusebio Aguado, 1828.
 - *Constituciones de la congregacion de nuestro glorioso padre San Benito de España è Inglaterra : augmentadas y añadidas con las nuevas difiniciones que desde el año de 1610 hasta el de 1701 han sido establecidas y aprobadas en diversos capitulo*. Madrid: Vídua de Melchor Álvarez, impressor, 1706.
- *Constituciones para los monasterios de religiosas de la Congregación Benedictina, Claustral, Tarraconense, y Cesar-Augustana, hechas, y mandadas observar por el Sagrado Capitulo General, celebrado en la Ciudad de Barcelona en el Real Monasterio de San Pablo del Campo, Año del Nacimiento de Jesu-Christo 1615*. Barcelona: Impremta de Lorenzo Deu, 1615.
- *Constitucions traduïdas de llatí en llengua castellana*. Montserrat: fra Agustí Vidal, novici (traductor), [segle XVIII].
- *Constitutiones Congregationis Tarraconen et Caesaraugustae claustralis Sanctiss. patriarchae Benedicti renovatae & reformatae in Capitulo Generali, anno 1662*. Barcelona: Impressor Antoni Lacavalleria, 1962.

- Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. “Mil·lenari de Montserrat. Més info”. 3cat, 3cat, <https://www.3cat.cat/3cat/milenari-de-montserrat/mes-info/>. Accedit: 3 març 2025.
- CORTS i BLAI, Ramon; GALTÉS i PUJOL, Joan; MANENT i SEGIMON, Albert (eds.). *Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya. Volum I. A–C*. Barcelona: Generalitat de Catalunya – Editorial Claret, 1998.
 - *Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya. Volum II. D–O*. Barcelona: Generalitat de Catalunya – Editorial Claret, 2000.
- *Declaraciones de la Congregación Casinense de la Primitiva Observancia a la Regla de S. Benito*. Montserrat: 1929.
- *Declaracions de la Congregació Casinesa de la primitiva observança a la Regla de sant Benet*. Monestir de Montserrat: Impremta de Montserrat, 1927.
- Diputació de Barcelona. “Catàleg”. *Arxiu general Diputació de Barcelona*, <https://www.diba.cat/ca/web/arxiu/-/cat%C3%A0leg>. Accedit 20 febrer 2025.
 - “Col·lecció”. *Arxiu general Diputació de Barcelona*, <https://www.diba.cat/ca/web/arxiu/-/col%C2%B7lecci%C3%B3>. Accedit 20 febrer 2025.
 - “Fons documental”. *Arxiu general Diputació de Barcelona*, <https://www.diba.cat/ca/web/arxiu/-/fons-documental>. Accedit 20 febrer 2025.
 - “Instruments de descripció”. *Arxiu general Diputació de Barcelona*, <https://www.diba.cat/ca/web/arxiu/-/instruments-de-descripcio>. Accedit 20 febrer 2025.
 - “Unitat documental composta (UDC)”. *Arxiu general Diputació de Barcelona*, <https://www.diba.cat/ca/web/arxiu/-/unitat-documental-composta-udc->. Accedit 24 febrer 2025.
 - “Unitat documental simple (UDS)”. *Arxiu general Diputació de Barcelona*, <https://www.diba.cat/ca/web/arxiu/-/unitat-documental-simple>. Accedit 24 febrer 2025.
- DOMINGO, Joan; MATAS, Josep. *Els arxius: l'experiència catalana*. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, 1995.
- El Obrero. Periodismo transversal. “Las firma”. *La Biblioteca Nacional muestra sus palabras escritas más Antigua: el papiro de Ezequiel*, 9 maig 2025, <https://elobrero.es/las-firmas/165947-la-biblioteca-nacional-muestra-sus-palabras-escritas-mas-antiguas-el-papiro-de-ezequiel.html>. Accedit 1 juny 2025.
- *El servei d'arxiu municipal. Organització i equipaments*. Barcelona: Diputació de Barcelona – Associació d'Arxivers de Catalunya, 2001Escolania de Montserrat. “Inici”. *Escolania de Montserrat*, <https://www.escolania.cat/>. Accedit 22 maig 2025.

- Escolania de Montserrat. “Inici”. *Escolania de Montserrat*, <https://www.escolania.cat/>. Accedit 22 maig 2025. FERNÁNDEZ CATÓN, José María. *Los archivos de la Iglesia en España*. Lleó: Centro de Estudios e Investigación “San Isidoro”. Archivo Histórico Diocesano, 1978.
 - Escolania de Montserrat. *L'Escolania de Montserrat: més de set segles de tradició musical i educativa*. Barcelona: Escolania de Montserrat, 2007.
- FERRER, Josep; PUJADAS, Joan. *Epistolari de Joan Coromines & Lluís Nicolau d'Olwer*. Textos i Estudis, Barcelona: Fundació Pere Coromines, 2008.
- FLOCEL, Sabaté. *La dissort de la documentació medieval catalana*. Episodis de la Història. Terrassa: Rafael Dalmau, editor, 2019.
- “Fons”. ACUB, Àmbit Cultural de les Benedictines, 2021 <https://www.acub.cat/arxiu/fons/>. Accedit 20 juny 2025.
- Gaceta de Madrid. “Gaceta de Madrid. Año CCLCVII, tomo I, núm. 38”. *Gaceta de Madrid*, 7 febrer 1929, <https://www.boe.es/gazeta/dias/1928/02/07/pdfs/GMD-1928-38.pdf>. Accedit 12 maig 2025.
- GALÍ, Jordi. *Diari de Salvador Galí: 1938-1945*. Barcelona: Edicions Saragossa, 2014.
- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. «La Tenda de Medalles del Santuari de Montserrat: Els escapularis i les mides de la Mare de Déu de Montserrat». *Montserrat: El Butlletí del Santuari*, núm. 121, 2022, p. 56-68.
- GASCH i HURIOS, Manel; VILASECA, Lúdia. “L'Escolania de Montserrat, cor i centre integrat”. *Escola catalana*, vol. 43, núm. 447, 2008.
- Generalitat de Catalunya. *Guia de l'investigador. Institucions i centres públics de serveis a l'activitat de recerca*. Barcelona: Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT), 1991.
 - “El quadre de fons dels arxius. Norma per a l'elaboració”. *Arxius. Butlletí del Servei d'Arxius*, núm. 2, Estiu 1994, p. 2–4.
 - “El quadre de fons dels arxius. Norma per a l'elaboració (II)”. *Arxius. Butlletí del Servei d'Arxius*, núm. 3, Tardor 1994, p. 1–3.
 - “Cens d'arxius”. *Departament de Cultura*, 8 febrer 2017, https://cultura.gencat.cat/ca/temes/arxius-i-gestio-documental/sistema-arxius-de-catalunya/instruments-del-sistema/cens_d_arxius_i_inventari/. Accedit 18 març 2025.
 - “Dades obertes de Catalunya”. *Directori d'Arxius de Catalunya*, https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Sector-P-blic/Director-i-d-Arxi-us-de-Catalunya/igtv-wrij/data_preview. Accedit 2 juny 2025
 - “Directori d'Arxius de Catalunya”. *Departament de Cultura*, 13 març 2025, <https://cultura.gencat.cat/ca/temes/arxius-i-gestio-documental/sistema-arxius->

- de-catalunya/instruments-del-sistema/directori-darxius-de-catalunya/. Accedit 18 març 2025.
- “Quadre de fons”, *Xarxa d’Arxius Comarcals (XAC)*, https://xac.gencat.cat/ca/llista_arxius_comarcals/anoia/quadre_de_fons/index.html. Accedit 15 abril 2025.
 - “Resultats de la cerca: arxius eclesiàstics”. *Cercador d’Arxius*, <https://arxius.cultura.gencat.cat/cercadors/LlistaArxiu?Consulta=MCU0KzUwMSU%3D> [pàgina 1] i <https://arxius.cultura.gencat.cat/cercadors/LlistaArxiu?consulta=MCU0KzUwMSU=&index=20> [pàgina 2]. Accedit 18 març 2025.
 - GIL, Juan; TORALLAS TOVAR, Sofía. *Hadrianus: P. Monts. Roca III*. Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat–CSIC, 2010.
 - GIMÉNEZ, Carlota. «Torre Sobirana d’Horta: El palau Desvalls, patrimoni històric». *Revista El Pou*, núm. 9, 2019.
 - GINEBRA i MOLINS, Rafel. *Les escriptories eclesiàstiques a Catalunya*. Actes del II Congrés d’Història del Notariat Català, Barcelona. Lleida: Pagès Editors – Fundació Noguera, 2000, p. 89–160.
 - “Els arxius eclesiàstics”. *Lligall. Revista Catalana d’Arxivística*, núm. 36. Associació d’Arxivers - Gestors Documentals de Catalunya, 2013, p. 89–99.
 - GONZÁLEZ i PADRÓS, Jaume. “El Dr. Lluís Carreras i Mas. Liturgista”. Tesina. Institut Superior de Litúrgia de Barcelona, 2014.
 - GREGORI i CIFRÉ, Josep Maria; GRASSOT i RADRESA, Marta; BADAL i PÉREZ-ALARCÓN, Carles. *Guia per a la descripció de documents musicals (GUIDMUS)*. Barcelona: Direcció General de Patrimoni Cultural. Subdirecció General d’Arxius, 2024.
 - HEVIA BALLINA, Agustín (dir.). *Estatutos de la Asociación de Archiveros de la Iglesia en España*. Madrid: Asociación de Archiveros de la Iglesia en España para la defensa y conservación de su patrimonio documental, 2007.
 - *Informe del Cens d’Arxius de Catalunya (2015–2016)*. Barcelona: Servei d’Arxius, Direcció general d’Arxius, Biblioteques, Museus i Patrimoni Cultural, 2016, https://cultura.gencat.cat/web/.content/dgpc/arxius_i_gestio_documental/01_sistema_arxius_catalunya/instruments_del_sistema/Cens_Arxius/Informe_cens_2016/censarxius.pdf, p. 10. Accedit: 18 març 2025.
 - JIMÉNEZ DE CISNEROS, García. *Fasciculus benedictinus prael Fasciculus benedictinus praelatis, religiosisque omnibus ordinis sancti Patris Benedicti apprimè necessarius: in quo plura scitu digna quae sequens indicabit pagina continenturatis*. Barcelona: Llorenç Déu, impressor, 1627.

- JORNET i BENITO, Núria. *Guia de l'Arxiu del Monestir Sant Benet de Montserrat*. Marganell: Monestir de Sant Benet de Montserrat, 2008.
 - *GUIA arxiu*, ACUB, 18 gener 2008, https://www.acub.cat/wp-content/uploads/2021/05/2010_GuiaAMSBM.pdf. Accedit: 23 març 2025.
- “Josep Buch i Parera”. *Departament de Cultura*, Generalitat de Catalunya, 4 març 1991, <https://cultura.gencat.cat/ca/temes/premis/creus-de-sant-jordi/edicions/buch-josep>. Accedit: 22 juny 2025.
- “Llibre d'estil de la Universitat de Barcelona”. *Universitat de Barcelona*, 23 gener 2023, <https://www.ub.edu/llibre-estil/criteri.php?id=2218>. Accedit 22 maig 2025.
- Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat. “Inici”. *La Lliga*, <https://www.lalliga.cat/>. Accedit 22 maig 2025.
- Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat. “Presentació”. *Lliga de Montserrat*, 2025, <https://www.lligademontserrat.cat/#presentacio>. Accedit 22 maig 2025.
- “Lluís Nicolau i d'Olwer”. *Gran Enciclopèdia Catalana*, [enciclopedia.cat, https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/lluis-nicolau-i-dolwer](https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/lluis-nicolau-i-dolwer). Accedit 6 juny 2025.
- *Manual de condicions mínimes per a la instal·lació del servei d'arxius municipal*. Barcelona: Diputació de Barcelona – Associació d'Arxivers de Catalunya, 1995.
- MARQUÈS i PLANAGUMÀ, Josep. *Arxiu diocesà de Girona. Guia-Inventari*. Col·lecció Francesc Montsalvatje. Girona: Diputació de Barcelona–Bisbat de Girona, 1998.
- MARTÍ i BONET, Josep Ma. (dir.). *Guía de los Archivos de la Iglesia en España*. Barcelona: Arxiu Diocesà de Barcelona – col·laboració del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, 2001.
- MARTÍN i BERBOIS, Josep Lluís. *Joan Llonch i Salas*. Sabadell: Fundació ARS, 2024.
- MARTÍNEZ-ALONSO CAMPS, José Luis; ESCOBAR SOCIAS, Helena; VILAMALA SALVANS, Jordi. «El pla transversal de gènere de l'Arxiu General de la Diputació de Barcelona». *la Dada*, núm. 5, 2025.
- MARTÍNEZ, M. Carme; SOLÀ i GASSET, Fina. *Democràcia, ciutadania i arxius*. Segones Jornades Educació–Arxius, 6 i 7 de setembre de 2005, Barcelona. Barcelona: ICE de la UB, 2006. p. 27–50.
- MASSOT i MUNTANER, Josep. *La Guerra Civil a Montserrat*. Subsidia Monastica 12. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984.
 - *Escriptors i erudits contemporanis: primera sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996.

- *Escriptors i erudits contemporanis: segona sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2001.
- "L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, font de recerques". *Publicació de l'Institut d'Estudis Penedesencs*, núm. 3, 2002.
- *Escriptors i erudits contemporanis: tercera sèrie*. Col·lecció verdagueriana. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003.
- *Escriptors i erudits contemporanis: quarta sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004.
- *Escriptors i erudits contemporanis: cinquena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2005.
- *Escriptors i erudits contemporanis: sisena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2006.
- *Escriptors i erudits contemporanis: setena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007.
- *Escriptors i erudits contemporanis: vuitena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2008.
- *Escriptors i erudits contemporanis: novena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2010.
- *Escriptors i erudits contemporanis: desena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2011.
- *Escriptors i erudits contemporanis: onzena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2012.
- *Escriptors i erudits contemporanis: dotzena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2013.
- *A la ciutat dels llibres: primera sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015.
- *A la ciutat dels llibres: segona sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2016.
- *Complement al dietari de l'obra del Cançoner Popular (1939-1954)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2016.
- *A la ciutat dels llibres: tercera sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2019.
- *A la ciutat dels llibres: quarta sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2020.
- *Caçadors de cançons: les missions de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya (1920-1940)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2021.

- MATÉ SADORNIL, Lorenzo. *Actas y constituciones de los capítulos de la Congregación de San Benito de Valladolid (1613-1721)*. Studia Silensia. Publicaciones de la Abadía: Santo Domingo de Silos, 2012-2014.
- MATILLA TASCÓN, Antonio. "Edificios e instalaciones. Cuadro de organización. Esquema de guía". *Los archivos de la Iglesia en España*. José María Fernández Catón. Lleó: Centro de Estudios e Investigación "San Isidoro". Archivo Histórico Diocesano, 1978, p. 77–89.
- MESTRES i BOQUERA, Rafel. "Infraestructures i equipaments: l'experiència de la Xarxa d'Arxius Comarcals". *Els arxius: l'experiència catalana*. Joan Domingo, Josep Matas. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, 1995, p. 129–132.
- "Monestir de Sant Cugat del Vallès". *Arxiu Diocesà de Barcelona*, 2025, <https://arxiu.esglesia.barcelona/monestir-de-sant-cugat-del-valles/>. Accedit: 14 març 2025.
- "Monestir de Sant Antoni i Santa Clara de Barcelona". *Monestirs.cat*, 2025, <https://www.monestirs.cat/monst/bcn/bn02dani.htm>. Accedit 20 juny 2025.
- Monestir de Santa Maria de Bellpuig de les Avellanes. "Arxiu dels Premonstratesos de Bellpuig de les Avellanes". *Monestir de les Avellanes*, 2025, <https://www.monestirdelesavellanes.com/ca/arxius-i-biblioteca-del-monestir/arxiu-del-monestir-de-bellpuig-de-les-avellanes>. Accedit 19 març 2025.
- "Monestir de Santa Maria de les Jonqueres". *Monestirs.cat*, novembre 2021, <https://www.monestirs.cat/monst/bcn/bn02jonq.htm>. Accedit 20 juny 2025.
- Monestir de Santa Maria de Montserrat. "Cultura". *Escolania de Montserrat*, <https://www.montserratvisita.com/ca/cultura/escolania>. Accedit 22 maig 2025.
- NAVASCUÉS, Isabel; BELLO, Carme; GONZALVO, Gener. *Inventari de l'Arxiu del Monestir de Santa Maria de Vallbona*. Col·lecció Catàlegs–Inventaris d'Arxius eclesiàstics de Catalunya. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1992.
- "Necrológicas", *La Vanguardia*, 16 maig 2005, <https://hemeroteca-paginas.lavanguardia.com/LVE05/PUB/2005/05/16/LVG200505160361LB.pdf>, p. 36. Accedit: 22 juny 2025.
- "Notas de la región". *La Vanguardia Española*, *La Vanguardia*, 30 maig 1950, <https://hemeroteca-paginas.lavanguardia.com/LVE07/HEM/1950/05/30/LVG19500530-006.pdf>. Accedit: 20 juny 2025.
- "Oblats de Montserrat". *Oblats Benedictins de Montserrat*, <https://oblatsmontserrat.cat/>. Accedit: 23 juny 2025.
- *Ortografia catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2017.

- PAGAROLAS i SABATÉ, Laureà; PLANES i ALBETS, Ramon. “Fonaments teòrics”. *Manual d’arxivística i gestió documental*. Emília Capell i Garriga, Mariona Corominas i Noguera (coord.). Lleida: Associació d’Arxivers de Catalunya, 2009, p. 29–92.
- “Pacomi”. *Gran Enciclopèdia Catalana*, [enciclopedia.cat](https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/pacomi). <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/pacomi>. Accedit 24 abril 2025.
- Parròquia de Santa Maria d’Olesa de Montserrat. “Arxiu parroquial”. *Parròquia de Santa Maria. Olesa de Montserrat*, <https://olesamontserrat.parroquia.cat/arxiu-parroquial/>. Accedit 15 abril 2025.
- PÉREZ ALONSO, Alejandro. *Informe sobre los mártires benedictinos del Pueyo, en Barbastro, sacrificados en 1936*. Gijón: Tipo-Offset La Industria, 1986.
- PÉREZ y PÉREZ, Florentino. “El archivo de la Antigua Congregación benedictina de Valladolid”. *Archivos, Bibliotecas y Museos*, vol. LIX, 1953, p. 51-70.
- PLANES i ALBETS, Ramon (coord.). *Directori dels arxius catalans*. Lleida: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1989.
 - “Mètode arxivístic i història dels arxius: els arxius municipals de Catalunya”. *Lligall. Revista Catalana d’Arxivística*, núm. 5, Associació d’Arxivers de Catalunya, 1992, p. 11–39.
- PLANES i ALBETS, Ramon; PAGAROLAS i SABATÉ, Laureà; PUIG i USTRELL, Pere. *L’Arxiu de la Corona d’Aragó: Un nou perfil per a l’Arxiu Reial de Barcelona*. Barcelona: Associació d’Arxivers de Catalunya, 2003.
- Publicacions de l’Abadia de Montserrat. “L’Agrícola Regional, S.A.”. *Publicacions de l’Abadia de Montserrat*, <https://www.pamsa.cat/lagricola-regional-sa-9788498838701/>. Accedit 9 maig 2025.
- “Qui som?”. PAMSA, Publicacions de l’Abadia de Montserrat, <https://www.pamsa.cat/qui-som/>. Accedit 27 maig 2025.
- *Regla del gran padre y patriarca san Benito abad, con las declaraciones de los PP. de la Congregación Casinense de la Primitiva Observancia, confirmadas por la sede Apostólica el año 1880*. Barcelona: Tipografía católica, 1881.
- *Regla de Sant Benet. Amb pròleg i glosses per a una relectura de l’abat Cassià M. Just*. 2a reimpressió, Montcada i Reixac: Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 2007.
- REHUES i ESTIVILL, Assumpta. *Onomàstica del Bruc*. Treballs de l’Oficina d’Onomàstica, Barcelona: Institut d’Estudis Catalans, 2024.
- Reial Monestir de Poblet. “Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià”. *Monestir de Poblet*, <https://www.poblet.cat/ca/arxiu-tarradellas/>. Accedit 31 març 2025.

- REQUESENS, Joan. "Montserrat: Biblioteca del Monestir". *Repertori de manuscrits catalans. 1474-1620*, vol. IV. DURAN, Eulàlia (dir.); TOLDRÀ, Maria (coord.). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2008.
- ROCA-PUIG, Ramon. *Un papir grec de l'Evangeli de Sant Mateu*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1962.
- ROM, Martí. "Joan Carandell Marimón: la seva època, la seva gent ("Llorenç Sant Marc")". *Martí Rom*, <https://martirom.cat/wp-content/uploads/2019/04/Joan-Carandell.pdf>. Accedit: 20 juny 2025.
- SALVADÓ i MONTORIOL, Joan. *El monestir benedictí de Sant Benet de Bages. Fons documental: identificació, edició i estudi. Segles x-xi*. Tesi doctoral no publicada, Universitat de Lleida, Lleida. Recuperat 13/02/2025, <https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/95946/Tjsm1de5.pdf?sequence=1&isAllo wed=y>.
- "Scriptorium". *Biblioteca de Montserrat*, Abadia de Montserrat, <https://abadiamontserrat.cat/scriptorium-montserrat-cat/>. Accedit 19 juny 2025.
- SERRANO y PINEDA, Luciano. *Cartulario de Monasterio de Vega: con documentos de San Pelayo y Vega de Oviedo*. Burgos: Impremta Aldecoa, 1927.
- SOTO ARTUÑEDO, Wenceslao. "Los papeles de los jesuitas". *Revista Jesuitas*, núm. 125, 2015, p. 16-17.
- TAXONERA i COMAS, Marc. *La Biblioteca y el Archivo de Montserrat*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 1958.
 - "Arxiu de l'Abadia de Montserrat". *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, vol. 7. Josep Baucells, et al. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1998, p. 169–176.
- TERRADES i SABORIT, Ignasi. *El cavaller de Vidrà: De l'ordre i el desordre conservadors a la muntanya catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987.
- The Holy See. "Constitutio apostolica. Sancti Felicis de Llobregat". *The Holy See*, 15 juny 2004, https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/la/apost_constitutions/documents/hf_jp-ii_apc_20040615_varia-inter-munera.html. Accedit 26 març 2025.
 - "Constitutio apostolica. Terrassensis". *The Holy See*, 15 juny 2004, https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/la/apost_constitutions/documents/hf_jp-ii_apc_20040615_christi-fidelium-salutem.html. Accedit 26 març 2025.
- TOBELLÀ, Antoni Ma. "Cronologia dels Capítols de la Congregació Claustral Tarraconense i Cesaraugustana". *Analecta Montserratensia*, vol.10, 1964, p. 221-398.

- TORALLAS TOVAR, Sofía. *Biblia Coptica Montserratensia: P. Monts. Roca II*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat–CSIC, 2007.
- TORALLAS TOVAR, Sofía; TRAGAN i COLILLAS, Ramon-Pius. “El Fons papirològic Roca-Puig de l'Abadia de Montserrat”. *Serra d'Or*, núm. 543, 2005.
- TORALLAS TOVAR, Sofía; WORK, Klaaus A. *To the Origins of Greek Stenography: P. Monts. Roca I*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat–CSIC, 2006.
- TORRA i CANAL, Marta. “L'Arxiu de l'Abadia de Montserrat”. Treball universitari no publicat. Universitat de Barcelona, 1990–91.
- VINYETA, Joan (pròleg). *Montserrat al llindar del tercer mil·lenni*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998.
- VIÑAS i SANTOS, Montserrat. *La Regla de Sant Benet: un camí per viure l'Evangelí*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2012.
- VALCÁRCEL, Pablo. *Instrucción especulativa y práctica de las obligaciones de los monges benedictinos de la Congregación de Valladolid*. Madrid: Blas Román, impresor, 1785
- Youtube. “Abadia de Montserrat”, Youtube, https://www.youtube.com/channel/UCFrIaCzXVVIK_eiVNvYoezA. Accedit 29 abril 2025.
- ZARAGOZA i PASCUAL, Ernest. *Història de la Congregació Benedictina Claustral Tarraconense (1215–1935)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004.

7.3 Legislació i normativa

Legislació internacional

- Concordat entre la Santa Seu i Espanya (1953).

Legislació espanyola

- Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol.
- Reial Decret 111/1986, de 10 de gener, de desenvolupament parcial de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol.
- Reial Decret 64/1994, de 21 de gener, pel què es modifica el Reial Decret 111/1986, de 10 de gener, de desenvolupament parcial de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol.
- Reial Decret 1708/2011, de 18 de novembre, pel què s'estableix el Sistema Espanyol d'Arxius i es regula el Sistema d'Arxius de l'Administració General de l'Estat i dels seus Organismes Públics i el seu règim d'accés.

Legislació Catalana

- Llei 6/1985, de 26 d'abril, d'Arxius (derogada).
- Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català.
- Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents.
- Llei 20/2015, de 29 de juliol, de modificació de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents.
- Decret 190/2009, de 9 de desembre, dels requisits dels arxius del Sistema d'Arxius de Catalunya, del procediment d'integració i del Registre d'Arxius de Catalunya.

Normativa

- CIA/ICA. (2001). *ISAD(G). Normal Internacional General de Descripció Arxivística*. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.
 - (2008). *ISDIAH: Norma internacional para describir Instituciones que custodian fondos de archivo*. París: CIA/ICA, <https://www.cultura.gob.es/dam/jcr:da6914c5-f353-4fe4-a353-fff1576ce77f/isdiah-esp.pdf>.

8 Annexos

8.1 Annex I. Glossari

Catàleg: és l'instrument de descripció del darrer nivell d'un fons documental, el de la unitat documental simple i composta. S'elabora a partir de la informació de descripció que la NODAC obliga a descriure als nivells superiors.

Clergue: fidel cristià que ja ha rebut l'orde sagrat del diaconat.

Col·lecció: és el conjunt inorgànic de documents de qualsevol provenença reunits i ordenats amb criteris subjectius per l'autor o compilador. A diferència dels fons documentals, les col·leccions s'agrupen en funció d'una característica comuna, que pot ser un tema, la llengua o el suport documental.²³⁷

Document: *«Tota expressió en llenguatge, oral, escrit, d'imatges o de sons, natural o codificat, recollit en qualsevol mena de suport material, i qualsevol altra expressió gràfica que constitueixi un testimoni de les funcions i les activitats socials de l'home i dels grups humans, amb exclusió de les obres d'investigació o de creació».*²³⁸

Eclesiàstic: persona dedicada al servei de l'Església i pertanyent a l'estat clerical, és a dir, havent rebut l'orde de diaconat.

Fons documental: és el conjunt de documents, de qualsevol tipologia o suport, produïts, reunits o rebuts per un mateix productor (persona, família o organisme) en el desenvolupament de les seves activitats, amb independència del suport. S'organitza d'acord amb una estructura lògica que permet identificar-lo, codificar-lo i relacionar-lo seguint uns criteris.²³⁹

Guia d'arxiu: és l'instrument de descripció que serveix per a orientar els usuaris sobre les generalitats d'un arxiu, ja que la Guia només afecta els nivells superiors (els fons, els subfons i/o les col·leccions). A més a més, conté informació sobre el productor i el context de creació dels documents. La descripció de la documentació és d'extensió breu.

Instrument de descripció:²⁴⁰ terme genèric per a designar qualsevol eina de descripció o de referència, elaborada o rebuda per un servei d'arxiu, que permeten identificar i localitzar la

²³⁷ "Col·lecció". *Arxiu general Diputació de Barcelona*, <https://www.diba.cat/ca/web/arxiu/-/col%C2%B7lecci%C3%B3>. Accedit 20 febrer 2025.

²³⁸ Definició extreta de l'article 19.1 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni Cultural Català.

²³⁹ "Fons documental". *Arxiu general Diputació de Barcelona*, <https://www.diba.cat/ca/web/arxiu/-/fons-documental>. Accedit 20 febrer 2025.

²⁴⁰ "Instruments de descripció". *Arxiu general Diputació de Barcelona*, <https://www.diba.cat/ca/web/arxiu/-/instruments-de-descripcio>. Accedit 20 febrer 2025.

documentació. Aquests instruments es confeccionen com a resultat d'aplicar un pla de descripció que pot anar des de la globalitat als aspectes més concrets, i en són tres:

- **Guia:** orienta els usuaris en el coneixement general d'un fons o col·lecció.
- **Inventari:** descriu el conjunt de documents a nivell de sèrie o unitat d'instal·lació.
- **Catàleg:** descriu a nivell d'unitat documental simple o composta.

Inventari: és l'instrument de descripció del conjunt de documents que formen part d'un fons documental des del nivell de fons fins al de sèrie (ambdós inclosos). La descripció s'organitza al voltant de les sèries i cal precisar el context jeràrquic sobre el què el fons s'estructura.

Monjo: persona que fa professió de viure de manera estable en un monestir sota l'obediència d'un abat o superior d'acord amb una determinada regla de vida, en celibat perpetu i renunciant a la propietat de qualsevol mena de béns.

Monocologi: llibre amb tota la informació dels monjos d'una comunitat. Hi consta també la bibliografia per ells elaborada i les notes bibliogràfiques d'on s'ha extret la informació per a confeccionar cada entrada.

NODAC: acrònim de *Norma de Descripció Arxivística de Catalunya*. Es tracta de l'instrument creat per a desenvolupar la Norma ISAD(G) fent-la compatible amb altres normes específiques tot adequant-la a la realitat dels arxius del SAC. En resum, és l'eina que els arxius del SAC han d'utilitzar per a elaborar les descripcions arxivístiques.

Norma ISAD(G): la Norma Internacional General de Descripció Arxivística (*General International Standard Archival Description*, per les seves sigles en anglès) és la norma estandarditzada de descripció arxivística internacional.

Quadre de fons: és l'instrument de descripció arxivística que s'utilitza per a identificar i organitzar els diferents fons documentals i les col·leccions de naturalesa i procedència diversa que estan sota la custòdia i gestió d'un centre o servei d'arxiu. És el primer instrument informatiu i descriptiu del contingut d'un arxiu i permet:

- Identificar i enumerar els fons i les col·leccions que es conserven a l'arxiu.
- Establir uns criteris per a la denominació i codificació dels fons i les col·leccions.
- Estructurar els fons i les col·leccions segons l'organisme productor.
- Facilitar a la persona usuària un resum dels continguts del centre.
- Enllaçar els fons i les col·leccions amb les eines tècniques del centre (quadres de classificació, inventaris, calendaris de conservació i eliminació, quadres d'accés, etc.).

Unitat documental: és la unitat documental bàsica, és a dir, la forma més petita i indivisible que pot presentar un document. Per raó de la seva morfologia, la unitat documental es diferencia en dues tipologies:

- **Unitat documental simple (UDS):** es tracta de la unitat arxivística més petita i indivisible intel·lectualment, encara que físicament sigui un o més folis. Alguns exemples d'UDS són una carta, una fotografia, un informe o una gravació d'una cançó.²⁴¹
- **Unitat documental composta (UDC):** és el resultat documental d'un procediment de del seu inici fins a la seva fi, procés que es reflecteix amb l'acumulació de diversos documents, cadascun dels quals consisteix una unitat documental simple. L'exemple més clar és l'expedient administratiu, però també són UDC els llibres d'actes, els reportatge fotogràfics o els reculls de filmacions.²⁴²

²⁴¹ "Unitat documental simple (UDS)". *Arxiu general Diputació de Barcelona*, Diputació de Barcelona, <https://www.diba.cat/ca/web/arxiu/-/unitat-documental-simple>. Accedit 24 febrer 2025.

²⁴² "Unitat documental composta (UDC)". *Arxiu general Diputació de Barcelona*, Diputació de Barcelona, <https://www.diba.cat/ca/web/arxiu/-/unitat-documental-composta-udc->. Accedit 24 febrer 2025.

8.2 Annex II. Índex de figures i taules

ÍNDIX DE FIGURES

Fig. 1: Fons antic de l'AAM	37
Fig. 2: Llibres de Montserrat que se salvaren de la destrucció napoleònica (1811) .	38
Fig. 3: <i>Índice de Archivo</i> (1900).	49
Fig. 4: Portades de la « <i>Guia</i> de 1945» i de la « <i>Guía</i> de 1945»	49
Fig. 5: Les planeres de l'AAM	51
Fig. 6: Portafolis amb la majoria dels catàlegs i inventaris de l'AAM	54
Fig. 7: Logotip del <i>Taller d'Enquadernació del Monestir de Montserrat</i>	55
Fig. 8: Fitxer situat a la sala de l'arxiu	56
Fig. 9: Digitalitzacions del fons de pergamins de Sant Benet de Bages	58
Fig. 10: Fitxer situat a la sala de col·leccions	60
Fig. 11: Instruments de descripció de l'AAM	66

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1. Esquema de les guies d'arxiu segons Antonio Matilla Tascón (1978)	16–17
Taula 2. Guies d'arxius d'Església catalans a la « <i>Guía</i> de 1985» i a la « <i>Guía</i> de 2001» dividides segons la classificació de Ramon Alberch	18
Taula 3. Guies d'arxius d'Església catalans a la « <i>Guia</i> de 1978» (1), al « <i>Directori</i> de 1989» (2) i a la « <i>Guia</i> de 1998» (3) dividides segons la classificació de Ramon Alberch	20–21
Taula 4. Esquema de les guies d'arxiu d'Església presents a la « <i>Guia</i> de 1998».	25
Taula 5. Esquema de les guies d'arxiu d'Església presents a la « <i>Guía</i> de 2001».	26
Taula 6. Informació del servei de l'AAM	42
Taula 7. Responsables i sales de consulta dels diferents dipòsits de l'Arxiu	48
Taula 8. Instruments de treball i de consulta de l'AAM el 2001	53
Taula 9. Llista de pergamins del Fons de la Congregació Claustal	57

8.3 Annex III. Guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (AAM)

Guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (AAM)

SUMARI

1	Presentació.....	- 4 -
2	L'Arxiu de l'Abadia de Montserrat: dels orígens a avui	- 6 -
3	Sumari dels fons i les col·leccions	- 14 -
4	Fons i col·leccions de l'AAM.....	- 17 -
	A. FONS DE MONTSERRAT	- 17 -
	MONESTIR DE SANTA MARIA DE MONTSERRAT, 1025-obert	- 18 -
	OBLATS DE MONTSERRAT, segle XX-obert.....	- 26 -
	ESCOLANIA DE MONTSERRAT, 1850-obert.....	- 28 -
	ANTICS ESCOLANS DE MONTSERRAT, 1920-obert.....	- 30 -
	CONFRARIA DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT, 1223-obert.....	- 32 -
	CONFRARIA DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT D'ORIOLA, 1946-90	- 34 -
	CONFRARIA DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT DE SARAGOSSA, 1737-1816.....	- 36 -
	LLIGA ESPIRITUAL DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT, 1899-obert	- 38 -
	LLIGA ESPIRITUAL DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT A PARÍS, 1918-74.....	- 42 -
	LLIBRERIA LAIETANA, 1920-50	- 44 -
	COOPERATIVA LA MONTSERRATINA DE MONTSERRAT, 1947-52	- 46 -
	COR MONTSERRATÍ I LLAR DELS TREBALLADORS, 1947-85.....	- 48 -
	B. FONS D'ESGLÉSIA	- 50 -
	CONGREGACIÓ CLAUSTRAL BENEDICTINA TARRACONENSE I CESARAUGUSTANA, 862-segle XIX.....	- 51 -
	MONESTIR DE SANT BENET DE BAGES, segle IX-1919.....	- 54 -
	MONESTIR DE VEGA, segle XI-1542	- 56 -
	CAPELLA DE SANTA ÀGATA, 1345-1410	- 58 -
	MÀRTIRS DEL PUEYO, 1894-1961	- 60 -
	VISITA APOSTÒLICA A LES BENEDICTINES D'ESPANYA, 1940-60.....	- 62 -
	CONVENTO DE LA ENCARNACIÓN DE MADRID	- 64 -
	FONS SCHOLA CANTORUM (SANT PIUS X), 1939-72	- 66 -
	C. FONS PATRIMONIALS	- 67 -
	FAMÍLIA LLUPIÀ, 1595-1856	- 68 -
	EL CAVALLER DE VIDRÀ, 1228-1968	- 70 -
	LA CALSINA, 1180-1577	- 72 -

CAN VALLÈS DEL BRUC, 1235-1593.....	- 74 -
FAMÍLIA GALÍ, 1928-80	- 76 -
FAMÍLIA VIDAL ARGERIU, 1950-2015.....	- 78 -
CANÇONER BALEAR (MASSOT), 1905-65.....	- 80 -
D. FONS PERSONALS.....	- 82 -
BISBE Antonijs URBÉS, 1953-65.....	- 83 -
ANSCARI (MANUEL) MUNDÓ I MARCET, 1923-2010	- 85 -
CANONGE CARLES CARDÓ I SANJOAN, 1935-90.....	- 87 -
CANONGE RAMON CORBELLÀ I LLOBET, 1873-1924.....	- 89 -
CANONGE JOSEP MARIA LLOVERA I TOMÀS, 1910-49.....	- 91 -
MOSSÈN LLUÍS CARRERAS I MAS, 1880-2016.....	- 93 -
MOSSÈN JOAN TARRÉ I SANS, 1882-1969	- 95 -
VICENÇ DE BALANZÓ I ECHEVARRÍA, 1887-2024	- 97 -
MANUEL BARDINA I PRAT, 1940-79	- 99 -
CÀNDID CANDI I CASANOVAS, 1844-1911.....	- 101 -
JOSEP MARIA CASAS I HOMS, 1894-1979.....	- 103 -
FRANCESC CIVIL I CASTELLVÍ, 1895-1990.....	- 105 -
ROSA DEULOFEU I GONZÁLEZ, 1959-2004.....	- 107 -
SALVADOR FARRÉ PICAS, 1926-2003	- 109 -
JOAN ANTONI GÜELL I LÓPEZ, 1903-83	- 110 -
GERMAN FEDERICO CARLOS (MARCELO PEDRO) KICKERITZ GRESSET, 1900-51.....	- 112 -
JOAN LLONCH I SALAS, 1929-2024.....	- 114 -
BLAI NET I SUNYER, 1887-1948.....	- 116 -
LLUÍS NICOLAU D'OLWER, 1851-39.....	- 118 -
RAMON PARERA I COMORERA, 1907-84.....	- 121 -
ELIES ROSELL I MILLACH, segle XX-2005.....	- 123 -
GUILLEM ROVIROSA I ALBET, 1940-64.....	- 124 -
MARIA ÀNGELS SANTAMARIA, 1939-2000.....	- 126 -
MONTSERRAT SOLÀ I FRANQUESA, 1930-....	- 128 -
LLUÍS VILA I D'ABADAL, 1889-2016.....	- 130 -
LLUÍS XIMENIS, segles XIX-XX	- 132 -
E. FONS D'ENTITATS.....	- 133 -
TERÇ DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT, 1936-2005	- 134 -
OBRA DEL CANÇONER POPULAR DE CATALUNYA (OCPC), 1921-2019	- 136 -

F. COL·LECCIONS.....	- 139 -
HÒSTIES, 1922-59	- 140 -
FILATÈLIA MONTSERRATINA, 1921-obert	- 141 -
POSTALS MONTSERRATINES, 1895-obert	- 142 -
SEGELLS ECLESIASTICS DE BISBATS I PARRÒQUIES DEL MÓN, segles XVIII-XX	- 143 -
RÀDIO BARCELONA, 1959-77	- 145 -
FESTES DE LA LLUM DE MANRESA, 1945-90	- 147 -
NADALES DE LA MARE DE DÉU, 1962-81	- 148 -
ICONOGRAFIA DE SANT BENET, segles XIX-XX	- 149 -
REPRESENTACIONS DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT, segles XIX-XX	- 150 -
ESTAMPES, segles XIX-XX	- 151 -
GOIGS, segles XVIII-XXI	- 153 -
JOSEP BUCH I PARERA, 1810-1990	- 154 -
AMÈRICA (EMÍLIA) CAZES I VILADOMAT, 1913-59	- 156 -
RAMON ROCA I PUIG, segles III aC-X dC	- 158 -
5 Bibliografia	- 160 -
5.1 FONTS DOCUMENTALS	- 160 -
5.2 BIBLIOGRAFIA	- 163 -
6 Annex	- 171 -
6.1 INTRODUCCIÓ TÈCNICA A LA GUIA	- 171 -
6.2 INFORMACIÓ PRÀCTICA	- 176 -

1 Presentació

El patrimoni documental de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (AAM) és ric i divers. Per tal de demostrar la veracitat d'aquesta sentència cal disposar de proves que la certifiquin, i la present *Guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat* n'és la mostra que en dóna fe.

Cal tenir ben present que aquesta *Guia de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat* no és en cap cas la guia definitiva de l'AAM sinó, juntament amb el quadre de fons de l'AAM, una proposta sorgida d'un Treball de Final de Màster (TFM) del Màster Universitari en Arxivística i Governança de la Informació (MUAGI), de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents (ESAGED) de la Fundació de la Universitat de Barcelona (FUAB). Ço és, que l'AAM podrà modificar-la per a adaptar-la a les seves necessitats i tradició monàstica, si ho creu convenient, podent-ne elaborar una de més adient.

A la present *Guia* es presenten un total de seixanta-sis fons documentals i catorze col·leccions diferents, amb un abast cronològic que va des d'un paper del segle III aC fins a documentació actual. El seu volum és de més de tres-cents vint-i-dos metres i cinquanta-vuit centímetres de paper, més quatre mil dos-cents noranta-dos pergamins, cinquanta-un mil trenta-vuit goigs, vuit-centes postals, unes set-centes cinquanta hòsties, i diversos centenars de papirs.

La suma d'aquests fons i col·leccions és el resultat de mil anys d'història del cenobi montserratí, que malgrat les seves vicissituds (com per exemple la crema durant la Guerra del Francès el 1811 o el període d'exclaustració a resultes de la desamortització de Mendizábal entre el 1835 i el 1844) ha sabut mantenir i créixer.

Malgrat la bona voluntat de l'Abadia de Montserrat i la predisposició del monjo arxiver, el germà Josep Galobart i Soler, l'elaboració dels dos instruments de descripció no fou cap tasca senzilla. Aquesta guia, vital en la societat actual, hauria de ser la primera baula d'una cadena de transformacions que, en major o en menor mesura, tots els centres d'arxiu estan experimentant.

Cal tenir en compte que en les darreres dècades el sector del patrimoni i de la gestió documental han sofert un procés de normalització, ço és, hi ha hagut un establiment gradual d'un marc normatiu comú, la societat ha pres consciència de la importància del document i de les dades, etc. Dit procés ha comportat que les noves fornades d'arxivers

entrin al mercat laboral amb un major grau de competència professional.¹ Així doncs, és per aquest motiu que la comunitat de Santa Maria de Montserrat veié la necessitat d'actualitzar els instruments de descripció de l'AAM, tot començant per l'elaboració del quadre de fons (amb la intenció, com és natural, de saber quants fons i col·leccions documentals tenen) i finalment poder fer la guia del centre amb la voluntat de fer accessible la documentació que custodien i posar aquest valuós patrimoni documental a l'abast de la societat.

¹ *Manual de condicions mínimes per a la instal·lació del servei d'arxius municipal*. Barcelona: Diputació de Barcelona – Associació d'Arxivers de Catalunya, 1995, p. 5.

2 L'Arxiu de l'Abadia de Montserrat: dels orígens a avui

Malgrat que enguany se celebri el mil·lenari del monestir de Santa Maria de Montserrat, els diversos avatars de la història han fet que la immensa major part de la producció documental dels primers segles d'aquesta comunitat no hagi perviscut. Per tant, el ric patrimoni documental del dit monestir encara hauria pogut ésser molt més abundós d'haver-se conservat sencer. Tot i així, aquesta guia permetrà als investigadors adonar-se de la gran importància de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (AAM), ja que no només conserva documentació pròpia, sinó també d'altra que d'una o altra forma està relacionada amb el monestir.

El Cartulari de Montserrat –conegut com a *Llibre Vermell*– revela que ja al 1263–64 hi havia un arxiu montserratí on els documents es classificaven geogràficament.² Essent aquesta la data més antiga on es parla de l'arxiu de Montserrat, cal suposar que l'existència de l'arxiu i de la producció i gestió documental a l'abadia de Montserrat és anterior. Amb tot, al no poder recular més en el temps per manca de documentació que s'hi refereixi, cal prendre el 1263 com a inici de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat.

La seva localització era a unes dependències que rebien llum natural fins al migdia, però que amb la construcció del cambril (1876–1885) les finestres de l'arxiu quedaren tapiades.

Degut a la destrucció durant les guerres napoleòniques (1811) i l'exclaustració

(1835), que suposà l'expropiació de la documentació de l'AAM, la major part de l'arxiu antic del monestir de Santa Maria de Montserrat desaparegué. Després del retorn dels monjos a Montserrat (1844) l'arxiu es traslladà primer a unes dependències del segon

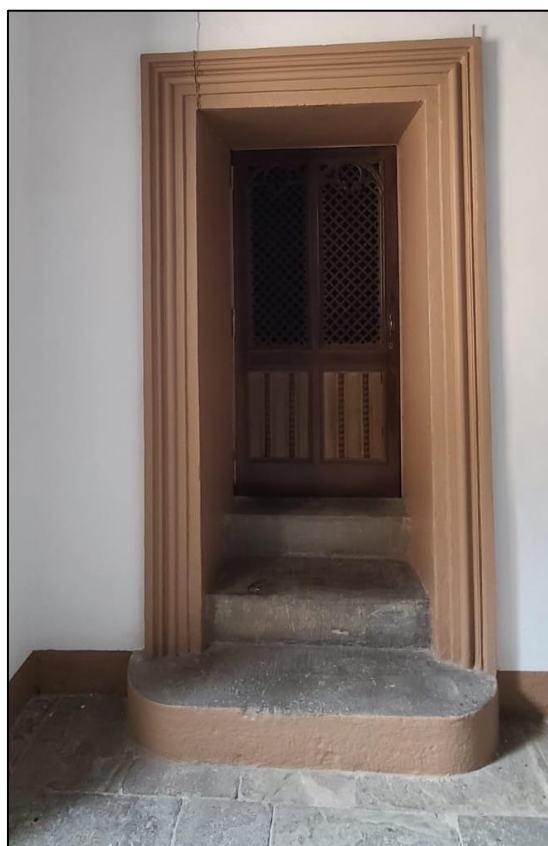

Fig. 1: Porta de l'antic arxiu de Montserrat. (Font: Albert Govern i Canals)

² ALTÉS i AGUILÓ, Francesc Xavier. "La configuració de l'antic arxiu de Montserrat (segles XVI-XVIII)". *Lligall: revista d'arxivística catalana*, núm. 8, 1994, p. 20.

pis que menen a l'atri i, més endavant, a unes altres dependències del quart pis que toquen a la façana.

Respecte aquest «antic arxiu del monestir de Santa Maria de Montserrat» el pare Anselm M. Albareda fa afirmacions contradictòries sobre l'origen de l'arxiu montserratí a la seva monografia “L'Antic arxiu de Montserrat (intent de reconstrucció)”: en un inici declara que la primera menció a l'arxiu de Montserrat el féu el pare Pedro de Burgos, abat de Montserrat del 1512 al 1536,³ per més endavant sostenir una posició totalment diferent i proposar una cronologia anterior: «*la primera vegada que sabem es fa menció directa de nostre arxiu és davers l'any 1450 en el Llibre de fundacions*».⁴

D'altra banda, el pare Francesc Xavier Altés aporta proves que la primera menció fou el 1331.⁵ D'altra banda, al cartulari de Montserrat –conegut com a *Llibre Vermell*– revela que ja al 1263–64 hi havia un arxiu montserratí on els documents referents a la gestió de les propietats es classificaven geogràficament.⁶ Més enllà d'aquest ball de cronologies,⁷ ambdós autors estan d'acord quan diuen que de les diversos documents referents al monestir de Santa Maria de Montserrat moltes ja no arribaren ni a principis del segle xx.⁸

A aquesta disputa caldria afegir que segons els usos i costums de la Congregació de Sant Benet de Valladolid s'afirma que l'arxiver és l'ofici «*más importante del Monasterio, porque toda la hacienda de él, está dependiente de los papeles del Archivo*»,⁹ donant a entendre que no només calia que hi hagués un arxiver als monestirs d'aquesta congregació (en la qual Santa Maria de Montserrat en formà part del 28 de juny de

³ ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria. “L'Arxiu antic de Montserrat (intent de reconstrucció)”. *Analecta Montserratensia*, vol. III, 1919, p. 14.

⁴ *Ibidem*, p. 35.

⁵ ALTÉS i AGUILÓ, Francesc Xavier. “La configuració de l'antic arxiu de Montserrat”, p. 20. El mateix pare Altés afegeix que hi ha una referència indirecta al dit arxiu en una reclamació documental de l'any 1223, essent aquesta la data més antiga sobre l'arxiu montserratí.

⁶ *Ibidem*, p. 20.

⁷ Marta Torra i Canal diu que la primera menció directa a l'arxiu de Montserrat és a una entrada del 1450 al *Llibre de fundacions*. TORRA i CANAL, Marta. “L'Arxiu de l'Abadia de Montserrat”. Treball universitari no publicat. Universitat de Barcelona, 1990–91, p. 6. Cal afegir que tot i haver-hi una biografia final, Marta Torra i Canal no cita les seves fonts.

⁸ ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria. “L'Arxiu antic de Montserrat”, p. 16.

⁹ *Ceremonial monástico, conforme al breviario, y misal, que la santidad de Paulo V. concedió à todos los que militan debajo de la santa Regla de nuestro gloriosísimo Padre, y Patriarca de las Religiones San Benito. Con los usos, y costumbres loables de la Congregación de España. Nuevamente dispuesto por el Capítulo General, que se celebró en el año de 1633*. Madrid: Imprenta de Pedro Marín, 1774, p. 530.

1493¹⁰ fins a 1835)¹¹ sinó que l'existència de l'arxiver era un fet comú als monestir al 1633:¹²

*«San Benito en su santa Regla, habla ya de documentos que deben guardarse en el monasterio, y así vemos siempre en los cenobios benedictinos un gran celo en la guarda de sus escrituras y documentos; primero por su valor jurídico inmediato, y más tarde como valiosos e insustituibles [sic] testimonios de la historia y tradición del monasterio».*¹³

Per tant, sembla ser que a Montserrat hi hagué un arxiu des del tercer terç del segle XIII tot i que aquest prengué cos i forma a partir del XVI. Finalment, amb la represa de la vida monàstica el 1844, els nous corrents arxivístics penetraren al cenobi conformant l'actual Arxiu de l'Abadia de Montserrat. Aquests nous corrents, emperò, són els mateixos que hi havia a mitjans del segle XX. Més endavant es tractarà aquest tema.¹⁴

Sobre la presència de documentació de cronologies més antigues dipositada a l'antic arxiu de Montserrat, d'una banda el pare Anselm M. Albareda escrigué que:

*«L'Autor del «Libro de la Historia y Milagros... de N^{tra}. S.^{ra} de Monserrate», escrivia cap al 1514 que: «el origen y fundación de la Iglesia Vieja desta santa Casa nuestra Señora de Monserrate es tan antiguom que no se halla memòria en historia ni en otra escritura de su principio». Altres han suposat que la manca absoluta de documentació primitiva (800-1000) és deguda a la seva subjecció al Monestir de Ripoll, qui com a Cap i Casa matriu servava les escriptures dels seus priorats».*¹⁵

Però, afegia que:

*«No creiem, però, que fins ara s'hagi trobat cap document de Ripoll referent a Montserrat fins al 888, dotació de Wifret al Monestir; mes en ell s'esmenten les esglésies de Mont., per lo tant estaven ja fundades, això posat que aquest document sigui autèntic».*¹⁶

¹⁰ ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria; MASSOT i MUNTANER, Josep. *Història de Montserrat*. 8a ed. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2010, p. 82.

¹¹ Amb la desamortització de Mendizábal (1835) es volgué acabà amb l'immens poder dels clergues regulars, moment en què s'eliminà la Congregació de Sant Benet de Valladolid. Malgrat que la Congregació Subiacense no es fundà fins al 1872, l'abadia de Santa Maria de Montserrat s'afegí a l'embrionària congregació deu anys abans de la fundació. Abadia de Montserrat. *150 anys de la Congregació de Subiaco, a la qual pertany el Monestir de Montserrat*, 9 març 2022, <https://abadiamontserrat.cat/cent-cinquanta-anys-congregacio-benedictina/>. Accedit 14 març 2025.

¹² Tot i així, al *Costumari del monestir de Santa Maria de Montserrat* de 1945 (AAM, A-XVII-f) no hi apareix cap referència ni a l'arxiu ni a la feina dels arxivers.

¹³ Abadia de Montserrat. *La Biblioteca y el Archivo de Montserrat*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 1958, p. 33.

¹⁴ Vegeu les pàgines 32-33 del treball.

¹⁵ ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria. "L'Arxiu antic de Montserrat", p. 33.

¹⁶ *Ibídem*, p. 33.

Semblaria, doncs, que a l'antic arxiu de Montserrat hi havia poca documentació pròpia dels segles X-XII.¹⁷ Nogensmenys, a mesura que el monestir de Santa Maria de Montserrat anà absorbint altres senyories més antigues incorporà llurs fons documentals,¹⁸ alguns d'ells amb documents d'aquestes dates tan reculades.¹⁹

Fig. 2: Fons antic de l'AAM. (Font: Albert Govern i Canals)

D'aquesta manera, doncs, s'explica que l'antic arxiu de Montserrat contingués documents del segle X,²⁰ tanmateix cal tenir en compte que la vida a Santa Maria de Montserrat no començà fins al 1025.²¹

Segons els usos i costums de la Congregació de Sant Benet de Valladolid s'afirma que l'arxiver és l'ofici «*más importante del Monasterio , porquet oda la hacienda depende de él*»,²² donant a entendre que no només calia

que hi hagués un arxiver als monestirs d'aquesta congregació (en la qual Santa Maria

¹⁷ Ibídem, p. 33. Semblaria que el gruix de documents d'aquest període conservats a l'antic arxiu provindrien de l'arxiu de Santa Cecília.

¹⁸ ALTÉS i AGUILÓ, Francesc Xavier. "La configuració de l'antic arxiu", p. 19.

¹⁹ Per exemple, l'arxiu de l'abadia de Santa Cecília de Montserrat fou traslladat a l'arxiu de Santa Maria de Montserrat vers el 1504. Ibídem, p. 33.

²⁰ Ibídem, p. 19–20.

²¹ «Al 1025, dos anys després de la nova annexió a Ripoll, ja tenim una donació directa ad Domum Sanctae Mariae. [...] És la primera vegada que la història ens parla d'habitants de Santa Maria». ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria; MASSOT i MUNTANER, Josep. *Història de Montserrat*, p. 20.

²² *Ceremonial monástico*, p. 530.

de Montserrat en formà part del 28 de juny de 1493²³ fins a 1835²⁴) sinó que l'existència de l'arxiver era un fet comú als monestirs al 1633.²⁵

La importància de l'arxiu rau en el fet de ser l'espai on es conserva i custodia la memòria col·lectiva del monestir. Així mateix s'indica a la visita de 1585-87, on es diu que:

«El Padre Abad tomando parecer de los Padres del Consejo nombre dos monges que tengan cargo del Archivo, casa uno de los quales tenga su llave diferente, los quales á sus horas determinadas se junten en el Archivo, y vayan continuando un Libro Sumario que está comenzado, donde por su indice, table y distincion del A.B.C. se va copiando y cifrando la substancia de las escrituras, distinguendolas por sus armarios y sacos con particulares señales para que en todo haya orden y claridad, y con facilidad se tenga noticia de las escrituras, para lo qual si ambos monges no tuvieran buena mano para el escribir por lo menos el uno sea escrivano para que la memoria que se hiciere arezca bien, y sea de provecho para los que adelante sucederan».²⁶

Més endavant al mateix document manifesta una problemàtica endèmica dels arxius monàstics:

«Mandamos so pena de quatro meses de carcel con viandas quaresmales y un juicio

Fig. 3: Llom de volums antics de lligalls de l'AAM. (Font: Albert Govern i Canals)

²³ ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria; MA Montserrat, p. 82-83.

²⁴ Amb la desamortització de Mendizábal (1835) es volgué acabar amb l'immens poder dels clergues regulars, moment en què s'eliminà la Congregació de Sant Benet de Valladolid. Malgrat que la Congregació Subiacense no es fundà fins al 1872, el monestir de Santa Maria de Montserrat s'afegí a l'embrionària congregació deu anys abans de la fundació. Abadia de Montserrat. 150 anys de la Congregació de Subiaco, a la qual pertany el Monestir de Montserrat, 9 març 2022, <https://abadiamontserrat.cat/cent-cinquanta-anys-congregacio-benedictina/>. Accedit 14 març 2025.

²⁵ Tot i així, al *Costumari del monestir de Santa Maria de Montserrat* de 1945 (AAM, A-XVII-f) no hi apareix cap referència ni a l'arxiu ni a la feina dels arxivers.

²⁶ *Acta publica visitationis et reformationis monasterii Beate Virginis Mariae Montisserrati [...]. Die XXV Mensis Octubris Anno M D XXC VI.* 1586 (data de creació). CAT AAM A 01 A-III-a 5/55, f. 68v.

*en carnes en Capítulo todos los viernes que ninguno de los dos monges nombrados para archiveros [...] puedan sacar del archivo , ni dar á nadie escriptura alguna de el ni Capbreo sin licencia del Padre Abad, ó del Prior en su ausencia, y quando assi se diere escrivan en un Libro blanco que para esto queda deputado la memoria de la escriptura que se saca, escribiendo de esta manera. A tantos de tal mes y año llevó con licencia del âdre Abad fulano tal escriptura que tiene por su señal tal, que es del armario tal, y del saco signo tal, para embiar á tal persona para tal necogio” y hagan firmar abaxo de esta memoria á la persona que se llevare la tal escriptura aora sea el Padre Abad, aora el mayordomo, ó el Procurador de los pleytos, ó el Capbrevador, ó Notariom ó otra qualquier persona [...] que acabado el menester para que fuere necesaria la escriptura tal la buelvan, y ellos [els monjos arxivers] la tornen á su mismo lugar paraque en nada haya confusion».*²⁷

Aquests càstigs i procediments sorgeixen de la constatació que a l'arxiu hi mancaven certs documents, sembla ser que molts d'ells els havien tret notaris, a qui se'ls inquirí que els retornessin. La solució passava per a elaborar instruments de descripció de documents per tal de saber quins eren els documents que mancaven.²⁸

Com ja s'ha insinuat al principi d'aquesta presentació, el patrimoni documental d'aquest fons és ric i important, havent-hi no només fons propis sinó també un seguit de fons de procedència externa que enriqueixen l'AAM.

El pare Marc Taxonera i Comas (1919-2014), antic arxiver de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat, cità uns indeterminats estudis de l'arxiver Benet Ribas i d'altres estudiosos «*que el consultaren [l'AAM] a principis del segle XIX*» per a explicar que antigament es conservava complet i en molt bon ordre, però que fou totalment destruït el 1811 (com la resta del monestir) per l'exèrcit napoleònic comandat pel mariscal Suche.²⁹ Si bé els monjos iniciaren la reconstrucció tant del cenobi com de l'arxiu abans no acabés la Guerra del Francès (1808–1814), la revolució de 1820 (l'alçament del coronel Rafael del Riego i la implementació del Trienni Liberal amb les primeres desamortitzacions) i

²⁷ *Acta publica visitationis et reformationis monasterii Beate Virginis Mariae Montisserrati [...]. Die XXV Mensis Octubris Anno M D XXC VI. 1586 (data de creació). CAT AAM A 01 A–III–a 5/55, f. 68v–69r.*

²⁸ «[...] mandamos al Padre Abad [...] que haciendoles instancia los dichos archiveros, y dandoles meoria de los instrumentos que faltan soliciten á los notarios paraque saguen en forma las escriptures que tienen en Registro, y las entreguen á dichos archiveros, los quales conforme á la distribución de sus armarios [...] las pongan en sus lugares, y se preocupen tambien de sacar de los escribanos las escripturas que se han presentado en processos para pleytos y causas, pues no son necessarios los originales para quedar en los processos sino los traslados [...] porque si en lo uno y en lo otro hay descuydo en poco tiempo se perderan muchas escripturas de importancia»: *Ibidem*, f. 69r.

²⁹ TAXONERA i COMAS, Marc. “Arxiu de l'Abadia de Montserrat”. *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, vol. 7. Josep Baucells, et al. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1998, p. 172.

l'exclaustració de 1835 interromperen aquestes tasques, que no es pogueren reprendre fins al 1844. Així doncs, la inestabilitat social i política del segle XIX féu que es perdés la immensa majoria de documents anteriors a 1836, però quan els monjos retornaren al monestir de Santa Maria de Montserrat s'adonaren que s'havia salvat documentació que estava a servei de la sagristia, alguns documents conservats en diferents dependències, finques i procuradories del monestir, així com papers solts. Per tant, es podria dir que s'ha conservat la documentació produïda, rebuda i/o conservada pel monestir de Santa Maria de Montserrat en l'exercici de les seves funcions des de 1844 fins a l'actualitat.³⁰ Paral·lelament a aquest procés de reconstrucció del monestir (i del seu arxiu) cal fer esment que es recuperà³¹ part de l'arxiu del monestir de Sant Benet de Bages, abadia dependent de Santa Maria de Montserrat des del segle XVI, com també una part de l'arxiu de la Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana.³² Algunes donacions posteriors fan que a l'actualitat a l'AAM hi hagi fons patrimonials, personals i d'entitats amb major o menor relació amb el cenobi montserratí.³³

Un altre assumpte referent a l'antic arxiu de Montserrat és que sembla ser que abans de la destrucció i exclaustració del monestir de Santa Maria de Montserrat les fronteres intel·lectuals entre l'arxiu i la biblioteca no eren ben clares, ja que els escrits que fan referència a l'antic arxiu demostren que en aquest hi havia tant de llibres com de documents d'arxiu.³⁴ Tot això serveix per a mostrar que a l'actualitat els documents provinents de l'anomenat *arxiu antic* són molt pocs, reduïts gairebé només a capbreus i cròniques.

³⁰ A excepció una part de la documentació de l'abadiat del pare Antoni M. Marcet, que fou destruïda durant la Guerra Civil espanyola (1936–39). *Ibidem*, p. 172. Encara que el pare Marc Taxonera citi explícitament la sagristia, el germà Josep Galobart informà que segurament alguns dels llibres que se salvaren deurién estar dipositats a les cel·les dels monjos que els feien servir, talment es tractés de diversos arxius d'oficina. Aquesta explicació serviria per a entendre com és que només se salvaren un o dos volums de diferents tipologies documentals, tots ells que per cronologia acabaren abans de l'exclaustració.

³¹ *Ibidem*.

³² Aquest fons presenta una problemàtica especial: Arribà a l'AAM a través dels marmessors de Joaquim Areny de Plandolit, sacerdot andorrà que visqué un temps al monestir de Santa Maria de Montserrat. Sembla a ser que Joaquim Areny de Plandolit hauria aconseguit aquesta documentació, de forma poc clara, quan es trobava a Sant Pau del Camp de Barcelona i podria ser que s'hagués mesclat amb documents de monestirs dependents a la dita Congregació. GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 17 abril 2025.

³³ MARTÍ i BONET, Josep Ma. (dir.). *Guía de los Archivos*, p.111.

³⁴ ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria. "L'Arxiu antic de Montserrat", p. 18–19. Aquestes vagues fronteres entre l'arxiu i la biblioteca segueixen existint vers els investigadors en referència als actuals arxiu i biblioteca. ALTÉS i AGUILÓ, Francesc Xavier. "La configuració de l'antic arxiu de Montserrat (segles XVI-XVIII)". *Lligall: revista d'arxivística catalana*, núm. 8, 1994, p. 19.

Finalment cal dir que en el monestir es localitzen diversos dipòsits d'arxiu, anomenats *arxius*, a part de les dependències pròpies de l'AAM. A tall d'exemple es podria citar l'Arxiu de Música (on es conserven les partitures en mans de l'abadia), l'Arxiu de l'Escolania (que custodia la documentació referent a aquesta institució), l'Arxiu fotogràfic (on es custodien les fotografies), l'Arxiu Botànic (que conserven els

Fig. 4: Llibres de Montserrat que se salvaren de la destrucció napoleònica (1811). Segurament es trobaven a les cel·les dels monjos encarregats dels oficis productors d'aquests volums. (Font: Albert Govern i Canals)

documents i objectes referents a diverses ciències: botànica, biologia, astronomia, etc.) o l'Arxiu de LARSA (que conserva la documentació produïda, rebuda o emmagatzemada per *L'Agrícola Regional SA* en el transcurs de la seva activitat).³⁵

Quan el monestir de Santa Cecília de Montserrat, que a l'edat mitjana fou molt poderós i mantingué diversos conflictes amb el de Santa Maria de Montserrat, fou annexionat, amb permís papal, pel dit monestir de Santa Maria de Montserrat a principis del segle XVI, sota l'abadiat del pare Garcia de Cisneros, el seu fons documental s'integrà al del monestir de Santa Maria de Montserrat.³⁶

Caldria afegir que la denominació «*Arxiu de l'Abadia de Montserrat*» sorgí arran de la creació de la Xarxa d'Arxius Comarcals de Catalunya, vers els anys vuitanta del segle XX.³⁷ En aquell moment l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat tenia per sigles «*AMM*» en tant que era anomenat «*Arxiu del Monestir de Montserrat*», però en el moment de normalitzar els noms els arxius públics tenien preferència, i les sigles «*AMM*» se les quedà l'Arxiu Municipal de Martorell.³⁸

³⁵ Cada un dels diversos *Arxius* tenen un monjo al seu càrrec, a excepció de l'Arxiu de LARSA, que està en mans de la pròpia empresa.

³⁶ GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 17 abril 2025.

³⁷ Segurament fa referència a la Llei 6/1985, de 26 d'abril, d'Arxius (derogada). GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 23 maig 2025.

³⁸ Generalitat de Catalunya. "Dades obertes de Catalunya". *Directori d'Arxius de Catalunya*, https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Sector-P-blic/Directori-d-Arxiu-de-Catalunya/igtv-wrij/data_preview. Accedit 2 juny 2025.

3 Sumari dels fons i les col·leccions

A Fons de Montserrat

- A 01 Monestir de Santa Maria de Montserrat, 1025-obert
- A 04 Oblats de Montserrat, segle XIX-obert
- A 05 Escolania de Montserrat, 1850-obert
- A 06 Antics Escolans de Montserrat, 1920-obert
- A 07 Confraria de la Mare de Déu de Montserrat, 1223-obert
- A 08 Confraria de la Mare de Déu de Montserrat d'Oriola, 1946-90
- A 09 Confraria de la Mare de Déu de Montserrat de Saragossa, 1737-1816
- A 10 Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, 1899-obert
- A 11 Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat a París, 1918-74
- A 12 Llibreria Laietana, 1920-50
- A 15 Cooperativa la Montserratina de Montserrat, 1947-52
- A 16 Cor Montserratí i Llar dels Treballadors, 1947–1985

B Fons d'Església

- B 01 Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana, 862-segle XIX
- B 03 Monestir de Sant Benet de Bages, segle IX-1919
- B 04 Monestir de la Vega, segle XI-1542
- B 06 Capella de Santa Àgata, 1345-1410
- B 07 Màrtirs del Pueyo, 1894-1961
- B 08 Visita apostòlica a les benedictines d'Espanya, 1940-60
- B 09 Convento de la Encarnación de Madrid³⁹
- B 10 *Schola Cantorum* (Sant Pius X), 1939-72

C Fons patrimonials

- C 01 Família Llupià, 1595-1856
- C 02 Cavaller de Vidrà, 1228-1968
- C 03 La Calsina, 1180-1577
- C 04 Can Vallès del Bruc, 1235-1593
- C 05 Família Galí, 1928-80
- C 06 Família Vidal Argeriu, 1950-2015
- C 07 Cançoners Balear (Massot), 1905-65

³⁹ Fons musical que prové del monestir de les Descalzas Reales.

D Fons personals

- D 01 Bisbe Antonijs Urbšs,⁴⁰ 1953-65
- D 02 Anscari (Manuel) Mundó i Marcet, 1923-2010
- D 03 Canonge Carles Cardó i Sanjoan, 1935-90
- D 04 Canonge Ramon Corbella i Llobet, 1873-1924
- D 05 Canonge Josep Maria Llovera i Tomàs, 1910-49
- D 07 Mossèn Lluís Carreras i Mas, 1880-2016
- D 08 Mossèn Joan Tarré i Sans, 1882-1969
- D 09 Vicenç de Balanzó i Echevarría, 1888-2024
- D 10 Manuel Bardina i Prat, 1940-79
- D 11 Càndid Candi i Casanovas, 1844-1911
- D 12 Josep Maria Casas i Homs, 1894-1979
- D 13 Francesc Civil i Castellví, 1895-1990
- D 14 Rosa Deulofeu i González, 1959-2004
- D 15 Salvador Farré Picas, 1926-2003
- D 16 Joan Anton Güell i López, 1903-83
- D 17 Germán Federico Carlos (Marcelo Pedro) Kickeritz Gresset, 1900-51
- D 18 Joan Llonch i Salas, 1929-2024
- D 19 Blai Net i Sunyer, 1887-1948
- D 20 Lluís Nicolau d'Olwer, 1851-39
- D 21 Ramon Parera i Comorera, 1907-84
- D 22 Elies Rosell i Millach, segle xx-2005
- D 23 Guillem Rovirosa i Albet, 1940-64
- D 24 Maria Àngels Santamaria, 1939-2000
- D 25 Montserrat Solà Franquesa, 1930-...
- D 26 Lluís Vila d'Abadal, 1889-2016
- D 27 Lluís Ximenis, segles XIX-XX

E Fons d'entitats

- E 01 Terç de la Mare de Déu de Montserrat, 1936-2005
- E 02 Obra del Cançoner Popular de Catalunya (OCPC), 1921-2019

F Col·leccions

- F 01 Hòsties, 1922-59

⁴⁰ El bisbe Antonijs Urbšs (1879–1965) fou un eclesiàstic lituà i el primer bisbe de Liepaja, a Letònia. Durant la invasió de Letònia per part de la URSS es s'hagué d'exiliar i es refugià al monestir de Santa Maria de Montserrat juntament amb el seu secretari. Ambdós moriren al monestir català i estan enterrats a la seva cripta. Des de fa temps s'està en converses amb el bisbat de Liepaja per tal que es catalogui la documentació del bisbe, es digitalitzi, i es retorni a la seva diòcesi conjuntament amb les despulles del bisbe i del secretari.

- F 02 Filatèlia montserratina, 1921-obert
- F 03 Postals montserratines, 1895-obert
- F 04 Segells eclesiàstics de bisbats i parròquies del món, segles XVIII-XX
- F 05 Ràdio Barcelona, 1959-77
- F 06 Festes de la Llum de Manresa, 1945-90
- F 07 Nadales de la Mare de Déu, 1962-81
- F 08 Iconografia de Sant Benet, segles XIX-XX
- F 09 Representacions de la Mare de Déu de Montserrat, segles XIX-XX
- F 10 Estampes, segles XIX-XX
- F 11 Goigs, segles XVIII-XXI
- F 12 Josep Buch i Parera, 1810-1990
- F 13 Amèrica (Emília) Cazes i Viladomat, 1913-59
- F 14 Ramon Roca i Puig, segles III aC -x dC

4 Fons i col·leccions de l'AAM

A. FONS DE MONTSERRAT

MONESTIR DE SANTA MARIA DE MONTSERRAT, 1025-obert

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM A 01.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Monestir de Santa Maria de Montserrat.

Dates: 1025-obert.

Volum i suport: més de 200,0 ml, paper, 233 pergamins, documentació electrònica.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Monestir de Santa Maria de Montserrat.

Història del(s) productor(s):

El 888 hi ha la primera menció a una capella a la muntanya de Montserrat anomenada Santa Maria de Montserrat, any en què el comte Guifré el Pilós la cedí (juntament amb les altres ermites montserratinas) al cenobi de Santa Maria de Ripoll. Tanmateix, vers el 945 l'abat del monestir de Santa Cecília de Montserrat aconseguí que la comtessa Riquilda de Barcelona li entregués el domini i els drets sobre les ermites i capelles de la muntanya de Montserrat. Aquesta situació perdurà fins que el 1023 l'abat Oliva del monestir de Santa Maria de Ripoll n'aconseguí recuperar la possessió.

El 1025 és la primera vegada que apareix a la documentació el fet que hi hagi habitants a Santa Maria de Montserrat, i al 3 d'abril de 1027 hi ha la primera menció al cenobi de Santa Maria de Montserrat. Cal dir que els habitants de Santa Maria de Montserrat eren, encara, monjos provinents del monestir de Santa Maria de Ripoll.

Amb el pas dels anys el monestir de Santa Maria de Montserrat s'independitzà del monestir de Santa Maria de Ripoll (10 de març de 1409), entrà a dependre de la Congregació de Valladolid (o d'Espanya, 28 de juny de 1483) tot abandonant la Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana (la congregació benedictina dels monestirs de la Corona d'Aragó).

Durant la Guerra del Francès (1808-14) les tropes napoleòniques atacaren el monestir i el cremaren (1811), perdent-se la major part de l'arxiu. En paral·lel, i seguint les idees liberals provinents de la República de França, diversos governs del Regne d'Espanya iniciaren un seguit de polítiques desamortitzadores i d'exclaustració que afectaren poc o gens Santa Maria de Montserrat fins que arribà la desamortització de Mendizábal (1835), que comportà l'expropiació de la muntanya, del cenobi, de les propietats i de tots els béns materials, mobles i immobles, de la comunitat de Santa

Maria de Montserrat, arribant fins i tot a exclaustrar-la del monestir. Aquesta exclaustració es perllongà en el temps fins al 1844, quan es reprengué la vida monàstica.

És molt important tenir en compte aquests dos successos, ja que la història del monestir de Santa Maria de Montserrat no s'entén sense ells, sobretot la seva història documental: si bé les tropes de Napoleó cremaren els documents del monestir, foren els homes del govern d'Espanya els que n'expropiaren bona part d'aquells que no s'havien cremat i els subhastaren.

Història arxivística:

Poc se'n sap de la documentació anterior a la destrucció del monestir de Santa Maria de Montserrat per part de l'exèrcit napoleònic el 1811, com tampoc de l'anterior a l'exclaustració del dit monestir arran de la desamortització de Mendizábal (1835), però sí que se sap que l'arxiu posterior a la represa de l'activitat monacal (1844) patí diverses transformacions, essent les més importants les de 1900 i 1945:

El 1900 l'arxiu s'ordenà en onze seccions: comptes (secció primera); convent (secció segona); administració (secció tercera); capbreus (secció quarta); regles de Sant Benet i històries de Montserrat (secció cinquena); manuscrits (secció sisena); pergamins (secció setena); estamperia (secció vuitena); Bages (secció novena), pregàries noves (secció desena); i periodisme (secció onzena).

El 1945 degut a un canvi en les metodologies arxivístiques del moment es passa d'onze a quatre seccions, essent aquestes la secció A, que aplegava tota la documentació que ara conformen els diversos fons de Montserrat; la secció B, que aplegava la documentació dels actuals fons de l'Església; la secció C, que reunia tots els pergamins i, per tant, equivalia a la secció setena de la classificació del 1900; i la secció D, que contenia els documents que no inclosos a les altres seccions, motiu pel qual rebia el nom de *Diversarum Rerum*.

A principis del segle XXI algunes seccions de l'Arxiu es modernitzaren: són el cas, per exemple, de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (AAM) o l'Arxiu de Música de Montserrat (AMM), que elaboraren inventaris per a alguns grups de sèries en el cas del primer, o que aplicaren una classificació més funcional en el cas del segon.

Actualment s'estan aplicant canvis en la classificació, l'ordenació i l'arxivatge documental a l'Arxiu, tot i que de mica en mica i de manera desigual. Les diferents realitats de cada secció de l'arxiu fa que una implementació unitària i uniforme sigui difícil, sobretot sense un tècnic d'arxiu que ho coordini.

Dades sobre l'ingrés:

Es tracta de la documentació generada, enviada i/o rebuda pel propi monestir de Santa Maria de Montserrat en l'exercici de les seves funcions i que ha sobreviscut les

diverses vicissituds que patiren els documents montserratins. Aquesta documentació és integrada a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat de forma periòdica per diversos motius, com per exemple a partir de la mort dels monjos o quan s'acaba l'activitat pel qual es generaren uns documents específics.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Sense cap mena de dubte és el fons més extens i divers de tot l'arxiu. Conté els documents que se salvaren de l'atac de les tropes napoleòniques (anterior a 1811), a la desamortització de Mendizábal (anterior a 1835), la documentació de la Comissaria de Montserrat (1936-39),

DIM (Diàleg Interreligiós Monàstic)

També hi ha documentació sobre les diverses cases dependents, antigues i actuals, de l'abadia de Santa Maria de Montserrat:

- La casa d'Andorra. Durant la dictadura del general Primo de Rivera el monestir de Santa Maria de Montserrat comprà una casa a Andorra, ja que hi havia hagut diferències polítiques amb el dictador. Com que hi hagué un intent d'exclaustració dels monjos montserratins per part del dictador Franco, el monestir de Santa Maria de Montserrat cregué prudent mantenir la casa al Principat d'Andorra. Aquesta casa estava situada a Andorra la Vella però més tard es canvià d'edifici per un a les Escaldes. L'edifici originari esdevingué un col·legi, un hotel i, actualment, el Museu Carmen Thyssen. La major part de la documentació que hi ha es troba *físicament* a Majordomia,⁴¹ ja que és documentació econòmica i de gestió. Són documents creats a Andorra.
- Abadia de Santa Maria de Montserrat de Manila. Un grup de monjos del monestir de Santa Maria Montserrat, entre ells el pare abat Josep Deàs i Villar, anaren a Manila, a les Filipines, a fundar un monestir montserratí (enguany celebren el cent trentè aniversari de la seva fundació). D'aquest monestir en depenen una universitat (Sant Beda) i dos col·legis superiors (entre ells el de dret, un dels més importants del país dins de les universitats religioses). Més tard fundaren un altre monestir, l'abadia de la Transfiguració (Ciutat de Malaybalay).
- Monestir de Santa Maria de Binicanella. El mallorquí pare Garsias de Cisneros (Benet) Columbàs i Llull (1920-2009), monjo de Santa Maria de

⁴¹ Ço és, que als dipòsits de l'arxiu històric hi ha pocs documents i esparsos, bàsicament retalls de diaris i sense contextualitzar.

Montserrat, fundà la comunitat de Santa Maria de Binicanella a Son Servera (Mallorca) per a recuperar l'estil i la manera de pensar del pare abat Garcia de Cisneros (1455/56-1510). El febrer de 1974 el monestir es traslladà a Bunyola (Mallorca). En aquest monestir s'acollí als ermitans de Mallorca. El 1984, per manca de vocacions, el monestir hagué de tancar.

- Monestir de Nova Núrsia. Hi ha la correspondència de l'eivissenc pare Fulgenci Torres i Mayans (1861-1914) i el seu corresponsal a Catalunya, el senyor Josep Bigorre; i el dietari del pare Fausto Curiel Gutiérrez (1871-19147). El pare Fulgenci Torres i Mayans fou monjo del monestir de Santa Maria de Montserrat, acompanyà el pare abat Josep Deàs i Villar a les Filipines (on fou nomenat superior del monestir de Santa Maria de Montserrat de Mindanao, fundat pel propi abat Josep Deàs i Villar, i rector de Gigaguit), abat del monestir de Nàpols, monjo i abat del monestir de Nova Núrsia (Austràlia) i bisbe de Perth (Austràlia). El pare Fausto Curiel Gutiérrez fou un monjo del monestir de Santa Maria de Montserrat destinat primer al monestir de Santa Maria de Montserrat de Manila i després al de Nova Núrsia. En retornar de Nova Núrsia esdevingué bibliotecari de la Biblioteca de Montserrat i escriví un dietari en el que fou molt crític amb el pare Fulgenci Torres com a abat de Nova Núrsia.
- Casa de Jerusalem.⁴² És on s'allotjaven els monjos que estudiaven la Bíblia per a traduir-la al català tot i que també s'usà com a casa de missions.⁴³ Aquesta casa pervisqué fins als anys cinquanta del segle xx.⁴⁴
- La Casa Procura de Montserrat a Nàpols. Avia estat un priorat. Hi ha pergamins, documents integrats a l'anomenat «Arxiu antic»,⁴⁵ i correspondència. La documentació es tanca quan es tanca el priorat de Nàpols abans de la Guerra Civil espanyola, tot i que oficialment arribà després de la dita Guerra.
- Sant Miquel de Cuixà. Hi ha ben poca documentació, només la referent a la propietat de l'abadia de Santa Maria de Montserrat (a partir de la segona

⁴² La Casa de Jerusalem nasqué de la voluntat de Montserrat de traduir la Bíblia al català, no com féu el Mont de Pietat directament de la *Vulgata*, sinó dels textos i manuscrits originals (en hebreu, arameu i grec) seguint la línia dels dominics francesos que al segle xix fundaren l'*École Biblique* a Jerusalem, sobre les recerques arqueològiques i històriques dels espais bíblics per tal que les traduccions fossin més ajustades tant a la llengua com a la història.

⁴³ Una casa de missions era una casa on els monjos anaven a fer missions enlloc de fer el servei militar.

⁴⁴ GALOBART i SOLER, DOM Josep. Entrevista personal. 6 maig 2025.

⁴⁵ És a dir, els documents que se salvaren de la destrucció de les tropes napoleòniques, i de l'exclaustració i desamortització.

meitat del segle XIX gent de Cuixà creà l'*Association Culturelle de Cuxa* (ACCuxa), un grup de petits propietaris que posseeixen el monestir. Actualment el monestir de Santa Maria de Montserrat n'és l'accionista majoritari.

- Institut Ecumènic de Tantur (*Tantur's Ecumenical Institute for Theological Studies*). Pau VI creà l'Institut Ecumènic de Tantur com a centre de reflexió i estudi teològic entre totes les branques i línies de pensament del cristianisme per tal de trobar nexes d'unió i com aprofundir en els de desunió amb la voluntat de trobar punts d'encontre. Pau VI buscà una comunitat monàstica per a assegurar la pregària (ecumènica) i el treball de la biblioteca de l'Institut, i demanà que monjos del monestir de Santa Maria de Montserrat que se'n fessin càrrec a través d'una fundació que hi visqués. Quan es tancà el monestir es dugué la documentació de relació de la comunitat de Tantur amb el monestir de Santa Maria de Montserrat.
- El Col·legi de Missioners Benedictins. S'establí a can Castells (Esparreguera) i, a principis del segle XX, es traslladà al Miracle (Riner, Solsona). Significava anar a les Filipines o a Austràlia, tot i que durant la Guerra Civil espanyola també s'envià missioners a la Casa de Jerusalem. Quan desapareix el Ministeri d'Ultramar amb les darreres independències de les colònies espanyoles, els clergues no havien de fer el servei militar però el podien realitzar en qualitat de clergues militars. D'altres, però, senzillament feien la jura de bandera en reconeixement d'adhesió al país.

Entre els grups de sèries documentals més importants que hi ha caldria destacar les de Majordomia (documentació econòmica), les de la basílica de Santa Maria de Montserrat (documentació relativa al culte i a la gestió del santuari), i les del Centre de Coordinació Pastoral (CCP). Dins d'aquest darrer grup de sèrie documental hi ha la documentació referent a la Comissió Abat Oliba (CAO. Creada per a coordinar l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat), la Corona Literària (poemes sobre la mare de Déu de Montserrat al voltant de l'entronització) o els documents referents al Concili Vaticà II.

Hi ha la documentació que el pare Adeodat F. Marcet i Poal generà entorn de qüestions botàniques (herbaris propis i intercanviats amb botànics de primer nivell europeu, mostres d'animals i de minerals d'arreu del món, etc.) i registres meteorològics.

Una altre grup de sèries que conté aquest fons és el de l'anomenada Acadèmia, que són els treballs que els monjos en la seva etapa de formació periòdicament elaboraven i presentaven en diferents moments i motius diversos (final de curs, festa del prefecte, homenatges a l'abat, etc.).

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Consulta parcial:

- Els fons antics són d'accés lliure respecte les normatives vigents.
- Documentació actual exclosa de consulta.
- La documentació sobre els monjos del monestir de Santa Maria de Montserrat resta exclosa de consulta per motius de privacitat, això com la pròpia de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat i del Museu de Montserrat⁴⁶ estan exclosos de consulta.
- La documentació referent a la basílica de Santa Maria de Montserrat o al Centre de Coordinació Pastoral (CCP) és consultable.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 6 maig 2025.
- *Inventari de la documentació d'Austràlia (Fulgenci Torres)*. 2012.
- *Inventari de la documentació de Joan Pascual i Santana*.
- *Inventaris de la documentació de l'abat Gregori (Ramon) Sunyol i Baulenas*.
- *Inventari de la documentació de la Comissió Abat Oliba*.
- *Inventari de la documentació del Concili Vaticà II*. 2018.
- *Inventari de la documentació del monestir del Miracle*.
- *Inventari de la documentació del monestir de Santa Maria de Binicanella*. 2005.
- *Inventari de la documentació del monestir de Santa Maria de Montserrat de Manila*. 2011.
- *Inventari de la documentació del nou orgue de Montserrat*. 2016.
- *Inventari de la documentació del pare Adalbert Franquesa i Garrós*. 2005.
- *Inventari de la documentació del pare Bonaventura Ubach i Medir*. 2009.
- *Inventaris de la documentació del pare Manuel Guzmán Martínez*. 2023.
- *Inventari de la documentació del pare Ramon Ribera i Mariné*. 2021.
- *Inventari de la documentació del Procés de Burgos i la Tancada dels intel·lectuals a Montserrat*. 2005.

⁴⁶ El Museu de Montserrat nasqué com a Museu Bíblic de la mà del pare Ubach per la seva voluntat de mostrar científicament tots els elements de la Bíblia: plantes, animals, restes arqueològiques de cultures bíbliques, etc.

- *Inventari de la documentació de Tantar. 2005.*
- *Inventari de la documentació de Tantar. 2016.*
- *Inventari de la documentació dels monestirs catalans.*
- *Inventari de la sèrie Monjos.*
- *Inventari dels pergamins de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat.*
- *Inventaris dels plànols del fons del monestir de Santa Maria de Montserrat.*

- ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria. “L'Arxiu antic de Montserrat (intent de reconstrucció)”. *Analecta Montserratensia*, vol. III, 1919, p. 11–216.
 - *L'arxiu antic de Montserrat (intent de reconstrucció)*, vol. I. Montserrat: Impremta del monestir de Santa Maria de Montserrat, 1920.
- ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria; MASSOT i MUNTANER, Josep. *Història de Montserrat*. 8a ed. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2010.
- ALTÉS i AGUILÓ, Francesc Xavier. “La configuració de l'antic arxiu de Montserrat (segles XVI-XVIII)”. *Lligall: revista d'arxivística catalana*, núm. 8, 1994, p. 19-36.
- GALOBART i SOLER, Josep. «La Tenda de Medalles del Santuari de Montserrat: Els escapularis i les mides de la Mare de Déu de Montserrat». *Montserrat: El Butlletí del Santuari*, núm. 121, 2022, p. 56-68.
- MARTÍ i BONET, José Ma. (dir.). *Guía de los Archivos de la Iglesia en España*. Barcelona: Arxiu Diocesà de Barcelona – col·laboració del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, 2001.
- MASSOT i MUNTANER, Josep. *La Guerra Civil a Montserrat*. Subsidia Monastica 12. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984.
- PLANES i ALBETS, Ramon (coord.). *Directori dels arxius catalans*. Lleida: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1989.
- REDÓ, Salvador; PONS, Jaume. *Montserrat. Recull gràfic (1890-1930)*. Edicions selectes. Manresa: Llibres Parcir, 1995.
 - *Montserrat. Recull gràfic (1858-1958)*. Edicions selectes. Manresa: Llibres Parcir, 1997.
- REQUESENS, Joan. “Montserrat: Biblioteca del Monestir”. *Repertori de manuscrits catalans. 1474-1620*, vol. IV. DURAN, Eulàlia (dir.); TOLDRÀ, Maria (coord.). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2008.

- TAXONERA i COMAS, Marc. *La Biblioteca y el Archivo de Montserrat*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 1958.
 - “Arxiu de l’Abadia de Montserrat”. *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, vol. 7. Josep Baucells, et al. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1998, p. 169–176.
- TOBELLÀ, Antoni Ma. “Cronologia dels Capítols de la Congregació Claustral Tarraconense i Cesaraugustana”. *Analecta Montserratensia*, vol.10, 1964, p. 221-398.
- TORRA i CANAL, Marta. “L’Arxiu de l’Abadia de Montserrat”. Treball universitari no publicat. Universitat de Barcelona, 1990–91.
- VINYETA, Joan (pròleg). *Montserrat al llindar del tercer mil·lenni*. Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 1998.
- VIÑAS i SANTOS, Montserrat. *La Regla de Sant Benet: un camí per viure l’Evangeli*. Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 2012.

OBLATS DE MONTSERRAT, segle XX-obert

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM A 04.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Oblats de Montserrat.

Dates: primer terç segle XX-obert.

Volum i suport: 0,5 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Oblats de Montserrat.

Història del(s) productor(s):

Un oblat és un cristià, home o dona, casat o solter, que desitja viure l'evangeli en comunió amb una comunitat de monjos o monges i seguint l'espiritualitat benedictina. I ho fa des del seu propi lloc de vida i de treball. Sant Benet (s. VI) escrigué per a monjos la seva famosa Regla, però aquest text ha estat i continua essent font de vida per a qualsevol cristià. Així els oblats de Montserrat miren de viure enmig del món el carisma benedictí.

Història arxivística:

Fons per a inventariar. Fons obert.

Dades sobre l'ingrés:

Ingrés periòdic.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Cèdules de professió dels oblats de Santa Maria de Montserrat, activitats i conferències organitzats pels monjos consiliaris, etc.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Exclòs de consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 6 maig 2025.
- “Oblats de Montserrat”. *Oblats Benedictins de Montserrat*, <https://oblatsmontserrat.cat/>. Accedit: 23 juny 2025.

ESCOLANIA DE MONTSERRAT, 1850-obert

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM A 05.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Escolania de Montserrat.

Dates: ca. 1850-obert.

Volum i suport: *Valor desconegut.*

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Escolania de Montserrat

Història del(s) productor(s):

L'Escolania de Montserrat és un dels cors de veus blanques més antic d'Europa, ja que la documentació més antiga es remunta al segle XIV. Actualment participa en les celebracions litúrgiques i en la pregària comunitària que es fa a la basílica de Santa Maria de Montserrat. Fa gires de concerts internacionals i disposa d'una abundant discografia, fet que ha reforçat el prestigi reconegut que té arreu del món. Els escolans també reben formació musical d'alt nivell juntament amb l'educació humana i intel·lectual.

De l'Escolania n'ha sortit un gran nombre de mestres de capella, instrumentistes, compositors i professors de música coneguts a tot el món. Gràcies a l'Escolania, la tradició del monestir permet que alguns monjos treballin en la creació, la formació i la producció musicals.

Història arxivística:

Fons obert. El seu responsable és el pare Efrem (Salvador) de Montellà i Llauredó.

A finals del segle XX s'iniciaren les obres de remodelació de l'Escolania de Montserrat, i per tant s'hagué de buidar l'edifici. L'Escolania com a entitat (i bona part de la seva documentació) residí momentàniament a l'edifici de l'antic hotel (on actualment hi ha el Patronat de la Muntanya de Montserrat). Amb l'aiguat del 2000 part del material allà conservat es féu malbé. Tan aviat com fou possible es dugué a les golfes de la Cova de Manresa per tal que s'assequés i mirar de recuperar el nombre màxim de documents mullats. Quan la documentació retornà al monestir de Santa Maria de Montserrat es col·locà en carpetes i s'encaixà amb material de conservació.

Dades sobre l'ingrés:

És ingressat de forma autònoma i regular als dipòsits destinats a la seva custòdia.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada per l'Escolania de Montserrat.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Exclòs de consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 6 maig 2025.
- Abadia de Montserrat. "Cultura". *Escolania de Montserrat*, <https://abadiamontserrat.cat/escolania-abadia-montserrat/>. Accedit 22 maig 2025.
- CARALT, Ambròs M. *L'Escolania de Montserrat*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995.
- Escolania de Montserrat. *L'Escolania de Montserrat: més de set segles de tradició musical i educativa*. Barcelona: Escolania de Montserrat, 2007.
 - "Inici". *Escolania de Montserrat*, <https://www.escolania.cat/>. Accedit 22 maig 2025.
- GASCH i HURIOS, Manel; VILASECA, Lúdia. "L'Escolania de Montserrat, cor i centre integrat". *Escola catalana*, vol. 43, núm. 447, 2008.
- Monestir de Santa Maria de Montserrat. "Cultura". *Escolania de Montserrat*, <https://www.montserratvisita.com/ca/cultura/escolania>. Accedit 22 maig 2025.

ANTICS ESCOLANS DE MONTSERRAT, 1920-obert

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM A 06.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Antics Escolans de Montserrat.

Dates: ca. 1920-obert.

Volum i suport: *Valor desconegut*, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Antics Escolans de Montserrat

Història del(s) productor(s):

Els antics escolans de l'Escolania de Montserrat tenen una entitat pròpia que genera, custodia i tracta la seva documentació. Tenen una intranet on pengen notícies i informacions de les seves activitats, editen un butlletí (òrgan oficial), es reuneixen anualment, fan trobades per a seguir lligats entre ells i amb el monestir de Santa Maria de Montserrat, etc.

Història arxivística:

Els Antics Escolans de Montserrat és l'entitat d'escolans graduats de l'Escolania de Montserrat que volen mantenir contacte tant entre ells com amb el monestir de Santa Maria de Montserrat. Conserven la seva documentació antiga i la documentació l'electrònica, i entreguen als dipòsits històrics de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat còpies dels seus butlletins i, en alguns casos, memòries personals.

Dades sobre l'ingrés:

Els custodien la seva pròpia documentació electrònica i entreguen al dipòsit històric de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat una còpia dels seus butlletins i de les visites que fan al monestir de Santa Maria de Montserrat.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Informació pròpia de l'entitat.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Exclòs de consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 6 maig 2025.

- Antics Escolans de Montserrat. “Inici”. *Antics Escolans de Montserrat*, <https://www.anticsescolans.cat/web/>. Accedit 22 maig 2025.

CONFRARIA DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT, 1223-obert

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM A 07.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Confraria de la Mare de Déu de Montserrat.

Dates: 1223-1808; 1880/81-1936; 1939-obert.

Volum i suport: 0,11 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Confraria de la Mare de Déu de Montserrat (general)

Història del(s) productor(s):

La Confraria de la Mare de Déu de Montserrat es fundà el 1223. Des de llavors ha tingut moments de més devoció que d'altres, arribant a haver-hi dos espais de temps on la Confraria cessà sa activitat:

- Entre 1808 i 1880/81 arran de la Guerra del Francès (1808-14) primer, i de la desamortització de Mendizábal (1835) després, relançant-se l'activitat amb les festes de proclamació de la Mare de Déu de Montserrat com a patrona de Catalunya.
- Més endavant durant la Guerra Civil espanyola (1936-39).

Com amb les altres confraries, els llibres eren custodiats a les parròquies perquè els bisbes també poguessin repassar-los durant les seves visites pastorals. D'aquesta manera tan sabien quanta gent hi havia a cada confraria com podien vigilar l'acció dels laics de la confraria, que normalment eren els que la duïen. Després es feia un decret de visita informant de l'estat de la capella i els llibres de la confraria.

Al *Llibre Vermell de Montserrat* apareix l'acta de creació de la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat i el decret de concessió dels mateixos drets i normatives que la porciúncula de Roma.

Història arxivística:

Fons obert.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada per la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Exclòs de consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 6 maig 2025.

CONFRARIA DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT D'ORIOLA, 1946-90

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM A 08.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Confraria de la Mare de Déu de Montserrat d'Oriola.

Dates: 21 desembre 1946-finals 1990.

Volum i suport: 0,2 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Confraria de la Mare de Déu de Montserrat (València)

Història del(s) productor(s):

La Confraria de la Mare de Déu de Montserrat d'Oriola és la confraria del santuari de la Mare de Déu de Montserrat d'Oriola. El nom del santuari sortí (possiblement entre els segles XIII i XIV) per sorteig entre diverses denominacions proposades per les colònies de catalans, valencians i aragonesos. Posteriorment els abats del monestir de Santa Maria de Montserrat tingueren un plet amb el santuari pel nom de la Mare de Déu.

Per sentència del Papa Sixt IV, el 12 d'agost de 1483 el nom de la Mare de Déu fou castellanitzat pel de *Monserate*, i se'n creà una advocació nova.

A partir del segle XVI cresqué la devoció popular fins a ser declarada, a inicis del segle XVII, copatrona de la ciutat, fet que fou confirmat canònicament per la Santa Seu el 1920.

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada per la Confraria de la mare de Déu de Montserrat d'Oriola.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Exclòs de consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 6 maig 2025.

CONFRARIA DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT DE SARAGOSSA,

1737-1816

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM A 09.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Confraria de la Mare de Déu de Montserrat de Saragossa.

Dates: 17 novembre 1737-1816.

Volum i suport: 0,5 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Confraria de la Mare de Déu de Montserrat de Saragossa.

Història del(s) productor(s):

Fundada el 17 de novembre de 1737, la confraria de la Mare de Déu de Montserrat de Saragossa hauria estat la confraria d'una capella extramurs de la dita ciutat.

Història arxivística:

Fons tancat. Firma: A I-d.5.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada per la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat de Saragossa.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Exclòs de consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- CAT AAM A 09, A I-d.5.
- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 6 maig 2025.

LLIGA ESPIRITUAL DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT, 1899-obert

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM A 10.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat.

Dates: febrer 1899-febrer 1900; 1903-obert.

Volum i suport: 12,85 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat (general).

Història del(s) productor(s):

El 8 de desembre 1898 un grup d'homes catòlics i catalanistes anaren a una missa i en finalitzar resaren la visita espiritual, una pregària independentista que havien redactat. La voluntat de la pregària era demanar a que Nostre Senyor, amb la intercessió de la Mare de Déu de Montserrat, fes possible la independència de Catalunya si creia que era per al bé comú. Per tal de tirar endavant el foment d'aquesta pregària anaren al bisbat de Barcelona i demanaren poder-la resar. El bisbat els demanà que canviessin la paraula «*independència*» per una altra que teològicament fos més correcta.

Llavors demanaren al bisbe Josep Torras i Bages⁴⁷ (1846-1916), que era l'encarregat de la propaganda religiosa dins de la Unió Catalanista, que sense citar la independència redactés una pregària nova per tal de demanar a Déu que donés plenitud a la vida política catalana des de la dimensió religiosa.⁴⁸ Un cop el bisbe el féu el presentaren al bisbat, que els donà el *nihil obstat* el 14 de febrer de 1899. Tot i així, abans d'imprimir la pregària enviaren una carta a tots els bisbes de les diòcesis catalanes demanant-los que donessin indulgències als que resessin la pregària per tal de fomentar-la, i aquests els les donaren (i ho feren constar quan imprimiren la primera visita espiritual).

El darrer diumenge d'abril de 1899, dia 30, es resà per primer vegada a la Catedral de Barcelona la pregària de la visita espiritual, estrenant-se així la Lliga

⁴⁷ Josep Torras i Bages és nomenat bisbe de Vic l'abril de 1899, després d'haver escrit la pregària de la visita espiritual, i al maig del mateix any fa el discurs inaugural dels Jocs Florals de Barcelona, molt criticat per l'ala més conservadora de l'Església. Si no l'haguessin nomenat bisbe hauria estat el consiliari de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat.

⁴⁸ El gran argument del bisbe Torras i Bages fou que la voluntat de Déu en la creació de Catalunya fou la de donar-la als catalans.

Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat. Més tard, a la tardor hi hagué el reconeixement religiós de l'entitat quan s'aprovaren els estatuts de l'associació religiosa, i s'anà al govern militar per a què en fes el reconeixement civil. Amb la pregària també es volia aplegar gent que en fos devota de la Mare de Déu de Montserrat, que feia pocs anys havia estat nomenada patrona de Catalunya.

El 20 d'octubre de 1899 el bisbat de Barcelona aprovà els Estatuts de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat com a entitat religiosa que tenia (i té encara) com a primera missió la promoció i propagació de resar la visita espiritual a la Mare de Déu de Montserrat pels objectius que la visita espiritual expressa. Més tard inscriviren els estatuts de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat al registre civil perquè civilment també fossin vàlids.

Quan la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat visità el bisbe de Vic Josep Torras i Bages li demana quina línia política del catalanisme havia de prendre l'entitat, però el bisbe els respongué que cap ja que en totes hi ha el cor bo cristià, és a dir, que no s'havien de comprometre en cap de les línies polítiques del catalanisme ja que totes eren igual de vàlides des d'un prisma catalanista.

Després de la Guerra Civil espanyola (1936-39), la primera visita espiritual que féu la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat fou durant les festes de l'entronització, el 27 d'abril de 1947. Gràcies a aquesta efemèride l'entitat es revifà de bell nou, i pagaren la restauració del primer misteri de Glòria, sufragat per ells.

Història arxivística:

Fons obert.

Hi ha documentació en dipòsit, provinent de la pròpia Lliga Espiritual de la mare de Déu de Montserrat, i d'altra en propietat de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (per donacions o per compra).

Entre la documentació fundacional hi ha el permís del bisbat de Barcelona conforme es pot imprimir i fer servir religiosament la visita espiritual, que és el primer document de l'entitat. La Lliga Espiritual de la mare de Déu de Montserrat, però, no naixerà fins després de l'aprovació abans mencionada i que s'hagués fet la pregària.

Dades sobre l'ingrés:

La documentació ha arribat per diferents diverses vies i en moments diferents:

- Primer arribà al monestir el text original de la primera pregària espiritual escrit pel bisbe Josep Torras i Bages quan en el vint-i-cinquè aniversari de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat aquesta entitat féu una peregrinació al monestir de Santa Maria de Montserrat. Cal enquadrar aquesta donació a la dictadura del general Miguel Primo de Rivera (1921-

30), en un moment que la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat rebia moltes pressions per part de la dictadura i dels seus agents.

- A més a més, i també de la mà de la pròpia Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat. Aquesta documentació ha arribat en tres onades diferents. Les dues primeres vegades anaven acompanyades de sengles inventari, però l'estiu del 2024 feren una altra donació que calgué inventariar. Comprèn la documentació de 1903 fins a l'actualitat, i de moment està en dipòsit a l'AAM.
- En un moment indeterminat arribà la documentació fundacional de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, de la mà de la família Figueres. Es tracta dels primers documents de l'entitat religiosa, i està datada del febrer de 1899 al febrer de 1900. La família Figueres fou l'encarregada de tramitar la documentació administrativa i dos dels fills foren monjos del monestir de Santa Maria de Montserrat (segurament per aquest motiu els seus familiars optaren per l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat per a fer donació del present fons).
- Mentrestant hi ha hagut donacions esparses de membres de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat.
- En diferents moments l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat ha procurat aconseguir-ne altres documents, com per exemple diverses edicions i reimpressions de la visita espiritual.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Hi ha la documentació original fundacional de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, és a dir, del febrer del 1899 fins al febrer del 1900 (la primera edició de la visita espiritual impresa, les adhesions dels bisbes de Catalunya donant indulgències sobre la pregària de la visita espiritual, etc.) i tota la documentació generada per la pròpia de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat des del 1903 fins a l'actualitat.

Hi ha donacions esparses que antics membres de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat han fet a l'AAM en diferents moments, entre les quals hi ha butlletins i publicacions commemoratives.⁴⁹ En aquests butlletins hi ha explicacions sobre la construcció del Primer Misteri de del *Via Crucis* de Montserrat amb explicacions

⁴⁹ Els butlletins i les publicacions commemoratives són a la Sala Montserrat de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat.

d'Antoni Gaudí, l'arquitecte del misteri i membre de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat.⁵⁰

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta. Parcialment digitalitzat.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 7 maig 2025.
- *Inventari del fons Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat*. 2007.
- *Inventari del fons Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat (Memòria d'actuació a l'arxiu de la Lliga Espiritual de la mare de Déu de Montserrat)*. 2009.
- *Inventari del fons Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat (Memòria d'actuació a l'arxiu de la Lliga Espiritual de la mare de Déu de Montserrat. Fons d'imatges)*. 2015.

- Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat. "Inici". *La Lliga*, <https://www.lalliga.cat/>. Accedit 22 maig 2025.
- Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat. "Presentació". *Lliga de Montserrat*, 2025, <https://www.lligademontserrat.cat/#presentacio>. Accedit 22 maig 2025.
- PONSÀ i ARMENGOL, Jordi. *Del com i el perquè la lliga té nº d'identificació fiscal*. 2008.
- RAGUER i SUÑER, Hilari (Ernest). *Els orígens de la Lliga espiritual*.

⁵⁰ Degut a problemes econòmics de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat la construcció del Primer Misteri de Glòria no s'inicià fins al 1904.

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM A 11.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat a París.

Dates: 1918-1974.

Volum i suport: 0,1 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat (París).

Història del(s) productor(s):

Arran de l'exili de membres de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat durant la dictadura del general Primo de Rivera (1923-30) per seguretat pel fet de ser catalanistes, i juntament amb un mossèn Joan Tarré i Sans (1882-1969), un capellà que el bisbat de Barcelona havia enviat a estudiar al Col·legi Catòlic de París, creen un grup de la Lliga Espiritual de la mare de Déu de Montserrat a París.

Com a mínim per Sant Jordi (23 d'abril) i per la Mare de Déu de Montserrat (27 d'abril) es reunien per a dir la missa i feien la visita espiritual. Primer feien les trobades a una església de París, i de mica en mica s'institucionalitzaren i canviaren de temple.

Mossèn Joan Tarré i Sans (1882-1969) acollí els exiliats de la dictadura del general Primo de Rivera, de la mateixa manera que acollí els primers exiliats de la Guerra Civil espanyola (1936-39) i els ajudà a crear comunitat entorn de la mare de Déu de Montserrat. Més tard també acollí tots els exiliats catalans indistintament de la seva ideologia. Acabada la Guerra Civil espanyola seguí ajudant els exiliats catalans que es quedaren a França.

A partir dels anys cinquanta del segle xx la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat a París en una setmana cultural en la que intervenen figures cèlebres catalanes com Josep Carner i Puig-Oriol.

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada per la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat a París.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 7 maig 2025.

LLIBRERIA LAIETANA, 1920-50

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM A 12.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Llibreria Laietana.

Dates: segona meitat dels anys 20-anys 50 del segle xx.

Volum i suport: 1,8 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Llibreria Laietana.

Història del(s) productor(s):

Quan el pare Antoni Maria Tobella i Guixà era el director de la Biblioteca de l'abadia de Montserrat buscà biblioteques patrimonials antigues que venguessin llurs llibres (com per exemple la biblioteca dels comtes de Maïans) o biblioteques estrangeres. Amb aquests llibres s'obrí una llibreria a Barcelona, la Llibreria Laietana.

Gràcies a aquesta llibreria el monestir de Santa Maria de Montserrat pogué comprar llibres nous i fer-ne intercanvi per tal d'augmentar el nombre de signatures de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat.⁵¹

Ho ha una interrelació entre la Llibreria Laietana i l'*Ars Sacra* del monestir de Santa Maria de Montserrat (ornaments, calzes, i altres objectes relacionats amb qüestions litúrgiques). Àdhuc la Llibreria es dedicava a la impressió de postals, estampes, segells i altres records sobre el monestir de Santa Maria de Montserrat, essent una forma de canalitzar aquesta activitat, que arribà a tenir molt èxit als Estats Units d'Amèrica.

Posa de manifest la importància que tingué abans del Concili Vaticà II (1962-65) l'obra de renovació d'ornaments, d'objectes sagrats i litúrgics, de recordatoris, de missals, etc. produïts a partir dels anys 1945/50 en el marc de la postguerra i fins al dit Concili.

La Llibreria Laietana, però, tancà als anys 50 del segle xx quan hi hagué canvis de responsables de resultes de les transformacions socioculturals i teològiques respecte

⁵¹ Sota la direcció del pare Antoni Maria Tobella i Guixà la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat passà de tenir quinze mil volums a tenir-ne més de cent cinquanta mil. REQUESENS, Joan. "Montserrat: Biblioteca del Monestir". *Repertori de manuscrits catalans. 1474-1620*, vol. IV. DURAN, Eulàlia (dir.); TOLDRA, Maria (coord.). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2008, p. 167-168.

l'època del pare Antoni Maria Tobella i Guixà anterior a la Guerra Civil espanyola (1936-39) i l'època de posterior a la Segona Guerra Mundial (1939-45).

Història arxivística:

Pendent d'inventariar.

Dades sobre l'ingrés:

La documentació entrà a l'arxiu quan la Llibreria Laietana tancà.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Llibres d'economia i d'administració. Llibres de comandes.

Postals, segells, estampes, etc. sobre art sacra litúrgic entre els anys 1945/50 fins al Concili Vaticà II (1962-65).

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 7 maig 2025.
- REQUESENS, Joan. "Montserrat: Biblioteca del Monestir". *Repertori de manuscrits catalans. 1474-1620*, vol. IV. DURAN, Eulàlia (dir.); TOLDRÀ, Maria (coord.). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2008.

COOPERATIVA LA MONTSERRATINA DE MONTSERRAT, 1947-52

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM A 15.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Cooperativa la Montserratina de Montserrat.

Dates: 1947-52.

Volum i suport: 0,1 ml, paper

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Cooperativa la Montserratina de Montserrat.

Història del(s) productor(s):

Cooperativa creada 1946 per a entrar a formar part d'una cooperativa més àmplia que tenia el govern anomenada *Unión Territorial de Cooperativas de Consumo*, creada per l'Estat franquista per tal de proveir les cooperatives legalment constituïdes de menjar. A Montserrat es creà el 1946, funcionà de 1947 al 1952, però que no es dissolgué fins al 1963 per imperatiu legal després d'anys d'inactivitat.

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

L'ingrés s'efectuà en tancar la Cooperativa.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada per la Cooperativa la Montserratina de Montserrat.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 8 maig 2025.

COR MONTSERRATÍ I LLAR DELS TREBALLADORS, 1947-85

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM A 16.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Cor Montserratí i Llar dels Treballadors.

Dates: 1947-1985.

Volum i suport: 0,2 ml, paper

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Cor Montserratí i Llar dels Treballadors.

Història del(s) productor(s):

Fou el cor creat pels treballadors del monestir de Santa Maria de Montserrat. Abans els treballadors vivien i treballaven a Montserrat, així que tenien tot un seguit de serveis i entitats per a poder tenir una vida normal talment visquessin en un poble.

El Cor Montserratí i Llar de Treballadors era el cor que els treballadors crearen com a part de la seva vida associativa i cultural, i la Llar de Treballadors era el seu espai social.

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté els estatuts del Cor Montserratí i Llar dels Treballadors, juntament amb impresos, el seu butlletí, la documentació econòmica (com per exemple els llibres d'entrades o els de pagament), etc.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 8 maig 2025. .

B. FONS D'ESGLÉSIA

CONGREGACIÓ CLAUSTRAL BENEDICTINA TARRACONENSE I

CESARAUGUSTANA, 862-segle XIX

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM B 01.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana.

Dates: 862-mitjans s. XIX.

Volum i suport: 12,0 ml, paper, 1.322 pergamins.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana

Història del(s) productor(s):

La Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana fou la congregació que reuní, del segle XII al XIX, els monestirs de monjos i monges benedictins de la Corona d'Aragó. Aquesta congregació es dividia en dues províncies, la Tarraconense (on hi havia els monestir del Principat de Catalunya i dels regnes de València i de Mallorca) i la Cesaraugustana (que englobava els monestirs dels regnes d'Aragó i de Navarra). Aquesta divisió es produí després de la creació de l'arquebisbat de Saragossa (1336).

Es fundà arran del Concili del Laterà IV (1215). Per tal de diferenciar-la de la Congregació dels Observants de Valladolid, el 1600 rebé l'apel·latiu de *Claustral*. Amb el pas dels temps els monestirs navarresos començaren a distanciar-se de la congregació mentre que els catalans s'hi unien. Tanmateix, alguns en foren segregats a la força, com per exemple el monestir de Santa Maria de Montserrat (28 de juny de 1483).

El productor s'extingí com a conseqüència de la mort del darrer monjo de la Congregació a mitjans del segle XIX.

Història arxivística:

Fons tancat. S'extingeix a conseqüència de la desamortització de Mendizábal (1835) i després de la mort del darrer monjo que en formava part.

La documentació fou aplegada al monestir de Sant Pau del Camp, a Barcelona, fins que aquest monestir es convertí en parròquia amb la desamortització de Mendizábal (1835), moment en què els documents anaren a l'Arxiu Reial de Barcelona. Hi ha llavors un període incert on Joaquim Areny de Plandolit (Barcelona, 26 de setembre de 1862-

la Seu d'Urgell, 21 d'abril de 1906), mossèn andorrà, apareix i el següent que se sap és que a la seva mort els seus marmessors vengueren el fons de la Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat.⁵²

Dades sobre l'ingrés:

Es creu que entrà a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat després de la mort de Plandolit, al moment en què els seus marmessors es venien les propietats del difunt per tal d'eixugar-li el deute.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté la documentació de la Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana aplegada després de la desamortització de Mendizábal (1835) i venuda a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat pels marmessors de Joaquim Areny de Plandolit.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER, DOM Josep. Entrevista personal. 24 febrer 2025.
 - Entrevista personal. 9 maig 2025.
- *Inventari del fons Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana (llibres).*
- *Inventari del fons Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana (pergamins i lligalls).*
- *Inventari del fons Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana (pergamins, llibres i lligalls).*
- *Inventari dels pergamins de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat.*

- *Ceremonial monástico, conforme al breviario, y misal, que la santidad de Paulo V. concedió à todos los que militan debajo de la santa Regla de nuestro gloriosísimo Padre, y Patriarca de las Religiones San Benito. Con los usos, y*

⁵² GALOBART i SOLER, DOM Josep. Entrevista personal. 24 febrer 2025.

costumbres loables de la Congregación de España. Nuevamente dispuesto por el Capítulo General, que se celebró en el año de 1633. Madrid: Imprenta de Pedro Marín, 1774.

- *Constituciones para los monasterios de religiosas de la Congregación Benedictina, Claustal, Tarraconense, y Cesar-Augustana, hechas, y mandadas observar por el Sagrado Capitulo General, celebrado en la Ciudad de Barcelona en el Real Monasterio de San Pablo del Campo, Año del Nacimiento de Jesu-Christo 1615.* Barcelona: Impremta de Lorenzo Deu, 1615.
- *Constitutiones Congregationis Tarraconen et Caesaraugustae claustralis Sanctiss. patriarchae Benedicti renovatae & reformatae in Capitulo Generali, anno 1662.* Barcelona: Impressor Antoni Lacavalleria, 1962.
- TOBELLÀ, Antoni Ma. "Cronologia dels Capítols de la Congregació Claustal Tarraconense i Cesaraugustana". *Analecta Montserratensia*, vol.10, 1964, p. 221-398.
- ZARAGOZA i PASCUAL, Ernest. *Història de la Congregació Benedictina Claustal Tarraconense (1215–1935)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004.

MONESTIR DE SANT BENET DE BAGES, segle IX-1919

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM B 03.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Monestir de Sant Benet de Bages.

Dates: segle IX-1919.

Volum i suport: 4,58 ml, paper, 2.275 pergamins.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Monestir de Sant Benet de Bages

Història del(s) productor(s):

El 967 el magnat Sal·la fundà el monestir de Sant Benet de Bages, que anà a Roma per a sotmetre'l a la Santa Seu. El 972 morí Sal·la, que vinculà el càrrec d'abat als seus descendents. Aquest fet provocà que el monestir patís mala gestió, que no se superà fins que al 1002 hi hagué la primera elecció d'un abat. Entre el 1075 i el 1118 fou unit al monestir de Sant Ponç de Tomeres, al Llenguadoc. El 1114 fou devastat pels sarraïns.

El 1593 fou unit al monestir de Santa Maria de Montserrat, que hi instal·là un col·legi d'arts el 1620. El 1835, arran de l'exclaustració dels monjos, el monestir fou venut a particulars.

Història arxivística:

Part d'aquest fons arribà conjuntament amb el fons de la Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana, part d'aquest fons (disseminat a resultes de la desamortització de Mendizábal de 1835) entrà a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat a través de donacions i d'adquisicions, i una darrera part del fons rep el nom de «*fons Guitart de Manresa*». El «*fons Guitart de Manresa*» prové del Centre Excursionista del Bages (que salvà la documentació durant la Guerra Civil espanyola de 1936-39) i és a l'Arxiu en dipòsit.

Dades sobre l'ingrés:

Fons tancat. Arriba en tres onades: a) la primera és d'uns cinc-cents seixanta-sis pergamins que arribaren amb la resta de documents de la Congregació; b) la segona onada prové de diverses donacions i adquisicions que són quaranta-sis pergamins (cinc-cens seixanta-sis a sis-cents dotze); i c) la tercera és el «*fons Guitart de Manresa*» (mil al dos mil sis-cents setanta-cinc).

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació procedent del monestir de Sant Benet de Bages previ a l'exclaustració (1835).

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 9 maig 2025.
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages.*
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages. ACA (Lligalls Monacals) i AAM (Caixes papers solts).*
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages («fons Guitart de Manresa»).* 1950.
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (llibres i lligalls).*
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (llibres, lligalls, i mapes i plànols).*
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (per capses).*
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (pergamins).*

- SALVADÓ i MONTORIOL, Joan. *El monestir benedictí de Sant Benet de Bages. Fons documental: identificació, edició i estudi. Segles X-XI.* Tesi doctoral no publicada, Universitat de Lleida, Lleida. Recuperat 13/02/2025, <https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/95946/Tjism1de5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

MONESTIR DE VEGA, segle XI-1542

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM B 04.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Monestir de Vega.

Dates: segle XI-1542.

Volum i suport: 0,5 ml, paper, 162 pergamins.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Monestir de Vega.

Història del(s) productor(s):

El monestir de la Vega de la Serrana (província de Lleó) fou fundat al segle X amb el favor del rei Ordoni III de Lleó (c. 925-56) com a casa de religiosos dedicada a Sant Cristòfol i Sant Andreu. Es mantingué així fins al segle XII, moment en què es dissolgué la comunitat i se'n féu càrrec les monges benedictines de l'Observança de Fontevrault (França). A finals del segle XII se separaren de l'abadia francesa i esdevingueren una institució independent.

El 1541 s'incorporaren a la Congregació de Sant Benet de Valladolid per manament dels Reis Catòlics i com a conseqüència de la reforma al voltant de l'observança a la regla de Sant Benet iniciada pel monestir val·lisoletà.

El 1555 a resultes d'unes inundacions provocades per la crescuda del riu Cea les monges han de traslladar-se dins del poble, i com que ocupen l'espai d'una antiga ermita dedicada a la Mare de Déu de la Serrana la prenen com a advocació.

El convent deixà d'existir el 1958, ja que el nombre de religioses havia descendit molt. La majoria de les monges anaren al monestir de la Santa Creu de Sahagun de Lleó

Història arxivística:

Fons tancat. A l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat només hi ha una part del fons, la que fa referència a la documentació reial i la que tracta del trasllat del monestir. La resta del fons és al monestir femení benedictí San Pelayo de Oviedo.

Dades sobre l'ingrés:

Es tracta d'un fons comprat pel monestir de Santa Maria de Montserrat al monestir de benedictines de la Vega de la Serrana (Lleó) el 1947.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació reial provinent del monestir de Vega (província de Lleó).

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta. Digitalitzat.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 9 maig 2025.
 - Entrevista personal. 12 maig 2025.
- *Inventari del fons monestir de Vega.*

- SERRANO y PINEDA, Luciano. *Cartulario de Monasterio de Vega: con documentos de San Pelayo y Vega de Oviedo*. Burgos: Impremta Aldecoa, 1927.

CAPELLA DE SANTA ÀGATA, 1345-1410

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM B 06.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Capella de Santa Àgata.

Dates: 1345-1410.

Volum i suport: 22 pergamins, documentació electrònica.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Pere III *el Cerimoniós* i Martí I *l'Humà*.

Història del(s) productor(s):

Es tracta de pergamins reials de Pere III *el Cerimoniós* (1319-1387) i de Martí I *l'Humà* (1356-1410), monarques de la corona d'Aragó (1336-87 i 1396-1410, respectivament).

Història arxivística:

Fons tancat i fragmentari. El 2022, en un moment de classificació dels pergamins de l'AAM, aquests foren localitzats i separats del fons monestir de Santa Maria de Montserrat. Posteriorment foren digitalitzats.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut. Possiblement arribà de la mà dels marmessors de Plandolit, ja que hi ha anotacions de la seva mà on s'indica que els pergamins són del monestir de Santa Àgata de Barcelona.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Vint-i-dos pergamins reials dels reis Pere III *el Cerimoniós* (1336-87) i de Martí I *l'Humà* (1393-1410) provinents de la capella de Santa Àgata de Barcelona.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta sota certes condicions. Digitalitzat.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 12 maig 2025.

MÀRTIRS DEL PUEYO, 1894-1961

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM B 07.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Fons màrtirs del Pueyo.

Dates: 19 gener 1894-27 agost 1961.

Volum i suport: 3,5 ml, paper, documentació digital.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Màrtirs del Pueyo

Història del(s) productor(s):

Processos de beatificació dels monjos de Montserrat. Aquest procés té dues etapes: a la primera la beatificació dels monjos morts durant la Guerra Civil espanyola (1936-39) del monestir de Nostra Senyora del Pueyo i del monestir de Santa Maria de Montserrat era conjunta, però el cardenal Anselm Maria Albareda i Ramoneda aturà el procés de beatificació dels monjos del monestir de Santa Maria de Montserrat en pro de la pau i de la reconciliació (malgrat que el seu germà, el pare Fulgenci Albareda i Ramoneda, fou assassinat), ja que hi havia hagut morts a ambdós bàndols i molts soldats havien anat a fer el soldat obligats. No era l'únic monjo del monestir de Santa Maria de Montserrat que no trobava correcte el procés de beatificació. A la segona etapa només es mantingué la causa de beatificació dels monjos del monestir de Nostra Senyora del Pueyo.

Durant la Guerra Civil espanyola els monjos del monestir de Nostra Senyora del Pueyo eren benedictins, però actualment els monjos són del Verb Encarnat.

Com que hi ha documentació de monjos beats, n'hi ha que daten d'abans de 1936.

Història arxivística:

Fons tancat. Quan el cardenal Anselm Maria Albareda i Ramoneda aturà la causa de beatificació dels monjos de Santa Maria de Montserrat els documents d'ambdós processos es mantingueren a l'AAM.

Dades sobre l'ingrés:

Des del mateix moment d'incoació d'ambdós processos.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació referent al procés de canonització dels màrtirs del Pueyo.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta. Digitalitzat i en procés de tornar-se a digitalitzar.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER O.S.B., Josep. Entrevista personal. 24 febrer 2025.
 - Entrevista personal. 12 maig 2025.
- *Inventari del fons màrtirs del Pueyo.*

- PÉREZ ALONSO, Alejandro. *Informe sobre los mártires benedictinos del Pueyo, en Barbastro, sacrificados en 1936*. Gijón: Tipo-Offset La Industria, 1986.

VISITA APOSTÒLICA A LES BENEDICTINES D'ESPANYA, 1940-60

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM B 08.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Visita apostòlica a les benedictines d'Espanya.

Dates: 1940-60.

Volum i suport: 1,62 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Visitador apostòlic a les benedictines d'Espanya.

Història del(s) productor(s):

Després de la Guerra Civil espanyola (1936-39) la situació de les monges de l'Orde de Sant Benet és molt dolenta (a moltes monges quan havien entrat a llurs monestirs no se'ls havia llegit ni la Regla ni la vida de Sant Benet). Quan n'arriben informes a la Congregació de religiosos, a Roma, es pren la decisió d'ajudar-les. Cal tenir present que les monges depenien del bisbe de la diòcesi on hi havia els monestirs femenins. El pare Aureli Maria Escarré i Jané, abat del monestir de Santa Maria de Montserrat, juntament amb dos monjos més feren de visitadors als monestirs benedictins femenins d'Espanya.

Havent feta la visita i duta a la Congregació de religiosos, la Santa Seu nomenà (amb el vistiplau dels bisbes) uns delegats per a què vetllessin per la renovació dels dits monestirs femenins. També es promogué la reedició de la vida de Sant Benet i el text de la Regla de Sant Benet amb comentaris, entre altres textos, com per exemple l'essència de la vida monàstica fins al Concili Vaticà II (1962-65), és a dir, la teologia del *sponsa Christi* (21 de novembre de 1950), és a dir, una teologia de submissió (que es modificà a partir del Concili Vaticà II).

Es promogué que els monestirs benedictins femenins treballassin per a poder-se finançar.

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Ingrés directe després de la seva producció.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació referent a la visita que el visitador apostòlic féu a les benedictines d'Espanya

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- *Inventari del fons visita apostòlica a les benedictines d'Espanya*. 2005.

CONVENTO DE LA ENCARNACIÓN DE MADRID

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM B 09.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Convento de la Encarnación de Madrid.

Dates: *Valor desconegut.*

Volum i suport: *Valor desconegut.*

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Reial Monestir de l'Encarnació (Madrid).

Història del(s) productor(s):

El Reial Monestir de l'Encarnació de Madrid fou fundat el 1611 pels reis Felip II d'Aragó i Margarida d'Àustria per la voluntat d'aquesta darrera que, després d'haver vist el monestir de Nostra Senyora de la Visitació (més conegut com a convent de les Descalzas Reales), promogut per la princesa Joana de Portugal, en volgué fer bastir un de similar a prop del Reial Alcàsser de Madrid.

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Aquest fons fou una compra que el pare Antoni Maria Tobella i Guixà efectuà quan era el bibliotecari del monestir.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Es tracta de part de l'antiga biblioteca musical del Reial Monestir de la Encarnació de Madrid.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

FONS SCHOLA CANTORUM (SANT PIUS X), 1939-72

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM B 10.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Fons *Schola Cantorum* (Sant Pius X).

Dates: ca 1939-1972.

Volum i suport: 0,22 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Schola Cantorum de la parròquia de Sant Pius X.

Història del(s) productor(s):

Cor de cant de la parròquia de Sant Pius X de Barcelona.

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documents referents a la *Schola Cantorum* de la parròquia de Sant Pius X de Barcelona.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

C. FONS PATRIMONIALS

FAMÍLIA LLUPIÀ, 1595-1856

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM C 01.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Família Llupià.

Dates: 1595-1856.

Volum i suport: 5,0 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Família Llupià.

Història del(s) productor(s):

El marquesat de Llupià és un títol nobiliari creat pel rei Felip IV *l'Animós* en favor d'Àngels Carles de Llupià i de Roger el 1702. Amb la mort de Joan Baptista Desvalls i d'Amat (1858-1922) aquest marquesat s'extingí però el 1985 fou restituït pel rei Joan Carles de Borbó i Borbó-Dues Sicílies en favor de Lluís Desvalls i Trias.

Semblaria ser que aquest fons arribà a l'arxiu del monestir de Santa Clara de Barcelona (SCB) com a part del dot d'una monja del dit monestir que n'esdevingué abadessa. Anys més tard, Maria Rosa Aguiló i Aloy (1810-76), una altra abadessa del dit monestir, donà en nom de tota la seva comunitat monàstica el fons al monestir de Santa Maria de Montserrat en temps del pare abat Miquel Muntadas i Romaní (1808-85), juntament amb una dedicatòria al dit pare abat, el 28 de setembre de 1867.

Segurament la donació fou el resultat de la protecció que el monestir de Santa Maria de Montserrat féu a la comunitat de Santa Clara de Barcelona (per exemple enviant-los menjar). Després la Guerra Civil espanyola el monestir de Santa Maria de Montserrat oferí a la comunitat de Santa Clara de Barcelona viure al monestir de Santa Cecília de Montserrat (1952), on s'hi havia establert el 1940 la comunitat benedictina de Sant Benet de Mataró, creant ambdues comunitats la de Sant Benet de Montserrat.⁵³ El 1954 la nova comunitat es traslladà a l'actual edifici de Sant Benet de Montserrat.⁵⁴

Història arxivística:

Fons fragmentari (l'altra meitat és a l'Arxiu de Sant Benet de Montserrat). És fruit d'una donació feta per la comunitat de monges benedictines del monestir de Santa Clara

⁵³ "Monestir de Sant Antoni i Santa Clara de Barcelona". *Monestirs.cat*, 2025, <https://www.monestirs.cat/monst/bcn/bn02dani.htm>. Accedit 20 juny 2025.

⁵⁴ GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 12 maig 2025.

de Barcelona al monestir de Santa Maria de Montserrat, juntament amb la Regla de Sant Benet i altres llibres, manuscrits i objectes, en un moment en què el monestir barceloní passava una mala època després de la desamortització de Mendizábal (1835).

Es conserva en una cinquantena de capses però està pendent de classificació.

Dades sobre l'ingrés:

L'abadessa del monestir de Santa Clara de Barcelona Maria Rosa Aguiló i Aloy (1810-76) donà en nom de tota la seva comunitat monàstica el fons al monestir de Santa Maria de Montserrat en temps del pare abat Miquel Muntadas i Romaní (1808-85), juntament amb una dedicatòria al dit pare abat, el 28 de setembre de 1867.

Segurament la donació és resultat de la protecció que el monestir de Santa Maria de Montserrat féu a la comunitat de Santa Clara de Barcelona (per exemple enviant-los menjar). Després la Guerra Civil espanyola (1936-39) se'ls oferí viure al monestir de Sant Benet de Montserrat.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació personal de la família Llupià.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Temporalment exclòs de consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 12 maig 2025.
- GIMÉNEZ, Carlota. «Torre Sobirana d'Horta: El palau Desvalls, patrimoni històric». *Revista El Pou*, núm. 9, 2019.
- "Monestir de Sant Antoni i Santa Clara de Barcelona". *Monestirs.cat*, 2025, <https://www.monestirs.cat/monst/bcn/bn02dani.htm>. Accedit 20 juny 2025.

EL CAVALLER DE VIDRÀ, 1228-1968

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM C 02.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: El Cavaller de Vidrà.

Dates: 1228-1968.

Volum i suport: 7,0 ml, paper, 240 pergamins.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

El Cavaller de Vidrà.

Història del(s) productor(s):

El Cavaller de Vidrà és una masia de Vidrà (Osona). Està considerada una de les més importants del Principat de Catalunya. Al segle XIII pertanyia a la família Cavaller, per matrimoni passà a dependre als Vila de Buscarons al segle XVI, i actualment és propietat dels Vila d'Abadal.

Història arxivística:

Fons tancat. Donació feta per Josep Maria Vila d'Abadal, hereu i propietari del Cavaller de Vidrà, una masia de Vidrà (Osona). Els documents en paper es conserven en una setantena de capsos mentre que els pergamins són en lligalls i carpetes dins de les planeres.

Dades sobre l'ingrés:

Josep Maria Vila d'Abadal féu donació del fons en diferents etapes, la primera d'elles el mes d'abril de 2015 (moment en què es féu un inventari), i la darrera el 27 de gener de 2017. Amb la donació també entregà l'inventari dels pergamins, elaborat el 2007.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté la documentació dels masos Cavaller de Vidrà, El Galí, El Bosc, El Miquel, El Castell, Les Artigues i Gallifa, tots de la família Vila d'Abadal. També altra mena de documentació, com llibres de comptes, plets, llibres de despesa diària, rebuts o correspondència.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- *Document de donació de l'arxiu familiar del Sr. Josep Mª Vila d'Abadal i Serra a l'Arxiu de Montserrat*. 2015.
- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 12 maig 2025.
- *Inventari del fons Cavaller de Vidrà*. 2015.
- *Inventari dels pergamins del fons Cavaller de Vidrà*. 2007.

- TERRADES i SABORIT, Ignasi. *El cavaller de Vidrà: De l'ordre i el desordre conservadors a la muntanya catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987.

LA CALSINA, 1180-1577

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM C 03.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: La Calsina.

Dates: 1180-1577.

Volum i suport: 17 pergamins.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

La Calsina.

Història del(s) productor(s):

La Calsina és un mas de Marganell. Antigament Marganell depenia del monestir de Santa Cecília de Montserrat (el nom del municipi fins i tot era aquest, *Santa Cecília de Montserrat*).

Història arxivística:

Els pergamins foren ordenats i guardats en paper neutre de conservació, col·locats dins d'un lligall i aquest arxivat a les planeres.

Dades sobre l'ingrés:

Fons tancat. Donació dels propietaris del mas de la Calsina. Es creu que fou vers els anys 60 del segle xx.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Es tracta de documentació notarial de diverses temàtiques referents al mas la Calsina de Marganell. Hi ha documents creats pel monestir de Santa Cecília de Montserrat i altres pel monestir de Santa Maria de Montserrat.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 12 maig 2025.
- *Inventari dels pergamins de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat.*

CAN VALLÈS DEL BRUC, 1235-1593

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM C 04.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Can Vallès del Bruc.

Dates: 1235-1593.

Volum i suport: 21 pergamins.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Can Vallès del Bruc.

Història del(s) productor(s):

Can Vallès del Bruc és un mas situat al poble del Bruc. En les cronologies en què foren creats els documents el mas depenia del monestir de Santa Maria de Montserrat.

Història arxivística:

Els pergamins foren ordenats i guardats en paper neutre de conservació, col·locats dins d'una carpeta i aquesta arxivada a les planeres.

Dades sobre l'ingrés:

Fons tancat. Donació dels propietaris del mas de can Vallès del Bruc. Es creu que fou vers els anys 60 del segle xx.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Es tracta de documentació notarial de diverses temàtiques referents al mas la can Vallès del Bruc. Hi ha documents creats pels propis senyors útils del mas i d'altres pel monestir de Santa Maria de Montserrat.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 12 maig 2025.
- *Inventari dels pergamins de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat.*

- REHUES i ESTIVILL, Assumpta. *Onomàstica del Bruc*. Treballs de l'Oficina d'Onomàstica, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2024.

FAMÍLIA GALÍ, 1928-80

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM C 05.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Família Galí.

Dates: 21 d'abril de 1928-14 de juny de 1980.

Volum i suport: 1,07 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Família Galí.

Història del(s) productor(s):

Josepa Herrera i Serra (Barcelona, 1890-1981) fou mestra d'ensenyament primari. Alexandre Galí i Coll (Camprodon, 1886 - Barcelona, 1969) fou pedagog i historiador. Molt actius durant el període de la mancomunitat de Catalunya (1914-23/25), la dictadura de Primo de Rivera (1923-30) els estroncà la feina pedagògica a Catalunya. Amb la Segona República espanyola (1931-36/39) pogueren reprendre la tasca iniciada a principis del segle xx fins que la Guerra Civil espanyola (1936/39) i la conseqüent dictadura de Franco (1939-75) tornà a aturar llur activitat.

Hagueren d'exiliar-se a Tolosa de Llenguadoc el 1939, però quan els nazis envaïren França el 1942 tornaren a Catalunya.

Història arxivística:

Donació. El fons fou acceptat i col·locat en deu caps de arxiu definitiu.

Dades sobre l'ingrés:

Hi hagué diversos ingressos, rebuts pel pare Marc Taxonera i Comas, a partir de l'any 1990.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

El Fons de la família Galí està format per dos blocs documentals, un d'ells essent el de la senyora Josepa Herrera i Serra, esposa d'Alexandre Galí i Coll, organitzat en tres apartats: el primer comprèn la relació de diaris personals (97 llibretes), al segon hi ha correspondència entre 1920 i 1980, i el tercer apartat conté dossiers agrupats sota el títol *Vària*. El segon bloc correspon a la documentació de Salvador Galí i Herrera, fill de Josepa Herrera i Serra i d'Alexandre Galí i Coll, mort de tuberculosi el 14 d'abril de 1945.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Document de donació de l'arxiu familiar del Sr. Josep Mª Vila d'Abadal i Serra a l'Arxiu de Montserrat*. 2015.
- *Inventari del fons família Galí*. 2016.

- GALÍ, Jordi. *Diari de Salvador Galí: 1938-1945*. Barcelona: Edicions Saragossa, 2014.

FAMÍLIA VIDAL ARGERIU, 1950-2015

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM C 06.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Família Vidal Argeriu.

Dates: 1950-2015.

Volum i suport: 0,3 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Família Vidal Argeriu.

Història del(s) productor(s):

La família Vidal Argeriu són els hereus de la família Vidal de Manresa. En origen eren blanquers però passaren a fer de pagesos Al segle XVIII, veient que tenien una oportunitat de creixement a la indústria de la seda, es convertiren en teixidors de vels. Al segle XIX eren cintaires i s'iniciaren a la indústria cotonera com a socis d'una societat del cotó per més endavant crear la seva pròpia societat. Al segle XX construïren la Colònia Vidal, que tancà el 1980.

Els Vidal del segle XIX eren carlins i profundament catòlics. El catolicisme guià la vida de molts d'ells i això es traduí en un important activisme social que anava més enllà dels beneficis empresarials.

Història arxivística:

Els documents es conserven en tres capsos.

Dades sobre l'ingrés:

Donació.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació referent a la família Vidal Argeriu a la segona meitat del segle XX.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 12 maig 2025.
- FERRER ALÒS, Llorenç. *De pagesos a cotoners: La industrialització de Catalunya a través de la família Vidal*. Figueres: Brau Edicions, 2022.

CANÇONER BALEAR (MASSOT), 1905-65

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM C 07.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Cançoners Balear (Massot).

Dates: 1905-1965.

Volum i suport: 0,9 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Família Massot de Mallorca.

Història del(s) productor(s):

Josep Massot i Planes (Palma, 1876-Pòrtol, 1943) fou un funcionari de Correus, músic, compositor, recopilador de Música tradicional i folklorista. Es dedicà a recopilar cançons, balls i danses populars de les Illes Balears, obra que publicà el 1948 a la Secció Cultural "Sa Nostra" sota el nom de *Cançoners Musical de Mallorca*. El seu net Josep Massot i Muntaner (Palma, 3 de novembre de 1941-Montserrat, 24 d'abril de 2022), monjo del monestir de Santa Maria de Montserrat, filòleg, historiador, assagista mallorquí i director de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat des de 1971, continuà la seva tasca.

Història arxivística:

La documentació arribà de la mà del pare Josep Massot i Muntaner. Està arxivada en nou capsos.

Dades sobre l'ingrés:

Quan Josep Massot i Muntaner entrà al monestir de Santa Maria de Montserrat per a ser-ne monjo duia aquesta documentació per a seguir treballant-la. Més tard fou entregada a l'AAM.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

És el patrimoni familiar dels Massot referent a la recerca, edició i publicació del Cançoners Musical de Mallorca, iniciat per Josep Massot i Planes i acabat per Josep Massot i Muntaner.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Exclòs de consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.

- MASSOT i PLANES, Josep. *Cançoners musicals de Mallorca*. Palma: Sa Nostra, 1984.

D. FONS PERSONALS

BISBE Antonijs URBŠS, 1953-65

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 01.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Bisbe Antonijs Urbšs.

Dates: 1953-25 d'octubre de 1965.

Volum i suport: 4,75 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Antonijs Urbšs, bisbe de Liepāja (Letònia).

Història del(s) productor(s):

Antonijs Urbšs (28 d'octubre de 1879-17 de juny de 1965), bisbe de Liepāja (Letònia). Hagué d'exiliar-se de la seva diòcesi perseguit per la URSS i es refugià al monestir de Santa Maria de Montserrat. A Catalunya ajudà i assistí altres bisbes, com per exemple els de Barcelona o de Vic, i també la comunitat montserratina. Morí a Montserrat, on està enterrat juntament amb el seu secretari, que l'acompanyà sempre en el seu exili.

Història arxivística:

El fons està conservat en gairebé cinquanta capses, i dins d'elles la documentació està ordenada en carpetes. Tot i així no hi ha cap classificació pròpiament dita. Sí que hi ha la voluntat de tractar i digitalitzar el fons, i després retornar-lo al bisbat de Liepāja (Letònia) juntament amb les despulles del bisbe Urbšs i del seu secretari, actualment enterrats a la cripta de la basílica de Santa Maria de Montserrat.

Dades sobre l'ingrés:

A la mort del bisbe (17 de juny de 1965) la seva documentació passà a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Exclòs de consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- DÍAZ i CARBONELL, Romauld M. *Notes biogràfiques de Mons. Antoni Urbss*. 1994.
- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 12 maig 2025.
- “Bishop Antonijs Urbšs (Urbbs) †”. *The Hierarchy of the Catholic Church. Current and historical information about its bishops and dioceses*, 25 juny 2024. <https://www.catholic-hierarchy.org/bishop/burbss.html>. Accedit 18 març 2025.

ANSCARI (MANUEL) MUNDÓ I MARCET, 1923-2010

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 02.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Anscari (Manuel) Mundó i Marcet.

Dates: 1923-2010.

Volum i suport: 9,0 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Anscari Manuel Mundó i Marcet.

Història del(s) productor(s):

Anscari Manuel Mundó i Marcet (Barcelona, 29 de juny de 1923-25 de desembre de 2012) fou historiador i paleògraf. Fou també monjo de Montserrat de 1939 a 1967, on prengué el nom d'*Anscari*.

Publicà més de cent quaranta treballs d'investigació historioliterària, crítica textual, paleografia i codicologia, entre els quals hi ha la classificació i datació del *Codices Regularum* (segles v-ix), l'edició del *Llibre jutge* (segle xii), una tesi sobre els documents en pergamí més antics d'el península Ibèrica (segle vii), sobre palimpsests i diversos treballs sobre l'abat Oliba i la seva època.

Història arxivística:

Donació testamentària d'Anscari Manel Mundó i Marcet. L'inventari es féu el 2 d'agost de 2023.

Dades sobre l'ingrés:

Donació testamentària.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació sobre la vida de d'Anscari (Manuel) Mundó i Marcet, tant dins com fora del monestir de Santa Maria de Montserrat.

També hi ha documentació referent a la seva obra com a historiador i com a paleògraf.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Fons pendent d'obrir-ne la consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 12 maig 2025.
- *Inventari del fons Anscari Manel Mundó i Marcet*. 2023.

- BARAL i ALTET, Xavier. *Anscari Manuel Mundó i Marcet: Semblança biogràfica*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2021.

CANONGE CARLES CARDÓ I SANJOAN, 1935-90

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 03.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Canonge Carles Cardó i Sanjoan.

Dates: 18 de juliol de 1935-1 de gener de 1990.

Volum i suport: 0,34 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Carles Cardó Sanjoan.

Història del(s) productor(s):

Carles Cardó i Sanjoan (Valls, 5 de maig de 1884 — Barcelona, 24 de març de 1958) fou canonge de la catedral de Barcelona i escriptor. Escrigué articles a *El Bon Pastor* per tal d'incidir en la formació dels sacerdots catalans i impulsà la renovació d'alguns aspectes pastorals i litúrgics. Entre altres mitjans també escrigué a *El Matí* (1929-31), periòdic proper a les tesis d'Unió Democràtica de Catalunya, i a *La Veu de Catalunya* (1929-36), l'òrgan oficiós de la Lliga Regionalista. Traduí diversos llibres de l'Antic i del Nou Testament per a la Fundació Bíblia Catalana.

Durant la Segona República espanyola (1931-36/39) intentà trobar vies d'encontre entre les anomenades «*dues Espanyes*», motiu pel qual en esclatar la Guerra Civil espanyola (1936-39) s'hagué d'exiliar, primer a Torí i després a Friburg (arran dels pressions dels seguidors de Mussolini), gràcies a la mediació del seu amic Rafael Patxot i Jubert (1872-1964).

La seva gran obra segurament serà *Les dues tradicions*, on plasmà el seu pensament social i polític. Degut a pressions franquistes, en un primer moment la publicà a França en francès amb el títol *Histoire spirituelle des Espagnes* (1946), però més tard la pogué publicà en català (1977). En aquesta darrera versió incorporà un nou capítol, el 15è, titulat *Meditació catalana*. Tot i així calgué esperar al 1994 per a poder llegir l'obra completa amb el capítol *El gran refús*, ja que el capítol 7è o 8è (depenent de la versió que se segueixi), que per voluntat expressa de Cardó havia de restar inèdit fins l'any 1990, moment en el qual considerava que la publicació d'aquella part del text original ja no afectaria ningú directament.

Tornà a Barcelona el 1954 després de rebre moltes pressions del poder franquista per a què no publicués més crítiques al règim i sota la promesa de rebre un

bisbat. Hi publicà *Emmanuel* (1965) i els reculls *L'Evangelí d'avui* (1954) i *La moral de la derrota* (1959), alguns textos del qual havien aparegut ja el 1936. També es dedicà a la tasca de traductor.

Història arxivística:

Fons tancat. Es conserva en tres capses.

Dades sobre l'ingrés:

Possiblement fou una donació de Ramon Sugranyes de Franch.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada pel canonge Carles Cardó i Sanjoan.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

CANONGE RAMON CORBELLA I LLOBET, 1873-1924

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 04.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Canonge Ramon Corbella i Llobet.

Dates: 1 maig 1873-1924.

Volum i suport: 0,3 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Ramon Corbella i Llobet.

Història del(s) productor(s):

Ramon Corbella i Llobet (Vallfogona de Riucorb, 1850-Vic, 1924) fou un canonge de Vic i historiador carlí. Es dedicà a la divulgació de l'obra de mossèn Francesc Vicent Garcia i Ferrandis, més conegut com al rector de Vallfogona (1579-1623).

Fou secretari del bisbe Josep Torras i Bages, de qui n'edità les memòries.

Història arxivística:

Fons tancat. Una part del fons fou enviada a l'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic (ABEV) el 23 de febrer de 2023, ja que es tractava de documents que el canonge havia tret de l'ABEV. El 26 de febrer del mateix any s'inventarià tota la documentació que resta a l'AAM.

Dades sobre l'ingrés:

Aquest fons arribà a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat l'any 1963 per donació de cal Martí d'Albió, del municipi de Llorac. Vers el 1970 el senyor Josep Maria Ustrell, d'Igualada, en lliurà més documentació.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Hi ha manuscrits i sermons del bisbe Josep Torras i Bages (1846-1916), que es troben a la secció de manuscrits i foren publicats al volum X de les *Obres completes* del bisbe. Hi ha documentació sobre la vida del canonge, sobre el carlisme, correspondència diversa (com per exemple la que mantingué amb el senyor Josep Martí i Morera, provinent de la donació dels anys 1970), etc.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 12 maig 2025.
- *Inventari del fons canonge de Ramon Corbella i Llobet*. 2023.

CANONGE JOSEP MARIA LLOVERA I TOMÀS, 1910-49

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 05.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Canonge Josep Maria Llovera i Tomàs.

Dates: 1910-1949.

Volum i suport: 0,4 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Josep Maria Llovera i Tomàs.

Història del(s) productor(s):

Josep Maria Llovera i Tomàs (Castelló d'Empúries, 1874-Barcelona, 1949) fou canonge de la catedral de Barcelona, sociòleg i escriptor. Exercí de professor de sociologia al Seminari Conciliar de Barcelona i formà part del *Grupo de Democracia Cristiana* i del moviment catòlic *Acció Popular*, a part de consultor durant la fundació d'Unió Democràtica de Catalunya.

Fou consiliari de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat⁵⁵ i formà part de la Societat Catalana de Filosofia de l'Institut d'Estudis Catalans, essent-ne el primer president el 1923, en una junta també formada, entre altres, pel doctor Lluís Carreras i Mas.⁵⁶

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada pel canonge Josep Maria Llovera i Tomàs.

⁵⁵ Vegeu el fons CAT AAM A 10.

⁵⁶ Vegeu el fons CAT AAM D 07.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

MOSSÈN LLUÍS CARRERAS I MAS, 1880-2016

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 07.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Mossèn Lluís Carreras i Mas.

Dates: 17 d'abril de 1880-18 febrer de 2016.

Volum i suport: 1,0 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Lluís Carreras i Mas.

Història del(s) productor(s):

Mossèn Lluís Carreras i Mas (Sabadell, 4 de maig de 1884 – Barcelona, 7 de març de 1955), també conegut com a doctor Lluís Carreras, fou un capellà montserratí, escriptor, intel·lectual cristià i periodista de Sabadell. Participà al Primer Congrés Litúrgic de Montserrat i formava part de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat.⁵⁷ També fou consiliari de l'acadèmica Catòlica de Sabadell.

Història arxivística:

La documentació està arxivada en deu capses de conservació permanent.

Dades sobre l'ingrés:

A través del pare Hilari (Ernest) Raguer i Suñer (1928-2020) aquest fons fou donat a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació personal de mossèn Lluís Carreras i Mas referent a l'Acadèmia Catòlica de Sabadell, al Primer Congrés Litúrgic de Montserrat, etc.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

⁵⁷ Vegeu el fons CAT AAM A 10.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.
- *Inventari del fons Dr. Lluís Carreras de la Fundació Bosch i Cardellach de Sabadell*. 2016.
- *Inventari del fons Lluís Vila d'Abadal*. 2016.

- GONZÁLEZ i PADRÓS, Jaume. "El Dr. Lluís Carreras i Mas. Liturgista". Tesina. Institut Superior de Litúrgia de Barcelona, 2014.

MOSSÈN JOAN TARRÉ I SANS, 1882-1969

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 08.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Mossèn Joan Tarré i Sans.

Dates: 1882-1969.

Volum i suport: 0,4 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Joan Tarré i Sans.

Història del(s) productor(s):

Mossèn Joan Tarré i Sans (Canet de Mar, 1882-París, 1969) fou prevere, historiador i liturgista. Estudià dret canònic a París i el 1927 defensà una tesi sobre les fonts de la legislació eclesiàstica de la província Tarraconense. Continuà la feina de Francesc Martorell i Trabal a la recerca de la Catalunya Carolíngia.

Realitzà donacions freqüents a biblioteques públiques catalanes, essent el període comprès entre el 1928 i el 1931 el més prolífic en aquest sentit.

Arran de l'esclat de la Guerra Civil espanyola (1936-39) s'exilià a París, on esdevingué un punt de referència dels exiliats a París, des d'on promogué la creació de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat a París.⁵⁸ Fou capellà i bibliotecari de l'*Institute Catholique* i membre de la *Société d'Histoire du Droit* i de la *Société Nationale des Antiquaires de France*.

Història arxivística:

En procés de classificació.

Dades sobre l'ingrés:

Donació feta a la dècada dels anys 1970 pel darrer president de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat a París, marmessor de Joan Tarré i Sans.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté correspondència i dossiers personals de mossèn Joan Tarré i Sans.

⁵⁸ CAT AAM A 11.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- BC CAT JOAN TARRÉ I SANS.
- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 12 maig 2025.

VICENÇ DE BALANZÓ I ECHEVARRÍA, 1887-2024

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 09.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Vicenç de Balanzó i Echevarría.

Dates: 2 d'octubre de 1887-2024.

Volum i suport: 0,03 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Vicenç de Balanzó i Echevarría.

Història del(s) productor(s):

Vicenç de Balanzó i Echevarría (2 d'octubre de 1887-1936) fou un poeta català. Amb Manuel Carrasco i Formiguera fou un dels fundadors d'Unió Democràtica de Catalunya. També formà part de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat.⁵⁹ En el context de la Guerra Civil espanyola (1936-39) fou empresonat el 31 d'octubre de 1936 i assassinat un mes més tard.

Història arxivística:

Carmen de Balanzó i Roca, filla de Vicenç de Balanzó i Echevarría, publicà poemes del seu pare, Vicenç de Balanzó i Echevarría. Bruno Balanzó i Valls n'entregà la documentació a l'AAM. Fons tancat. La seva família entregà dos exemplars del recull de poemes de Vicenç de Balanzó i Echevarría, un a la Biblioteca i un altre a l'arxiu.

Dades sobre l'ingrés:

Donació efectuada el 31 d'octubre de 2014 per la seva filla Carmen, que aparegué a la portaria del monestir de Santa Maria de Montserrat amb tota la documentació.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté poesia del propi Vicenç de Balanzó i Echevarría, i retalls de diari que parlen d'ell i de la seva obra. Majoritàriament són documents referents a l'obra *Vicenç de Balanzó*, publicada el 2009 per la seva família.

⁵⁹ Vegeu el fons CAT AAM A 10.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.
- *Inventari del fons Vicenç de Balanzó i Echevarría*. 2014.

- BALANZÓ, Carmen, de. *Vicenç de Balanzó*. Barcelona: Think Tank estudis, 2009.
 - o *Homenatge a Vicenç de Balanzó*. 2010.

MANUEL BARDINA I PRAT, 1940-79

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 10.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Manuel Bardina i Prat.

Dates: 1940-79.

Volum i suport: 0,7 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Manuel Bardina i Prat.

Història del(s) productor(s):

Manuel Bardina i Prat (Barcelona, 27 de maig de 1915-?>1980) fou treballador al monestir de Santa Maria de Montserrat, membre del Cor Montserratí i Llar dels Treballadors,⁶⁰ compositor de sardanes i un dels fundadors de la revista *Serra d'Or* de la primera època (quan era el butlletí del Cor Montserratí i Llar dels Treballadors).

Treballà arreu del dit monestir, sobretot fent de guàrdia de dia. Gràcies a aquesta tasca entrà en contacte amb molta gent de l'esfera cultural i musical.

Història arxivística:

Pendent de classificar.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Hi consten part de les seves agendes i llibretes personals, sobretot dietaris.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Temporalment exclòs de consulta

⁶⁰ Vegeu el fons CAT AAM A 16.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.

CÀNDID CANDI I CASANOVAS, 1844-1911

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 11.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Càndid Candi i Casanovas.

Dates: 4 de febrer de 1844-15 d'agost de 1911.

Volum i suport: *Valor desconegut*, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Càndid Candi i Casanovas.

Història del(s) productor(s):

Càndid Candi i Casanovas (Castelló d'Empúries, 4 de febrer de 1844-Barcelona, 15 d'agost de 1911) fou compositor de música sacra i organista de l'església dels Sants Just i Pastor de Barcelona (1864), del convent de Santa Clara de Barcelona (1872) i de l'església parroquial de Sant Jaume de Barcelona (1887). Entre altres peces compongué *A Montserrat!*, l'himne del mil·lenari de Montserrat (1888), harmonitzà moltes cançons tradicionals catalanes i musicà el poema *La barretina*, de Jacint Verdaguer, esdevenint l'himne catalanista per excel·lència al darrer terç del segle XIX.

A part de a l'AAM es conserven obres seves en diversos arxius de Catalunya, com per exemple a l'arxiu de la catedral-basilica del Sant Esperit de Terrassa, a l'arxiu parroquial de Canet de Mar, de Santa Maria de Mataró, de Sant Esteve d'Olot (8SEO) i de Castelló d'Empúries, mentre que els seus fons privats de 1864 a 1911 es conserven a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB).

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada per Càndid Candi i Casanovas.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

JOSEP MARIA CASAS I HOMES, 1894-1979

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 12.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Josep Maria Casas i Homs

Dates: 1894-1979.

Volum i suport: 0,2 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Josep Maria Casas i Homs.

Història del(s) productor(s):

Josep Maria Casas i Homs (Valls, 1894-Barcelona, 1979) fou un historiador i llatísta català que llegà part del seu fons documental. Àdhuc fou amic personal de diferents monjos montserratins historiadors, com per exemple del pare Albareda.

Treballà de professor d'ensenyament secundari, fou redactor de la secció de literatura de *La Veu de Catalunya* i col·laborà en l'edició del Diccionari Aguiló i en l'*Obra del Cançoner Popular de Catalunya* com a auxiliar de la secció de lexicografia de l'Institut d'Estudis Catalans.

Després de la Guerra Civil (1936-39) fou secretari del Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC) a Barcelona, des d'on publicà treballs sobre lingüística i elaborà edicions de clàssics de les literatures medievals catalana i llatina. Fou traductor de la Fundació Bernat Metge i el 1971 ingressà a l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona.

Història arxivística:

Aquest fons consta de dues capses.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació sobre la vida i treballs de Josep Maria Casas i Homs.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.

FRANCESC CIVIL I CASTELLVÍ, 1895-1990

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 13.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Francesc Civil i Castellví.

Dates: 12 de març de 1895-29 de novembre de 1990

Volum i suport: *Valor desconegut*, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Francesc Civil i Castellví.

Història del(s) productor(s):

Francesc Civil i Castellví (Molins de Rei, 12 de març de 1895-Girona, 29 de novembre de 1990) fou compositor, organista, pianista i escriptor. De 1903 a 1907 fou escolà de Montserrat, on fou alumne del pare Joan Baptista Guzmán i Martínez (Aldaia, 1846-Montserrat, 18 de març de 1909).

El 1919 féu el servei militar a Figueres, on es casà i s'establí fins al 1924, quan marxà a Girona. El 1925 ocupà interinament la plaça d'organista de la catedral de Girona fins que al 1954 passà a ser-ne el titular. Des de 1930 col·laborà amb moltes publicacions gironines. Fundà i dirigí des de 1942 el Conservatori de Música Isaac Albéniz.

Centrà el seu treball musicològic en la recuperació de dades i documentació sobre els compositors de les comarques gironines, que donà a conèixer en diverses publicacions.

Era germà d'Aleix Ildefons Civil i Castellví (Molins de Rei, 1889-1936), músic i monjo de Montserrat que patí la persecució religiosa de l'inici de la Guerra Civil espanyola (1936-39), essent un dels màrtirs del monestir de Santa Maria de Montserrat.

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada per Francesc Civil i Castellet.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

ROSA DEULOFEU I GONZÁLEZ, 1959-2004

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 14.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Rosa Deulofeu i González.

Dates: 1959-2004.

Volum i suport: 0,2 ml, paper, documentació electrònica.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Rosa Deulofeu i González.

Història del(s) productor(s):

Rosa Deulofeu i González (Barcelona, 29 d'abril de 1959-5 de gener de 2004), divulgadora del missatge cristià entre els joves, fou delgada de la joventut a l'arquebisbat de Barcelona, que en promou la seva beatificació.

Història arxivística:

Fons tancat. La família de Rosa Deulofeu i González volgué que la documentació es conservés a l'AAM. Està arxivada en dues capses i digitalitzada.

Dades sobre l'ingrés:

Donació efectuada per familiars de Rosa Deulofeu i González.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté documentació produïda per Rosa Deulofeu i González.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.
- *Inventari del fons Rosa Deulofeu i González.*

- “L’Associació Rosa Deulofeu busca més suport per impulsar la seva beatificació”. *Catalunya Religió*, 1 desembre 2013, <https://www.catalunyareligio.cat/ca/associacio-rosa-deulofeu-busca-mes-suport-impulsar>. Accedit 12 juny 2025.
- “S’obre la Causa de beatificació de Rosa Deulofeu”. *Catalunya Religió*, 8 juliol 2015, <https://www.catalunyareligio.cat/ca/blog/vent-cara/obre-causa-beatificacio-rosa-deulofeu-193714>. Accedit 12 juny 2025.

SALVADOR FARRÉ PICAS, 1926-2003

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 15.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Salvador Farré Picas.

Dates: 1926-2003.

Volum i suport: 1,5 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Salvador Farré Picas.

Història del(s) productor(s):

Salvador Farré Picas (1926-2003) fou un col·leccionista d'objectes de temàtica montserratina.

Història arxivística:

Pendent de classificació. Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Llibres i objectes de temàtica montserratina.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Temporalment exclòs de consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.

JOAN ANTONI GÜELL I LÓPEZ, 1903-83

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 16.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Joan Antoni Güell i López.

Dates: 11 de setembre de 1903-12 de març de 1983.

Volum i suport: 0,9 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Joan Antoni Güell i López.

Història del(s) productor(s):

Joan Antoni Güell i López (Comillas, 24 de juny de 1874-Cala d'Or, 17 de març de 1958) fou empresari, polític de la Lliga Regionalista, col·leccionista, historiador d'art i alcalde de Barcelona (1930-31). Tenia els títols de II comte de Güell, III marquès de Comillas, i I comte de Sant Pedro de Ruiseñada.

Esdevingué president de la Companyia Transatlàntica (fundada pel seu avi, Antonio López i Lopez), de la companyia cimentera Asland (fundada pel seu pare, Eusebi Güell i Bacigalupi), i del Banc Hispano Colonial (1929-31). Fou membre de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts Sant Jordi (de la qual en fou president des del 1928 fins a l'esclat de la Guerra Civil espanyola).

El cop d'Estat del 18 d juliol de 1936 l'agafà a Eivissa, des d'on passà a Mallorca i, posteriorment, a França. Malgrat l'impacte negatiu que significà en el seu estat d'ànim la reacció brutal dels anarquistes a Catalunya contra la gent d'ordre i l'Església arran de l'esclat de la Guerra Civil espanyola (1936-39), a França es mantingué clarament crític vers el franquisme.

En tornar de l'exili es retirà a Mallorca. Al seu testament disposà que es creés la Fundació Güell per tal de protegir les arts plàstiques i la música a les terres de parla catalana. La Fundació inicià la seva tasca el 1972. Actualment està estretament vinculada a l'Acadèmia Sant Jordi.

Història arxivística:

Aquest fons es conserva en nou capsos.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Per disposicions testamentàries, Joan Antoni Güell i López deixà part de la documentació del seu període com a alcalde de Barcelona. La part més important que deixà a l'AAM foren les seves memòries sobre la Guerra Civil espanyola titulades *Journal d'un expatrié catalan 1936-45*, que foren publicades en francès a Mònaco el 1946 però a l'AAM estan també en castellà i en català. També hi ha documentació sobre la cimitera Asland.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.

GERMAN FEDERICO CARLOS (MARCELO PEDRO) KICKERITZ GRESSET,

1900-51

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 17.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: German Federico Carlos (Marcelo Pedro) Kickeritz Gresset.

Dates: 1900-2 de novembre de 1951.

Volum i suport: 0,2 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

*Valor desconegut.*⁶¹

Història del(s) productor(s):

German Federico Carlos (Marcelo Pedro) Kickeritz Gresset hauria estat un sacerdot alemany que féu una estada al monestir de Santa Maria de Montserrat entre el 1942 i el 1951. És l'única informació que se'n té, no se sap si el nom donat era el seu o era un àlies, ja que sembla ser que es podria haver tractat d'un exiliat de la Segona Guerra Mundial (1939-45).

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada per German Federico Carlos (Marcelo Pedro) Kickeritz Gresset.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

⁶¹ Des del monestir de Santa Maria de Montserrat es té la sensació que el nom «German Federico Carlos Kickeritz Gresset» no era el seu nom autèntic sinó un nom que el productor del fons s'hauria posat per a amagar qui era. No s'ha trobat cap informació sobre «German Federico Carlos Kickeritz Gresset».

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

JOAN LLONCH I SALAS, 1929-2024

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 18.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Joan Llonch i Salas.

Dates: 1 d'agost de 1929-30 de maig de 2024.

Volum i suport: 0,2 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Joan Llonch i Salas.

Història del(s) productor(s):

Joan Llonch i Salas (Sabadell, 9 de febrer de 1902 – 14 de novembre de 1976) fou un fabricant i devot montserratí, membre de la Lliga Catalana. Formà part del consell administratiu del Banc de Sabadell (1946-76) i n'arribà a ser el president (1976). A casa seva organitzava reunions culturals a casa seva amb intel·lectuals i artistes). Fou col·leccionista d'art molt bo, la seva biblioteca personal contenia més de vint mil llibres. Donà alguns dels seus incunables a la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat.

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Conté la correspondència personal de Joan Llonch i Salas amb el monestir de Santa Maria de Montserrat.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada per Joan Llonch i Salas.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- MARTÍN i BERBOIS, Josep Lluís. *Joan Llonch i Salas*. Sabadell: Fundació ARS, 2024.

BLAI NET I SUNYER, 1887-1948

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 19.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Blai Net i Sunyer.

Dates: 1887-11 de desembre de 1948

Volum i suport: *Valor desconegut.*, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Blai Net i Sunyer.

Història del(s) productor(s):

Blai Net i Sunyer (Sant Boi de Llobregat, 1887-Barcelona, 11 de desembre de 1948) fou pianista i pedagog.

Estudià a l'Escola Municipal de Música de Barcelona, on fou deixeble de Carles Gumersind Vidiella i Esteba (Arenys de Mar, 1856-Barcelona, 4 d'octubre de 1915). Debutà com a concertista de piano l'any 1908. Després esdevingué professor de l'Escola Municipal de Música. Actuà amb l'Orquestra Pau Casals, violoncel·lista⁶² amb el qual tocà en diversos conjunts cambrístics

La seva presència s'escampà arreu de Catalunya després d'haver dut a terme una activa trajectòria internacional, especialment a l'Amèrica del Sud. L'any 1927 fundà i dirigí una orquestra amb el seu nom que acompanyava les projeccions cinematogràfiques al Cinema Coliseum. Fou professor de perfeccionament de piano del Conservatori Municipal de Música de Barcelona fins a la seva mort, i de l'Institut Musical Casals. Compongué *Rondalla en dos quadres. La princesa i el pastor*, sobre text de J.M. Folch i Torres

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

⁶² Pau Casals i Defilló (el Vendrell, 29 de desembre de 1876-San Juan, 22 d'octubre de 1973).

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada per Blai Net i Sunyer.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

LLUÍS NICOLAU D'OLWER, 1851-39

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 20.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Lluís Nicolau d'Olwer.

Dates: 1851-1939.

Volum i suport: 2,67 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Lluís Nicolau d'Olwer.

Història del(s) productor(s):

Lluís Nicolau d'Olwer (Barcelona, 20 de gener de 1888-Ciutat de Mèxic, 4 de desembre de 1961) fou historiador, hel·lenista, polític, escriptor i professor de llengua i literatura llatines medievals.

Començà la carrera política amb la Lliga Regionalista, partit amb el que aconseguí esdevenir regidor de l'Ajuntament de Barcelona (1918). Anys més tard fundà Acció Catalana (1922), que es fusionà amb Acció Republicana de Catalunya per a crear Acció Catalana Republicana (1931), any en què arribà a ser Ministre d'Economia del govern de la Segona República espanyola. Àdhuc fou membre de l'Institut d'Estudis Catalans.

Durant la dictadura del general Primo de Rivera (1923-30) hagué d'exiliar-se (1930-31). El 1936 fou nomenat governador del banc d'Espanya. A començaments de 1939 s'exilià a París, i des de la presidència de la Junta d'Auxili als Republicans Espanyols (JARE) ajudà tants exiliats com pogué. Les pressions del general Franco feren que el govern del mariscal Petain el detingués, però fou alliberat el 1943. Tornà a París per a tornar a ésser empresonat pocs mesos més tard, aquest cop per la Gestapo. Fou alliberat per un zelador alsacià amb qui havia fet amistat, i al 1945 fugí a Mèxic. Allà fou nomenat ambaixador de la República espanyola (1946-50), on també ocupà el càrrec de ministre sense cartera del govern a l'exili presidit per José Giral (1945).

El 1946 es casà amb Palma Guillén, diplomàtica mexicana que l'havia ajudat a fugir de França. Presidí els Jocs Florals de 1951 (Nova York) i de 1952 (Tolosa de Llenguadoc), i fou mantenidor dels Jocs Florals de la Llengua Catalana de 1946 (Montpeller).

En l'àmbit acadèmic s'especialitzà tant en l'estudi del món clàssic i la seva literatura, com en la història i la literatura de la Catalunya medieval i contemporània. La seva producció historicofilològica cal dividir-la en quatre grans blocs: a) els estudis hel·lenístics, b) els estudis d'història de la cultura catalana medieval, c) l'expansió de la Catalunya medieval i d) les seves visions generals de literatura catalana.

Història arxivística:

Montserrat Vilà i Joan Molar n'inventariaren una part el 1997, que després publicaren a la revista *Llengua i Literatura*. El germà Josep Galobart i Soler l'acabà d'inventariar al 2017. La documentació es troba arxivada en vint-i-sis capses.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Consta de cartes que envià i/o rebé entre el 1900 i el 1939. Hi ha un total de vint-i-una capses amb cartes, i tres capses més amb correspondència entre Lluís Nicolau d'Olwer i Palma Guilén (Ciutat de Mèxic, 26 de març de 1893-Ciutat de Mèxic, 26 d'abril de 1975), diplomàtica mexicana i la seva futura esposa, que van del 1921 al 1937 amb un total de cinc-centes vint-i-dues cartes.

També hi ha retalls de premsa, documents referents a la seva activitat acadèmica, laboral, dibuixos, agendes, etc.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.
- *Inventari del fons Lluís Nicolau d'Olwer*. 2017.
- FERRER, Josep; PUJADAS, Joan. *Epistolari de Joan Coromines & Lluís Nicolau d'Olwer*. Textos i Estudis, Barcelona: Fundació Pere Coromines, 2008.

- “Lluís Nicolau i d’Olwer”. *Gran Enciclopèdia Catalana*, *enciclopèdia.cat*, <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/lluis-nicolau-i-dolwer>.
Accedit 6 juny 2025.
- VILÀ, Montserrat; MOLAR, Joan. «El fons Lluís Nicolau d’Olwer de l’Arxiu de l’Abadia de Montserrat». *Llengua i Literatura*, núm. 8, 1997, p. 437-471.

RAMON PARERA I COMORERA, 1907-84

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 21.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Ramon Parera i Comorera.

Dates: 1907-1984.

Volum i suport: 0,22 ml, paper, documentació electrònica.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Ramon Parera i Comorera.

Història del(s) productor(s):

Ramon Parera i Comorera (1907-1984), enginyer industrial, fou l'encarregat de la construcció dels refugis d'arreu de Catalunya i en especial dels bombardeig de Barcelona (1938) durant la Guerra Civil espanyola (1936-39).

Amb l'inici de la Guerra Civil treballà en desdoblar i reforçar les línies ferroviàries de Barcelona a França. Fou nomenat secretari tècnic de la Secció de plans i obres de la Junta de Defensa Passiva de Catalunya el febrer de 1938, i de forma molt personal treballà intensament en el disseny, assessorament i supervisió de la construcció de refugis arreu de Catalunya. Gràcies a les seves observacions dels efectes de les bombes pogué adequar les proteccions dels refugis. A la ciutat de Barcelona se'n construïren 1.200.

Vers el final de la Guerra salvà la documentació de la Junta i s'exilià a Londres, on formà part del Consell Nacional Català. Mai no retornà a Catalunya.

Història arxivística:

La documentació està conservada en dues capses d'arxiu definitiu.

Dades sobre l'ingrés:

Aquest fons arribà a la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat el mes de novembre de 1981. El 20 de gener del mateix any el senyor Ramon Parera i Comorera ja havia ofert el fons al pare abat Cassià Just i Riba.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Es tracta del millor fons fotogràfic de refugis antiaeris de la Guerra Civil espanyola (1936-69).

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.
- *Inventari del fons Ramon Parera i Comorera*. 2008.

ELIES ROSELL I MILLACH, segle XX-2005

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 22.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Elies Rosell i Millach.

Dates: segle XX-2005.

Volum i suport: 0,1 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Elies Rosell i Millach.

Història del(s) productor(s):

Elies Rosell i Millach (Àger, ?-Barcelona, 15 de maig de 2005). Estudià temes referents als municipis d'Àger i d'Alcover.

Història arxivística:

Pendent de classificació.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté documentació diversa sobre els municipis d'Àger i d'Alcover.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Temporalment exclòs de consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- "Necrológicas", La Vanguardia, 16 maig 2005, <https://hemeroteca-paginas.lavanguardia.com/LVE05/PUB/2005/05/16/LVG200505160361LB.pdf>, p. 36. Accedit: 22 juny 2025.

GUILLEM ROVIROSA I ALBET, 1940-64

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 23.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Guillem Rovirosa i Albet.

Dates: 4 d'agost de 1897-27 de febrer 1964.

Volum i suport: 0,33 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Guillem Rovirosa i Albet.

Història del(s) productor(s):

Guillem Rovirosa i Albet (Vilanova i la Geltrú, 4 d'agost de 1897-Madrid, 27 de febrer 1964), fou un sindicalista, escriptor, propagandista catòlic fundador de les Germandats Obreres d'Acció Catòlica (GOAC) vilanoví. Està en procés de beatificació.

Com a fundador de les GOAC intentà vincular Església i classe obrera per tal de formar militants cristians amb consciència de classe que no se supeditessin ni als empresaris ni a l'Església vinculada al franquisme. Buscant una alternativa al capitalisme i al comunisme inicià el comunitarisme, que en publicà el manifest el 1948: proposava la base evangèlica que, en cas de necessitat, els béns havien de ser comuns. Les autoritats no acceptaren aquesta teoria i prohibiren la circulació del manifest.

El 1957 l'atropellà un tramvia i li amputaren una cama, moment en què es retirà a viure al monestir de Santa Maria de Montserrat. Tot i així fundà l'editorial ZYX i un dia de 1964 que era a Madrid morí de resultes d'una embòlia cerebral.

Història arxivística:

Valor desconegut.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada per Guillem Rovirosa i Albet.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.
- *Inventari de la documentació de Guillem Rovirosa i Albert*. 2015.

MARIA ÀNGELS SANTAMARIA, 1939-2000

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 24.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Maria Àngels Santamaria.

Dates: 20 de juny de 1939-28 de desembre de 2000

Volum i suport: 0,1 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Maria Àngels Santamaria.

Història del(s) productor(s):

Se sap poca cosa de Maria Àngels Santamaria. Sembla que era amiga del pare Jordi (Joan) Pinell i Pons (1921-1997). També mantenia correspondència amb poetes i pianistes del període de la post-guerra (anys 40 i 50 del segle xx).

Història arxivística:

Valor desconegut. Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Correspondència de Maria Àngels Santamaria amb Miquel Mateu i Ballesté, Julio Bancloche Molina, Joan Barat i Creus, Jesús Belchi Serrano, Lluís Gassó i Carbonell, Jesús Lizano Lizano, Teresa Llacuna i Puig, Hortènsia Masot i Blanch, Maria Assumpció Torras, Miquel Palau, Camen Osés Hidalgo, i Jordi (Joan) Pinell i Pons. També de poemes i nades que els poetes amb qui s'escrivia li enviaven (alguns d'ells dedicats a la pròpia Maria Àngels Santamaria).

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- *Inventari del fons Maria Àngels Santamaria.*

MONTSERRAT SOLÀ I FRANQUESA, 1930-...

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 25.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Montserrat Solà i Franquesa.

Dates: anys 30 del segle xx-...

Volum i suport: 1,5 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Montserrat Solà i Franquesa.

Història del(s) productor(s):

Montserrat Solà i Franquesa nasqué a Barcelona vers els anys 30 del segle xx. Hi ha poca informació sobre la seva vida. Encara és viva.

La seva relació amb el monestir de Santa Maria de Montserrat rau en el fet que és germana del germà Carles (Josep) Solà i Franquesa (1927-2015), monjo i sagristà major del monestir de Santa Maria de Montserrat, i neboda del pare Adalbert (Estanislau) Franquesa i Garrós (1908-2005).

Història arxivística:

Pendent de classificació.

Dades sobre l'ingrés:

Fou donat a l'AAM pels lligams de Montserrat Solà i Franquesa amb el monestir de Santa Maria de Montserrat.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Hi ha documents sobre la vida de Montserrat Solà i Franquesa, com per exemple la correspondència que mantingué amb els seus familiars i amb els abats de Santa Maria de Montserrat o un recull de felicitacions de Nadal. Àdhuc hi ha una part de col·lecció de figures i imatges de temàtica montserratina.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Temporalment exclòs de consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.

LLUÍS VILA I D'ABADAL, 1889-2016

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 26.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Lluís Vila i d'Abadal.

Dates: 1889-2016.

Volum i suport: 0,4 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Lluís Vila i d'Abadal.

Història del(s) productor(s):

El doctor Lluís Vila i d'Abadal (Vic, 1889-Barcelona, 10 de setembre de 1937) fou metge i polític. Per part de pare era d'ascendència carlina i hereu del mas el Cavaller de Vidrà.⁶³

El 1913 es graduà en medicina i s'especialitzà en otorrinolaringologia. Milità al carlisme, i quan aquests donaren suport a la Solidaritat Catalana (1906) s'enfrontà al Partit Republicà Radical. Amb Josep Maria Gich i Pi fundaren l'agrupació Escola Tradicionalista, però l'abandonaren perquè era censurada la seva actitud clarament catalanista, alhora que s'oposava a les posicions germanòfiles dels carlins a la Primera Guerra Mundial. Finalment, el 1922 abandonà el carlisme i fou un dels fundadors d'Acció Catalana, del Sindicat de Metges de Catalunya, de la Mútua Mèdica i del Casal del Metge de Barcelona, i del *Dirari de Vich* (1930).

El 1931 abandonà Acció Catalana i fundà Unió Democràtica de Catalunya (UDC), des d'on lluità per a què no s'identifiqués el catolicisme amb la dreta reaccionària.

Durant la Guerra Civil espanyola (1936-39) treballà a la Clínica Plató, que fou reconvertida en un hospital de guerra, i intentà muntar la Columna Pau Claris, una força militar d'obediència a la Generalitat de Catalunya formada amb membres d'UDC i de Palestra. En fracassà aquesta idea ajudà a fer sortir de Catalunya gent amenaçada.

Mantingué una xarxa d'ajut econòmic als sacerdots i als religiosos catalans perseguits.

⁶³ CAT AAM C 02.

Història arxivística:

Aquest fons fou lliurat pel senyor Joaquim Triadú i Vila-Abadal a l'Arxiu de l'abadia de Montserrat el 5 de desembre de 2016, i poc després se'n féu l'inventari. Aquesta donació fou de dues capses d'arxivador que contenien bibliografia i documentació transcrita de l'Arxiu del Dr. Lluís Vila d'Abadal.

Dades sobre l'ingrés:

El dia 5 de desembre de 2016 el senyor Joaquim Triadú i Vila-Abadal, en nom i seguint la voluntat de la seva mare, la senyora Pilar Vila d'Abadal i Vilaplana, lliurà al monestir de Santa Maria de Montserrat dues caixes d'arxivador amb bibliografia i documentació transcrita de l'arxiu del doctor Lluís Vila d'Abadal. En l'acte de lliurament se signà un document de donació.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:**Abast i contingut:**

Documentació referent a la vida privada i empresarial de Lluís Vila d'Abadal.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:**Condicions d'accés:**

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:**Autoria i data(es):**

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Document de donació d'una documentació procedent de l'Arxiu del Sr. Lluís Vila d'Abadal a l'Arxiu de Montserrat.* 2016.
- *Inventari del fons Lluís Vila d'Abadal.* 2016.

LLUÍS XIMENIS, segles XIX-XX

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM D 27.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Lluís Ximenis.

Dates: segles XIX-XX.

Volum i suport: *Valor desconegut*, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Lluís Ximenis.

Història del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada per Lluís Ximenis.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

E. FONS D'ENTITATS

TERÇ DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT, 1936-2005

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM E 01.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Terç de la Mare de Déu de Montserrat.

Dates: 1936-2005.

Volum i suport: 0,95 ml, paper, documentació electrònica.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Terç de la Mare de Déu de Montserrat.

Història del(s) productor(s):

El Terç de la Mare de Déu de Montserrat (o de Nostra Senyora de Montserrat) és el requetè de catalans que lluitaren a la Guerra Civil espanyola (1936-39) al bàndol sollevat.

El 1939 pujà al monestir de Santa Maria de Montserrat amb els falangistes, i ambdós grups ofrenaren llurs banderes a la Mare de Déu. Tanmateix, tres mesos després els falangistes tornaren a pujar per a endur-se la seva bandera. Aquell mateix any el Terç de la Mare de Déu de Montserrat demanà permís per a poder enterrar els sos morts a Montserrat, però ni el dictador Francisco Franco ni Falange Espanyola ho veien amb bons ulls.

Amb la creació del *Valle de los Caidos*, Franco volia construir un mausoleu a la seva dictadura i fer-hi enterrar aquells que eren del seu bàndol. Com que aquesta idea no triomfà, començà a omplir el *Valle* amb morts d'arreu del país. El Terç de la Mare de Déu de Montserrat s'oposà a ésser-hi enterrats, així que inicià les obres de la seva capella, situada al monestir de Santa Maria de Montserrat amb la intenció d'enterrar-s'hi quan arribés el moment. Aquells membres del Terç de la Mare de Déu de Montserrat que ja havien mort, però, foren enterrats en sengles cementiris municipals. Per tal que el dictador els permetés la construcció i futurs enterraments, el Terç de la Mare de Déu de Montserrat esdevingué una associació religiosa amb seu a Barcelona.

Després de patir diversos atacs, primer a l'exterior i després a l'interior de la cripta del Terç de la Mare de Déu de Montserrat, la documentació fou dipositada als dipòsits de l'AAM.

Encara avui en dia hi ha membres del Terç de Nostra Senyora de Montserrat, que són els propietaris d'aquest fons.

Història arxivística:

En dipòsit. El Terç de la Mare de Déu de Montserrat l'entregà inventariat i indexat. El març del 2011 bona part del fons fou digitalitzat, moment en què se n'elaborà l'inventari. Els documents, en format de PDF, foren numerats i inventariats seguint l'inventari que l'entitat havia lliurat a l'Arxiu en el moment de l'ingrés del fons. D'aquesta manera es volia que el número de l'inventari correspongués al número del document digitalitzat. Els documents que no es digitalitzaren també estan degudament indicats.

Dades sobre l'ingrés:

L'any 2010 el Terç de la Mare de Déu de Montserrat ingressà en dipòsit aquest fons a l'arxiu de l'Abadia de Montserrat. El març del 2011 es digitalitzà el fons, moment en què se n'elaborà l'inventari.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:**Abast i contingut:**

Conté informació sobre el Terç de la Mare de Déu de Montserrat i la seva relació amb Montserrat i la cripta que aquí tenen.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:**Condicions d'accés:**

Accés restringit. Cal posar-se en contacte amb la secretaria de la germandat (secretaria_germandat@man.com) i demanar-ne permís tot motivant-lo.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:**Autoria i data(es):**

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.
- *Inventari del fons Terç de la Mare de Déu de Montserrat*. 2011.

OBRA DEL CANÇONER POPULAR DE CATALUNYA (OCPC), 1921-2019

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM E 02.

Nivell de descripció: Fons.

Títol: Obra del Cançoner Popular de Catalunya.

Dates: 1921-2019.

Volum i suport: 32,4 m, paper, documentació electrònica.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Rafael Patxot i Jubert.

Història del(s) productor(s):

Rafael Patxot i Jubert (Sant Feliu de Guíxols, 1872-Ginebra, 1964) fou un mecenes català que creà l'OCPC per tal de recollir les cançons, músiques i tonades populars del Principat de Catalunya, els Comtats, les Illes Balears, el nord del País Valencià i era Val d'Aran. Tenia un seguit de col·laboradors que viatjaven arreu del territori preguntant a tothom per les cançons que coneixien, tot apuntant-ne les lletres, les melodies, i fins i tot gravant els entrevistats mentre cantaven.

Se'n publicaren tres volums, però la Guerra Civil espanyola (1936-39) i la posterior dictadura (1936/39-75) n'estruncaren la continuïtat. Gràcies a la tasca del pare Josep Massot i Muntaner (1941-2022) se'n pogué reprendre l'edició dels materials.

A la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat hi ha el manuscrit 1654 (CAT BAM Ms. 1654 (Fons Patxot)), que correspon a la documentació privada de Rafael Patxot i Jubert. Aquest manuscrit està íntimament lligat al Fons de l'OCPC.

Història arxivística:

Fons tancat. Depèn de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat. Consta de vint-i-un volums editats, el darrer amb fotografies procedents de diverses missions o que anaven destinades al *Diccionari de la dansa*.

Hi ha una descripció del contingut del fons que fins al 1991 es conservava a Barcelona, i una altra sobre la part que es conservava a Suïssa.

Dades sobre l'ingrés:

L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya és un conjunt de materials que han anat arribant per fases al monestir de Santa Maria de Montserrat.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Abans de la Guerra Civil espanyola (1936-39) s'editaren els tres primers volums de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Dècades més tard, el pare Josep Massot i Muntaner (1941-2022) n'edità els altres.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Està digitalitzat a la Biblioteca de Catalunya (BC) i al Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural de la Generalitat de Catalunya.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.
- *Inventari del fons Obra del Cançoner Popular de Catalunya*. 2019.
- MASSOT i MUNTANER, Josep. *Escriptors i erudits contemporanis: primera sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996.
 - *Escriptors i erudits contemporanis: segona sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2001.
 - “L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, font de recerques”. *Publicació de l'Institut d'Estudis Penedesencs*, núm. 3, 2002.
 - *Escriptors i erudits contemporanis: tercera sèrie*. Col·lecció verdagueriana. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003.
 - *Escriptors i erudits contemporanis: quarta sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004.
 - *Escriptors i erudits contemporanis: cinquena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2005.
 - *Escriptors i erudits contemporanis: sisena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2006.
 - *Escriptors i erudits contemporanis: setena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007.
 - *Escriptors i erudits contemporanis: vuitena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2008.

- *Escriptors i erudits contemporanis: novena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2010.
- *Escriptors i erudits contemporanis: desena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2011.
- *Escriptors i erudits contemporanis: onzena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2012.
- *Escriptors i erudits contemporanis: dotzena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2013.
- *A la ciutat dels llibres: primera sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015.
- *A la ciutat dels llibres: segona sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2016.
- *Complement al dietari de l'obra del Cançoner Popular (1939-1954)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2016.
- *A la ciutat dels llibres: tercera sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2019.
- *A la ciutat dels llibres: quarta sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2020.
- *Caçadors de cançons: les missions de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya (1920-1940)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2021.

F. COL·LECCIONS

HÒSTIES, 1922-59

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AMM F 01.

Nivell de descripció: Col·lecció.

Títol: Hòsties.

Dates: 1922-1959.

Volum i suport: unes 750, pa d'àngel i vidre.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història arxivística:

Col·lecció d'hòsties posades entre dos vidres i etiquetades de forma irregular (en totes hi diu la parròquia d'on procedeixen però no la data d'obtenció).

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Hòsties de tot el món, sobretot de parròquies catalanes i de Madrid.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 14 maig 2025.

FILATÈLIA MONTSERRATINA, 1921-obert

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AMM F 02.

Nivell de descripció: Col·lecció.

Títol: Filatèlia montserratina.

Dates: 1921-obert.

Volum i suport: 0,74 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història arxivística:

Fons obert. Estan conservades en vuit volums.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Aquesta col·lecció consta de diversos segells sobre el monestir de Santa Maria de Montserrat creats per motius especials.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 14 maig 2025.

POSTALS MONTSERRATINES, 1895-obert

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AMM F 03.

Nivell de descripció: Col·lecció.

Títol: Postals montserratina.

Dates: 1895-obert.

Volum i suport: unes 800 unitats, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història arxivística:

Fons obert. La major part es troba situat al Museu de Montserrat, i en depèn.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Col·lecció d'antigues postals de temàtica montserratina que es venien a les botigues del monestir de Santa Maria de Montserrat.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Exclòs de consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 14 maig 2025.

SEGELLS ECLESIASTICS DE BISBATS I PARRÒQUIES DEL MÓN, segles

XVIII-XX

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AMM F 04.

Nivell de descripció: Col·lecció.

Títol: Segells eclesiàstics de bisbats i parròquies del món.

Dates: s. XVIII-XX.

Volum i suport: 0,3 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Col·lecció de segells parroquials, episcopals, de congregacions i religiosos en general d'arreu del món.

Consta de tres àlbums amb aquests segells estampats, retallats o enganxats, tots ells amb sengles descripcions manuscrites.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

RÀDIO BARCELONA, 1959-77

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AMM F 05.

Nivell de descripció: Col·lecció.

Títol: Ràdio Barcelona.

Dates: 1959-1977.

Volum i suport: 0,15 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Ràdio Barcelona.

Història del(s) productor(s):

Ràdio Barcelona nasqué el 14 de novembre de 1924, essent la més antiga dels Països Catalans i la primera de tenir llicència a l'Estat espanyol, creada per l'Associació Nacional de Radiodifusió, el primer nom que tingué Radio Associació de Catalunya (RAC).

En el període de 1963-72 sota la direcció de Manuel Tarín i Iglesias (Barcelona, 9 de desembre de 1919-16 de juliol de 2007), Ràdio Barcelona tornà a emetre programes en català. Al programa *Contamos con la comarca*, presentat pel periodista Josep Tarín Iglesias (Barcelona, 18 d'abril de 1915-9 de setembre de 1996) es tractaven notícies relacionades amb el monestir de Santa Maria de Montserrat, essent aquesta la documentació que es conserva a l'AAM.

Actualment Ràdio Barcelona pertany al conglomerat PRISA Radio i, a part de les emissions pròpies, reemet les de la Cadena SER per a la ciutat de Barcelona

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació produïda, rebuda i/o enviada i conservada pel programa *Contamos con la comarca* de Ràdio Barcelona (1959-77).

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

FESTES DE LA LLUM DE MANRESA, 1945-90

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AMM F 06.

Nivell de descripció: Col·lecció.

Títol: Festes de la Llum de Manresa.

Dates: 1945-finals s. xx.

Volum i suport: 0,1 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació referent a les Festa de la Llum de Manresa.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

NADALES DE LA MARE DE DÉU, 1962-81

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AMM F 07.

Nivell de descripció: Col·lecció.

Títol: Nadales de la Mare de Déu.

Dates: 1962-1981.

Volum i suport: 0,1 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació referent a representacions a nadales sobre diferents Mares de Déu.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

ICONOGRAFIA DE SANT BENET, segles XIX-XX

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AMM F 08.

Nivell de descripció: Col·lecció.

Títol: Iconografia de Sant Benet.

Dates: s. XIX-XX.

Volum i suport: 0,1 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història arxivística:

Fons tancat.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació referent a iconografia de Sant Benet.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

REPRESENTACIONS DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT, segles XIX-

XX

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AMM F 09.

Nivell de descripció: Col·lecció.

Títol: Representacions de la Mare de Déu de Montserrat.

Dates: segles XIX-XX.

Volum i suport: 0,5 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història arxivística:

Fons obert.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Documentació referent a representacions de la Mare de Déu de Montserrat.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

ESTAMPES, segles XIX-XX

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AMM F 10.

Nivell de descripció: Col·lecció.

Títol: Estampes.

Dates: s. XIX-XX.

Volum i suport: 0,75 ml, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història arxivística:

Valor desconegut.

Dades sobre l'ingrés:

Valor desconegut.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Aquesta col·lecció està composta per dotze àlbums amb estampes de matèries generals, tres àlbums amb estampes i imatges de santuaris marians de Catalunya, un imatge amb estampes de la mare de Déu sense culte, i un àlbum amb imatges de Jesucrist.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- “Col·leccions especials”. *Biblioteca de Montserrat*,
<https://bibliotecademontserrat.cat/colleccions-especials/>. Accedit: 21 juny 2025.

GOIGS, segles XVIII-XXI

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AMM F 11.

Nivell de descripció: Col·lecció.

Títol: Goigs.

Dates: segles XVIII-XXI.

Volum i suport: 51.038 goigs, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història del(s) productor(s):

Valor desconegut.

Història arxivística:

Fons obert. Depèn de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat, que és qui els ha inventariat.

Dades sobre l'ingrés:

S'han anat ingressant a mesura que eren donats o comprats.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Recull de goigs dedicats a diversos sants, amb una important presència dels que estan dedicats a la Mare de Déu de Montserrat.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- *Valor desconegut.*

JOSEP BUCH I PARERA, 1810-1990

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AMM F 12.

Nivell de descripció: Col·lecció.

Títol: Josep Buch i Parera.

Dates: 1810-1990.

Volum i suport: 8,0 m, paper, fotografies, postals, vidre, ceràmica, metall, etc.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Josep Buch i Parera.

Història del(s) productor(s):

Josep Buch i Parera (Barcelona, 8 de maig de 1902-20 d'octubre de 1991) fou un excursionista, historiador local i arxiver.

Història arxivística:

Fons tancat. Es tracta d'una col·lecció de temàtica montserratina amb documents, imatges, llibres i objectes, motiu pel qual es disgregà enviant els objectes al Museu de Montserrat, els llibres a la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat, i els documents i les imatges a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat. El 29 de gener de 2018 es recolliren les peces que el Museu de Montserrat guardava als seus dipòsits i es féu una classificació general, inventariant tota la col·lecció. Finalment es traslladà tot a la sala *Col·leccions* de l'Arxiu.

Dades sobre l'ingrés:

Aquesta col·lecció fou adquirida pel monestir de Santa Maria de Montserrat a mitjans dels anys 90 del segle xx i dipositada en dos espais: els objectes són a la sala de Col·leccions, mentre que els documents textuais són a la Sala Montserrat de la Biblioteca.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Es tracta d'una col·lecció amb diverses peces i documents, com per exemple unes 2.100 postals de Montserrat (c. 1901-c. 1988), unes 175 targetes de visita, cartells de gran format sobre actes duts a terme a Montserrat, fotografies des de c. 1890 fins a c. 1990, 60 vistes estereoscòpiques positivades (1870-1930), m plaques de vidre en format estereoscòpic (1910-1935 aprox.), correspondència montserratina (1950-1990

aprox.), propaganda i notícies sobre la Matagalls-Montserrat, goigs de temàtica montserratina (1810-1990), figures de ceràmica de la Mare de Déu de Montserrat, medalles amb la Mare de Déu de Montserrat, cànirs de plàstic i de ceràmica sobre temàtiques montserratines, o ampolles de begudes referents a Montserrat (*Aromas de Montserrat, Brandy Bruch, Gaseosa Extra Montserrat, Gran licor Montserrat, Agua de la Virgen, Refresco Montserratino, Anís de Montserrat, etc.*).

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Temporalment exclòs de consulta la part d'objectes. Obert a consulta la part de documentació textual.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Maig del 2025.

Fonts:

- BLASCO, David. *La "Col·lecció montserratina" de Josep Buch dipositada a la "Sala Montserrat" de la Biblioteca del monestir*. 2017.
- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.
- *La "Col·lecció montserratina" de Josep Buch procedent del Museu de Montserrat, inventariat el 29-1-2018, per anar a la sala de "Col·leccions" del monestir*. 2018.
- "Col·lecció montserratina de Josep Buch i Parera". CCUC, https://ccuc.csuc.cat/discovery/fulldisplay?docid=alma991040105249706706&context=L&vid=34CSUC_NETWORK:COLS_ESPECIALS_UNION&lang=ca&search_scope=ColEspecials&adaptor=Local%20Search%20Engine&tab=ColsEspe&query=any,contains,Montserrat&offset=0. Accedit: 21 juny 2025.
- "Josep Buch i Parera". *Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya*, 4 març 1991, <https://cultura.gencat.cat/ca/temes/premis/creus-de-sant-jordi/edicions/buch-josep>. Accedit: 22 juny 2025.

AMÈRICA (EMÍLIA) CAZES I VILADOMAT, 1913-59

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AMM F 13.

Nivell de descripció: Col·lecció.

Títol: Amèrica (Emília) Cazes i Viladomat.

Dates: 1913-1959.

Volum i suport: *Valor desconegut*, paper.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Amèrica (Emília) Cazes i Viladomat.

Història del(s) productor(s):

Amèrica (Emília) Cazes i Viladomat (Cienfuegos, Cuba, 11 d'abril de 1882- Barcelona, 19 de gener de 1959) fou una cubana filla de l'indià Celestino Cazes i Carbonell i la cubana Rosario Viladomat i Cuesta. El 1892 emigraren a Barcelona i es posaren en contacte amb els oncles catalans d'Amèrica, que els posaren en contacte amb la burgesia barcelonina. S'inicià en cant, piano i pintura, i esdevingué una apassionada de la lectura. Quan el seu pare morí de forma sobtada decidí quedar-se a viure a Barcelona i s'hi féu dur tots els mobles de la casa de Cienfuegos.

Amb 15 anys fou presentada de llarg al Liceu, i el 1904 (amb vint-i-quatre anys) es casà amb Luis Coma i Cros, fill d'una família adinerada d'industrials de Salt.

Atès que tenia la salut delicada, guardà molt repòs i just sortia de casa per a anar a missa i a visitar la seva mare.

Amb l'esclat de la Guerra Civil espanyola (1936-39) passaren penúries, però degut a la seva relació amb alts càrrecs de la Generalitat de Catalunya aconseguí treballar a l'arxiu municipal de Barcelona inventariant la documentació sobre música catalana.

Entre el 1940 i el 1953 realitzà el que ella anomenava «*Sessions íntimes*»: concerts domèstic, conferències, homenatges i presentacions de noies (a qui feia de mentora) a l'hora del te per a dones i, sobretot, homes del món de la cultura, la música, l'art i la literatura.

Assolí crear un oasi cultural en un moment molt convuls on el dret a reunió no era autoritzat. Sabé cavalcar entre tots dos bàndols amb l'objectiu de promoure la cultura i la música.

Història arxivística:

Valor desconegut.

Dades sobre l'ingrés:

Col·lecció tancada. Fou ingressat el 2009.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:**Abast i contingut:**

És una col·lecció de programes de concerts i d'òperes del Liceu i del Palau de la Música Catalana (1913–1970).

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:**Condicions d'accés:**

Obert a consulta.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:**Autoria i data(es):**

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- COMA-CROS, Pau. "“La Abuelita América” i el seu piano”. *L’Auditori-Museu de la Música*, Ajuntament de Barcelona, 31 març 2020, <https://ajuntament.barcelona.cat/museumusica/ca/blog/la-abuelita-america-i-el-seu-piano>. Accedit: 20 juny 2025.
- “Notas de la región”. *La Vanguardia Española*, La Vanguardia, 30 maig 1950, <https://hemeroteca-paginas.lavanguardia.com/LVE07/HEM/1950/05/30/LVG19500530-006.pdf>. Accedit: 20 juny 2025.
- ROM, Martí. “Joan Carandell Marimón: la seva època, la seva gent (“Llorenç Sant Marc”)”. *Martí Rom*, <https://martirom.cat/wp-content/uploads/2019/04/Joan-Carandell.pdf>. Accedit: 20 juny 2025.

RAMON ROCA I PUIG, segles III aC-x dC

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ:

Codi de referència: CAT AAM F 14.

Nivell de descripció: Col·lecció.

Títol: Ramon Roca i Puig.

Dates: segles III aC-x dC.

Volum i suport: més de 1.500 peces, paper, pergamí.

ÀREA DE CONTEXT:

Nom del(s) productor(s):

Ramon Roca i Puig.

Història del(s) productor(s):

Ramon Roca i Puig (Algerri, 1906-Montserrat, 29 de juny de 2009) fou un papiròleg, hel·lenista i sacerdot català. Féu molts viatges al Proper Orient (bàsicament a Palestina i a Egipte), on aconseguí la seva important col·lecció papirologica. El 1952 creà la Fundació Sant Lluç Evangelista, encarregada d'aplegar els papirs i publicar textos clàssics, bíblics grecs i coptes, i literaris cristians

Història arxivística:

Col·lecció tancada.

Dades sobre l'ingrés:

Donació feta pel doctor Ramon Roca i Puig a l'Abadia de Montserrat en morir l'any 2001 degut a la intercessió del pare Ramon-Pius Tragan i Colilles.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA:

Abast i contingut:

Conté unes mil cinc-centes peces donades del papiròleg i mossèn Ramon Roca i Puig. Inclou fragments de papirs, de pergamí i fragments damunt de paper escrits en grec, copte, llatí, àrab i hieràtic de temàtiques bíblica, històrica, litúrgica, financera, administrativa o jurídica. Àdhuc hi ha fragments literaris, tant clàssics com cristians.⁶⁴ Aquests papirs procedeixen d'Egipte i estan datats des de l'època ptolemaica fins al

⁶⁴ "Fons". *Biblioteca de Montserrat*, Abadia de Montserrat, <https://bibliotecademontserrat.cat/fons/>. Accedit 19 juny 2025.

segle x dC. A més a més, també compta amb dos-cents disset fragments de teixits coptes, tots ells adquirits a un antiquari del Caire el 1954.⁶⁵

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS:

Condicions d'accés:

Obert a consulta. Digitalitzat parcialment.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Autoria i data(es):

Albert Govern i Canals. Juny del 2025.

Fonts:

- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 13 maig 2025.
- El Obrero: Periodismo transversal. "Las firma". *La Biblioteca Nacional muestra sus palabras escritas más Antigua: el papiro de Ezequiel*, 9 maig 2025, <https://elobrero.es/las-firmas/165947-la-biblioteca-nacional-muestra-sus-palabras-escritas-mas-antiguas-el-papiro-de-ezequiel.html>. Accedit 1 juny 2025.
- "Fons". *Biblioteca de Montserrat*, Abadia de Montserrat, <https://bibliotecademontserrat.cat/fons/>. Accedit 19 juny 2025.
- GIL, Juan; TORALLAS TOVAR, Sofía. *Hadrianus: P. Monts. Roca III*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat–CSIC, 2010.
- ROCA-PUIG, Ramon. *Un papiu grec de l'Evangeli de Sant Mateu*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1962.
- "Scriptorium". *Biblioteca de Montserrat*, Abadia de Montserrat, <https://abadiamontserrat.cat/scriptorium-montserrat-cat/>. Accedit 19 juny 2025.
- TORALLAS TOVAR, Sofía. *Biblia Coptica Montserratensia: P. Monts. Roca II*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat–CSIC, 2007.
- TORALLAS TOVAR, Sofía; TRAGAN i COLILLAS, Ramon-Pius. "El Fons papirològic Roca-Puig de l'Abadia de Montserrat". *Serra d'Or*, núm. 543, 2005.
- TORALLAS TOVAR, Sofía; WORK, Klaas A. *To the Origins of Greek Stenography: P. Monts. Roca I*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat–CSIC, 2006.

⁶⁵ "Scriptorium". *Biblioteca de Montserrat*, Abadia de Montserrat, <https://abadiamontserrat.cat/scriptorium-montserrat-cat/>. Accedit 19 juny 2025.

5 Bibliografia

5.1 Fonts documentals

- BC CAT JOAN TARRÉ I SANS.
- BLASCO, David. *La “Col·lecció montserratina” de Josep Buch dipositada a la “Sala Montserrat” de la Biblioteca del monestir*. 2017.
- CAT AAM A 09, A I-d.5.
- Còpia de la *Guía de los Archivos y Bibliotecas de la Iglesia en España* referent a l'AAM.
- DÍAZ i CARBONELL, Romauld M. *Notes biogràfiques de Mons. Antoni Urbss*. 1994.
- *Document de donació de l'arxiu familiar del Sr. Josep Mª Vila d'Abadal i Serra a l'Arxiu de Montserrat*. 2015.
- *Document de donació d'una documentació procedent de l'Arxiu del Sr. Lluís Vila d'Abadal a l'Arxiu de Montserrat*. 2016.
- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep. Entrevista personal. 24 febrer 2025.
 - Entrevista personal. 17 abril 2025.
 - Entrevista personal. 6 maig 2025.
 - Entrevista personal. 7 maig 2025.
 - Entrevista personal. 8 maig 2025.
 - Entrevista personal. 9 maig 2025.
 - Entrevista personal. 12 maig 2025.
 - Entrevista personal. 13 maig 2025.
 - Entrevista personal. 14 maig 2025.
 - Entrevista personal. 23 maig 2025.
 - Entrevista personal. 11 juny 2025.
- GALOBART i SOLER (O.S.B.), Josep; BRUGUÉS MASSOT, Irene. Entrevista personal. 10 abril 2025.
- *Guía del Archivo de Montserrat*. Montserrat: 1945.
- *Guia de l'Arxiu de Montserrat*. Montserrat: 1945.
- *Índice de los documentos del Archivo de Montserrat*. Montserrat: 1900.
- *Inventari de la col·lecció Josep Buch i Parera*. 2017.
- *Inventari de la col·lecció Josep Buch i Parera*. 2018.
- *Inventaris de la documentació de l'abat Gregori (Ramon) Sunyol i Baulenas*.
- *Inventari de la documentació d'Austràlia (Fulgenci Torres)*. 2012.

- *Inventari de la documentació de Guillem Rovirosa i Albert*. 2015.
- *Inventari de la documentació de Joan Pascual i Santana*.
- *Inventari de la documentació de l'abat Escarré*.
- *Inventaris de la documentació de l'abat Gregori (Ramon) Sunyol i Baulenas*.
- *Inventari de la documentació de la Comissió Abat Oliba*.
- *Inventari de la documentació del Concili Vaticà II*. 2018.
- *Inventari de la documentació del monestir del Miracle*.
- *Inventari de la documentació del monestir de Santa Maria de Binicanella*. 2005.
- *Inventari de la documentació del monestir de Santa Maria de Montserrat de Manila*. 2011.
- *Inventari de la documentació del nou orgue de Montserrat*. 2016.
- *Inventari de la documentació del pare Adalbert Franquesa i Garrós*. 2005.
- *Inventari de la documentació del pare Bonaventura Ubach i Medir*. 2009.
- *Inventaris de la documentació del pare Manuel Guzmán Martínez*. 2023.
- *Inventari de la documentació del pare Ramon Ribera i Mariné*. 2021.
- *Inventari de la documentació del Procés de Burgos i la Tancada dels intel·lectuals a Montserrat*. 2005.
- *Inventari de la documentació de Tantur*. 2005.
- *Inventari de la documentació de Tantur*. 2016.
- *Inventari de la documentació del monestir del Miracle*.
- *Inventari de la documentació del monestir de Santa Maria de Binicanella*. 2005.
- *Inventari de la documentació del monestir de Santa Maria de Montserrat de Manila*. 2011.
- *Inventari de la documentació dels monestirs catalans*.
- *Inventari de la sèrie Monjos*.
- *Inventari del fons Anscari (Manel) Mundó i Marcet*. 2023.
- *Inventari del fons Cavaller de Vidrà*. 2015.
- *Inventari del fons canonge Ramon Corbella i Llobet (AAM)*. 2023.
- *Inventari del fons canonge Ramon Corbella i Llobet (ABEV)*. 2023.
- *Inventari del fons Cavaller de Vidrà*. 2015.
- *Inventari del fons Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana (llibres)*.
- *Inventari del fons Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana (pergamins i lligalls)*.
- *Inventari del fons Congregació Claustral Benedictina Tarraconense i Cesaraugustana (pergamins, llibres i lligalls)*.

- *Inventari del fons Dr. Lluís Carreras de la Fundació Bosch i Cardellach de Sabadell.* 2016.
- *Inventari del fons família Galí.* 2016.
- *Inventari del fons Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat.* 2007.
- *Inventari del fons Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat (Memòria d'actuació a l'arxiu de la Lliga Espiritual de la mare de Déu de Montserrat).* 2009.
- *Inventari del fons Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat (Memòria d'actuació a l'arxiu de la Lliga Espiritual de la mare de Déu de Montserrat. Fons d'imatges).* 2015.
- *Inventari del fons Lluís Nicolau d'Olwer.* 2017.
- *Inventari del fons Lluís Vila d'Abadal.* 2016.
- *Inventari del fons Maria Àngels Santamaria.*
- *Inventari del fons màrtirs del Pueyo.*
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages.*
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages. ACA (Lligalls Monacals) i AAM (Caixes papers solts).*
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages («fons Guitart de Manresa»).* 1950.
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (llibres i lligalls).*
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (llibres, lligalls, i mapes i plànols).*
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (per capses).*
- *Inventari del fons monestir de Sant Benet de Bages (pergamins).*
- *Inventari del fons monestir de Vega.*
- *Inventari del fons Obra del Cançoner Popular de Catalunya.* 2019.
- *Inventari del fons Ramon Parera i Comorera.* 2008.
- *Inventari del fons Rosa Deulofeu i González.*
- *Inventari del fons Terç de la Mare de Déu de Montserrat.* 2011.
- *Inventari del fons Vicenç de Balanzó i Echevarría.* 2014.
- *Inventari del fons visita apostòlica a les benedictines d'Espanya.* 2005.
- *Inventari dels pergamins de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat.*
- *Inventari dels pergamins del fons Cavaller de Vidrà.* 2007.
- *Inventaris dels plànols del fons del monestir de Santa Maria de Montserrat.*
- *Inventari parcial de la documentació econòmica.* 2024.
- *La “Col·lecció montserratina” de Josep Buch procedent del Museu de Montserrat, inventariat el 29-1-2018, per anar a la sala de “Col·leccions” del monestir.* 2018.
- *Notes biogràfiques de Mons. Antoni Urbss.* 1994.

- PONSÀ i ARMENGOL, Jordi. *Del com i el perquè la Lliga té nº d'identificació fiscal*. 2008.
- RAGUER i SUÑER, Hilari (Ernest). *Els orígens de la Lliga espiritual*.

5.2 Bibliografia

- Abadia de Montserrat. *La Biblioteca y el Archivo de Montserrat*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 1958.
 - *150 anys de la Congregació de Subiaco, a la qual pertany el Monestir de Montserrat*, 9 març 2022, <https://abadiamontserrat.cat/cent-cinquanta-anys-congregacio-benedictina/>. Accedit: 14 març 2025.
 - Abadia de Montserrat. “Fundació 2025”. *Abadia Montserrat*, <https://abadiamontserrat.cat/la-fundacio-2025/>. Accedit 9 maig 2025.
 - “Cultura”. *Escolania de Montserrat*, <https://abadiamontserrat.cat/escolania-abadia-montserrat/>. Accedit 22 maig 2025.
- Aeri de Montserrat. “Història”. *Aeri de Montserrat*, <https://aeridemontserrat.com/es/historia/>. Accedit 12 maig 2025.
- ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria. “L’Arxiu antic de Montserrat (intent de reconstrucció)”. *Analecta Montserratensia*, vol. III, 1919, p. 11–216.
 - *L’arxiu antic de Montserrat (intent de reconstrucció)*, vol. I. Montserrat: Impremta del monestir de Santa Maria de Montserrat, 1920.
- ALBAREDA i RAMONEDA, Anselm Maria; MASSOT i MUNTANER, Josep. *Història de Montserrat*. 8a ed. Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 2010.
- ALTÉS i AGUILÓ, Francesc Xavier. “La configuració de l’antic arxiu de Montserrat (segles XVI-XVIII”. *Lligall: revista d’arxivística catalana*, núm. 8, 1994, p. 19-36.
- ALTÉS i AGUILÓ, Francesc Xavier; MASSOT i MUNTANER, Josep; FAULÍ, Josep. *Cinc-cents anys de Publicacions de l’Abadia de Montserrat*. Biblioteca Serra d’Or, Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 2005.
- Antics Escolans de Montserrat. “Inici”. *Antics Escolans de Montserrat*, <https://www.anticsescolans.cat/web/>. Accedit 22 maig 2025.
- Asociación de Archiveros de la Iglesia Española. *Guía de los archivos y las bibliotecas de la Iglesia en España. I. Archivos*. Lleó: Asociación Española de Archiveros Eclesiásticos, 1985.

- BALANZÓ, Carmen, de. *Vicenç de Balanzó*. Barcelona: Think Tank estudis, 2009.
 - *Homenatge a Vicenç de Balanzó*. 2010.
- BARAL i ALTET, Xavier. *Anscari Manuel Mundó i Marcet: Semblança biogràfica*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2021.
- BAUCELLS i REIG, Josep (coord.). *Guia dels arxius eclesiàstics de Catalunya–València–Balears*. Barcelona: Publicacions de l'Arxiu Capítular, 1978.
- BAUCELLS, Josep, et al. *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, vol. 7. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1998.
- BERNAL CERCÓS, Àngels; MAGRINYÀ RULL, Anna; PLANES ALBETS, Ramon (eds.). *Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC) 2007*. Col·lecció Arxivística i gestió documental. Eines. Rubí: Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius, 2006
- “Bishop Antonijs Urbšs (Urbbs) †”. *The Hierarchy of the Catholic Church. Current and historical information about its bishops and dioceses*, 25 juny 2024. <https://www.catholic-hierarchy.org/bishop/burbss.html>. Accedit 18 març 2025.
- BULBENA TUSELL, Antoni. *Primer assaig de bibliografia mont-serratina*. Barcelona: Imprempta Antoniana, 1899.
- CARALT, Ambròs M. *L'Escolania de Montserrat*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995.
- *Ceremonial monástico, conforme al breviario, y misal, que la santidad de Paulo V. concedió à todos los que militan debajo de la santa Regla de nuestro gloriosísimo Padre, y Patriarca de las Religiones San Benito. Con los usos, y costumbres loables de la Congregación de España. Nuevamente dispuesto por el Capítulo General, que se celebró en el año de 1633*. Madrid: Imprenta de Pedro Marín, 1774.
- “Col·lecció montserratina de Josep Buch i Parera”. CCUC, https://ccuc.csuc.cat/discovery/fulldisplay?docid=alma991040105249706706&context=L&vid=34CSUC_NETWORK:COLS_ESPECIALS_UNION&lang=ca&search_scope=ColEspecials&adaptor=Local%20Search%20Engine&tab=ColsEspecials&query=any,contains,Montserrat&offset=0. Accedit: 21 juny 2025.
- “Col·leccions especials”. *Biblioteca de Montserrat*, <https://bibliotecademontserrat.cat/colleccions-especials/>. Accedit: 21 juny 2025.
- COMA-CROS, Pau. ““La Abuelita América” i el seu piano”. *L'Auditori-Museu de la Música*, Ajuntament de Barcelona, 31 març 2020, <https://ajuntament.barcelona.cat/museumusica/ca/blog/la-abuelita-america-i-el-seu-piano>. Accedit: 20 juny 2025.

- *Constituciones para los monasterios de religiosas de la Congregación Benedictina, Claustal, Tarraconense, y Cesar-Augustana, hechas, y mandadas observar por el Sagrado Capitulo General, celebrado en la Ciudad de Barcelona en el Real Monasterio de San Pablo del Campo, Año del Nacimiento de Jesu-Christo 1615.* Barcelona: Impremta de Lorenzo Deu, 1615.
- *Constitutiones Congregationis Tarraconen et Caesaraugustae claustralis Sanctiss. patriarchae Benedicti renovatae & reformatae in Capitulo Generali, anno 1662.* Barcelona: Impressor Antoni Lacavalleria, 1962.
- *Declaraciones de la Congregación Casinense de la Primitiva Observancia a la Regla de S. Benito.* Montserrat: 1929.
- *Declaracions de la Congregació Casinesa de la primitiva observança a la Regla de sant Benet.* Monestir de Montserrat: Impremta de Montserrat, 1927.
- Escolania de Montserrat. *L'Escolania de Montserrat: més de set segles de tradició musical i educativa.* Barcelona: Escolania de Montserrat, 2007.
 - “Inici”. *Escolania de Montserrat*, <https://www.escolania.cat/>. Accedit 22 maig 2025.
- FERNÁNDEZ CATÓN, José María. *Los archivos de la Iglesia en España.* Lleó: Centro de Estudios e Investigación “San Isidoro”. Archivo Histórico Diocesano, 1978.
- FERRER, Josep; PUJADAS, Joan. *Epistolari de Joan Coromines & Lluís Nicolau d’Olwer.* Textos i Estudis, Barcelona: Fundació Pere Coromines, 2008.
- FERRER ALÒS, Llorenç. *De pagesos a cotoners: La industrialització de Catalunya a través de la família Vidal.* Figueres: Brau Edicions, 2022.
- “Fons”. *Biblioteca de Montserrat*, Abadia de Montserrat, <https://bibliotecademontserrat.cat/fons/>. Accedit 19 juny 2025.
- Gaceta de Madrid. “Gaceta de Madrid. Año CCLCVII, tomo I, núm. 38”. *Gaceta de Madrid*, 7 febrer 1929, <https://www.boe.es/gazeta/dias/1928/02/07/pdfs/GMD-1928-38.pdf>. Accedit 12 maig 2025.
- GALÍ, Jordi. *Diari de Salvador Galí: 1938-1945.* Barcelona: Edicions Saragossa, 2014.
- GALOBART i SOLER, Josep. «La Tenda de Medalles del Santuari de Montserrat: Els escapularis i les mides de la Mare de Déu de Montserrat». *Montserrat: El Butlletí del Santuari*, núm. 121, 2022, p. 56-68.
- GASCH i HURIOS, Manel; VILASECA, Lúdia. “L’Escolania de Montserrat, cor i centre integrat”. *Escola catalana*, vol. 43, núm. 447, 2008.
- GIL, Juan; TORALLAS TOVAR, Sofía. *Hadrianus: P. Monts. Roca III.* Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat–CSIC, 2010.

- GIMÉNEZ, Carlota. «Torre Sobirana d'Horta: El palau Desvalls, patrimoni històric». *Revista El Pou*, núm. 9, 2019.
- GONZÁLEZ i PADRÓS, Jaume. "El Dr. Lluís Carreras i Mas. Liturgista". Tesina. Institut Superior de Litúrgia de Barcelona, 2014.
- "Josep Buch i Parera". *Departament de Cultura*, Generalitat de Catalunya, 4 març 1991, <https://cultura.gencat.cat/ca/temes/premis/creus-de-sant-jordi/edicions/buch-josep>. Accedit: 22 juny 2025.
- "L'Associació Rosa Deulofeu busca més suport per impulsar la seva beatificació". *Catalunya Religió*, 1 desembre 2013, <https://www.catalunyareligio.cat/ca/associacio-rosa-deulofeu-busca-mes-suport-impulsar>. Accedit 12 juny 2025.
- Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat. "Inici". *La Lliga*, <https://www.lalliga.cat/>. Accedit 22 maig 2025.
- Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat. "Presentació". *Lliga de Montserrat*, 2025, <https://www.lligademontserrat.cat/#presentacio>. Accedit 22 maig 2025.
- "Lluís Nicolau i d'Olwer". *Gran Enciclopèdia Catalana*, [enciclopedia.cat](https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/lluis-nicolau-i-dolwer), <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/lluis-nicolau-i-dolwer>. Accedit 6 juny 2025.
- MARTÍ i BONET, José Ma. (dir.). *Guía de los Archivos de la Iglesia en España*. Barcelona: Arxiu Diocesà de Barcelona – col·laboració del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, 2001.
- MARTÍN i BERBOIS, Josep Lluís. *Joan Llonch i Salas*. Sabadell: Fundació ARS, 2024.
- MASSOT i MUNTANER, Josep. *La Guerra Civil a Montserrat*. Subsidia Monastica 12. Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984.
 - *Escriptors i erudits contemporanis: primera sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996.
 - *Escriptors i erudits contemporanis: segona sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2001.
 - "L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, font de recerques". *Publicació de l'Institut d'Estudis Penedesencs*, núm. 3, 2002.
 - *Escriptors i erudits contemporanis: tercera sèrie*. Col·lecció verdagueriana. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003.
 - *Escriptors i erudits contemporanis: quarta sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004.

- *Escriptors i erudits contemporanis: cinquena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2005.
- *Escriptors i erudits contemporanis: sisena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2006.
- *Escriptors i erudits contemporanis: setena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007.
- *Escriptors i erudits contemporanis: vuitena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2008.
- *Escriptors i erudits contemporanis: novena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2010.
- *Escriptors i erudits contemporanis: desena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2011.
- *Escriptors i erudits contemporanis: onzena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2012.
- *Escriptors i erudits contemporanis: dotzena sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2013.
- *A la ciutat dels llibres: primera sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015.
- *A la ciutat dels llibres: segona sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2016.
- *Complement al dietari de l'obra del Cançoner Popular (1939-1954)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2016.
- *A la ciutat dels llibres: tercera sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2019.
- *A la ciutat dels llibres: quarta sèrie*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2020.
- *Caçadors de cançons: les missions de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya (1920-1940)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2021.
- MASSOT i PLANES, Josep. *Cançoner musical de Mallorca*. Palma: Sa Nostra, 1984.
- “Monestir de Sant Antoni i Santa Clara de Barcelona”. *Monestirs.cat*, 2025, <https://www.monestirs.cat/monst/bcn/bn02dani.htm>. Accedit 20 juny 2025.
- Monestir de Santa Maria de Montserrat. “Cultura”. *Escolania de Montserrat*, <https://www.montserratvisita.com/ca/cultura/escolania>. Accedit 22 maig 2025.

- “Necrológicas”, La Vanguardia, 16 maig 2005, <https://hemeroteca-paginas.lavanguardia.com/LVE05/PUB/2005/05/16/LVG200505160361LB.pdf>, p. 36. Accedit: 22 juny 2025.
- “Notas de la región”. *La Vanguardia Española*, La Vanguardia, 30 maig 1950, <https://hemeroteca-paginas.lavanguardia.com/LVE07/HEM/1950/05/30/LVG19500530-006.pdf>. Accedit: 20 juny 2025.
- “Oblats de Montserrat”. *Oblats Benedictins de Montserrat*, <https://oblatsmontserrat.cat/>. Accedit: 23 juny 2025.
- PÉREZ ALONSO, Alejandro. *Informe sobre los mártires benedictinos del Pueyo, en Barbastro, sacrificados en 1936*. Gijón: Tipo-Offset La Industria, 1986.
- PLANES i ALBETS, Ramon (coord.). *Directori dels arxius catalans*. Lleida: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1989.
- Publicacions de l'Abadia de Montserrat. “L'Agrícola Regional, S.A.”. *Publicacions de l'Abadia de Montserrat*, <https://www.pamsa.cat/lagricola-regional-sa-9788498838701/>. Accedit 9 maig 2025.
- “Qui som?”. PAMSA, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, <https://www.pamsa.cat/qui-som/>. Accedit 27 maig 2025.
- REDÓ, Salvador; PONS, Jaume. *Montserrat. Recull gràfic (1890-1930)*. Edicions selectes. Manresa: Llibres Parcir, 1995.
 - *Montserrat. Recull gràfic (1858-1958)*. Edicions selectes. Manresa: Llibres Parcir, 1997.
- *Regla del gran padre y patriarca san Benito abad, con las declaraciones de los PP. de la Congregación Casinense de la Primitiva Observancia, confirmadas por la sede Apostólica el año 1880*. Barcelona: Tipografía católica, 1881.
- REHUES i ESTIVILL, Assumpta. *Onomàstica del Bruc*. Treballs de l'Oficina d'Onomàstica, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2024.
- REQUESENS, Joan. “Montserrat: Biblioteca del Monestir”. *Repertori de manuscrits catalans. 1474-1620*, vol. IV. DURAN, Eulàlia (dir.); TOLDRÀ, Maria (coord.). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2008.
- ROCA-PUIG, Ramon. *Un papir grec de l'Evangeli de Sant Mateu*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1962.
- ROM, Martí. “Joan Carandell Marimón: la seva època, la seva gent (“Llorenç Sant Marc”)”. *Martí Rom*, <https://martirom.cat/wp-content/uploads/2019/04/Joan-Carandell.pdf>. Accedit: 20 juny 2025.

- SALVADÓ i MONTORIOL, Joan. *El monestir benedictí de Sant Benet de Bages. Fons documental: identificació, edició i estudi. Segles X-XI*. Tesi doctoral no publicada, Universitat de Lleida, Lleida. Recuperat 13/02/2025, <https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/95946/Tjsm1de5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- “Scriptorium”. *Biblioteca de Montserrat*, Abadia de Montserrat, <https://abadiamontserrat.cat/scriptorium-montserrat-cat/>. Accedit 19 juny 2025.
- SERRANO y PINEDA, Luciano. *Cartulario de Monasterio de Vega: con documentos de San Pelayo y Vega de Oviedo*. Burgos: Impremta Aldecoa, 1927.
- “S’obre la Causa de beatificació de Rosa Deulofeu”. *Catalunya Religió*, 8 juliol 2015, <https://www.catalunyareligio.cat/ca/blog/vent-cara/obre-causa-beatificacio-rosa-deulofeu-193714>. Accedit 12 juny 2025.
- TAXONERA i COMAS, Marc. *La Biblioteca y el Archivo de Montserrat*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 1958.
 - “Arxiu de l’Abadia de Montserrat”. *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, vol. 7. Josep Baucells, et al. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1998, p. 169–176.
- TERRADES i SABORIT, Ignasi. *El cavaller de Vidrà: De l’ordre i el desordre conservadors a la muntanya catalana*. Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 1987.
- TOBELLÀ, Antoni Ma. “Cronologia dels Capítols de la Congregació Claustral Tarraconense i Cesaraugustana”. *Analecta Montserratensia*, vol.10, 1964, p. 221-398.
- TORALLAS TOVAR, Sofía. *Biblia Coptica Montserratensia: P. Monts. Roca II*. Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat–CSIC, 2007.
- TORALLAS TOVAR, Sofía; TRAGAN i COLILLAS, Ramon-Pius. “El Fons papiro lògic Roca-Puig de l’Abadia de Montserrat”. *Serra d’Or*, núm. 543, 2005.
- TORALLAS TOVAR, Sofía; WORK, Klaas A. *To the Origins of Greek Stenography: P. Monts. Roca I*. Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat–CSIC, 2006.
- TORRA i CANAL, Marta. “L’Arxiu de l’Abadia de Montserrat”. Treball universitari no publicat. Universitat de Barcelona, 1990–91.
- VILÀ, Montserrat; MOLAR, Joan. «El fons Lluís Nicolau d’Olwer de l’Arxiu de l’Abadia de Montserrat». *Llengua i Literatura*, núm. 8, 1997, p. 437-471.
- VINYETA, Joan (pròleg). *Montserrat al llindar del tercer mil·lenni*. Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 1998.

- VIÑAS i SANTOS, Montserrat. *La Regla de Sant Benet: un camí per viure l'Evangeli*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2012.
- ZARAGOZA i PASCUAL, Ernest. *Història de la Congregació Benedictina Claustal Tarraconense (1215–1935)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004.

6 Annex

6.1 Introducció tècnica a la guia

Per a presentar cada un dels fons i col·leccions de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (AMM) s'ha decidit adaptar la fitxa proposada per la Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC) a les especificitats de l'AAM, és a dir, que per a la present guia només es descriuran els elements de descripció obligatoris:

Fons		
1 ÀREA D'IDENTIFICACIÓ		
1.1	Codi de referència	OBLIGATORI
1.2	Nivell de descripció	OBLIGATORI
1.3	Títol	OBLIGATORI
1.4	Data(es)	OBLIGATORI
1.5	Volum i suport	OBLIGATORI
2 ÀREA DE CONTEXT		
2.1	Nom del(s) productor(s)	OBLIGATORI
2.2	Història del(s) productor(s)	OBLIGATORI
2.3	Història arxivística	OBLIGATORI
2.4	Dades sobre l'ingrés	OBLIGATORI
3 ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA		
3.1	Abast i contingut	OBLIGATORI
4 ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS		
4.1	Condicions d'accés	OBLIGATORI
5 ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ		
7.1	Autoria i data(es)	OBLIGATORI
7.2	Fonts	OBLIGATORI

Taula 1. Taula dels elements obligatoris per als fons i col·leccions de la NODAC (2007).⁶⁶

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

El **Codi de referència**⁶⁷ està compost pel codi del país (CAT), el codi de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (AAM) i el codi de referència específic de la unitat de descripció assignat per l'arxiu que conserva i descriu el fons. Per tant, dins del *codi de referència específic de la unitat de descripció* hi ha dos elements, una lletra que fa referència al grup de fons i un número de dues xifres que indica el fons en qüestió.

⁶⁶ BERNAL CERCÓS, Àngels; MAGRINYÀ RULL, Anna; PLANES ALBETS, Ramon (eds.). *Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC) 2007*. Col·lecció Arxivística i gestió documental. Eines. Rubí: Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius, 2006. Taula annexa.

⁶⁷ Ibídem, p. 39-43.

Tot prenent de referència la proposta de la Xarxa d'Arxius de Catalunya (XAC) a l'hora de parlar del quadre de fons, aquesta ha calgut adaptar-la a les necessitats de l'AAM. Així doncs, enlloc de números s'han consignat lletres als diferents grups de fons segons llur tipologia documental:

CODI DEL GRUP DE FONTS	NOM DEL GRUP DE FONTS
A	Fons de Montserrat
B	Fons eclesiàstics
C	Fons patrimonials
D	Fons personals
E	Fons d'entitats
F	Col·leccions

Taula 2. Codi dels grups de fons de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat

Per tant, si es pren d'exemple el fons del monestir, el seu codi de referència seria **CAT AAM A 01**:

CODI DE REFERÈNCIA	SIGNIFICAT
CAT	És el codi del país, Catalunya
AAM	És el codi de l'arxiu on es conserva la unitat de descripció, l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat (AAM)
A	És el codi de referència específic assignat per l'AAM referent als fons de Montserrat (vegeu la Taula 2)
01	És el codi de referència específic assignat per l'AAM referent al fons del monestir, tal com es pot veure al quadre de fons

Taula 3. Explicació dels Codi de referència dels fons i col·leccions de l'AAM.

El **Nivell de descripció**⁶⁸ és de fons o col·lecció.

El **Títol**⁶⁹ és sempre en català. Normalment és el nom del productor, tot i que de vegades són atribuïts, és a dir, els noms s'han hagut de crear *ex novo*. El títol formal és el que figura de forma clara i explícita a la documentació que es descriu.

En el cas dels títols originals, aquests són noms coetanis a la creació de la unitat de descripció (*fons Antics Escolans*) com atorgats amb posterioritat pel propi productor o pel seu successor en la gestió i/o custòdia de la documentació (*fons Confraria de la Mare de Déu de Montserrat d'Oriola*).

Els títols atribuïts són aquells elaborats per l'arxiver de forma completa o alternant-ne algunes parts, poques o moltes, d'un títol formal (*fons can Vallès del Bruc*, on s'afegí el terme "del Bruc" per a identificar el fons amb el mas concret). També es considera que és un títol atribuït quan s'escriu en una llengua diferent a la usada a la unitat de

⁶⁸ Ibídem, 44-46

⁶⁹ Ibídem, p. 47-54.

descripció o en la normativa de creació, organització o funcionament de l'organisme que ha generat la documentació.⁷⁰ És indispensable atribuir un títol als fons quan la unitat de descripció no té títol formal (seria el cas de la *Col·lecció segells eclesiàstics de bisbats i parròquies del món, segles XVIII-XX*, que en origen no tenia cap títol).

Les **Dates**⁷¹ proposades són les extremes del fons. En el cas d'alguns fons personals s'han usat les dates extremes de la vida del productor. La majoria de les dates només presenten els anys, però en alguns casos s'ha pogut afegir el mes i fins i tot el dia. En aquests casos les dates estan consignades en l'ordre de [dia] mes any, amb el dia i l'any en forma numèrica i el mes amb el nom en forma alfabètica.

El **Volum i suport**⁷² identifiquen i descriuen l'embalum físic o l'equivalent lògic de la unitat de descripció i el suport dels documents que el formen. El volum s'expressa en metres lineals (*ml*), quedant el nombre consignat en xifres aràbigues i l'abreviatura corresponent. La intenció és la de ressenyar el volum de la unitat de descripció de la forma més precisa

Fig. 6: Armari de la col·lecció d'Hòsties (CAT AAM F 01). (Font: Albert Govern i Canals)

possible tot adequant-la al nivell de descripció corresponent, en aquest cas a fons i col·leccions. El suport es consigna de manera específica per a cada unitat de descripció sempre que es considera necessari, entenent suport el medi físic usat per a enregistrar la informació. En aquest arxiu hi ha tres suports diferents principals: *paper*, *pergamí*, i *documentació electrònica*, tot i que també hi ha altres suports, alguns d'ells menys ortodoxos,⁷³ com per exemple el cas de la col·lecció d'hòsties.⁷⁴ En el cas de pergamins i els papirs el volum s'expressa amb xifres aràbigues el muntant total de les unitats documentals que el componen.

⁷⁰ Hi ha dues excepcions: el fons *Convento de la Encarnación (Madrid)*, i el fons *Schola Cantorum (Sant Pius X)*. Al primer dels fons se li ha mantingut el nom en castellà per ser el nom del monestir productor del fons documental, mentre que el segon fons té el terme *Schola Cantorum* en llatí per ser la denominació d'aquesta tipologia de cors musicals.

⁷¹ *Ibidem*, p. 55-62.

⁷² *Ibidem*, p. 63-72.

⁷³ Aquests suports *menys ortodoxos* es troben en col·leccions.

⁷⁴ CAT AMM F 01.

ÀREA DE CONTEXT

El **Nom del(s) productor(s)**⁷⁵ consta del nom de font (i nom monàstic⁷⁶ en alguns casos) més les dates extremes de la seva vida o de la seva activitat documental referent al fons, en alguns casos.

La **Història del(s) productor(s)**⁷⁷ fa referència a tota la resta d'informació que envolta el productor: la seva vida, la seva trajectòria, el perquè de la seva activitat que ha convergit en la producció documental (en el cas dels fons) o de la seva voluntat de compilació de documents (en el cas de les col·leccions).

La **Història arxivística**⁷⁸ és aquella informació referent a la procedència o als tractaments arxivístics previs.

Les **Dades sobre l'ingrés**⁷⁹ informen sobre el procediment que s'ha seguit en l'entrada a l'Arxiu dels diversos fons i col·leccions, la figura jurídica que s'usà per a cada adquisició i els increments més rellevants que s'hi hagin pogut produir.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

L'**Abast i contingut**⁸⁰ explica breument la informació continguda en cada fons o col·lecció per tal que els usuaris puguin valorar-ne el possible interès. Depenent de la diversitat del fons, aquest apartat pot ser més aviat succint o, per contra, més extens.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Les **Condicions d'accés**⁸¹ per als diferents i diversos fons i col·leccions de l'AAM són aquelles derivades de la voluntat del monestir, en tant que propietaris de la documentació d'arxiu. Per tant, no tots els fons són consultables ni ho són en la seva totalitat. A tall d'exemple tot seguit hi ha una mostra de les principals condicions d'accés i us: *Obert a consulta* (CAT AAM F 01), *Obert a consulta. Parcialment digitalitzat* (CAT AAM A 10), *Obert a consulta. Digitalitzat* (CAT AAM B 06), *Obert a consulta sota certes condicions. Digitalitzat* (CAT AAM B 06), *Consulta parcial* (CAT AAM A 01),

⁷⁵ Ibídem, p. 73-77.

⁷⁶ El nom monàstic és el nom que alguns monjos prenen quan entren al monestir, amb la intenció de prendre un nom nou quan inicien una vida nova.

⁷⁷ Ibídem, p. 78-83.

⁷⁸ Ibídem, p. 84-89.

⁷⁹ Ibídem, p. 90-93.

⁸⁰ Ibídem, p. 94-103.

⁸¹ Ibídem, p. 119-124.

Temporalment exclòs de consulta (CAT AAM C 01), Accés restringit (CAT AAM E 01), o exclòs de consulta (CAT AAM D 01).

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

L'**Autoria i data(es)**⁸² fa referència al nom i cognoms de qui ha elaborat cada fitxa i el mes i any quan s'ha elaborat.

L'element de **Fonts**⁸³ serveix per a citar les fonts emprades per a la dita elaboració. En aquesta guia les fonts són tant escrites com orals, com són els diverses entrevistes personals amb el germà Josep Galobart i Soler, monjo encarregat de l'AAM. En aquest element s'ha dividit físicament les fonts orals i els inventaris de la bibliografia.

Fig. 5: Detall d'hòsties de la col·lecció CAT AAM F 01. (Font: Albert Govern i Canals)

⁸² Ibídem, p. 170-172.

⁸³ Ibídem, p. 173-175.

6.2 Informació pràctica

ADREÇA: Abadia de Montserrat. 08199 Montserrat (el Bages)

CITA PRÈVIA: arxiu@abadiamontserrat.net (cal cita prèvia)

HORARI: De dilluns a divendres
d'1/4 de 10 del matí a les 2 del migdia.
d'1/4 de 4 a les 5 de la tarda

ARXIVER: germà Josep Galobart i Soler

A més a més, i degut a la fragmentació de l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat en diferents dipòsits d'arxiu, hi ha diversos responsables. A continuació la informació de cada un dels dipòsits d'arxiu de l'AAM:

DIPOÏT D'ARXIU	RESPONSABLE	SALA DE CONSULTA
Arxiu de l'Abadia de Montserrat (AAM)	Germà Josep Galobart i Soler	Oficina–sala de consulta de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat
Arxiu fotogràfic	Pare Joan Maria (Tomàs) Recasens i Puig	
Arxiu botànic-meteorològic	Germà Frederic Fosalba i Julià	
Arxiu de Música de Montserrat	Pare Efrem (Salvador) de Montellà i Llauredó	
Arxiu de l'Escolania de Montserrat		Exclòs de consulta
Arxiu de Majordomia	Pare Bernat (Daniel) Juliol i Galí	

Taula 4. Responsables i sales de consulta dels diferents dipòsits de l'Arxiu.